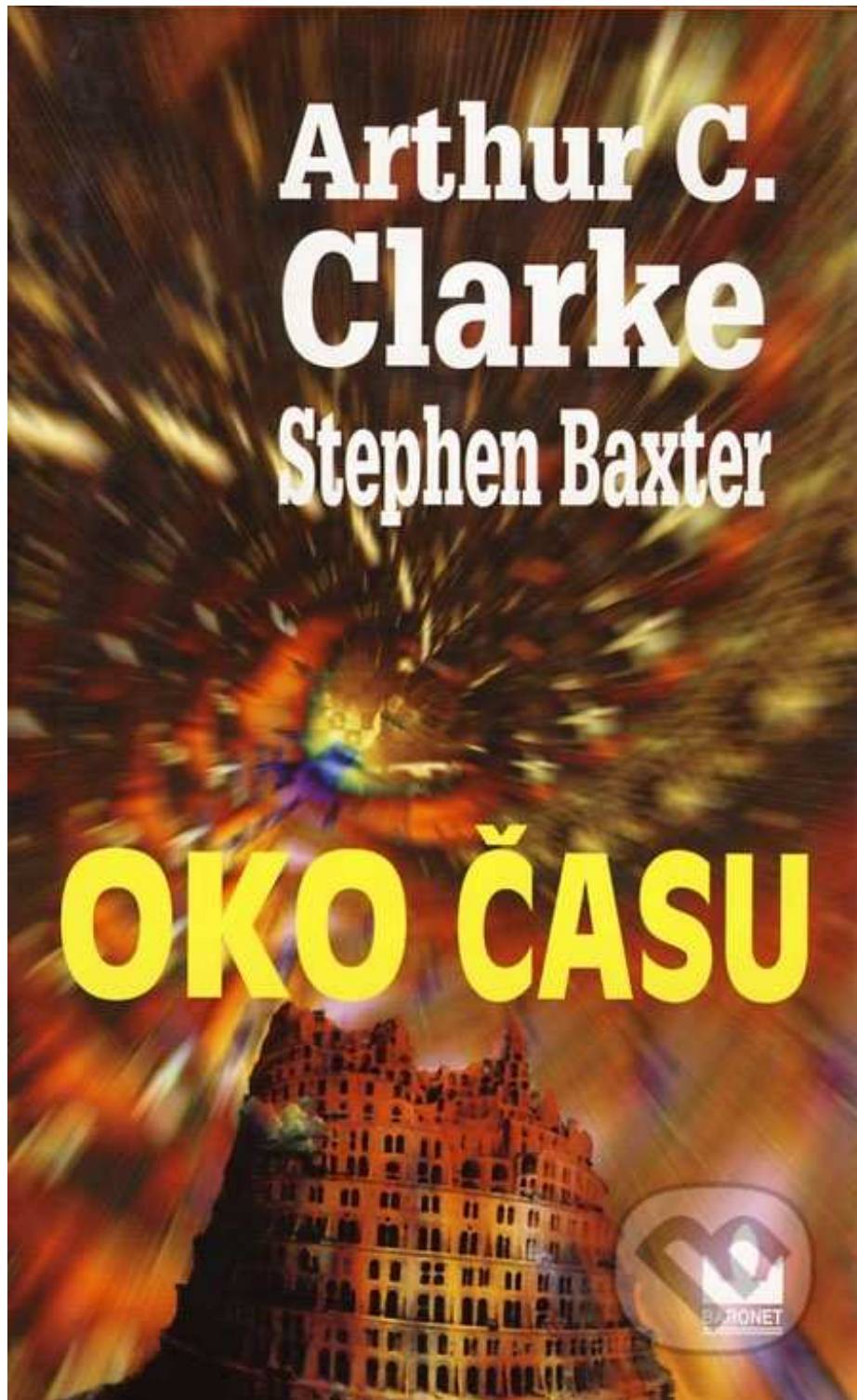

**Arthur C.
Clarke**
Stephen Baxter

OKO ČASU

**Arthur C.
Clarke**

Stephen Baxter

OKO ČASU

Přeložil:
MILAN LŽIČKA

Arthur C. Clarke, Stephen Baxter: Oko času

Vydání první

Copyright © 2004 by Arthur C. Clarke and Stephen Baxter

Published by arrangement with Baror International, INC.

Vydalo nakladatelství Baronet a.s., Křižíkova 16, Praha 8
v roce 2005.

Přeloženo z anglického originálu Time's Eye
vydaného nakladatelstvím The Random House Publishing Group,
New York v roce 2004.

Český překlad © 2005 Milan Lžička.

Přebal a vazba © 2005 Ricardo a Baronet

Ilustrace na přebalu © 2005 Valentino Sani.

ISBN 80-7214-756-0

BARONET

Praha 2005

POZNÁMKA AUTORA

Tato kniha a řada, kterou otevírá není předchůdcem ani následovníkem knih předchozí Odyseje, nýbrž k nim stojí v jistém smyslu v pravém úhlu: není pokračováním ani vylíčením dějů předešlých – vychází z podobných předpokladů, ovšem přistupuje k nim z jiného směru.

Citace na následující stránce pochází z básně Rudyarda Kiplinga „Města, říše a světy“ z jeho díla Šotkova kouzla, (Puck of Pook's Hill, 1906).

Města, říše a světy
V oku času se tyčí
Jen o málo déle než květy,
Jež den co den smrtka ničí:
Však jako lidem šťastným raší
Života nové pupeny,
Budou i na zpustlé Zemi naší
Říše a města vzkříšeny.

Rudyard Kipling

I. PŘERYV

1. TA, KTERÁ HLEDÁ

Po třicet milionů let se planeta ochlazovala a vysušovala, až se na severu do kontinentů zařízl pevninský ledový příkrov. Pás lesů, který se kdysi rozpínal přes Afriku a Eurasii a tvořil od pobřeží Atlantiku až na Dálný Východ téměř souvislý porost, se rozdělil na oblasti, jež se neustále zmenšovaly. Stvoření, která v této nekonečné vegetaci kdysi přebývala, se musela buďto přizpůsobit, anebo přestěhovat.

A druh, ke kterému patřila Ta, která hledá, podstoupil obojí.

S mládětem, jež se jí tisklo k hrudi, se Ta, která hledá krčila ve stínech na okraji zbytku lesa. Očima posazenýma hluboko pod kostnatým čelem se dívala do okolního jasu. Kraj za lesem tvořila planina zalitá světlem a žářem. Jednalo se o prostředí ovládané až děsivou prostotou, kde smrt přicházela bez ohlášek. Ale rovněž skýtalo příležitosti. V budoucnu se zde mělo rozkládat pomezí Pákistánu a Afghánistánu, kterému někteří říkali Severozápadní hranice.

Dnes ležela na zemi nedaleko okraje hvozdů zdechlina antilopy. Zvíře nebylo mrtvé dlouho – z ran mu stále ještě prýštila lepkavá krev – ovšem lvi už se dosyta nažrali a ostatní mrchožrouti z prémie, hyeny a ptáci, ho ještě neobjevili.

Ta, která hledá se napřímila, narovнала dlouhé nohy a rozhlížela se po okolí.

Ta, která hledá byla opočlověk. Tělo, silně porostlé hustými černými chlupy, měla vysoké jen něco málo přes metr. Jelikož na sobě neměla příliš tuku, kůže jí plandala. Tvář měla protaženou v čumák a její končetiny byly pozůstatkem minulosti, kdy se ještě žilo na stromech: měla dlouhé ruce a krátké nohy. Ve skutečnosti velmi připomínala šimpanze, ale od těchto příbuzných z hlubin lesa se její druh oddělil už před nějakými třemi miliony let. Té, která hledá nečinilo potíže stát vzpřímeně, byla opravdovým

dvounožcem, a kyčlemi a pánví se už víc podobala člověku než šimpanzovi.

Druh Té, která hledá patřil k mrchožroutům, byť ne zrovna k těm nejschopnějším. Ovšem oproti ostatním měli výhodu, kterou se nemohl pyšnit žádný jiný živočich na světě. V ústraní neměnného lesa by nikdy žádný šimpanz nedokázal vyrobit tak složitý nástroj, jakým byla sice primitivní, leč s nezměrnou námahou sestavená sekyrka, již Ta, která hledá třímala v prstech. A navíc se jí cosi zračilo v očích, jakási jiskra, v čemž se jí žádná jiná opice nemohla rovnat.

Po bezprostředním nebezpečí nebylo ani vidu ani slechu. A tak směle vykročila do slunečních paprsků i s mládětem, které se jí tisklo k hrudi. A ostatní členové tlupy ji bázlivě následovali, někteří vzpřímeně, jiní po všech čtyřech.

Mládě vrískalo a bolestivě mámu tahalo za srst. Druh Té, která hledá neměl jména – jazyk těchto tvorů byl stále ještě pouze o něco málo vyvinutější než zpěv ptáků – ale už od chvíle, kdy se Té, která hledá toto druhé mládě narodilo, se ji drželo s takovou vervou a silou, že jí máma v duchu přisoudila jméno, které znamenalo cosi jako Ta, která se tiskne.

Jelikož byla Ta, která hledá obtížena potomkem, byla jednou z posledních, kteří k padlé antilopě dorazili, zatímco ostatní už svými opracovanými kameny odsekávali chrupavky a kůži, které zvířeti spojovaly údy s tělem. Tato řezničina představovala způsob, kterak se rychle dostat k masu: končetiny se daly chvatně odtáhnout zpět do relativního bezpečí lesa a pak v klidu pozřít. Ta, která hledá horlivě přiložila ruku k dílu. Pronikavé slunce však bylo nepříjemné. Potrvá ještě další milion let, než budou vzdálení potomci Té, která hledá, co do podoby již mnohem lidštější, schopni pobývat na světle v tělech, která už se dokáží potit a přechovávat v zásobách tuku vlhkost, v tělech připomínajících skafandry nezbytné pro přežití v savaně.

Ústup lesnatého porostu obepínajícího svět byl pro opice, které v něm kdysi přebývaly, katastrofou. Evoluční vrchol této velké rodiny živočichů ležel už v daleké minulosti. Ale někteří se přizpůsobili. Druh Té, která hledá stále potřeboval stín hvozdů a stále ještě noc co noc šplhal do hnízd v korunách stromů, ale za dne se vrhal do otevřené krajiny a hledal snadné příležitosti jak získat potravu. Jednalo se o nebezpečný způsob obživy, ale pořád lepší než hladovět. Čím víc se les tříštil, tím více se rozrůstaly jeho hranice a zvětšoval životní prostor pro ty, kteří na nich přebývali. A tak tyto zoufalé primáty při jejich nebezpečném pobíhání mezi světy utvářel slepý skalpel přirozeného výběru.

Mnohohlasý štěkot prořízl klid a země zaduněl prudký dupot tlap. Krev antilopy se zpožděním zavětrily hyeny a blížily se v obrovském mračnu prachu.

Vzpřímené opice stihly antilopě odsekat pouze tři končetiny. Na víc už nebyl čas. Ta, která hledá si přitiskla mládě na hrud' a utíkala za svou tlupou do chladného, temného hvozdů, zděděného po předcích.

Tu noc, když Ta, která hledá ležela v hnízdě z propletených větví v koruně stromu, ji cosi probudilo. Ta, která se tiskne tiše oddychovala schoulená vedle mámy.

Cosí bylo ve vzduchu, cítila v nozdrách slabý pach, jenž dával tušit změny.

Ta, která hledá představovala živočicha zcela závislého na životním prostředí, které ji obklopovalo, a na změny byla nesmírně citlivá. Ale měla v sobě víc než jen vnímavost zvířete: když se očima stále ještě uvyklýma stísněným prostorům lesa dívala na hvězdy, pociťovala zárodečnou zvědavost.

Pokud by potřebovala jméno, mohlo by znít Ta, která hledá.

A právě tato jiskra zvědavosti, jakýsi prapůvodní předchůdce záliby v toulání, zavedla její druh tak daleko z Afriky. S

příchodem doby ledové se zbylé lesní porosty ještě zmenšily, či dokonce zcela vymizely. Pokud chtěly opice z okraje lesa přežít, nezbylo jim než přes otevřenou planinu plnou nástrah přeběhnout do jiného shluku stromů, domnělého bezpečí nového domova. A i ty, které přežily, zřídka podnikaly za život více než jednu takovou cestu, která ačkoli měřila zhruba kilometr, představovala hotovou odyseu. Ovšem některým se přežít poštěstilo a dařilo se jim slušně a někteří jejich potomci zamířili ještě dál.

A takto se tedy během několika tisíc generací opice z okraje lesů pozvolna rozšířily z Afriky až do Střední Asie a přes Gibraltarskou šíji i do Španělska. Jednalo se o předzvěst cílevědomějších migrací, které teprve měly nastat. Ovšem opice byly odjakživa rozptýlené a nenechávaly po sobě mnoho stop, a tak by žádného lidského paleontologa ani nenapadlo, že takhle daleko – do severozápadní Indie, anebo dokonce ještě dál – dorazily až z Afriky.

A nyní, když se Ta, která hledá dívala na nebe, pozvolna v jejím zorném poli přelétla hvězda, neochvějně a cílevědomě jako kočka. Všimla si, že je tak jasná, že vrhá i stín. Svářel se v ní úžas se strachem. Zvedla ruku, ale letící hvězda byla mimo dosah jejích prstů.

Jelikož bylo pozdě v noci, nacházela se Indie hluboko v zemském stínu. Ale tam, kde se povrch otáčející se planety koupal ve slunečním svitu, vše se přímo tetelilo – barvy se jen hemžily, hnědá a modrá a zelená, probleskovaly chvíli tam, chvíli tady, jako když se otevírají maličká dvířka. Příliv plíživých změn omýval planetu jako druhý terminátor.

Svět se kolem Té, která hledá chvěl, a tak k sobě přitiskla své mládě.

Ráno byla tlupa neklidná. Vzduch byl toho dne chladnější a ostřejší a bylo v něm cítit cosi zvláštního, člověk by možná řekl, že

byl nabitý elektřinou. I světlo bylo podivné, jasné a vybledlé zároveň. A dokonce i tady v hlubinách lesa vál větřík a šelestil mezi listy stromů. Něco bylo zkrátka jinak, něco se změnilo a zvířata byla nepokojná.

Ta, která hledá směle vykročila do vánku. Ta, která se tiskne se s brebentěním vydala po všech čtyřech za ní.

Ta, která hledá došla na okraj lesa. Na planině, kterou již prosvěťovalo jitro, se nic ani nepohnulo. Rozhlédla se kolem sebe a v mozku se jí usídlila slabá jiskřička rozpaků. Mozkem uvyklým na prostředí hvozdů nedokázala příliš analyzovat krajinu, ale přesto jí připadalo, že země je v čemsi jiná. Určitě tady přece ještě včera bylo víc zeleně, určitě stály v závětrí těch ošlehaných kopců útržky lesa a tou vyprahlou strouhou určitě tekla voda. Ale jistojistě to nevěděla. Její odjakživa nesouvislé vzpomínky totiž už začínaly blednout.

Na obloze však byl jakýsi předmět.

Nešlo o ptáka, protože se nehýbal ani neletěl, a nebyl to ani mrak, jelikož byl tvrdý, jasně ohraničený a kulatý. A zářil téměř stejně jasně jako samo slunce.

Se zájmem vyšla ze stínů lesa a zamířila do otevřené krajiny.

Přecházela pod objektem tam a zpátky a zkoumala ho. Byl veliký zhruba jako její hlava a zářil na všechny strany – či spíš se leskl září slunce, podobně jako se odrážela od hladiny potoka. Vůni ani pach neměl. Připomínal ovoce visící na větvi, jenže nikde žádný strom nebyl. Čtyři miliardy let adaptace na neměnné gravitační pole Země jí vštípily instinkt, že nic tak malého a tvrdého se nemůže bez podpory vznášet ve vzduchu: toto bylo něco nového, a proto to vzbuzovalo strach. Ovšem to cosi na ni nespadlo ani se na ni nevrhlo.

Stoupala si na špičky a zvědavě si kouli prohlížela. A zahlédla, že ji pozorují jakési dvě oči.

Zabručela a seskočila na všechny čtyři. Ale ta vznášející se koule nereagovala, a když k ní znovu zvedla hlavu, tak všechno pochopila. V kouli se zrcadlil její vlastní odraz, byt pokrivený a zdeformovaný, ty oči patřily jí, podobně už je zahlédla dřív na nezčeřeně hladině stojaté vody. Ze všech živočichů, co jich na Zemi bylo, se pouze její druh dokázal v takovém odrazu poznat, a to proto, že pouze u jejího druhu se vyvinul skutečný smysl pro vlastní já. Měla nejasný dojem, že ta nehybná koule na ni shůry hledí jejím vlastním odrazem, stejně jako ona hledí zdola na ni, jako by to bylo jakési obří Oko.

Natahovala se, co mohla, ale ani na špičkách na něj svými dlouhatánskými pažemi stromolezce nedosáhla. Kdyby měla víc času, možná by ji bývalo napadlo najít něco, na co by si mohla stoupnout, nějaký kámen nebo haldu větví, a na kouli tak dosáhnout.

Jenže vtom začala Ta, která se tiskne křičet.

Ta, která hledá se vrhla na zem a zcela bezděky se rozeběhla po všech čtyřech. Když spatřila, co se jejímu mláděti děje, zděsila se.

Nad Tou, která se tiskne stáli dva tvorové. Připomínali opice, ale byli vzpřímení a vysocí. Měli jasně rudý trup, jako by byla jejich těla zbrocená krví, a tváře měli ploché a bez srsti. A chytili Tu, která se tiskne. Hodili na mládě cosi jako liány či popínavé úponky. Ta, která se tiskne se bránila, vřeštěla a kousala, ale ti dva vysocí tvorové ji do lián snadno polapili a zamotali.

Ta, která hledá vyskočila, zařvala a vycenila zuby.

Jeden z těch tvorů s rudou hrudí si jí všiml. Samým úlekem vytřeštil oči. Rozmáchl se a rozčísl vzduch jakýmsi klackem. Cosi neskutečně tvrdého ji udeřilo do spánku. Ta, která hledá byla těžká, a jelikož běžela rychle, ze setrvačnosti do onoho tvora narazila a povalila ho na zem. Ale v hlavě se jí míhaly hvězdičky a v puse ucítila pachut' krve.

Na východě se zpoza obzoru vyvalil příkrov černých, kypících mračen. V dálce zaburácel hrom a pak se zablesklo.

2. PTÁČEK

V okamžiku Přeryvu se Bisesa Duttová nacházela ve vzduchu.

Ze své pozice v zadní části kabiny helikoptéry měla Bisesa jen omezený výhled – což byla ironie, jelikož smysl celého úkolu spočíval v tom, že měla pozorovat, co se děje na zemi. Ale když Ptáček vylétl výš a jí se otevřelo zorné pole, zahlédla základnu a úhledné řady prefabrikovaných hangárů, vyrovnaných s předstíraným vojenským smyslem pro pořádek jeden vedle druhého. Tato základna OSN zde stála už tři desítky let a tyto „dočasné“ budovy nabyly jakési ošumělé majestátnosti a polní cesty, které se od nich rozbíhaly do planiny, byly už jaksepatří udusané.

Když vystoupal Ptáček ještě výš, proměnila se základna ve šmouhu z vápna a maskovacích celt a ztrácela se v obrovské dlani krajiny. Země byla pustá, jen tu a tam se objevovaly šedozelené kaňky, kde bojoval o život shluk stromů či zakrslé traviny. Ale v dálce velkolepě čnely nad obzorem hory s bílými čepicemi.

Pojednou sebou Ptáček trhnul do strany a Bisesu to odmrštilo na oblou stěnu.

Casey Othic, první pilot, sevřel knipl, co nevidět stroj znovu vyrovnal a pak se s Ptáčkem spustil o něco níž nad kameny posetou zem. Otočil se na Bisesu a zacyklil se. „Pardon. Takovýhle poryvy v předpovědi rozhodně nebyly. Ty chytráci tomu taky prd rozuměj. Jsi tam vzadu v cajku?“

Jeho hlas zadrnčel Biseše ve sluchátkách až příliš hlasitě. „Připadám si jako na zadním sedadle corvetty.“

Rozesmál se ještě víc, a odhalil tak dokonalé zuby. „Nemusíš křičet. Slyším tě ve vysílačce.“ Poklepal si na helmu. „Vy-sí-lač-ce. Už se k vám do britský armády taky dostala?“

Na sedadle vedle Caseyho seděl Abdikadir Omar, druhý pilot, podíval se na Američana a nechápavě zakroutil hlavou.

Ptáček byl průzkumný vrtulník s kapkovitým krytem kabiny. Jednalo se o vylepšený model útočné helikoptéry, která létala od konce dvacátého století. Ovšem v tomto klidnějším roce 2037 měl Ptáček na starosti mírumilovnější úkoly: provádět pozorování a rovněž pátrací a záchranné lety. Kokpit připomínající bublinu se musel zvětšit, aby pojal tříčlennou posádku – vpředu seděli dva piloti a vzadu na sedadle se tísnila Bisesa.

Casey uměl se svým staříčkým strojem létat jakoby nic, takříkajíc s prstem v nose. Co se týkalo hodnosti, byl Casey Othic praporčíkem a do této jednotky OSN ho převedeli ze Vzdušných a kosmických sil armády Spojených států. Byl to podsaditý, tělnatý chlapík. Helmu měl jako všichni vojáci OSN blankytně modrou, ovšem on si ji naprosto nepředpisově vyzdobil hvězdami a pruhy, vlajícím praporem, který se vlnil v pomyslném vánku. Jeho kontrolní displej tvořilo silné hledí, které mu zakrývalo většinu tváře od nosu nahoru a které bylo z Bisesina pohledu celé černé, takže z něj viděla jenom široké, žvýkající čelisti.

„I přes to pitomý hledí poznám, že si mě prohlížíš,“ prohlásila Bisesa lakonicky.

Abdikadir, pohledný Paštun, se na ni otočil a zazubil se. „Po nějaký době mezi opičákama jako je Casey si na to zvykneš.“

Casey ucedil: „Jsem dokonalej džentlmen.“ Maličko se naklonil a přečetl si, co stojí na její jmenovce. „Bisesa Duttová. Co to je za jméno, pakistánský?“

„Indický.“

„Takže ty jsi z Indie? Ale přízvuk máš – no řek bych australskej.“

Potlačila v sobě vzdech: rozeznat místní přízvuk Američané nikdy neuměli. „Pocházím z Manchesteru. Z Anglie. Jsem Britka – už ve třetí generaci.“

Casey nasadil hlas Caryho Granta. „Vítejte na palubě, lady Duttová.“

Abdikadir plácl Caseyho po rameni. „Člověče, dej už s těma otřepanejma frázema pokoj, přeskakuješ z jednoho stereotypu do druhýho. Biseso, tohle je tvoje první mise?“

„Druhá,“ odpověděla Bisesa.

„Já s tímhle blbounem letěl už aspoň tucetkrát, a ať sedí vzadu kdokoliv, vždycky se chová stejně. Nenech se od něj otrávit.“

„Nenechám,“ prohodila vyrovnaně. „Vždyť on se jenom nudí.“

Casey se chraplavě zasmál. „Jo, tady na základně Clavius je to dost jednotvárný. Ale vy byste tady na Severozápadní hranici, lady Duttová, měla bejt jako doma. Tak schválně jestli se nám povede najít pár čmoudů, který byste mohla tím obrovským kanónem sejmut.“

Abdikadir se na Bisesu zazubil. „Co bys mohla čekat od takovýho rádoby křesťana?“

„A ty jseš zase mudžahedín s frňákem jak skoba,“ zabručel Casey na oplátku.

Zdálo se, že Abdikadir vytušil podle výrazu v Bisesině tváři znepokojení. „Ále, to nic. Já jsem fakt mudžahedín, teda byl jsem a on je vážně naoko křesťan. Jsme nejlepší kámoši, fakt. A oba jsme oikumeni. Ale nikomu to nevykládej...“

A poté zničehonic vletěli do turbulence. Jako by vrtulník klesl dírou ve vzduchu o několik metrů níž. Piloti si začali hledět řízení a zmlkli.

Abdikadir, který měl formálně stejnou hodnost jako Casey, byl afghánský občan, Paštun, a v tomto kraji se narodil. Bisesa ho během dosavadní krátké služby na základně stačila trochu poznat. Měl výraznou, upřímnou tvář, pyšný nos téměř jak ze starého Říma a plnovous. Oči měl kupodivu modré a vlasy víceméně světle rusé. Tvrdil, že to svoje zbarvení zdědil po armádě Alexandra Velikého, která těmito místy kdysi táhla. Byl to laskavý chlapík, přátelský a civilizovaný a se svým postavením ve zdejší

neformální společenské hierarchii byl smířený: přestože si všichni cenili, že jako jeden z mála Paštunů přešel na stranu OSN, coby Afghánec se musel podříditi Američanům a povětšinou seděl jen na místě druhého pilota, sám řídil málokdy. Ostatní britští vojáci mu přezdívali „Zrzek“.

Let pokračoval. Ale nijak pohodlně. Ptáček už nebyl nejnovější: v kokpitu to čpělo motorovým a hydraulickým olejem, všechny kovové plochy byly letitým používáním odřené a trhliny v potahu špatně vypolstrovaného sedadla pod Bisesou dokonce držela pohromadě lepicí páska. A hřmot rotorů jen pár metrů nad její hlavou byl i přes notně vycpanou helmu k nevydržení. Ale tak už to odjakživa chodí, pomyslela si v duchu, že vlády dávají víc peněz na válku než na mír.

Když Moallim zaslechl, že se blíží vrtulník, věděl, co má dělat.

Většina dospělých vesničanů běžela překontrolovat své tajné zásoby zbraní a konopí. Ovšem Moallim měl jiné plány. Popadl svou výzbroj a utíkal k díře v zemi, kterou vyhloubil před několika týdny, když se připravoval přesně na takovýhle den.

Během několika vteřin už ležel v jámě opřený o stěnu a na rameni třímal granátomet. Vykopat ten otvor mu trvalo několik hodin, musel být totiž dost hluboký, aby mu tělo nesežehl zpětný výšleh a také aby získal správný úhel střelby, který pro granátomet potřeboval. Ale když vlezl do zákopu a překryl se trochou zeminy a volně rostoucí vegetace, byl schovaný opravdu velmi dobře. Ten granátomet byla téměř starožitnost, jednalo se o pozůstatek po ruské invazi do Afghánistánu v 80. letech 20. století, ale když se dobře udržoval a čistil, tak stále fungoval a dokázal rozsévat smrt. Jakmile se helikoptéra dostatečně přiblíží k jeho pozici, určitě svůj cíl nemine.

Moallimovi bylo patnáct.

S prvními vrtulníky ze západu se setkal, když mu byly teprve čtyři. Přiletěly v noci, bylo jich celé hejno. Svištěly lidem velmi nízko nad hlavou, černější než tma, jako zuřivé černé vrány. Jejich rachot skoro trhal uši a vzdušný vír s člověkem cloumal a trhal mu šaty. Stánky na tržišti se převracely, dobytek a ovce se plašily a plechové střechy domků to odnášelo pryč. Moallim zaslechl, byť to na vlastní oči neviděl, že jedné ženě to vyrvalo z náručí malé dítě – vzneslo se do vzduchu a zpátky už se nevrátilo.

A pak začala i střelba.

Později přiletěly další helikoptéry a shazovaly letáky, které vysvětlovaly „záměr“ toho útoku: údajně se danou oblastí pašovalo čím dál tím více zbraní, existovalo podezření, že vesnicí putují dodávky uranu, a tak dále. Ten „nezbytný“ úder byl prý „chirurgicky přesný“ a použil „minimální sílu“. Domorodci letáky roztrhali a utírali si s nimi zadnice. Všichni helikoptéry nenáviděli, a to za jejich povýšenost a nadutost. Ve čtyřech letech Moallim ještě neuměl svoje pocity vyjádřit slovy.

A vrtulníky se vracely zas a znova. Poslední helikoptéry OSN zde měly údajně zajišťovat mír, ale každý věděl, že je to mír někoho jiného a že ty „hlídkové“ stroje mají na palubě spoustu zbraní.

Tyto potíže měly jediné řešení, jak vtloukali Moallimovi do hlavy.

Starší naučili Moallima zacházet s granátometem. Zasáhnout pohyblivý cíl bylo obtížné. A tak se roznětky nahradily časovacím zařízením, které mělo vybuchnout v letu nad zemí. Pokud člověk pálil z dostatečné blízkosti, pak nemusel letící cíl ani zasáhnout, aby ho sestřelil – zejména pokud se jednalo o vrtulník a zejména pokud mířil na ocasní rotor, což byla jeho nejzranitelnější součást.

Granátometry byly veliké, neskladné a dobře viditelné. Neobratně se s nimi manipulovalo a nebylo snadné je zvednout a přesně zamířit – a pakliže s nimi člověk mířil v otevřené krajině

nebo ze střechy domu a nedal si pozor, bylo po něm veta. A tak bylo lepší se schovat a počkat, až se vrtulník přiblíží. Pokud tudy poletí, neuvidí posádka, kterou kvůli obavám z nástrah učili vyhýbat se domům, nic víc než jen kus roury vyčnívající ze země. Nejspíš si řeknou, že se jedná o rozbité odvodňovací potrubí, pozůstatek jednoho z mnoha neúspěšných „humanitárních“ projektů, které se v této oblasti po několik desítek let uváděly v praxi. Při letu nad otevřenou krajinou si budou myslet, že jim nic nehrozí. Moallim se usmál.

Bisese připadala obloha před nimi podivná. Zničehonic se totiž začala vzdouvat dusná černá mračna a sbírala se do hustého pásu, který se táhl po celém obzoru a zakrýval hory. I nebe vypadalo jaksi vyrudle.

Nenápadně si z kapsy kombinézy vytáhla telefon. Vzala ho pokradmu do dlaně a zašeptala do něj: „Nevzpomínám si, že by měly podle předpovědi počasí přijít bouřky.“

„Ani já ne,“ odvětil telefon. Byl naladěný na civilní vysílací pásma a jeho malý displej začal prohledávat stovky kanálů, které neviditelně omývaly tento kus zeměkoule, a hledat aktualizovanou předpověď.

Bylo 8. června 2037. Tedy alespoň to si Bisesa myslela. A vrtulník letěl dál.

3. ZLÉ OKO

Že ve světě dochází k prapodivným událostem, vytušil poprvé Josh White díky tomu, že ho kdosi neurvale probudil: prudce s ním zatřásl, zaslechl vzrušené výkřiky a přímo nad ním se objevila široká tvář.

„Povídám, Joshi – vstávejte, člověče! Nebudete věřit vlastním očím – to je mi vskutku něco – pakliže to nejsou Rusové, tak sním vaše ovinovačky...“

Byl to pochopitelně Ruddy. Mladý novinář měl rozepnutou košili a nevzal si ani sako: zdálo se, jako by sám také právě vylezl z postele. Ale široký obličej, jemuž vévodilo výrazné čelo, měl zborcený potem a oči, které mu zmenšovaly tlusté brýle, mu dychtivě planuly.

Josh se posadil a zamžoural. Otevřeným oknem dopadaly do pokoje sluneční paprsky. Bylo pozdě odpoledne, na hodinku si zdříml. „U všech rohatých, co může být tak životně důležité, abych kvůli tomu přišel o svého šlofíka? Zejména po včerejší noci... Nejdřív si chci umýt obličej!“

Ruddy ustoupil. „Nuže, dobrá. Ale máte jen deset minut, Joshi. Pokud byste si tohle nechal utéct, tak si to nikdy neodpustíte. Deset minut!“ A pak z pokoje odkvačil.

Josh se tedy poddal nevyhnutelnému, vysoukal se z postele a rozespale se šoural pokojem.

Stejně jako Ruddy byl i Josh novinář, zvláštní dopisovatel listu Boston Globe, jenž měl za úkol posílat redakci barvité reportáže o dění na Severozápadní hranici, tomto vzdáleném koutě Britského impéria – ano, vzdáleném, leč pro budoucnost Evropy možná klíčovém, a proto zajímavém i v Massachusetts. Pokoj byla vlastně jen malá stísněná komůrka v rohu pevnosti a ještě se o ni musel dělit s Ruddym, díky němuž se kolem bez ladu a skladu válelo oblečení, poloprázdné kufry, knihy a lejstra, a rovněž zde stál malý

skládací stolek, na kterém Ruddy sepisoval své zprávy pro noviny Civil and Military Gazette and Pioneer, svého zaměstnavatele z Láhauru. Zároveň si však Josh uvědomoval, jaké má štěstí, že vůbec může bydlet v pokojíku, protože většina vojáků umístěných zde v tvrzi Džamrúd, Evropanů i Indů, musela trávit noci ve stanech.

Na rozdíl od vojinů měl Josh nárok dát si odpoledne dvacet, pokud na něj přišlo spaní. Ale nyní slyšel, že se vskutku děje cosi neobvyklého: doléhaly k němu zvýšené hlasy a dusot nohou. Ale o vojenský zásah určitě nešlo, ani o další útok ze strany odbojných Paštunů, jinak už by zaslechl střelbu. Tak co to tedy bylo?

Josh se postavil před lavor s čistou teplou vodou, vedle nějž ležely jeho holicí potřeby. Opláchl si tvář a krk a v úlomku zrcadla připevněném na zdi zahlédl notně přepadlý obličej. Měl nevýrazné rysy, připadalo mu, že má krátký a tupý nos, a pytle pod očima mu to odpoledne na vzhledu rozhodně nikterak nepřidávaly. Přestože si navykl za dlouhých nocí unikat z tohohle svrabu pomocí piva, hlava ho dnes ráno ani moc nebolela. Ruddy se narodil od něj čas od času oddával své vášni pro opium – ale zdálo se, že hodiny, které Ruddy strávil bafáním z vodní dýmky, nezanechávaly na jeho devatenáctileté konstituci žádné následky. Josh, který si ve svých třidvaceti letech připadal už jako válečný veterán, mu záviděl.

Umyvadlo s vodou na holení mu nenápadně přistavil Nór Ali, Ruddyho nosič. Jednalo se už o úroveň služeb, která Bostoňanu Joshovi nebyla po chuti: když Ruddy vyspával svoje zběsilé pijatyky, měl Nór Ali za úkol jej na lůžku holit, dokonce i ve spaní! A rovněž nedokázal Josh strávit bití, ke kterému se Ruddy prý z nutnosti čas od času uchýloval. Jenže Ruddy byl Angličan, který v Indii žil, narodil se v Bombaji. Josh si musel připomínat, že je to Ruddyho země – Josh zde byl od toho, aby psal reportáže, nikoli aby někoho soudil. A koneckonců, připouštěl provinile, je

příjemné probudit se a mít připravenou teplou vodu a nějaký ten hrnek horkého čaje.

Otřel se do sucha a kvapně se ustrojil. Naposledy se podíval do zrcadla a prsty coby hřebenem si prohrábl kštici nepoddajných černých vlasů. Pak si ještě raději zasunul za opasek revolver. A potom zamířil ke dveřím.

Bylo odpoledne 24. března 1885. Tedy to si zatím ještě Josh myslel.

Uvnitř pevnosti se konalo hotové pozdvižení. Přes nádvoří ponořené v hlubokém stínu se hnali vojáci k bráně. I Josh se k tomu rozjařenému davu připojil.

Mnozí z Britů umístěných zde v Džamrúdu patřili ke skotskému 72. útvaru Highlanders a někteří z nich byli neformálně oblečeni do volných domorodých kalhot ke kolenům, jiní na sobě měli khaki blůzy a přiléhavé červené kalhoty z tartanu. Bílých obličejů tu ovšem bylo poskrovnu: Gurkhové a Sikhové měli nad Brity početní převahu tři ku jedné. Buď jak buď, tohle odpoledne se Evropané i takzvaní sipáhíové tlačili jeden přes druhého a chvátali z tvrze ven. Všichni muži, kteří na tomto opuštěném místě sloužili daleko od rodin celé měsíce v kuse, by za nějaké to „povyražení“, za nějakou kratochvíli, která by narušila ubíjející jednotvárnost, dali cokoliv. Ovšem cestou k bráně si Josh povšiml, že kapitánu Groveovi, veliteli pevnosti, který právě pospíchal nádvořím, se ve tváři zračí velice znepokojený výraz.

Když Josh vyšel před tvrz, podvečerní slunce, které již stálo nízko, jej na okamžik oslnilo. Vzduch byl suchý a chladný a on se celý roztrásl. Nebe mělo matně modrou barvu a neplul po něm jediný mráček, ale Josh si všiml, že nad západním obzorem se utvořil temný pás, jako když se schyluje k bouři. Tak neklidné počasí bylo na dané roční období neobvyklé.

Nacházeli se na Severozápadní hranici, kde se Indie stýkala s Asií. Pro imperiální Brity byl tento dlouhý koridor, táhnoucí se od severovýchodu na jihozápad mezi horskými pásmy na severu až po Indus na jihu, přirozenou hranicí jejich indického panství – ovšem jednalo se o drsné a krvavé pomezí a na jeho stabilitě závisela bezpečnost nejceněnější provincie Britského impéria. A pevnost Džamrúd se nacházela přímo v jeho středu.

Samotná tvrz byla poměrně rozlehlá, tvořily ji mohutné kamenné valy a široké strážní věže v rozích. Za hradbami stály ve vojensky úhledných řadách kuželovité stany. Džamrúd původně postavili Sikhové, kteří zde dlouho vládli a vedli proti Afgháncům vlastní války, ale teď již patřil pouze Britům.

Dnes se ovšem nikomu nehonily hlavou osudy impérií. Vojáci se valili po notně zdusáném kusu země, který pevnosti sloužil coby apelplac, a utíkali k místu zhruba sto yardů od brány. Tam zahlédl Josh cosi, co připomínalo jakousi prazvláštní kouli, která se vznášela ve vzduchu. Měla stříbrnou barvu a ve slunečním svitu se zářivě třpytila. Pod tou záhadnou koulí se shromáždil dav nějakých padesáti vojínů, posílů a dalších členů posádky, hlouček lidí v nejrůznějších částech neformálního oděvu.

A uprostřed té vřavy samozřejmě nemohl chybět Ruddy. A hned si bral celou situaci na povel, procházel se pod vznášející se koulí sem a tam, zíral na ni přes své silné brýle a škrábal se na bradě, jako by se v mudrlantství vyrovnal Newtonovi. Ruddy byl malý, měřil nanejvýš tak sto sedmdesát centimetrů, a poměrně zavalitý, možná až trochu obtloustlý. Měl širokou tvář, vzdorovitý knír a nad naježeným obočím vysoké čelo, které již odhalovaly ustupující kadeře vlasů. Naježený – ano, pomyslel si Josh s jakousi zlobnou laskavostí, přívlastek ‘naježený’ Ruddyho vystihuje nejlépe. Se svým škrobeným, byť činorodým chováním vypadal spíš na devětatřicet než na devatenáct. Na tváři měl nepěknou

rudou skvrnu, říkal jí „láhaurský nežit“, a domníval se, že je to následek kousnutí mravencem – žádná léčba na ni neplatila.

Vojáci se někdy Ruddymu pro jeho domýšlivost a nabubřelost vysmívali – muži se zbraní v ruce beztak neměli na ty, co nebojovali, příliš čas. Ale zároveň ho měli rádi, protože Ruddy ve svých zprávách pro CMG i ve svých kasárenských historkách těmhle řadovým vojákům daleko od domova propůjčoval drsnou výmluvnost, kterou jinak sami postrádali.

Josh se protlačil davem za Ruddym. „Nechápu, co je na této vznášející se hračce tak zvláštního – že by nějaké kouzelnické kejkle?“

Ruddy nesouhlasně zabručel. „Spíše půjde o jakýsi úskok ze strany cara. Možná se jedná o nový typ heliografu.“

Přidal se k nim i Cecil de Morgan, místní obchodní zprostředkovatel. „Pakliže jsou to kouzla, pak bych tuze rád znal tajemství té magie. Hej, vy.“ Zamířil k jednomu ze sipáhíů. „Ta páłka na kriket – mohu si ji půjčit?“ Vzal pátku do ruky a zamáchal s ní ve vzduchu. Obkroužil s ní vznášející se kouli dokola kolem i zespoda. „Vidíte? Vskutku nepřipadá do úvahy, aby ji cosi přidržovalo, žádný neviditelný drát či skleněná tyčka, ať už jakkoli zakřivená.“

Pro sipáhíe to zase taková zábava nebyla. „Asli nahín! Fareib!“

Ruddy špitl: „Někteří prohlašují, že se jedná o jakési Oko, Zlé oko. Abychom odvrátili jeho zlověstný pohled, možná budeme potřebovat nuzzoo-watto.“

Josh mu položil ruku na rameno. „Po mém soudu jste do sebe, příteli můj, vstřebal z Indie více, než jste si ochoten přiznat. Pravděpodobně půjde o balon naplněný horkým vzduchem. Nic kromobyčejnějšího to nebude.“

Ale Ruddyho zaujal jakýsi nižší důstojník s ustaraným výrazem ve tváři, který se prodíral davem a očividně kohosi hledal. Ruddy si s ním chvátal pohovořit.

„Tak balon, říkáte?“ prohodil de Morgan k Joshovi. „Ale jak je potom možné, že tak nehnutě stojí na místě i ve větru? Ba co víc – sledujte mne!“ Rozpřáhl se pálkou nad hlavu jako sekerou a udeřil s ní do vznášející se koule. Ozvala se pronikavá rána a k Joshovu úžasu se páлка od koule odrazila a ta zůstala stejně nehybná, jako kdyby byla vytesaná z kamene. De Morgan zvedl ruku s pálkou a Josh spatřil, že je naštípnutá. „U sta hromů! Povězte mi, pane, už jste někdy něco takového ráčil vidět?“

„Já tedy ne,“ připustil Josh. „Ale pakliže existuje způsob, jak na tom vydělat, pak vy, Morgane, jej dozajista objevíte.“

„De Morgane, Joshuo.“ De Morgan byl obchodní zprostředkovatel, který si vybudoval slušné živobytí na tom, že zásoboval Džamrúd a další pevnosti na hranici. Táhl mu na třicet, byl vysoký a představoval typ uhlazeného člověka. I zde, spoustu mil od nejbližšího města, nosil nový khaki oblek obarvený na jemně olivový odstín, azurově modrou vázanku a klobouk proti slunci bílý jako padlý sníh. Jak Josh zjistil, byl to ten druh muže, kterého přitahovala výspa civilizace, neboť tam čekaly tučné zisky a na dodržování zákona se tolik nedbalo. Důstojníci jeho a jemu podobné v lásce neměli, ovšem de Morgan si získával oblibu tím, že mužstvu dodával pivo a tabák, a pokud to šlo, tak i prostitutky a důstojníkům – a Ruddymu jakbysmet – čas od času váčky s hašíšem.

Navzdory de Morganově kousku se zdálo, že je podívaná u konce. Jelikož se koule nehýbala ani netočila, neotevřela se a ani nezačala pálit kulky, začínalo se obecenstvo zjevně nudit. A kromě toho se už někteří z nich v tom podvečeru, na dané roční období neobvykle chladném, třásli zimou, jelikož od severu neustále dul

vítr. Několik jich zamířilo zpátky do pevnosti a celá sešlost se pomalu začínala rozcházet.

Pojednou se však z okraje skupinky ozval křik: přihodilo se ještě cosi dalšího a neobyčejného. De Morgan znovu bystře zavětril možnou příležitost a rozběhl se oním směrem.

Ruddy zatahal Joshe za rameno. „Dost už bylo těch čarodějných kejklí,“ prohlásil. „Měli bychom se vrátit. Obávám se, že co nevidět nebudeme pro samou práci vědět, co dříve!“

„Jak to myslíte?“

„Vzal jsem si na slovíčko Browna, který hovořil s Townshendem, a ten zase vyslechl cosi, co povídal Harley...“ Kapitán Harley byl v pevnosti politickým důstojníkem, který podával hlášení politické radě Chajbaru, orgánu správy této provincie, jehož úkolem bylo diplomaticky jednat s náčelníky a chány paštunských a afghánských kmenů. Nebylo to poprvé, kdy Josh Ruddymu záviděl kontakty mezi nižšími důstojníky z Džamrúdu. „Zhroutilo se nám spojení,“ vykoktal Ruddy se zatajeným dechem.

Josh se zachmuřil. „Jak to myslíte – že už by zase přestřihli telegrafní drát?“ Když se přerušilo spojení do Pěšávaru, nebylo právě snadné odesílat rukopisy a Joshův vydavatel ve vzdáleném Bostonu neměl pro průtahy zaviněné doručováním zásilek do města koňmo pražádné pochopení.

Ale Ruddy prohlásil: „Nejen to. Ani heliografy nefungují. Ze stanic na severu a na západě jsme prý od rozbřesku nezaznamenali ani jediný odlesk světla. Podle Browna vysílá kapitán Grove údajně patroly. To, k čemu došlo, je určitě hromadné a odněkud řízené.“

Heliografy byla jednoduchá a přenosná signalizační zařízení, vlastně pouhá zrcadla na skládacích trojnožkách. Na všech kopcích kolem Džamrúdu a Chajbaru byla zřízena celá řada heliografických spojovacích stanovišť a stejně tak i směrem k

Pěšávaru. A proto se předtím v tvrzi tvářil kapitán Grove tak znepokojeně.

Ruddy ucedil: „Kdesi v poli možná pod rouškou noci rozpárali pašunští barbaři či emírovi vrazi stovku britských hrdel – anebo ještě hůř, sami ruští velmoži, co tahají za drátky!“ Ovšem i při tom, když nastiňoval tuto děsivou možnost, mu v očích za tlustými skly brýlí jiskřilo.

„Takovouto radost z příchodu války může mít toliko ten, kdo podobně jako vy do boje nepůjde,“ podotkl Josh.

Ruddy na svou obranu namítl: „Pakliže by došlo na lámání chleba, pak vím, kde je mé místo. Avšak do té doby jsou mojí zbraní slova – a vaší rovněž, Joshuo, takže mě neračte poučovat.“ Znovu dal najevo svou živelnost a dobré rozpoložení. „Je to vzrušující, že? To nemůžete popřít. Alespoň se cosi děje. Tak pojďte, dáme se do práce!“ A pak se otočil a utíkal zpátky k pevnosti.

Josh se vydal za ním. Zdálo se mu, že zaslechl jakési třepotání, jako kdyby zamával křídly nějaký obrovský pták. Ohlédl se. Ale tu se trochu zvedl vítr a ten prapodivný zvuk se vytratil.

Někteří vojáci si stále ještě s Okem hráli. Jakýsi muž se vyšplhal druhému na ramena, oběma rukama se Oka chytil a pověsil se na něj, přičemž Oko drželo celou jeho váhu. A pak voják se smíchem znovu seskočil na zem.

Když se vrátili do svého sdíleného pokojíku, Ruddy se okamžitě vrhnul ke stolu, přitáhl si štůsek papíru, sejmul víčko z kalamáře a dal se do psaní.

Josh ho pozoroval. „Co jim hodláte sdělit?“

„To budu vědět za okamžik.“ Psal dokonce, i když mluvil. Byl to nepořádný pracant, v koutku úst, jak bylo jeho zvykem, měl usazenou tureckou cigaretu a kolem něj stříkaly kapky inkoustu,

ale Josh se už naučil, kam si má před ním své věci schovávat. Ruddyho pohotovost však nemohl než obdivovat.

Josh si zemdleně lehnul na postel a ruce si dal za krk. Na rozdíl od Ruddyho si totiž musel myšlenky nejprve utříbit, než dokázal vypotit jediné slůvko.

Severozápadní hranice byla pro Brity ze strategického hlediska životně důležitá, stejně jako pro předchozí dobyvatele. Na sever a západ odsud se rozkládal Afghánistán, prostoupený pohořím Hindúkuš. Jeho průsmyky kdysi pochodovala vojska Alexandra Velikého i hordy Čingischánovy a Tamerlánovy, neboť všechny přitahovalo tajemství a bohatství Indie na jihu. Samotný Džamrúd zaujímal klíčové postavení, neboť ležel na pomezí Chajbarského průsmyku mezi Kábulem a Pěšávarem.

Ale kraj samotný byl čímsi víc než jen pouhou průchozí oblastí pro cizí armády. Měl své obyvatele, kteří si tuto zemi přivlastňovali: totiž Paštuny, národ válečníků, lidí prudkých, pyšných a lstivých. Paštunové – kterým Ruddy říkal Patháni – byli zbožnými muslimy a uznávali vlastní zákon cti zvaný paktunváli. Paštunové se dělili na kmeny a klany, ale právě díky tomuto rozštěpení získali silný smysl pro přizpůsobivost a pružnost. Ať už ten či onen kmen utrpěl jakkoli drtivou porážku, stále se z hor hrnuli další a další se svými zastaralými mušketami s dlouhými hlavněmi, zvanými džezajl. Josh se s několika Paštuny setkal, když padl do britského zajetí. A připadalo mu, že se jedná o ty nejprapodivnější lidi, jaké kdy poznal. Mezi britskými vojáky však vůči nim panovala jakási obezřelá úcta. Někteří ze Skotů dokonce tvrdili, že se paktunváli zase tolik neliší od jejich klanového zákona cti.

Během staletí mnoho nájezdnických armád na této hranici dopadlo špatně, jistý imperiální správce ji dokonce nazval „trnitým a nezastřiženým živým plotem“. A ani nyní nesahala moc

mohutného Britského impéria příliš daleko za místa, kudy vedly cesty; za nimi pak už zákony určoval pouze kmen a zbraně.

A dnes byla tato hranice znovu kolbištěm mezinárodních úkladů. Opět napřela k Indii svůj nenasytý zrak závistivá říše: tentokrát se jednalo o carské Rusko. Zájmy Británie byly zcela zřejmé. V žádném případě se nesmělo dopustit, aby se Rusko či Ruskem podporovaná Persie usadily v Afghánistánu. A tak Britové po desítky let usilovali o to, aby Afghánistánu vládl emír nakloněný britským zájmům – a kdyby se jim to nepodařilo, byli připraveni vést s Afghánistánem válku. Tato konfrontace, která doposud spíše jen doutnala, zřejmě konečně začínala spět k bodu varu. Právě tento měsíc postupovali Rusové vytrvale krok za krokem Turkmenistánem a nyní se již blížili k Pandžehu, poslední oáze před afghánskou hranicí, zapadlé karavanseráji, jež se znenadání stala předmětem světového zájmu.

Joshe tato mezinárodní šachová partie docela děsila. Z hlediska prosté zeměpisné logiky se v této oblasti střetávaly rozlehlé říše a i přes veškerý odpor Paštunů tyto strašlivé třenice ve svém soukolí drtily lidi, kteří měli tu smůlu, že se zde narodili. V duchu si tak někdy říkal, jestli tomu bude podobně i v budoucnu, jestli má tenhle pohromami stíhaný kraj už jednou provždy ve vínku sloužit coby válečné kolbiště – a o jaké nepředstavitelné poklady se tady asi budou svádět bitvy.

„Ale možná že jednoho dne,“ zasnul se jednou před Ruddym, „lidé válku odvrhnou, stejně jako dospívající dítě odhodí do kouta hračky svého dětství.“

Ale Ruddy si přes knír jen odfrkl. „Pche! A čímpak se budou zaobírat – budou snad celý den hrát kriket? Joshi, lidé budou neustále chodit do válek, poněvadž lidé zůstanou lidmi a válka bude vždycky zábava.“ Josh byl naivní Američan s klapkami na očích daleko od domova, který potřeboval, aby v něm „ta mladickost vyhořela“, jak se nechal slyšet devatenáctiletý Ruddy.

Za necelou půlhodinku Ruddy svůj sloupek dopsal. Opřel se, zadíval se z okna na rudnoucí paprsky a krátkozraké oči upíral k vyhlídkám, které s ním Josh sdílet nemohl.

„Ruddy, pokud je situace opravdu vážná, myslíte, že nás pošlou zpět do Pěšávaru?“

Ruddy si odfrkl. „Doufám, že ne! Vždyť právě kvůli tomuto zde jsme.“ A pak začal předčítat z rukopisu: „Jen považte! Kdesi v dáli za Hindúkušem se vydali na pochod – a v zelených či šedých kamizolách krácejí pod carskou zástavou s dvojitou orlicí. Zanedlouho překročí Chajbarský průsmyk. Ale na jihu povstanou další kolony, muži z Dublinu a Dillí, Kalkaty i Colchesteru, které spojuje společná kázeň a cíl a kteří ochotně obětují životy za svou královnu...’ Pálkaři už netrpělivě přešlapují, rozhodčí jsou nachystáni i branky jsou připraveny ke hře. A my stojíme přímo na pomezí čáře! Co vy na to, Joshi?“

„Vy vážně umíte jít člověku na nervy, Ruddy.“

Ale než stačil Ruddy odpovědět, vpadl dovnitř Cecil de Morgan. Obchodník měl tvář celou brunátnou, sotva popadal dech a šaty měl zaprášené. „Musíte jít se mnou, pánové – jen se pojd’te podívat, co našli!“

Josh se s povzdechem vysoukal z postele. Copak těm prapodivným událostem tohoto dne nebude nikdy konec?

Je to šimpanz, to napadlo Joshe jako první. Šimpanz chycený do kusu maskovací sítě, který netečně ležel na zemi. Menší zámotek opodál v sobě skrýval další zvíře, snad jakési mládě. Zajatá zvířata přinesli do tábora na tyčích, které prostrčili síťovím. Několik sipáhíů právě větší ranec rozbalovalo.

De Morgan chodil kolem nich, jako by už chtěl začít uplatňovat nějaké nároky. „Polapili jej na severu – několik vojínů na obchůzce – zhruba jen míli odsud.“

„Je to jen šimpanz.“

Ruddy se tahal za knír. „Ale jaktěživ jsem neslyšel, že by se šimpanzi vyskytovali v této části světa. Mají snad v Kábulu zoo?“

„Tenhle nepochází ze zoo,“ zajíkal se de Morgan. „A rovněž nejde o šimpanze. Opatrně, chlapci...“

Sipáhiové síť ze zvířete sňali. Kožich mělo prosáklý vlastní krví. Bylo schoulené do klubíčka, nohy mělo přitažené k bradě a dlouhé paže obtočené kolem hlavy. Muži drželi v rukou klacky, kterými se oháněli jako kyjem, a Josh si povšiml, že má zvíře na zádech podlitiny.

Zvíře si pojednou očividně uvědomilo, že z něj už síť sundali. Svěsilo paže a jediným prudkým, plynulým pohybem se převrátilo a posadilo na bobek, přičemž klouby na rukou se lehce dotýkalo země. Muži opatrně poodstoupili vzad a tvor si je prohlížel.

„Můj ty světe, je to samice,“ hlesl Ruddy.

De Morgan ukázal na jednoho sipáhie. „Ať se postaví.“

Onen rozložitý sipáhi volky nevolky popošel kupředu. Natáhl ruku s klackem a dloubl živočicha do hýždí. Samice zabručela a scvakla veliké zuby. Ale sipáhi se nedal odradit. Až nakonec zvíře ladně – a s jistou důstojností, pomyslel si Josh – natáhlo nohy a vzpřímeně se postavilo.

Josh zaslechl, jak Ruddy zalapal po dechu.

Měla tělo šimpanze, o tom nebylo pochyb, ochablé prsní bradavky, zduřené přirození a růžové hýždě, i její končetiny měly proporce opice. Ale Josh jasně viděl, že na dlouhých nohách, které jí vystupovaly z pánve, stojí zpříma jako kterýkoli člověk.

„Prokristapána,“ ulevil si Ruddy. „Připomíná karikaturu ženy – je to zrůda!“

„Ne, není to zrůda,“ namítl Josh. „Je to napůl člověk a napůl opice, dočetl jsem se, že noví biologové se o podobných věcech zmiňují, o tvorech, kteří jsou kdesi mezi námi a zvířaty.“

„Vidíte to?“ De Morgan přeskakoval pohledem z jednoho na druhého se ziskuchtivostí a vypočítavostí v očích. „Viděli jste už jaktěživi něco takového?“ Obcházel tvora dokola kolem.

Onen rozložitý sipáhlí prohlásil se silným přízvukem: „Dávat pozor, sáhibe. Ona mít jen něco přes metr, ale umět škrábat a kopat, to mi věřit.“

„Není to opice, nýbrž opočlověk... Musíme ji odvézt do Pěšávaru, pak do Bombaje a nakonec do Anglie. Jen považte, jaká to bude v zoologických zahradách senzace! Anebo dokonce možná i někde na jevištích... Něco takového se nenajde ani v Africe! Je to hotová senzace.“

Zdálo se, že menší zvíře, stále ještě zachumlané v síti, se probudilo. Převalilo se a slabým hláskem zamručelo. Samice ihned zareagovala, jako by si až doposud neuvědomila, že je tam mládě s ní. Vyskočila a natahovala k tomu maličkému ruce.

Sipáhíové ji okamžitě udeřili. Otočila se a začala se bránit, ale oni ji ranami srazili k zemi.

Ruddy se do té potyčky vložil a naježil obočí. „Proboha, netlučte ji přece tolik! Copak nevidíte, že je to máma? A podívejte se jí do očí – jen se podívejte! Copak vás ten výraz nebude pronásledovat až do smrti?“ Ale lidoop se stále vzpouzel, sipáhíové do něj stále bušili holemi a de Morgan stále cosi vykřikoval, jelikož se bál, aby mu jeho poklad neutekl – anebo ještě hůř, aby mu ho nezabili.

Josh byl první, kdo zaslechl hukot. Obrátil se k východu a spatřil mračna prachu zvířená v povětří. „Už je to tady zase – už jsem to slyšel prve...“

Ruddy, rozrušený tím násilím, ucedil jen: „Co zase, krucinál?“

4. GRANÁTOMET

Casey zavolal: „Už jsme skoro na stanovišti. Vemu to teď nízko a dokola.“

Vrtulník klesl jako rychlovýtah. Navzdory veškerému výcviku se Bisese sevřel žaludek.

Nyní prolétali jen kousek od vesnice. V zorném poli se jí míhaly stromy, zrezivělé plechové střechy, auta a haldy pneumatik. Vrtulník se naklonil a začal kroužit proti směru hodinových ručiček. „Vzít to nízko a dokola“ znamenalo opsat široký hlídkový kruh. Ale vzhledem k tomu, jak se Bisese musela na malém zadním sedadle tísnit, viděla v tu chvíli kolem sebe jenom oblohu. Další ironie, pomyslela si. Pak si povzdechla a překontrolovala malý řídicí panel připevněný na stěně vedle ní. Na zem pod nimi mířily z modulu umístěného pod tělem vrtulníku nejrůznější snímače, kamerami počínaje, přes Geigerovy počítače a tepelné senzory, až po radary a dokonce jakási čidla citlivá na chemikálie.

Ptáček byl součástí armádní komunikační infrastruktury, která obepínala celý svět. Kdesi nad hlavou se Bisese vznášel veliký vrtulník typu C2, který měl za úkol velet a řídit akci, ale to byla pouze špička obrovské technické pyramidy, jejíž součástí byly například bezpilotní pozorovací letouny pohybující se ve velikých výškách, průzkumná a hlídková letadla a dokonce i snímací a radarové satelity, jejichž elektronické smysly se všechny do jednoho upíraly na tuto oblast. Toky dat, které Bisese shromažďovala, v reálném čase analyzovaly jednak důmyslné systémy na palubě Ptáčka, a jednak nadřazené stroje a strategické velení v týlu na základně. Jakékoli anomálie se okamžitě předávaly zpět k potvrzení Bisese prostřednictvím spojení, které se základnou udržovala a které bylo oddělené od spojení s leteckým velitelem, které měli k dispozici piloti prostřednictvím řídicí sítě.

Všechno to bylo nesmírně vynalézavé, ovšem stejně jako samotné řízení vrtulníku i ta část mise, jejímž úkolem byl sběr dat, byla z větší části automatizovaná. Když se zapnul autopilot, změnila se mise velmi záhy v pouhou rutinu a piloti si opět začali jeden druhého znuděně dobírat.

Bisesa věděla, jak se ti dva asi cítí. Byla totiž vyškolená coby speciální bojový technik, odbornice na koordinaci komunikace mezi velením a posádkou během konfliktu. Jejím základním posláním bylo nechat se vysazovat v nebezpečných oblastech a ze země přesně navádět letecké a raketové útoky. Dosud však nikdy nemusela svůj výcvik proti nepříteli využít. Díky svým schopnostem se pro typ úlohy, jež spočívala v pozorování, dokonale hodila, ovšem přesto nemohla zapomenout, že ji vyškolili k něčemu jinému.

Do tohoto předsunutého tábora OSN, který měl udržovat dozor nad zachováváním míru, ji přidělili teprve před týdnem, ale jí připadalo, že je to mnohem déle. Vojsko bydlelo v přestavěných kasárnách, která původně sloužila coby hangáry. Budovy byly vysoké, holé, odjakživa to v nich páchlo leteckým benzínem a olejem, přes den v nich bylo úděsné horko a v noci zase příšerná zima a celkově bylo na těch neosobních boudách z vlnitého plechu a umělé hmoty cosi zdrcujícího. Nebylo proto divu, že sami obyvatelé tábora posměšně říkali Clavius, podle velké mezinárodní základny na Měsíci.

Režim vojska tvořil každodenní fyzický výcvik, dále se museli střídat na hlídkách, provádět údržbu výzbroje a další rutinní drobnosti. To jim ovšem mnoho času nezabralo a jejich potřeby to už vůbec neuspokojovalo. A tak v těch ozvěnou dunících hangárech hrávali volejbal nebo ping-pong a byly tam i skupinky, které zdánlivě donekonečna mastili poker či žolíky. A protože procento žen tu bylo zhruba stejné jako procento mužů, konaly se zde i divoké sexuální hrátky. Někteří chlapi zřejmě dokonce měli

mezi sebou soutěž, kdo z nich zažije orgasmus v co nejneobvyklejší nebo co nejnáročnější pozici – jednou z nich byl například takzvaný „věšák“, kdy člověk visel na parašutistickém postroji.

V takové atmosféře pak nebylo divu, že chlapům jako Casey Othic začínalo trochu šplouchat na maják, pomyslela si v duchu.

Bisesa se do oné slovní přestřelky nezapojovala. S takovými, jako byl Casey, si uměla snadno poradit – i v této době byla britská armáda jen sotva hájemstvím rovnosti pohlaví a slušnosti. Dokonce musela odrážet zdvořilý zájem i ze strany Abdikadira. Měla totiž přece svou dcerku: jmenovala se Myra, bylo jí osm, bylo to tiché, spořádané a velice milující děvčátko a nyní se o ni tisíce kilometrů odsud v Bisesině londýnském bytě starala chůva. O nějaké kratochvíle nebo o složité sexuální politikaření neměla Bisesa zájem – aby si zachovala zdravý rozum, od toho měla Myru.

A motivací pro ni navíc byla i důležitost této mise.

V roce 2037 panovalo na hraničním území mezi Pákistánem a Afghánistánem napětí, stejně jako po celá staletí předtím. Tato oblast byla totiž ohniskem pokračující celosvětové patové situace mezi křesťanstvím a islámem. Kromě horkých hlav a agitátorů na obou stranách všichni s povděkem kvitovali, že k závěrečné „válce civilizací“ zatím ještě tak docela nedošlo. Ovšem na podobných místech, kde vojáci křesťanských národů hlídali muslimskou oblast, se stejně vždycky našel někdo, kdo by ochotně vyhlásil křížovou výpravu nebo džihád.

A k třenicím s tragickými následky docházelo i na místní úrovni. Pnutí mezi Indií a Pákistánem nezmírnila ani válka roku 2020, jež vyústila ve zničení města Láhauru jadernými zbraněmi, ačkoli se pak zúčastněné strany i jejich mezinárodní spojenci na samém pokraji rozsáhlejšího ničení zarazili. A do této složité směsice pochopitelně svou troškou přispívaly i vášně, touhy a tíseň

místních obyvatel: hrdých Paštunů, kteří byli již sice vtaženi do debat civilizovaného světa, ale přesto lpěli na svých tradicích a svou domovinu hodlali bránit do poslední kapky krve.

A k těmto odvěkým rozmíškám se navíc přidala i ropa, která do této vznětlivé oblasti neustále přitahovala zbytek světa. Přestože dalekosáhlé možnosti, jež nabízela studená fúze, nejslibnější z nových technologií, byly pozoruhodné, její průmyslová upotřebitelnost se stále ještě neprokázala – a světová ložiska nasycených uhlovodíků se i nadále spalovala stejně rychle, jako se dolovala z útrob země. Takže tam, kde kdysi měřily své síly Britské impérium s carským Ruskem kvůli bohatství Indie, stály dnes v napětí Spojené státy, Čína, Africká aliance a Euroasijská unie, a jelikož byly všechny tyto země životně závislé na ropných zásobách Střední Asie, držely se vzájemně v šachu.

Posláním OSN zde bylo hlídat a kontrolovat dodržování míru. Říkalo se, že tato oblast je nejstřeženější ze všech koutů zeměkoule. Bisesa si čas od času říkala, že tato mírotvorná mise je nedokonalým a těžkopádným opatřením, které vytváří stejnou míru napětí a zášti, jakou samo potlačuje. Ovšem svým způsobem to celé už několik desetiletí fungovalo. Možná to bylo to nejlepší, co mohly pouhé lidské bytosti a složitá, nedokonalá, leč trpělivá politická výpomoc OSN, dokázat.

Na základně Clavius všichni věděli, jak je tento úkol důležitý. Ale pro mladého vojáka mohlo být jen máloco nudnější než dohlížet na zachovávání míru.

Pojednou to s nimi ve vrtulníku začalo pořádně házet. Bisesa cítila, jak jí stoupá tep – možná tahle mise přece jen nebude tak rutinní záležitostí.

Zatímco vrtulník i navzdory turbulencím nadále kroužil nad krajem, Casey s Abdikadirem oba zároveň pracovali a zároveň mluvili. Abdikadir se snažil spojit se základnou. „Alfa čtyři tři,

tady primo pět jedna, přepínám. Alfa čtyři tři...“ Casey nadával, že asi ztratili spojení s navigačním satelitem, a Bisesa usoudila, že kvůli nečekaným turbulencím nejspíš řídí helikoptéru ručně.

„Jejda!“ zanaříkal její telefon.

Zvedla ho k obličejí. „Co se děje?“

„Ztratil jsem signál.“ Na displeji mu probíhaly různé ověřovací testy. „To se mi ještě nikdy nestalo,“ prohlásil. „Je to... podivné.“

Abdikadir se na ni otočil. „Naše spojení taky nefunguje. Spadla nám řídicí síť.“

Bisesa si se zpožděním překontrolovala svoje přístroje. I ona ztratila kontakt se svým velitelským střediskem, nemohla přijímat ani vysílat. „Vypadá to, že jsme přišli i o informační síť.“

„No teda,“ podivil se Abdikadir. „Vojenská i civilní síť jsou mimo provoz.“

„Čím myslíš, že to je – že by elektrická bouře?“

Casey zabručel: „Podle toho, co ty blbci z meteorologického předpovídali, tak těžko. No buď jak buď, v bouřkách už jsem lítal, a takovýhle následky teda žádná neměla.“

„Tak čím by to teda mohlo bejt?“

Na několik vteřin se všichni odmlčeli. Jednalo se totiž o oblast, kde byla jen o pár set kilometrů dál z nepřátelství odpálena atomová bomba a střed jednoho města se proměnil v pustinu plnou seškvařeného skla. Spojení nefungovalo a zčistajasna se odkudsi přihnál vítr: nebylo snadné nepomýšlet rovnou na nejhorší.

„Musíme přinejmenším předpokládat,“ podotkl Abdikadir, „že jde o nějaký úmyslný rušení.“

„Au,“ pronesl telefon naléhavě.

S obavami sevřela telefon v dlani. Měla ho už od dětství, jednalo se o standardní model OSN, který zdarma dostávalo každé dvanáctileté dítě na zeměkouli, což byl doposud nejvýznamnější počín této staré, chátrající organizace v úsilí propojit komunikačními prostředky celý svět. Většina lidí tyhle nemoderní,

státem vyráběné aparáty vyhazovala, ovšem Bisesa si říkala, proč by se jinak rozdávaly, a ten svůj si nechala. Dokonce ho považovala za kamaráda. „Jenom klid,“ řekla mu proto. „Máma mi vyprávěla, že když byla mladá, vypadával telefonům signál v jednom kuse.“

„Tobě se to mluví,“ opáčil přístroj. „To mně udělali lobotomii.“

Abdikadir se zašklebil. „Jak tohleto snášíš? Já tyhle citový obvody vždycky vypínám. Leze mi to na nervy.“

Bisesa pokrčila rameny. „Já vím. Ale to potom přicházíš o polovinu diagnostické funkce.“

„A rovněž přijdeš o přítele na celý život,“ podotkl telefon.

Abdikadir si odfrkl. „Hlavně mi netvrd', že ti ho navrch začíná bejt líto. Telefony jsou jako katolický matky – vzbuzovat pocit viny, na to jsou machři.“

Vrtulník sebou opět začal zmítat. Pak se Ptáček vrátil do vodorovné polohy. Letěli nad pustou zemí pryč od vesnice. „Končím tenhle krouživej manévr,“ zakřičel Casey. „Skoro se to nedá udržet.“

Abdikadir se vítězoslavně zazubil. „Konečně začínáme poznávat objektivní hranice tvech schopností, Casey.“

„Jdi se bodnout,“ zavrčel Casey. „Vítr fouká úplně odevšad. A koukněte, jak nám kolísá traťová rychlost – počkat. A co je támhleto?“ Ukázal přes kryt kabiny na zem.

Bisesa se naklonila a podívala ven. Spodní tah rotorů vířil volně rostoucí vegetaci, a rozkryl tak cosi na zemi. Rozpoznala lidskou postavu v jakési jámě, která cosi držela – jakousi dlouhou černou rouru – byla to zbraň.

Všichni naráz vykřikli.

Slunce se v tom okamžiku jako kužel světla z baterky přesunulo níž.

Vrtulník přestal kroužit a mířil přímo k němu, kulovitý kokpit měl lehce nachýlený vpřed a ocas zdvižený. Moallim se usmál a ještě silněji sevřel granátomet v ruce. Ucítil však, že mu srdce buší jako o závod, prsty má potem vlhké, a jelikož se mu do očí dostával prach, musel mžourat a mrkat. Tohle bude první důležitý skutek v jeho životě. Pokud se mu podaří vrtulník sestřelit, okamžitě se z něj stane hrdina a všichni mu budou tleskat, jak bojovníci, tak i máma. A pak zde byla ještě jistá dívka... Ale na to teď nesmí myslet, protože ten čin teprve musí vykonat.

Jenže najednou zahlédl uvnitř té ošklivé kopulovité kabiny helikoptéry lidi. A tato skutečnost mu zničehonic vyrazila dech. To má opravdu zhasit lidské životy, jako když se rozmáčkne brouk?

Vrtulník se vznášel nad jeho skryší a svým tahem, silným proudem vzduchu, mu rozfoukal chatrné maskování. Všechny ostatní možnosti byly rázem ty tam, až na jednu: už nesmí otálet, jinak by mohl umřít dřív, než vykoná svou povinnost.

Rozesmál se a vystřelil granát.

Abdikadir zakřičel: „Granátomet! Granátomet!“ Casey sevřel knípl. Bisesa spatřila záblesk a pak prořal vzduch sloupec dýmu, který mířil k nim.

Následoval prudký otřes, jako by vrtulník narazil v oblacích na neviditelný retardér. Hluk v kabině se pojednou změnil v rachot a jakousi trhlinou v trupu foukal dovnitř vítr.

„Hergot,“ zařval Casey. „Urvalo nám to kus zadní vrtule.“

Když se Bisesa tím směrem podívala, spatřila změť kovu a lehký opar v místech, kde přetrženou hadičkou vytékal olej. Samotný rotor stále fungoval a vrtulník pokračoval v letu. Ovšem v té jediné chvíli se všechno změnilo; Bisesa byla vydána napospas větru a hluku, a tak si připadala nechráněná, děsivě zranitelná.

Casey konstatoval: „Všechno v normálu, až na tlak oleje. A přišli jsme o kus převodovky.“

„Nějakou dobu můžem letět i bez oleje,“ podotkl Abdikadir.

„Jo, to se píše v učebnicích. Ale jestli chcem doletět domů, budu to muset otočit.“ Casey zkusmo zahýbal kniplem, jako by testoval toleranci řízení poničeného stoje; Ptáček se celý klepal a vzpíral.

„Řekněte mi, co se děje,“ vyzvídala Bisesa.

„Koupili jsme to z granátometu,“ odtušil Abdikadir. „No tak, Biseso, vždyť jsi přece chodila na instruktáže. Tady je heslem dne: mrtvej Američan, dobrej Američan.“

„Ale já nemám na mysli ten granátomet. Já mluvím o tomhle.“ Ukázala prstem z kabiny západně od trasy, kterou letěli, na rudnoucí, zapadající slunce.

„To je sluníčko, co má bejt?“ prohodil Casey, který se evidentně mohl jen obtížně soustředit na cosi mimo kokpit. A pak vzdechl: „No jo.“

Když vzlétali, což bylo nanejvýš tak před půlhodinou, stálo slunce vysoko na nebi. A teď...

„Já jsem si snad dal na šest hodin šlofíka,“ divil se Casey. „Tohle se mi snad jenom zdá.“

Bisinin telefon pravil: „Stále nemám signál. A začínám se bát.“

Bisesa se s vážným výrazem zasmála. „Tak to máš pro strach uděláno víc jak já, mrňousi.“ Pak si vpředu rozepnula zip u kombinézy a schovala telefon do hluboké kapsy.

„Tady už z toho nic nekouká,“ zahartusil Casey. A začal se otáčet.

Motor zaskučel.

Náhly žár z granátometu mu popálil maso a kolem hlavy se mu vzdouval horký dým, který ho dusil. Dobře však zaslechl svistot

granátu, jak letěl vzduchem. Když granát vybuchl, zahvívzdualy v povětří střepiny a úlomky kovu, a tak se příkrčil a schoval si tvář.

Když zvedl hlavu, spatřil, že vrtulník sice letí pryč od vesnice, ale od ocasní části se za ním táhne hustý černý dým.

Moallim se postavil a zařval, setřel si špínu z obličeje a máchal nad hlavou zařatou pěstí. Pak se otočil a podíval se na východ, směrem ke vsi, protože lidé určitě zahlédli, jak granát odpálil, i škody, které na vrtulníku zanechal. Určitě už mu poběží naproti.

Ale nikdo se neblížil, ani máma ne. Ba co víc, dokonce ani žádnou vesnici neviděl, ačkoli stál ani ne sto metrů od jejího západního okraje a předtím jasně viděl primitivní střechy i šikmé zdi, děti a kozy potulující se mezi domky. Ale nyní bylo všechno pryč a až k obzoru se táhla skalnatá pláň, jako by kdosi vísku doslova vymazal z povrchu zemského. A tak zůstal Moallim sám, sám jen se svou vyhrabanou skrýší, kouřícím granátometem a vysokým sloupcem dýmu, který se mu pozvolna rozplýval nad hlavou.

Zůstal dočista sám na téhle rozlehlé planině.

Odkudsi se ozval zvířecí řev. Bylo to tlumené zavrčení, jako kdyby se dalo do pohybu nějaké obrovské soukolí. Moallim začal fňukat a celý vyděšený zalezl zase zpátky do díry v zemi.

Ten obrat byl pro poškozený rotor příliš. Trup se kolem Bisesy celý třásl a ozývalo se pronikavé skřípění, jelikož nepromazané převodové hřídele se začínaly zadírat.

Pomyslela si, že od chvíle, kdy dostali zásah z granátometu, nemohla uběhnout snad ani minuta.

„Budeš muset přistát,“ prohlásil Abdikadir naléhavě.

„Jasně,“ odtušil Casey. „Ale kde jako? Abdi, tady v těch končinách nosej i vetchý stařenky obrovský kudly, kterejma ti ufiknou koule, než řekneš švec.“

Bisesa jim přes ramena ukázala prstem. „A co je to támhle?“ Nanejvýš pár kilometrů před nimi se rýsovala jakási stavba z kamene s udusanou hlínou okolo. V záři onoho nezvyklého slunce se pořádně nedalo rozpoznat, o co se jedná. „Vypadá to jako nějaká pevnost.“

„Ale naše teda není,“ poznamenal Abdikadir.

Vrtulník přelétal nad nějakými lidmi – byli roztroušení, pobíhali sem a tam a někteří na sobě měli jasně červené kabáty. Bisesa byla dostatečně blízko, a tak si všimla, že mají úžasem otevřená ústa.

„Ty jseš odbornice na informace,“ houkl Casey na Bisesu. „Tak co jsou kruci zač?“

„To teda vážně nemám tušení,“ špitla Bisesa.

Vtom se ozvala ohlušující rána. Ptáček sebou trhnul a začal se točit dokola. Ocasní vrtule se ulomila. Jelikož se zadní část o hmotnost rotoru odlehčila, naklonil se trup kupředu a bez ocasní vrtule se navíc stroj nekontrolovatelně roztočil kolem osy hlavního rotoru. Přestože Casey sešlapoval pedály až k podlaze, točení neustávalo – naopak se zrychlovalo – pořád víc a víc, až byla Bisesa úplně namáčknutá na stěně kokpitu a kolem zaoblených skel se jen jako skvrny míhala žlutá země a modrobílé nebe.

Zpoza nízkého kopce cosi stoupalo do výše. Josh zahlédl víření kovu, čepele připomínající meče, jimiž se ohání neviditelný derviš. Pod nimi se klenula skleněná kupole a ještě pod ní jakési kolejnice. Jednalo se o stroj, vířící, rachotící stroj, který zvedal prach a jaký sám ještě jakživ neviděl. A stoupal stále vzhůru, vznášel se k nebi, až se ty jeho spodní kolejnice ocitly vysoko nad zemí, dobrých deset či dvacet stop. A z ocasu se mu linul černý dým.

„Panenko skákává,“ hlesl Ruddy. „Měl jsem pravdu – jsou to Rusové – ti prokletí Rusové...!“

Pak se létající stroj zřítil k zemi.
„Pojďme,“ zvolal Josh a už na místo uháněl.

Casey s Abdikadirem začali přepínat páčky pohonu hlavního motoru, neboť se snažili za každou cenu nějakým způsobem zastavit odstředivou sílu točivého pohybu. Podařilo se jim motor vypnout a rotace vrtulníku se okamžitě zpomalila. Ovšem bez pohonu klesala helikoptéra volným pádem k zemi.

Země se k Bisese prudce přibližovala, kamení a zakrslá vegetace nabízely čím dál nemilejší detaily a v paprscích slunce, jež stálo nezvykle nízko, vrhaly dlouhé stíny. V duchu stačila přemýšlet, která hrouda nevábné hlíny bude jejím hrobem. Ale vtom piloti provedli šikovný manévr. Na poslední chvíli se kabina zvedla téměř do vodorovné polohy. Bisesa věděla, jak je to důležité, protože takhle možná vyvážnou bez větší úhony.

To poslední, co zahlédla, byl nějaký muž, který se k poškozenému vrtulníku hnál a mířil na něj puškou. A potom helikoptéra narazila do země.

5. SOJUZ

Pro Kolju byl okamžik Přerývu téměř nepostřehnutelný. Vše začalo tím, že přišli o spojení, zahlédli nejasné výjevy a beze slova se ztratili.

Nadešla chvíle, aby se transportní loď Sojuz oddělila od vesmírné stanice. Naposled si podali ruce, uzavřeli těžké dvojité poklopy, a přestože Sojuz ještě zůstal s kosmickou stanicí fyzicky propojen, Kolja již tuto boudu létající po oběžné dráze, ve které strávil další tři měsíce života, opustil. Nyní už před ním byla jen krátká cesta domů, pouhých čtyři sta kilometrů dolů na zemský povrch, kde se znovu setká se svou mladou rodinou.

Koljovo celé jméno znělo Anatol Konstantinovič Krivalapov. Bylo mu jedenačtyřicet a na mezinárodní vesmírné stanici sloužil již počtvrté.

Kolja, Musa a Sable, kteří tvořili posádku lodě, prolézali obytnou sekci Sojuzu do návratové kabiny. Ve svých tlustých oranžových skafandrech byli jaksepatří neohrabaní a kapsy měly plné suvenýrů, které nehodlali pozemnímu personálu odevzdat. Obytná sekce se měla při návratu odpojit a shořet v zemské atmosféře, proto byla přeplněná smetím, kterého se chtěli na vesmírné stanici zbavit. A tak se zde nacházely takové věci jako například zdravotnický odpad či obnošené spodní prádlo. Sable Jonesová, jediná Američanka ve tříčlenné posádce, vlezla dovnitř jako první a hlasitě si svou obhroublou jižanskou angličtinou postěžovala: „Ježkovy zraky, co se to tady válí, kozácký suspenzory?“

Musa, velitel Sojuzu, se mlčky podíval po Koljovi.

Návratový modul tvořila malá stísněná kabina, kterou zabírala jejich tři sedadla. Sable byla sice vyškolená pro ovládání lodních systémů, ale na tomto kratinkém letu zpět na Zem představovala víceméně pouze pasažérku. A tak vstoupila do kabiny jako první a

nasoukala se do sedadla na pravé straně. Za ní šel Kolja a protáhl se do křesla nalevo. Během sestupu měl sloužit coby lodní inženýr, proto seděl, tam kde seděl. Kabina byla tak malá, že i když zamířil do úplně opačného kouta modulu, otřel se Sable o nohy a ta si ho změřila nasupeným pohledem.

A pak se mezi ně jako oranžová střela s helmou v ruce vrhl ještě Musa. Už tak to byl tělnatý chlapík a vrstvy skafandru mu ještě přidávaly. Sedadla stála tak natěsnaná vedle sebe, že když se ti tři v klidu usadili, dolními částmi nohou strkali jeden do druhého, a jak se Musa neohrabaně snažil připoutat, tak do Kolji i Sable několikrát šťouchl.

Reakce Sable se dala předvídat. „Kde tenhle křáp vyrobili, ve fabrice na traktory...?“

To byla chvíle, na kterou Musa čekal. „Sable, už jste toho za poslední tři měsíce namlela pantem ažaž, a jelikož tam jste velela vy, nemohl jsem nic dělat, jenom to poslouchat. Ale na tomto Sojuzu jsem velitelem já, Musa Chiromanovič Ivanov. A než se otevře poklop a pozemní tým nás vytáhne ven, tak račte milostivá laskavě – jak se to říká v angličtině? Držet klapačku.“

Sable měla obličej jako z kamene. Musa byl ostřílený veterán kolem padesátky, který kdysi na vesmírné stanici sám velel a dokonce byl i na Měsíci, byť ne jako velitel tamní mnohonárodnostní základny. Všichni věděli, že jeho výtku vůči Sable si vyslechli kolegové na stanici a především pozemní dispečeri.

Sable přes zaťaté zuby ucedila: „Za to mi zaplatíte, Muso.“

Musa se jen zazubil a otočil se.

Návratový modul byl přecpaný věcmi. Nacházely se v něm hlavní ovládací prvky lodě a rovněž veškeré vybavení, kterého je zapotřebí při návratu na Zem: padáky, záchranné nafukovací plováky, nouzová výzbroj a záložní zásoby potravin. Stěny byly obložené pružnými kapsami a přihrádkami na suchý zip a v nich se

nacházelo množství materiálu, který se posílal z kosmické stanice, například vzorky krve a stolice z biolékařského programu nebo řízky rostlin, které Kolja vlastnoručně odebral ze šlahounů hrachu a z ovocných stromků, jež se pokoušel vypěstovat. Všechno toto harampádí zaplňovalo obvod trupu, čímž se prostor, který měli k dispozici lidé, ještě zmenšoval.

Ale mezi všemi těmi krámy se po Koljově levé ruce nacházelo okénko. A skrz něj pozoroval temnotu vesmíru, klín blankytně jasné Země i vzpěry a stěny samotné stanice, které byly poseté důlky od mikrometeoritů a v řezavém slunečním jasů zářivě svítily. Sojuz, jenž byl se stanicí stále ještě propojený, unášela těžkopádná rotace onoho většího stroje a Koljovi se ve výhledu míhaly stíny.

Musa si s nimi překontroloval seznam úkonů, jež bylo třeba provést před oddělením lodí, a vše si ověřil i u pozemního dispečinku a posádky na stanici. Kolja toho na práci příliš neměl: nejdůležitější bylo, aby si udělal tlakový test skafandru. Šlo totiž o ruskou loď a většina systémů byla na rozdíl od americké tradice, která dávala přednost ručnímu ovládání, plně automatizovaná. Sable neustále reptala, jelikož se musela natahovat ke všemožným kontrolkám, které byly po celé kabině rozmístěny v nejrůznějších místech a úhlech. Jak už ostrílení kosmonauti věděli, na některé z nich se dalo dosáhnout jen velmi krkolomně, takže bylo lepší je stisknout dřevěnou tyčkou. Ovšem Kolja pociťoval na jednoduchou, užitkovou konstrukci lodi jakousi zvrhlou hrdost.

Sojuz připomínal zelenou pepřenku, které z válcovitého těla po obou stranách trčela krajkovitá křídla se solárními články. Při pohledu z okének vesmírné stanice se Sojuz, zalitý zářivým slunečním světlem kosmu, jevil jako nemotorný hmyz: ve srovnání s nejnovějšími americkými raketoplány šlo skutečně o starou neohrabanou rachotinu. Jenže Sojuz, to byl úctyhodný stroj. Zrodil se v dobách studené války a Apolla a původně měl létat na Měsíc.

Rovněž stálo za povšimnutí, že Sojuzy byly v provozu dvakrát delší dobu, než kolik bylo Koljovi let. Nyní v roce 2037 se lidé na Měsíc pochopitelně vrátili – a tentokrát byli mezi nimi i Rusové! Ovšem pro Sojuzy nebylo na podobně exotických cestách místo, těmto spolehlivým tažným koním nezbývalo než se trmácet tam a zpátky na otlučenou vesmírnou stanici, jejíž nemnohé vědecké účely dávno zatlačily do ústraní měsíční projekty a jejíž kouzlo převzaly mise na Marsu – ale přesto zůstávala na oběžné dráze, a to díky politické netečnosti a pýše.

Konečně nadešel okamžik, kdy se měl Sojuz odpojit od stanice. Kolja zaslechl několik tlumených ran a bouchnutí, pak to s nimi lehoulnice trhlo a srdce mu zalil mírný žal. Ovšem volací signál Sojuzu už coby samostatného plavidla zněl toho dne ‘Stereo’, a tak Kolju povzbudilo, jak Musa trpělivě volal pozemní středisko: „Stereo jedna, tady stereo jedna...”

Do plánovaného začátku sestupu zbývaly ještě tři hodiny a posádka se nyní chystala zkontrolovat vnější plášť stanice. Musa spustil program v palubním počítači, zažehly se pomocné rakety a Sojuz se vydal na řadu pravidelných obletů kolem stanice. Pokaždé když z raket vyšlehly plameny, znělo to jako by kdosi udeřil do trupu železnou palicí a Kolja viděl, jak z malých trysek vycházejí výfukové zplodiny, připomínající spršky krystalů, jež odlétávaly v geometricky dokonale rovných přímkách. Země i stanice kolem něj tančily jakýsi zpomalený balet. Ovšem Kolja neměl čas se těmto výjevům obdivovat: společně se Sable seděli u okének a ručně stanici fotografovali coby záloha automatických přístrojů připevněných na zevnějšku Sojuzu. Byla to nesnadná práce, protože oba měli na ruku tlusté rukavice skafandru.

S každým manévrem pomocných raket se Sojuz od stanice maličko vzdaloval. Nakonec se už přímý radiový signál začínal ztrácet a posádka stanice jim na rozloučenou pustila hudbu. Zatímco mezi sykotem a praskáním z reproduktoru plechově

vyhrával Straussův valčík, Kolja znovu propadl nostalgickému smutku. Stanici si nesmírně oblíbil. Naučil se vnímat jemné rotace oné velké archy i vibrace, k nimž docházelo při změnách polohy jejích rozložitých solárních křídel, stejně tak jako rachot a lomoz složitého větracího systému. Jelikož na její palubě pobýval tak dlouho, srostl s ní daleko více než s kterýmkoliv domovem, jaký za svůj život měl. Konec konců, jaký jiný domov člověka minutu za minutou v podstatě udržuje při životě?

Pak hudba utichla.

Musa vraštil čelo. „Stereo jedna, tady stereo jedna. Volám Zemi, tady stereo jedna. Ozvěte se, tady stereo jedna...“

Sable prohodila: „Hej, Kojlo. Vidíš někde stanici? Už by se mi zas na mojí straně měla objevit ve výhledu.“

„Ne,“ odtušil Kolja a díval se okénkem ven. Po stanici nebylo nikde ani vidu.

„Možná se schovala do stínu,“ usoudila Sable.

„To těžko.“ Sojuz totiž mířil do zemského stínu rychleji než stanice. „A beztak bychom viděli její světla.“ Měl z toho divný, tísnivý pocit.

Musa zahudral: „Bud'te oba laskavě zticha. Ztratili jsme spojení se zemí.“ Mačkal tlačítka na ovládacím panelu před sebou. „Udělal jsem diagnostické testy a zkusil i záložní přístroje. Stereo jedna, stereo jedna...“

Sable zavřela oči. „Snad jste to vy bramboráři zase nezvorali.“

„Zmlkňte,“ odsekl Musa výhrůžně. Stále dokola se snažil navázat spojení a Sable s Koljou jen mlčky poslouchali.

Jak se loď pomaličku otáčela, naskytl se Koljovi najednou přímý výhled na rozlehlý zemský povrch. Všiml si, že právě letí nad Indií a míří k západu slunce, stíny zářezů horských masivů na severu subkontinentu se totiž prodlužovaly. Ovšem zdálo se, že se na povrchu Země cosi změnilo, byla posetá skvrnami, které připomínaly hru slunečních paprsků na dně rozbouřeného jezera.

6. SETKÁNÍ

Josh a Ruddy doběhli ke zřícenému stroji spolu s první skupinkou vojáků – ti měli pušky a s otevřenými ústy a očima navrch hlavy kolem něj obezřetně obcházeli. Nikdo z přítomných něco takového jakživ neviděl.

Uvnitř veliké kabiny z dutého skla byli tři lidé: dva muži na sedadlech vpředu a vzadu jedna žena. S rukama nad hlavou sledovali, jak kolem nich ozbrojení vojáci krouží. Opatrně si sundali světlemodré helmy. Ukázalo se, že žena a jeden z mužů jsou patrně Indové, ten třetí pak byl běloch. A Josh si všiml, jak posledně jmenovaný šklebí tvář bolesti.

Vzhledem k tomu, jak tvrdě stroj přistál – byť byl natolik lehký, že se dokázal vůbec vznést do vzduchu – vypadal pozoruhodně nepoškozený. Mohutná skleněná schránka, jež vévodila přední straně, byla sice tu a tam pomačkaná, ale nerozbila se a listy vrtule stále držel otočný náboj, vůbec se neohnuly ani neulomily. Ovšem z ocasní části, kterou tvořila otevřená konstrukce z tyčí a trubek, zbyl pouze pahýl. Z útrob se ozýval sykot, jako by kdesi povolilo těsnění, a na kamenitou zem vytékal zapáchající olej. Bylo očividné, že tento mechanický ptáček už létat nebude.

Josh sykl na Ruddyho: „Ty modré přílby nepoznávám. Co je to za armádu? Ruská?“

„Snad. Ale povšimněte si, že ten zraněný má na přílbě vyvedenou americkou zástavu!“

Vtom kdosi natáhl kohoutek.

„Nestřílejte! Nestřílejte...“ vykřikla žena. Natáhla se ze svého posezu v zadní části kupole a snažila se bránit raněného pilota.

Jeden z vojáků – Josh poznal, že se jedná o Batsona, jistého mládence z Newcastlu, který mezi vojíny patřil k těm uvážlivějším

– mířil ženě puškou na hlavu. A pak zvolal: „Vy hovoříte anglicky?“

„Já jsem Angličanka.“

Batson pozvedl obočí. Ale opatrně prohlásil: „Tak povězte svému kamarádovi, ať zvedne ruce tak, abych na ně viděl. Džildi!“

Žena špitla: „Poslechni ho, Casey. Ta puška je sice možná starožitnost, ale zaručeně nabitá starožitnost.“

Pilot, onen ‘Casey’, ji volky nevolky poslechl. Vytáhl levou ruku zpod desky s přístroji a v ní držel jakýsi aparát.

Batson k němu popošel. „To je nějaká zbraň? Dejte to sem.“

Casey si poposedl, trhl sebou a očividně pochopil, že se nemůže zvednout. Podal svou zbraň Batsonovi pažbou napřed. „Už jste někdy, vy dacani, viděli takovouhle hračku? U nás se jí říká stříkačka. Je to MP-93, devítimilimetrovej samopal. Německý výroby...“

„Takže Němci,“ sykl Ruddy. „Já to tušil.“

„Dávej bacha, nebo si ustřelíš palici.“ Casey hovořil nepochybně s americkým přízvukem, ovšem Joshovi připadal obhroublý, jako by patřil pobudovi z jakéhosi newyorského brlohu, kdežto ta žena mluvila britskou angličtinou, byť s poněkud bezvýraznou, cizí intonací v hlase.

Ze svého sedadla se žena naklonila nad Caseyho. „Vypadá to, že máš zlomenou holeň,“ prohlásila. „Přerazilo ti jí to sedadlo... Bejt sebou, tak bych toho výrobce hnala k soudu.“

„Jděte se bodnout, milostivá,“ procedil Casey skrz zaťaté zuby.

Žena se zeptala: „Můžu vystoupit?“

Batson přikývl. Položil ‘samopal’ na zem, který se tam nádherně a záhadně leskl, pak poodstoupil a pokynul jí. Batson odvádí výtečnou práci, pomyslel si Josh; držel ty tři vetřelce v šachu vlastní zbraní a neustále se díval po okolostojících vojácích, aby měl jistotu, že hlídají všechny úhly.

Žena se musela velice obtížně soukat z posezu za předními dvěma sedadly, ale nakonec přeci jen stanula na kamenité půdě. Druhý pilot, onen Ind, rovněž vystoupil. Pokožku měl jako sipáhí, ale k tomu bleděmodré oči a překvapivě světlé vlasy. Celá posádka stroje měla na sobě velice objemný oděv, který jim zakrýval těla a v němž ani nevypadali jako lidé, a na tvářích měli připnutá jakási zařízení s dráty. „Teda mohlo to dopadnout i hůř,“ prohlásila žena. „Ani jsem nečekala, že bych z té havárky odešla po svejch.“

Ten druhý odvětil: „To Casey nějakou dobu po svejch nejspíš šlapat nebude. Ale tyhle vrtulníky jsou konstruovaný i pro tvrdý přistání s těma nejhoršíma následkama. Koukni, senzorovej modul se pochroumal a z valný části ten náraz utlumil. A pod sedadla pilotů, stejně jako pod tvoje křeslo, se navíc montujou tlumiče. Podle mýho jak jsme se roztočili, tak se sedadlo s Caseym nahnulo doleva a to mu tu nohu zhuntovalo – měl prostě pech...“

Do řeči jim skočil Batson. „Konec tlachání. Kdo tu velí?“

Žena se podívala po ostatních a pokrčila rameny. „Nejvyšší hodnost mám já. Tohle je praporčík Abdikadir Omar a ve vrtulníku můžete vidět praporčíka Caseyho Othica. Já jsem poručík Bisesa Duttová. Britská armáda, plníme úkol ve službách zvláštních jednotek Spojených národů z pověření –“

Ruddy se zasmál. „U Alláha. Žena jako poručík v britské armádě! A navíc je to bábu!“

Bisesa Duttová se otočila a vrhla na něj nasupený pohled. Ruddymu sloužilo ke cti, pomyslel si Josh v duchu, že se i pod svým láhaurským nežidem zarděl. Josh věděl, že bábu je hanlivý anglicko-indický výraz pro vzdělané Indý, kteří usilovali o vysoká místa v tamní státní správě.

Bisesa prohlásila: „Musíme odsud Caseyho odnést. Máte tady doktora?“ Snaží se dělat ramena a hrát si na silnou, pomyslel si Josh, což zasluhovalo obdiv, když se vzalo do úvahy, že právě

před chvílí vyvázla z neobyčejné nehody a navíc na ni mířily zbraně. Ovšem vycítil, že v hloubi duše ji svírá strach.

Batson se otočil na jednoho z vojínů. „McKnighte, běžte a přiveďte kapitána Grovea.“

„Provedu.“ Pak se voják, pomešší a podsaditý chlapík, otočil a bosky odběhl po nerovné zemi.

Ruddy šťouchl do Joshe. „Pojďte, Joshuo, musíme se do toho vložit!“ A chvatně postoupil kupředu. „Když dovolíte, madam, rádi bychom vám pomohli.“

Bisesa si Ruddyho prohlížela, to široké čelo olepené prachem, převislé obočí a vzdorovitý knír. Byla vyšší než on a dívala se na něj s opovržením, alespoň Joshovi to tak připadalo – i když s jakýmsi zvláštními rozpaky, jako by ho matně poznávala. A pak řekla: „Vy? Vy chcete pomáhat prachobyčejný bábu?“

Pak postoupil vpřed Josh a nasadil ten nejpodmanivější úsměv, jaký svedl. „Na Ruddyho neračte hledět, madam. Tihle vystěhovalci mívají holt svoje libůstky a vojáci jsou pro změnu zaneprázdněni tím, že na vás míří. Tak pojdte, pustíme se do díla.“ Načež vykročil k ‘vrtulníku’ a vyhrnul si rukávy.

Abdikadir na Ruddyho s Joshem mávl rukou. „Pomozte mi ho vytáhnout.“ Abdikadir je zajišťoval z druhé strany, Ruddy chytil Caseyho pod zády a Josh ho opatrně uchopil za nohy. Další muž odkudsi vytáhl i deku a rozložil ji na zem. Abdikadir jim to pak odpočítal: „Raz, dva, tři, zvednout.“ Casey zařval, když ho vyprošťovali ze sedadla, a pak ještě jednou, jelikož mu Josh z neopatrnosti zavadil polámanou nohou o kostru ‘vrtulníku’. Ale během několika vteřin Caseyho vytáhli ven a položili ho na bok na příkryvku.

Josh sotva popadal dech a prohlížel si Abdikadira. Byl to kus chlapa a na objemu mu ještě přidávala uniforma, oči pak měl nápadně modré. „Vy jste Ind?“

„Afghánec,“ odtušil Abdikadir nevzrušeně. Všiml si Joshovy polekané reakce. „Vlastně jsem Paštun. Počítám, že takovejch jako já asi moc v tý vaší armádě nemáte.“

„To vskutku ne,“ odpověděl Josh. „Ovšem moje armáda to není.“ Abdikadir už nic neříkal, ale Josh měl pocit, že toho o této prapodivné situaci ví mnohem víc než kdokoli jiný nebo že alespoň něco tuší.

Tu se celý udýchaný přiřítíl zpět vojín McKnight. Oznámil Bisesu a Abdikadirovi: „Kapitán Grove si s vámi dvěma chce pohovořit ve své pracovně.“

Batson pokýval hlavou. „Tak pohyb.“

„Ne,“ zasténal Casey z příkrývky. „Neodcházejte od vrtulníku. Znáš přece předpisy, Abdi. Musíš vymazat tu všivou paměť. Vůbec nevíme, co jsou tyhle lidi zač...“

„Tihle lidé,“ opáčil Batson výhrůžně, „mají pořádné zbraně a míří jimi na vás. Čup a čel.“

Bisesu s Abdikadirem trochu mátlo, jak Batson mísil výrazný severoanglický dialekt s útržky místní hantýrky, ovšem to, co chtěl říct, bylo naprosto jasné: zmlknete a jděte. „Řekla bych, že teď zrovna nemáme na vybranou, Casey,“ konstatovala Bisesa.

„A vy, příteli,“ řekl Batson Caseymu, „zamíříte na ošetřovnu.“ Josh si povšiml, že se Casey snaží zakrýt zděšení nad touto vyhlídkou.

Bisesa se tedy chystala odejít s McKnightem v doprovodu několika ozbrojených vojínů. „Jen co budeme moct, tak se za tebou zastavíme, Casey.“

„Jasně,“ přitakal Abdikadir. „A dej si bacha, ať ti mezitím nic neušmíknou.“

„To je teda fakt sranda, ty blboune,“ zabručel Casey.

Ruddy špitl: „Zdá se, že vojenský humor je všude stejný, ať už člověk pochází odkudkoli.“

Josh s Ruddym se snažili nenápadně přidat k Bisese a Abdikadirovi, ovšem Batson je zdvořile, leč neústupně poslal pryč.

7. KAPITÁN GROVE

Bisesu s Abdikadirem vedli do pevnosti, kterou prve zahlédli ze vzduchu. Vyklubala se z ní čtvercová tvrz obehnaná mohutnými kamennými valy s kulatými strážními vížkami v každém rohu. Jednalo se o hřmotnou a očividně dobře udržovanou základnu.

„Ale na žádný mapě, co jsem kdy viděla, není,“ podivila se Bisesa napjatě. Abdikadir neodpověděl.

Na ochozech stáli vojáci v červených kabátech a khaki blůžách. Někteří na sobě dokonce měli skotské sukně. Všichni vojáci byli na pohled pomenší a šlachovití, řada z nich trpěla ošklivými infekcemi chrupu a kůže a i výstroj měli mnohokrát záplatovanou a obnošenou. Ať už se jednalo o domorodce či vojáky odjinud, všichni do jednoho na Bisesu s Abdikadirem zírali s neskrývanou zvědavostí – a pokud šlo o Bisesu, tak i s nelíčeným sexuálním podtextem.

„Nemaj tady ženský,“ zašeptal Abdikadir. „Nenech se tím vyvést z míry.“

„Nenechám.“ Tolik se toho už ten den semlelo, pomyslela si, že se přece nenechá rozhodit několika vojáčky v kloboucích proti slunci a sukních, kteří po ní mlsně pošilhávají. Ovšem musela přiznat, že se jí svíral žaludek; zajetí totiž nikdy nevěstilo pro ženu nic dobrého.

Mohutná brána byla dokořán a projížděly skrz ni vozíky tažené mezky. Několik dalších soumarů vláčelo na zádech cosi, co připomínalo rozebraný dělostřelecký kanón. Muly poháněli indiští vojáci – Bisesa zaslechla, že jim běloši říkají sipáhíové.

Uvnitř pevnosti vládl čilý ruch a ukázněný shon. Ovšem pozoruhodnější než to, co zde bylo k vidění, připadalo Biseše to, co tam scházelo, například nějaké motorové vozidlo, rádiová anténa nebo satelitní talíř.

Zavedli je do hlavní budovy uprostřed a pak vstoupili do jakéhosi předpokoje. Tam McKnight stroze zavelel: „Svléknout.“ Hlavní seržant je totiž prý nevpuští do přítomnosti ctěného pana kapitána, dokud důkladně neprověří, co skrývají pod hřmotnými kombinézami.

Bisesa vyloudila úsměv. „Asi se mi chcete kouknout na prdýlku, co?“ Nefalšované zděšení v McKnightově tváři ji náležitě potěšilo. Pak si zula boty a začala svlékat vrstvy šatstva.

Pod kombinézou měla na sobě vestu se vším možným. Do jejích kapes si nacpala všehochuť tvořenou láhví vody, mapami, brýlemi s nočním viděním, několika balíčky žvýkaček, malou umělohmotnou lékárníčkou, nouzovými zásobami potravin a jinými potřebami – a měla v nich i svůj telefon, který správně vytušil, že se má odmlčet. Mikrofon od nepoužitelné vysílačky si strčila do vnější kapsy. Pak šla dolů košile a kalhoty. Se svlékáním směli přestat, teprve když na sobě měli už jen tmavohnědá trička a trenýrky.

Ozbrojení nebyli, tedy až na bajonetový nůž, který měl Abdikadir připnutý pod vestou. Chtě nechtě ho musel odevzdat McKnightovi. Pak vzal McKnight do ruky brýle pro noční vidění, podíval se jimi a očividně byl vyvedený z míry. Nakonec otevřeli a prozkoumali i jejich malé umělohmotné krabičky s nejrůznějšími potřebami.

Pak se zase směli obléknout a většinu vybavení jim vrátili – avšak mimo nože a rovněž žvýkaček, čemuž se Bisesa musela pousmát.

A poté je k Bisesině překvapení nechal velicí důstojník, kapitán Grove, dlouho čekat.

A tak ti dva v jeho úřadovně seděli vedle sebe na tvrdé dřevěné lavici. U dveří hlídal s nabitou puškou jediný voják. Kapitánova pracovna byla poměrně útulná, skoro až elegantní. Stěny byly obílené, podlaha dřevěná, na zemi ležela rákosová

rohož a na jedné ze stěn visel podle všeho kašmírský koberec. Očividně se jednalo o kancelář pracujícího profesionála. Na velkém dřevěném stole se válely haldy lejster a pořadačů z papundeklu a v kalamári stálo psací pero. Měl tam i osobní věci, kupříkladu na stole ležel míček na pólo a u zdi pochmurně tikaly vysoké, starodávné pendlovky. Ovšem nikde nesvítla elektrická světla, pohasínající paprsky pronikající dovnitř jediným malým okénkem doplňovaly pouze olejové lampy.

Bisesa pocítila nutkání zašeptat: „Je to tady jak v muzeu. Kde maj monitory, vysílačky a telefony? Všude kolem jenom samej papír.“

Abdikadir odtušil: „A přesto vládnu celému impériu, i papírem.“

Zadívala se na něj. „A kdo jako? Kde jsme se to podle tebe ocitli?“

„V Džamrúdu,“ odpověděl bez váhání. „Je to pevnost – z devatenáctého století – postavili jí Sikhové a pak jí spravovali Angličani.“

„Tys tady byl?“

„Viděl jsem jí na fotkách. Studoval jsem dějiny – vždyť je to konečně region, kde žiju. Ale v knížkách už je to jenom zřícenina.“

Bisesa svraštila čelo, protože jí to nešlo do hlavy. „No ale teď to žádná zřícenina není.“

„A to jejich vybavení,“ poznamenal Abdikadir šeptem. „Všimla sis? Maj ovinovačky a opasky s řemenem přes rameno. A co teprve kvéry – ty pušky, to byly jednoranný zadovky, martini-henryovky a sniderky. A ty jsou fakt hodně zastaralý. Z něčeho takovýho tady Britové naposled stříleli někdy koncem devatenáctého století a i pak radši přešli na metfordovky, gatlingy a maximy.“

„A to bylo kdy?“

Abdikadir pokrčil rameny. „Nevím to jistě. Řek bych tak kolem roku 1890.“

„1890?“

„Zkusilas už nouzovou vysílačku?“ Oba měli do vesty všité sledovací zařízení a rovněž miniaturní nouzovou vysílačku, na které naštěstí McKnight během prohlídky nepřišel.

„Furt nic. A telefon je zatím taky mimo. Signál se zkrátka někam vypařil, už když jsme seděli ve vrtulníku.“ Lehce se zachvěla. „Nikdo neví, kam jsme se to dostali ani kde jsme se zřítili. A ani jestli jsme vůbec naživu.“ Uvědomovala si, že ji děsí nejenom ta havárie, ale hlavně pocit, že nemají s nikým spojení – že je odříznuta od pohodlně propojeného světa, ve kterém žila od samého narození. Pro člověka z jedenadvacátého století to byl neobvyklý, dezorientující pocit izolace.

Abdikadir ji pohladil po ruce a ona byla za ten vřelý lidský dotek vděčná. Uklidňoval ji: „Co nevidět spustěj pátrací operace. Ten havarovaný vrtulník se nedá přehlédnout. I když se už venku smráká.“

Tato prapodivná skutečnost jí předtím jaksi nepřišla vůbec na mysl. „Ale ještě je moc brzo, aby se smrákalo.“

„To jo. Nevím jak tobě, ale mně připadá, jako bych přeletěl několik časovejch pásem...“

Vtom vrazil dovnitř kapitán Grove v doprovodu vojenského sluhu, a tak se postavili. Grove byl pomenší, trochu obtloustlý důstojník kolem čtyřicítky s přepracovaným výrazem ve světlé khaki uniformě. Bisesa si všimla, že má holínky i ovinovačky zaprášené: zřejmě se jednalo o člověka, pro kterého je jeho práce důležitější než vzhled, pomyslela si v duchu. Pod nosem však měl obrovský mroží knír, nejhustší obličejový porost, jaký kdy Bisesa viděla mimo zápasnický ring.

Grove se před ně postavil, založil ruce v bok a měřil si je planoucím pohledem. „Batson mi sdělil vaše jména i údajné

hodnosti.“ Hovořil úsečně s podivným zastaralým přízvukem, podobně jako britští důstojníci ve filmech o druhé světové válce. „A osobně jsem se byl na ten váš stroj podívat.“

Bisesa prohlásila: „Plnili jsme mírovej průzkumnej úkol.“

Grove pozvedl prošedivělé obočí. „Viděl jsem vaše zbraně. Tomu říkám ‘průzkum’!“

Abdikadir pokrčil rameny. „Přesto vám povídáme pravdu.“

Grove odtušil: „Navrhuji, abychom přikročili k tématu věci. Nejprve bych vám rád oznámil, že o vašeho přítele je postaráno, nakolik je v našich silách.“

„Díky,“ pravila Bisesa odměřeně.

„A nyní mi povězte, kdo jste a co pohledáváte v mé tvrzi.“

Bisesa přimhouřila oči. „Kromě jména, hodnosti a osobního čísla vám nic říkat nemusíme...“ Pak se zajíkla, jelikož se Grove tvářil zaraženě.

Abdikadir vlídně nadhodil: „Tady asi naše vojenský konvence platit nebudou, Biseso. A kromě toho mám pocit, že tahle situace je tak podivná, že možná bude pro nás pro všechny nejlepší, když spolu budem mluvit otevřeně.“ Vyzývavě se díval na Grovea.

Grove krátce přikývl. Usadil se za stůl a zamyšleně jim pokynul, aby si zase sedli na lavici. Pak řekl: „Dejme tomu, že pro danou chvíli pominu nejpravděpodobnější možnost, totiž že jste špioni Ruska či jeho spojenců a vaším posláním je podvrtná činnost. A nejspíše máte na svědomí i to, že jsme ztratili spojení... Ovšem jak říkám, toto nyní pomineme. Tvrdíte, že plníte dočasný úkol z pověření britské armády. Máte zde udržovat mír. Mám za to, že to je i mou úlohou. Tak mi povězte, jak vám v tom pomáhá ten váš létající vynález.“ Hovořil sice řízně, ale očividně také nejistě.

Bisesa se zhluboka nadechla. V kostce mu nastínila geopolitickou situaci: jaké panuje mezi velmocemi napětí kvůli ropě v této oblasti i složitost rozběrů na místní úrovni. Grove se

tvářil, že všechno chápe, byť mu to povětšinou znělo dost cize, a čas od času projevoval nemalé překvapení. „Tak Rusko že je spojencem, říkáte? Nyní bych vám tedy rád objasnil, jak zdejší situaci vidím já. Napětí zde vskutku panuje značné – ovšem mezi Británií a Ruskem. Mým úkolem je pomáhat bránit hranici impéria a rovněž bezpečnost této kolonie. Z vašeho krátkého proslovu jsem pak vyrozuměl především to, jaké máte trampoty s Paštuny. Neračte se urazit,“ prohodil k Abdikadirovi.

Něco takového nedokázala Bisesa vstřebat. Zmohla se pouze na to, že jeho slova opakovala. „Kolonie? Impérium?“

„Zdá se,“ podotkl Grove, „že zde patrně každý vedeme jinou válku, poručíku Duttová.“

Ale Abdikadir si pokyvoval hlavou. „Kapitáne Grove – vy jste měli v posledních hodinách problémy se spojením, vidíte?“

Grove mlčel a očividně se rozmýšlel, co mu odpovědět. „No vlastně – ano. Zhruba kolem poledne jsme přišli jak o spoj telegrafický, tak i o heliografické stanice. Od té chvíle ani ťuk a doposud nevíme, co se přihodilo. A vy?“

Abdikadir si povzdechl. „Časový souřadnice se trochu lišej. My ztratili rádiový spojení těsně před havárií – to je několik hodin zpátky.“

„Rádiový?... Konečně, na tom nesejde,“ usoudil Grove a mávl rukou. „Takže nás trápí obdobné potíže, vás v tom vašem létajícím kolotoči a mne zase v mé pevnosti. Co by podle vás mohlo být na vině?“

Bisesa kvapně vyhrkla: „Horká válka.“ Dumala nad touto možností už od nehody a navzdory oněm děsuplným okamžikům a šoku, který je následoval, jí to stále vrtalo hlavou. Řekla Abdikadirovi: „Elektromagnetické impuls – co jinýho by mohlo zároveň vyřadit z provozu jak civilní, tak vojenskou komunikaci? Ty divný světla, co jsme viděli na nebi – změna počasí, vítr, co začal foukat zničehonic...“

„Ale neviděli jsme žádný kondenzační stopy,“ namítl Abdikadir nevzrušeně. „Když si to tak vezmu, tak jsem od té havárky neviděl jedinou kondenzační stopu.“

„Už je to tu zase,“ vzdychl Grove roztrpčeně, „nemám nejmenší ponětí, o čem to tu hovoříte.“

„Chtěla jsem říct,“ vysvětlovala Bisesa, „že mám strach, jestli nevypukla jaderná válka. A právě kvůli ní bysme teď byli všichni na holičkách. V tomhle regionu už k tomu konec konců jednou došlo. Je to teprv sedmnáct let, co útok ze strany Indie zničil Láhaur.“

Grove na ni nechápavě civěl. „Tak zničil, říkáte?“

Bisesa se zachmuřila. „Napadrt'. Přece o tom musíte vědět.“

Grove se postavil, šel ke dveřím a vojínovi, který tam čekal, vydal jakýsi rozkaz. Za několik minut dorazil ke dveřím onen uchvátaný mladý civilista jménem Ruddy a sotva popadal dech, podle všeho si jej nechal Grove zavolat. A za ním se protlačil do místnosti i ten druhý, mládenec jménem Josh, který Abdikadirovi pomáhal z havarovaného vrtulníku vytáhnout Caseyho.

Grove pozvedl obočí. „To jsem si mohl myslet, že se sem také vplížíte, pane White. Avšak zřejmě konáte svoji práci. A vy!“ Ukázal panovačně na Ruddyho. „Kdy jste byl naposledy v Láhauru?“

Ruddy se na okamžik zamyslel. „Mám za to, že to budou tak tři nebo čtyři týdny.“

„A můžete nám vyličit, jak město v té době vypadalo?“

Ruddyho ta prosba očividně vyvedla z míry, ale poslechl. „Jde o prastaré město obehnané hradbami – žije v něm přes dvě stě tisíc Pandžábců a několik tisíc Evropanů i příslušníků smíšených ras – je tam řada památek z dob Mughalů – od velkého povstání je správním střediskem a rovněž základnou vojenských tažení, která se snaží skoncovat s ruskou hrozbou. Nevím, co byste chtěl, abych vám pověděl, pane kapitáne.“

„Toto stačí. Byl Láhaur zničen? Došlo před sedmnácti lety k jeho zkáze?“

Ruddy se rozřehtal. „To sotva. Můj pan otec tam pracoval. A vystavěl na Mozang Road dům!“

Grove se obořil na Bisesu: „Proč mi lžete?“

Bise se chtělo samým zoufalstvím téměř křičet. Proč mi nechcete věřit? Otočila se na Abdikadira. Ten celou dobu mlčel a díval se oknem na rudnoucí slunce. „Abdi? Pomož mi trochu.“

Abdikadir jí tiše řekl: „Ty to celý furt ještě nechápeš.“

„Co nechápu?“

Zavřel oči. „Ale nedávám ti to za vinu. I já se tomu bráním.“ Pak se otočil na Brity. „Víte, pane kapitáne nejpodivnější ze všeho je to, co se dneska dělo se sluncem.“ Načež jim vylíčil onen nenadálý přesun slunce po nebi. „V jednu chvíli bylo poledne a báb ho – najednou je podvečer. Jakoby se ve stroji času polámaly kolečka.“ Zadíval se na pendlovky, omšelý ciferník ukazoval, že je něco málo před sedmou. Zeptal se tedy Grovea: „Jdou dobře?“

„Řekl bych, že víceméně ano. Každé ráno je nařizují.“

Abdikadir zvedl zápěstí a podíval se na hodinky. „A na mejch je teprv patnáct dvacet sedm – půl čtvrtý odpoledne. Biseso, sedí to?“

I ona si překontrolovala čas. „Jo.“

Ruddy svraštil čelo. Šel k Abdikadirovi a chytl ho za zápěstí. „Podobné hodinky jsem jaktěživ neviděl. Ty rozhodně nebudou od Waterburyho! Mají číslice, nikoliv ručičky. Dokonce nemají ani ciferník. A ty číslice přecházejí jedna v druhou!“

„To jsou digitálky,“ podotkl Abdikadir ležérně.

„A co je toto?“ Ruddy začal vyvolávat čísla. „Osm šest 2037...“

„To je datum,“ opáčil Abdikadir.

Ruddy se zamračil a přemýšlel. „Datum v jedenadvacátém století?“

„Ano.“

Ruddy šel ke stolu kapitána Grovea a chvíli se přehraboval v haldě papírů. „Odpusťte, pane kapitáne.“ Zdálo se, že i Grove, který jinak budil úctu, ztrácí půdu pod nohama, a tak jen bezmocně rozhodil rukama. Ruddy vytáhl jakési noviny. „Jsou sice pár dní staré, ale svému účelu poslouží.“ Pak je podržel Bisesa a Abdikadirovi před očima; jednalo se o laciný plátek s názvem Civil and Military Gazette and Pioneer. „Vidíte to datum?“

Šlo o výtisk z března 1885. Rozhostilo se dlouhé, strnulé ticho.

Potom Grove řízně prohlásil: „Tak mne napadlo, že by nám všem mohl přijít vhod šálek čaje.“

„To ne!“ vykřikl rozrušeně onen druhý mladík, Josh White. „Omlouvám se, pane kapitáne, ale už to všechno dává smysl – myslím, že ano – zapadá to do sebe, všechno to zapadá!“

„Laskavě se uklidněte,“ zahudral Grove přísně. „O čem to tady melete?“

„Ten opočlověk,“ zvolal White. „Čaj teď nechme plavat – musíme jim ukázat toho opočlověka!“

A tak si Bisesu s Abdikadirem znovu vzala na starost ozbrojená stráž a všichni společně vypochoďovali z pevnosti.

Dorazili k jakémusi tábořišti zhruba sto metrů od hradeb pevnosti. A tam se tyčil kuželovitý stan ze síťoviny. Kolem ležérně postával hlouček vojáků, kteří kouřili jakési odporně páchnoucí cigarety. Byli hubení a umounění, krky měli vyholené a zírali na Bisesu a Abdikadira s obvyklou směsicí zvědavosti a chtíče.

Uvnitř sítě se něco hýbalo. Bisesa zahlédla cosi živého, snad nějaké zvíře, ale zapadající slunce se již dotklo obzoru, a tak bylo světlo příliš mdlé a stíny příliš dlouhé, než aby rozeznala, oč se jedná.

Na Whiteův pokyn síť vytáhli. Bisesa čekala, že uvidí nějakou podpěrnou tyč. Místo ní však špici stanu tvořila jakási stříbřitá

koule, která se zjevně bez jakékoli pomoci vznášela ve vzduchu. Nikdo z místních si toho úkazu moc nevšimal. Abdikadir popošel vpřed, zamžoural na svůj odraz ve vznášející se kouli a pak pod ní přejel rukou. Nic ji zespoda nepodpíralo. „Musím říct,“ prohlásil, „že kdykoli jindy by mi to připadalo neobvyklý.“

Bisesa upírala zrak na onu vznášející se anomálii, na svůj pokřivený odraz, který se na jejím povrchu leskl. Tohle je klíč ke všemu, pomyslela si v duchu; ten nápad jí vytanul na mysli zcela bez varování.

Josh jí položil ruku na rameno. „Biseso, není vám něco?“

Jeho přízvuk Bisesu překvapil, jejím uším připadal typicky bostonský, ve tváři se mu však zračily upřímné obavy. Vesele se zasmála. „Za daných okolností to, myslím, docela jde.“

„Uniká vám zajímavá podívaná...“ Měl na mysli tvory, kteří leželi na zemi, a tak k nim napnula pozornost.

Zprvu si Bisesa myslela, že jde o šimpanze, ovšem s lehkou, až hubenou stavbou těla. Možná o druh bonobo. Jeden byl malý, druhý větší a ten velký choval malého v náručí. Na Groveův pokyn postoupili dva vojáci vpřed, mládě matce vytrhli, popadli ji za zápěstí a kotníky a přitlačili ji k zemi. Zvíře se vzpouzelo a plivalo.

Z onoho ‘šimpanze’ se vyklubal dvounožec.

„Ty vole,“ ulevila si Bisesa šeptem. „Myslíš, že je to australopitékus?“

„Jo, taková Lucy,“ špitl Abdikadir. „Ale australopitékové přece vymřeli před nějakým – já nevím... milionem let, ne?“

„Třeba se nějaký tlupě podařilo v divočině nebo v horách nějak přežít...“

Podíval se na ni a jeho oči připomínaly temné, bezedné studny. „Tomu snad nevěříš.“

„Ne, nevěřím.“

„Vidíte?“ zvolal White vzrušeně. „Vidíte toho opočlověka? O co jiného by se zde mohlo jednat než o další – posun v čase?“

Bisesa postoupila vpřed a zahleděla se staršímu australopitékovi do utrápených očí. Všimla si, že se matka ze všech sil snaží dostat k mláděti. „Co se jí asi honí hlavou.“

Abdikadir jen zabručel: „Asi že není nad skvělý sousedy.“

8. NA OBĚŽNÉ DRÁZE

Po několika hodinách bezvýsledné snahy navázat kontakt se Musa svalil do sedadla.

Všichni tři kosmonauti leželi vedle sebe a ve svých skafandrech připomínali obrovské oranžové brouky. Přestože byli namačkaní jeden na druhého, byla pro ně v danou chvíli útulnost modulu Sojuz útěchou, a nikoli úskalím.

„Já to nechápu,“ přemýšlel Musa nahlas.

„To už jste říkal,“ ucedila Sable.

Rozhostilo se pochmurné mlčení. Od chvíle, co ztratili spojení, mezi nimi panovala výbušná atmosféra.

Po třech měsících života v podobně stísněných prostorech nabyl Kolja pocitu, že Sable porozuměl. Sable bylo čtyřicet let a pocházela z chudé neworleanské rodiny spleťtého genetického původu. Někteří Rusové, kteří s ní sloužili, obdivovali sílu jejího charakteru, díky níž se dostala tak vysoko – pokud totiž nebyl člověk působící v astronautickém oddělení NASA muž a navíc běloch, znamenalo to i v této době nevýhodu. Jiní, méně shovívaví kosmonauti však na její účet žertovali, že pokud je na palubě lodi Sable, musí se před startem upravovat seznam nákladu, protože s sebou neustále vláčí nějaké křivdy. Většina se shodovala na tom, že kdyby byla Ruska, v životě by nemohla projít psychologickými testy, při nichž musel každý kosmonaut prokazovat, že je schopen působit ve vesmíru.

Během tříměsíční služby na stanici vycházel Kolja se Sable poměrně dobře, možná proto, že byl každý úplně jiným typem člověka. Kolja působil v činné službě u letectva a v Moskvě na něj čekala mladá rodina. Pro něj byl let do vesmíru dobrodružstvím, ovšem kupředu ho hnal pocit věrnosti vůči rodině a smysl pro povinnost a službu vlasti a bylo mu víceméně jedno, jakým směrem se bude jeho kariéra ubírat. Ovšem u Sable postřehl Kolja

silnou, nezkrotnou ctižádostivost, kterou nedokázala ukojit, dokud ve svém povolání nedosáhne samého vrcholu: velení nad základnou Clavius nebo dokonce velící místo při letu na Mars. A Sable nejspíš Kolju nevnímala jako hrozbu pro svou zárnou cestu vzhůru.

Ovšem naučil se dávat si na ni pozor. A nyní když se ocitli v tak překerní, děsivé situaci, čekal, že Sable každou chvíli vybuchne.

Musa tleskl dlaněmi v rukavicích a ujal se velení. „Asi je vám jasné, že zatím ještě k návratu na Zem přistoupit nemůžeme. Ale to nás trápit nemusí. Kdysi dávno měla sovětská plavidla při každém devadesátiminutovém obletu spojení s pozemními dispečery jenom dvacet minut, a proto konstrukce Sojuzu umožňuje, aby fungoval nezávisle...“

„Třeba ta porucha není na naší straně,“ skočila mu do řeči Sable. „Co když se stala na zemi?“

Musa si posměšně odfrkl. „A jaká porucha by mohla vyřadit z provozu celou síť pozemních stanic?“

„Třeba vypukla válka,“ nadhodil Kolja.

Musa neoblomně namítl: „Takové spekulace nejsou k ničemu. Ať už je na vině cokoli, tak za nějaký čas s námi země znovu naváže spojení a my se vrátíme k našemu letovému plánu. Musíme prostě čekat. Ale mezitím máme ještě něco na práci.“ A pak zaštrachal pod sedadlem a vytáhl seznam úkonů, jež bylo třeba na oběžné dráze provést.

Má pravdu, pomyslel si Kolja v duchu; ten malý koráb se sám řídit nemohl, a pakliže mu nezbyde než obletět oběžnou dráhu ještě jednou – či dvakrát nebo dokonce třikrát? – musí přiložit ruku k dílu i posádka. Je v kabině náležitý tlak, je správně namíchaná směsice plynů? Otáčí se loď po rozmáchle křivce oběžné dráhy správným směrem, tak aby měla solární panely obrácené ke slunci? Toto vše bylo potřeba překontrolovat.

Netrvalo dlouho a všichni tři se zabrali do dobře známého a svým způsobem uklidňujícího rutinního ověřování – jako by přece jen měli osud ve svých rukou, napadlo Kolju.

Jenže skutečnost byla taková, že se všechno změnilo, a to se nedalo přehlížet.

Sojuz znovu vplouval do stínu planety. Kolja se díval okénkem ven a vyhlížel oranžovo-žlutou zář měst, neboť doufal, že tím znovu získá klid v duši. Jenže zemi halila temnota.

9. PARADOX

Ta žena z budoucnosti Joshe upoutala – pokud tedy byla skutečně tím, za koho se vydávala! Bisesa měla hezkou a souměrnou tvář, byť ne krásnou, k tomu výrazný nos a energickou bradu, ovšem oči měla jasné a její krátce střižené vlasy se jen leskly. Vyzařovala z ní síla, a to i tělesná, jakou u žádné jiné ženy nespátřil: tváří v tvář této nebývalé situaci byla sice již únavou podrážděná, ale čišelo z ní sebevědomí.

Jak večer ubíhal, začal za ní Josh všude chodit jako ocásek.

Byl to dlouhý den – nejdelší v Bisesině životě, jak sama prohlásila, třebaže o několik hodin přišla – a pokyn kapitána Grovea, aby se nově příchozí mohli najíst a odpočinout si, se zdál moudrý. Jenže oni trvali na tom, že než si půjdou odpočinout, musejí ještě cosi zařídit. Abdikadir se chtěl jít podívat na Caseyho, onoho druhého pilota. A ten se chtěl pro změnu vrátit ke stroji, kterému říkali 'Ptáček'. „Musím vymazat paměťový moduly elektronických zařízení,“ naléhal. „Jsou v nich citlivý data, především o avionice...“ Josh byl z podobných hovorů o inteligentních strojích přímo u vytržení a představoval si ovzduší plné neviditelných telegrafních drátů, které posílají záhadné a důležité depeše tam a zpátky.

Grove hodlal jejich přání vyslyšet. „Nevidím způsob, kterak by nám mohlo uškodit, když povolíme zničit cosi, čemu beztak nerozumím ani za mák,“ pronesl suše. „Ba co více – tvrdíte, že je to vaše povinnost, praporčíku. Na to já беру ohled. Čas i prostor ať si třeba plynou jako voda v řece, avšak povinnost, ta se nemění.“

Pokud šlo o Bisesu, tak navrhla, aby sledovali trasu, kterou letěla helikoptéra před onou havárií. „Někdo nás sestřelil. A to se stalo těsně po tom, co jsme si všimli, jak sluníčko tancuje po nebi. Už chápete? Pokud jsme prošli přes nějakou, nějakou závoru v čase, tak ten, kdo po nás střílel, musí bejt taky na týhle straně...“

Grove se domníval, že podobný výlet bude lepší odložit na ráno, protože stejně jako Josh viděl, jak je Bisesa unavená. Ale Bisesa nehodlala slevit ze své čínorodosti – alespoň prozatím – jako by to mělo znamenat smíření se s mimořádností celé situace. A tak dal Grove k výpravě souhlas. Josh choval úsudek a soucit toho muže ve stále větší úctě; to, co se kolem nich dělo, nechápal Grove o nic víc než ostatní, snažil se ale vyslyšet prosté lidské potřeby cizinců, kteří na jeho území doslova a do písmene spadli z nebe.

Sestavili tedy družinu, která se měla vydat na cestu: tvořila ji Bisesa s Joshem a Ruddym, jelikož oba trvali na tom, že ji budou doprovázet, a menší oddíl vojáků pod formálním velením vojína Batsona, jenž, jak se zdálo, udělal ten den na kapitána Grovea takový dojem, že si tím možná vysloužil povýšení.

Když vyrazili z pevnosti, začínalo se stmívat. Vojáci nesli v rukou olejové lampy a hořící pochodně. Od místa havárie zamířili přímo na východ. Bisesa odhadovala vzdálenost nanejvýš na jednu míli.

Světla pevnosti se ztratila v dáli a kolem nich se rozhostil soumrak pomezí, nekonečný a pustý. Ale Josh na obzoru všude kolem sebe viděl husté černé shluky mračen.

Chvátal vedle Bisesy. „Pakliže je to pravda –“

„A co?“

„Ta záležitost s posunem v čase – vy a ti lidoopi – jak se to podle vás mohlo přihodit?“

„To nemám tušení. A nejsem si jistá, jestli bych radši byla trosečník v čase, anebo oběť nukleární války. No jo,“ řekla rázně, „jenže jak můžete vědět, že tím trosečníkem nejste vy?“

Josh se celý zachvěl. „Na to jsem dosud nepomyslel. Víte, pro mě je těžko k uvěření, že vůbec vedu tento rozhovor! Kdybyste mi dnes ráno řekla, že než půjdu večer spát, spatřím létající stroj, a to tak silný, že v sobě uveze lidi – a že ti lidé budou o sobě, a navíc

věrohodně, tvrdit, že přišli z budoucnosti vzdálené století a půl – tak bych si býval myslel, že jste se pomátla na rozumu!“

„Ovšem pakliže je to pravda,“ podotkl neodbytně Ruddy, jenž krácel vedle nich – a jelikož nebyl nikdy příliš fit, tak se maličko zadýchával – „pakliže je to pravda, pak toho tolik víte a tolik nám toho můžete povědět! Neboť naše budoucnost je vaší minulostí.“

Bisesa zavrtěla hlavou. „Viděla jsem asi až moc filmů. Slyšeli jste někdy o teorii ochrany časový posloupnosti?“

Josh byl úplně vyvedený z míry, stejně jako Ruddy.

Bisesa vysvětlovala: „Nejspíš asi ani nevíte, co je to takovej film, natož abyste znali Terminátora... To máte tak – některý lidi si myslěj, že pokud se člověk vrátí v čase a něco změní, aby odvrátil budoucnost, ze který přišel, moh by způsobit obrovskou katastrofu.“

„Tomu nerozumím,“ přiznal se Josh.

„Dejme tomu, že bych vám řekla, kde bydlí moje pra-pra-prababička, zrovna teď roku 1885. A vy byste se za ní vydal, našel jí a zastřelil.“

„Pročpak bych něco takového dělal?“

„Na tom nesejde! Ale kdybyste to udělal, tak bych se nikdy nenarodila – a taky bych se nemohla vrátit a o tý svý prababičce vám povědět – a vy byste jí nikdy nezastřelil. A v tom případě...“

„Je to logický paradox,“ špitl Ruddy. „To je mi ale půvabné! Ale pokud vám slíbíme, že vaši prababičku nebudeme obtěžovat, nemohla byste nám o nás prozradit alespoň něco?“

Josh se ušklíbl. „Jak by se kdy mohla doslechnout zrovínka o nás, Ruddy?“

Ruddy se tvářil zamyšleně. „Mám takový pocit, že ano, zkrátka – že o mně rozhodně slyšela. Člověk přece vycítí, že ho někdo poznal!“

Ale Bisesa už neřekla ani slovo.

Když se vytratily i poslední paprsky denního světla a hvězdy nad nimi začaly ustupovat do nekonečna, tak se družina více semkla, vojáci si přestali jeden druhého dobírat a zvedli lucerny do výše. Josh si pomyslel, že kráčejí do neznáma. Nejenom že nevěděli, kdo tam na ně může číhat ani kam jdou. Nevěděli totiž s jistotou ani to, v jaké době se ocitnou... Připadalo mu, že se všem ulevilo, když přešli nízké návrší a Měsíc, jenž se nacházel v první čtvrti a stoupal k nebi, zalil studeným světlem skalnatou pláň. Ale vzduch byl podivný, rozbouřený a povrch Měsíce měl zvláštní žlutooranžovou barvu.

„Tady,“ zvolala Bisesa znenadání. Zastavila se před jakýmsi otvorem v zemi. Josh postoupil blíž a uviděl, že je půda čerstvá a vlhká, jako by ji někdo vykopal teprve nedávno.

„Je to skryš,“ prohlásil Ruddy. Seskočil do jámy a zamával kusem roury, jež připomínala část odvodňovací trubky. „A toto má snad být ta hrůzostrašná zbraň, která vás sestřelila z nebe?“

„Jo, to je ten granátomet.“ Zadívala se na východ. „Tamhle o kus dál stávala vesnice. Tak sto metrů, víc to nebylo.“ Vojáci pozvedli svítilny. Ale žádná vesnice vidět nebyla, jen skalnatá planina, která jako by se táhla až k obzoru. „Možná je tady někde nějaká hranice,“ špitla Bisesa. „Hranice v čase. Ale stejně je mi to podivnej nápad. Co se nám to jenom stalo...?“ Pak pozvedla hlavu k Měsíci. „To snad ne. Clavius zmizel.“

Josh stál hned vedle ní. „Clavius?“

„Základna Clavius.“ Ukázala prstem. „Stála ve velkém starém kráteru na jižní vysočině.“

Josh na ni užasle civěl. „Vy máte města na Měsíci?“

Usmála se. „Město bych tomu zrovna neříkala. Ale je vidět její světlo, připomíná dobytou hvězdu a v kruhu půlměsíce je jediná. A teď je pryč. Tohle totiž ani není můj Měsíc. A na Marsu je taky posádka a další je na cestě – teda byla. Co se s nima asi stalo...“

Vtom se ozvalo zhnusené mručení. Jeden z vojáků se hrabal na dně jámy a pojednou vylezl a v ruce držel cosi, co vypadalo jako kus masa, z něž dosud kapala krev. A pronikavě páchlo.

„To je lidská ruka,“ konstatoval Ruddy mdle. Pak se otočil a začal zvracet.

Josh nadhodil: „Připadá mi to jako dílo jakési velké šelmy... Zdá se, že ať již na vás zaútočil kdokoli, nestihl si už svůj triumf patřičně vychutnat.“

„Nejspíš byl stejně ztracenej jako já.“

„Asi ano. Za Ruddyho se omlouvám. Nemá na takovouto podívanou právě dvakrát silný žaludek.“

„To ne. A ani mít nebude.“

Josh se na ni podíval. V očích se jí leskl měsíční svit, ale výraz měla prázdný. „Jak to myslíte?“

„Měl pravdu. Vím, co je zač. Jste Rudyard Kipling, že jo? To mě podrž, Rudyard Kipling. Ježkovy zraky, to je mi ale den.“

Ruddy neodpovídal. Stále v předklonu zvracel a po bradě mu tekla žluč.

V tu chvíli se zachvěla zem, a to tak silně, že se všude jako neviditelné kročeje zvedly obláčky prachu. A z hustých černých mračen, která se hnala přes pustou tvář Měsíce, se začal snášet déšť.

II.

TROSEČNÍCI V ČASE

10. GEOMETRIE

Nejhorší bylo pro Bisesu první ráno.

Usoudila, že předchozí den, který začali nazývat Přeryvem, se jí podařilo přečkat zřejmě pouze díky jakési kombinaci adrenalinu a šoku. Ovšem v noci na své tenké, málo vycpané matraci v pokoji, který jim přidělil Grove a který byl narychlo vyklizeným skladištěm, nemohla pořádně spát. Na druhý den ráno, kdy se volky nevolky probudila ve stejném světě, v jakém šla na kutě, dopadla z výšin, kam ji vynesl adrenalin, tvrdě na zem a cítila se bezútěšně. Druhou noc, kdy se už zoufale toužila prospat, otevřela na Abdiho naléhání krabičku s vybavením pro případ nouze. Vzala si špunty do uší a stínítko na oči, spolkla tabletu halcyonu – Casey mu říkal ‘modrá bomba’ – a spala deset hodin v kuse.

Ale dny ubíhaly a Bisesa, Abdikadir i Casey pořád trčeli v pevnosti Džamrúd. Na žádné z vojenských vlnových délek neměli spojení, Bisesin telefon reptal, že čím dál tím víc pustne, že základny OSN pro ně nepřiletěly žádné záchranné týmy, ačkoli jejich naváděcí zařízení trpělivě vysílala signál – a ani Caseymu nedorazil nikdo na pomoc. A na obloze nebyly vidět žádné kondenzační stopy za letadly, ani jediná.

Většinu času se jí stýskalo po Myře, její dcerce. Dokonce si ty pocity ani nechtěla připustit, jelikož jí připadalo, že kdyby si je přiznala, bylo by její odloučení od Myry skutečné. Měla sto chutí pustit se do nějaké činnosti – a to jakékoli, jen aby nemusela přemýšlet.

A život zatím běžel dál.

Po několika dnech již začalo být zřejmé, že posádka vrtulníku nechová nepřátelské úmysly, a tak ji britští vojáci už tak přísně nehlídali, ale přesto měla Bisesa za to, že kapitán Grove je coby velitel příliš obezřetný, než aby z nich spustil svoje zkušené oko. K malému skladišti s pistolemi, samopaly, světlicemi a podobnými

vymoženostmi z jedenadvacátého století zachráněnými z vrtulníku se pochopitelně nesměli ani přiblížit. Napadlo ji však, že tito Britové z devatenáctého století je nejspíš přijali i díky tomu, že Casey byl bílý Američan a Abdiho s Bisesou si mohli víceméně zařadit mezi „spřízněné“ rasy. Pokud by však posádku Ptáčka tvořili Rusové, Němci nebo dejme tomu Číňané – a takových vojáků byla na základně Clavius celá řada – možná by jim projevovali více nepřátelství.

Ale když o tom tak Bisesa přemítala, zarazilo ji, že o podobných záležitostech, jako jsou kulturní střety překlenující devatenácté a jedenadvacaté století, vůbec uvažuje. Všechno se jí to zdálo neskutečné, připadalo jí, jako by se pohybovala v jakési bublině. A neustále ji překvapovalo, jak snadno se všichni ostatní smiřují se svou situací, se strohou a očividně nepopiratelnou skutečností časových skoků, v jejím případě o sto padesát let zpátky, ovšem v případě onoho nebohého australopitéka a jeho mláděte v síťové kleci možná o milion let nebo i víc kupředu.

Abdikadir prohlásil: „Mám pocit, že ty Britové tomu všemu vůbec nerozuměj, a my tomu zas možná rozumíme až moc dobře. Když vydal H. G. Wells v roce 1895 svůj Stroj času – což nastane až za deset let! – musel na nějakých dvaceti nebo třiceti stránkách vysvětlovat, co vůbec takovej stroj času dokáže. Ne jak funguje, to ne, ale co to prostě vůbec je. My už jsme prošli procesem akulturace. Science fiction se píše už víc jak sto let, a tak je pro nás dva myšlenka cestování v čase naprosto normální a dokážem bez mrknutí oka přijmout její důsledky – i když zažít podobnou zkušenost na vlastní kůži je zvláštní.“

„Jenže pro tyhle Angličany z viktoriánskejch dob něco podobnýho neplatí. Pro ně by byla fordka téčko neuvěřitelnej stroj z budoucnosti.“

„Přesně. Připadá mi, že ty časový skoky a jejich důsledky zkrátka přesahují hranice jejich představivosti... Ale kdyby se

tady ze všech myslitelů, co jich je, ocitnul zrovna H. G. Wells – byl vůbec někdy v Indii? – tak by se mu z těch všech důsledků možná zatočila hlava...”

Podobná logická zdůvodňování ovšem Bisesi nijak zvlášť nepomáhala. Možná byla pravda taková, že i Abdikadir a s ním všichni ostatní měli stejně podivné pocity jako ona, ovšem dovedli je obratněji skrývat.

Ruddy však měl pro její zmatenost pochopení. Vykládal jí, že sám čas od času trpí halucinacemi.

„Když jsem ještě býval malé děcko, jež pramálo šťastně žilo u pěstounů v Anglii, počal jsem jednou šťouchat do stromu. Jednalo se o prazvláštní chování, to připouštím, avšak nikdo nedovedl pochopit, že jsem se snažil zjistit, zda se nejedná o moji babičku! A nedávno mne v Láhauru sklátila horečka, snad mohlo jít i o malárii, a od té doby se mi to mé blouznění tu a tam vrací. A tak vím, jaké to je, když člověka souží výplody představivosti.“ Jak k ní hovořil, zaujatě se předklonil; oči mu zkreslovaly silné brýle, kterým Josh říkal ‘okuláre’. „Ale vy jste pro mne skutečná ažaž. Já vám povím, jak si s tím poradit – pusťte se do nějaké práce!“ Ukázal jí krátké, tlusté prsty potřísněné černým inkoustem. „To já občas pracuji až šestnáct hodin denně. Práce, to je nejlepší záštita skutečnosti...”

A tak následovalo terapeutické sezení na téma povaha skutečnosti s devatenáctiletým Rudyardem Kiplingem. Odcházela z něj ještě více zmatená, než byla na začátku.

Jak čas plynul a oběma skupinám, Britům viktoriánské éry i partě kolem Bisesy, se nadále nedostávalo spojení s jejich příslušnými vnějšími světy, začínal si Grove dělat značné starosti.

A měl k tomu velice praktické důvody: zásoby v pevnosti totiž nemohly vydržet nadlouho. A zároveň byl Grove odříznutý od rozsáhlého aparátu imperiální správy, čehož si Bisesa povšimla při

překotných rozhovorech mezi Ruddym a Joshem. I na civilní úrovni působili místní komisaři s celými štáby zástupců a pomocníků, kteří se zodpovídali viceguvernérovi, ten podléhal místokráli, místokrál zase ministrovi zahraničí a ten se nakonec zodpovídal samotné panovnici, královně Viktorii v předalekém Londýně. Britové byli vedeni k tomu, aby se cítili součástí jednotné společenské struktury – ať již člověk sloužil kdekoli, byl vojákem Jejího Veličenstva, částčkou jejího celosvětového impéria. A Bisesa poznala, že být od něj odloučen bylo pro Grovea stejně znepokojující, jako pro ni být odříznuta od celosvětových telekomunikačních sítí jednadvacátého století.

A tak začal Grove vysílat do okolí průzkumné hlídky, zejména pak indické jezdecké, které dokázalo rychle překonávat úžasné vzdálenosti. Vyrázilo do Pěšávaru, kde se měl nacházet výcvikový tábor tamní posádky a rovněž vojenské velitelství – jenže Pěšávar byl ten tam. Nikde nenašli žádné stopy po jeho zničení ani děsivé pozůstatky případného jaderného výbuchu, které Bisesa naučila Brity rozeznat. Okolo byly jen holé skály, břeh řeky, zakrslá vegetace a stezka jakýchsi tvorů, snad lvů: zkrátka jako by Pěšávar nikdy ani neexistoval. A jak jízdní průzkumníci hlásili, podobně se jim vedlo, když vyrazili hledat Clavius, Bisesin tábor náležející OSN. Po základně nikde ani stopy a dokonce ani po její zkáze ne.

A tak se Grove rozhodl zaměřit ještě dál: údolím Indu až do hloubi Indie – a pak na sever.

A mezitím se i Casey, byť mu pohyb stále ještě činil značné obtíže, chopil úkolu navázat kontakt se zbytkem světa. S pomocí několika vojínů od spojovací jednotky, které mu přidělil Grove, posbíral komunikační zařízení z havarovaného vrtulníku a v malé komůrce v pevnosti sestavil improvizovanou vysílací a přijímací stanici. Ale ať už se snažil volat do neznáma, jak dlouho chtěl, odpovědi se nedočkal.

Abdikadir se zatím pustil do vlastních projektů, které se týkaly oné prazvláštní vznášející se koule. Bisesa Caseymu i Abdimu záviděla, že si oba tak rychle našli užitečnou práci, kterou si krátili čas, jako by se tak nějak lépe přizpůsobili než ona.

Čtvrtého dne ráno vyšla Bisesa z pevnosti a spatřila, že Abdikadir stojí na jakési stoličce a nad hlavou drží otlučený plechový kbelík. Casey a Cecil de Morgan seděli na skládacích židličkách, tváře jim zalévalo ranní slunce a sledovali podívanou před sebou. Casey na Bisesu zamával. „Hej, Biseso! Pojď se koukat na ten kabaret.“ Přestože jí de Morgan okamžitě nabídl svou židli, Bisesa se posadila vedle Caseyho do prachu na zem. Neměla de Morgana ráda, a tak mu nechtěla být za nic vděčná, byť by se jednalo o takovou maličkost.

Abdikadir měl vědro plné vody, a tak muselo být pořádně těžké. On si ho však přesto jednou rukou položil na rameno a výšku hladiny si označil tužkou na sklo. Pak ruku s kbelíkem svěsil a objevila se vznášející se koule, Zlé Oko, a z povrchu jí stékala voda. Abdi si dal záležet, aby ji pochytil do poslední kapky. Stan, ve kterém přebývali ti dva 'lidoopi', se přemístil o pár metrů dál a jeho špici podpírala jakási tyč.

Casey se zachechtal. „Už tam tu blbou kouli potápí dobrou půl hodinu.“

„A co z toho, Abdi?“

„Měřím, jakej má objem,“ hlesl Abdikadir. „A kvůli přesnosti to dělám víckrát. Říká se tomu věda. Fakt díky za podporu.“ A znovu kouli ponořil do džberu.

Bisesa řekla Caseymu: „Myslela jsem, že ti vojenskej doktor nařídil nevylejzat z postele.“

Casey si pohrdlivě odfrknul a vytrčil před sebe silně zafačovanou nohu. „Ále, kravina. Byla to čistá zlomenina a dali mi jí do cajku.“ Byť bez anestetik, jak Bisesa věděla. „Nerad jen tak sedím a kopu se do zadku.“

„A vy, pane de Morgane,“ zeptala se Bisesa, „jakej vy na tomhle máte zájem?“

De Morgan rozhodil rukama. „Já jsem obchodník, milostivá. A především proto jsem zde. Neustále hledám nové příležitosti. Přirozeně mne upoutal ten váš havarovaný létající stroj! Chápu, že jak vy, tak kapitán Grove hodláte tento obzvláštní vynález udržovat v tajnosti. Ovšem toto, tahle dokonalá vznášející se koule, nepatří ani vám, ani Groveovi – a jak pro nás v těchto kromobyčejných dnech zůstává tajuplná, byť jsme si na ni tak rychle zvykli! Visí si ve vzduchu a nic, co bychom viděli, ji nepodpírá. Ať už do ní udeříte jakkoli silně – dokonce i kulkami, to je vyzkoušeno, třebaže to kvůli jejich odrazu nebylo právě bezpečné –, neodloupnete z jejího dokonale hladkého povrchu ani kousíček, ani ji z jejího stanoviště neodchýlíte byť jen o jediný coul. Kdo ji stvořil? Jak drží ve vzduchu? Co se skrývá uvnitř?“

„A jakou má cenu, že jo?“ zabručel Casey.

De Morgan se nenuceně zasmál. „Přece nelze člověku vyčítat, že se to snaží zjistit.“

Josh vyprávěl Bisece o de Morganově minulosti. Jeho rodina patřila ke zkrachovalé šlechtě, jejíž původ sahal až do dob prvního napadení Anglie Vilémem Dobyvatelem před více než osmi sty lety a která si na poražených saských královstvích vybojovala bohaté panství. Během staletí však zůstala rodina zcela bez prostředků, a to vinou „ziskuchtivosti a pošetilosti, jež překračuje generace“, jak zněla de Morganova vlastní odzbrojující slova, ovšem přesto v ní přetrvávala jakási rodová paměť bohatství a moci. Ruddy prohlásil, že dle jeho zkušeností „hochštapleři“, jako je de Morgan, Indii doslova zamořili. A ani podle Bisesy se de Morganovým ulízaným černým vlasům a těkavým, pátravým očím nedalo věřit.

Abdikadir slezl ze stoličky. S podmračeným, vážným a soustředěným výrazem ve tváři si přepnul hodinky na funkci kalkulačky a naťukal do nich čísla, která zaznamenal.

„Tak co, ty rozumbrado,“ zavolal na něj Casey uštěpačně, „pověz nám, copak jsi zjistil.“

Abdikadir se posadil na zem před Bisesu. „To Oko se sice našemu zkoumání vzpírá, ale přesto se dá jistý věci měřit. Především ho obklopuje jakási magnetická anomálie. Kontroloval jsem to kompasem z nouzového vybavení.“

Casey zabručel. „To můj kompas se od chvíle, co jsme spadli na zem, zbláznil.“

Abdikadir však zavrtěl hlavou. „Že se nedá najít magnetické sever, je prostě fakt, s magnetickým polem Země se totiž zřejmě děje něco moc divného. Ale samotný naše kompasy porouchány nejsou.“ Podíval se na Oko. „Siločáry kolem něj se shlukují k sobě. Na obrázku by to vypadalo jako suk v kusu dřeva.“

„Jak to?“

„To netuším.“

Bisesa se k němu nahnula. „A co ještě, Abdi?“

„Trochu jsem si oprášil středoškolskou geometrii,“ zazubil se. „Ponořit tu kouli do vody byl jedinej způsob, co mě napadnul, jak změřit její objem – zkrátka sledovat, jak hladina vody v kýbli stoupne a zase klesne.“

„Heuréka!“ zvolal de Morgan žertovně. „Pane, vy jste Archimédes naší doby...“

Abdikadir si ho nevšímal. „Měřil jsem to dvanáctkrát, protože jsem chtěl snížit možnost chyby, ale stejně z toho nebude nic světoborného. Nedokážu přijít na to, jak spočítat plochu jejího povrchu. Ale řek bych, že poloměr a obvod jsem změřil docela dobře.“ Zvedl provizorní měřidla. „Upravil jsem si laserovej hledáček z vrtulníku...“

„Já to nechápu,“ divil se Casey. „Vždyť je to obyčejná koule. A když zná člověk její poloměr, pak se podle všech těch vzorečků dá vypočítat zbytek. Plocha povrchu je nějakých čtyři krát pí krát poloměr na druhou...“

„Vypočítat se to dá, jediné pokud budeš předpokládat, že je tahle koule stejná jako všechny ostatní, cos v životě viděl,“ odtušil Abdi klidně. „Jenže tahle se vznáší ve vzduchu a něco takovýho jsem ještě nezažil. A tak jsem nic nepředpokládal a radši jsem si chtěl ověřit všechno, co se dalo.“

Bisesa přikývla. „A zjistil jsi, že...“

„No především to, že je to dokonalá koule.“ Znovu zvedl zrak. „A když říkám dokonalá, tak myslím dokonalá, a to i v toleranci toho mého laserovýho vercajku a ve všech osách, který jsem kontroloval. Ani u nás v roce 2037 nedokážem dát nějakýmu materiálu tak fantasticky přesnej tvar.“

De Morgan rozvážně pokyvoval hlavou. „Jedná se tedy o téměř nestoudnou ukázkou geometrické dokonalosti.“

„Jo. Ale to je teprv začátek.“ Abdikadir zvedl ruku s hodinkami, aby Bisesa viděla na jejich malý displej. „A teď něco středoškolský geometrie, Casey. Poměr obvodu kružnice k jejímu průměru je...?“

„Pí,“ zabručel Casey. „To ví i rádoby křesťan jako já.“

„Jenže v tomhle případě to tak není. U tohohle Oka je totiž ten poměr tři. Ne zhruba tři nebo tři a něco – ale rovný tři, a to s laserovou přesností. Možnost omylu je tak nízká, že prostě není možný, aby byl ten poměr pí, což by správně bejt měl. Ty tvoje vzorečky tady zkrátka nefungují, milej Casey. A stejná hodnota pí mi vychází i z jejího obsahu. I když samozřejmě moje spolehlivost není zdaleka taková, srovnávat laser s kýblem špinavý vody, to prostě nejde...“

Bisesa se postavila, chodila kolem Oka a dívala se na něj. Stále z něj měla nepříjemný pocit. „To není možný. Pí je přece pí. Tohle číslo je součástí samotný struktury našeho vesmíru.“

„Jo správně, našeho vesmíru,“ odtušil Abdikadir.

„Jak to myslíš?“

Abdikadir pokrčil rameny. „Zdá se, že ta koule – i když jí máme přímo před nosem – nepochází tak úplně z našeho vesmíru. Vypadá to, že jsme narazili na anomálie v čase, Biseso. A tohle je možná anomálie v prostoru.“

„Ale pokud to tak je,“ hartusil Casey, „tak kdo nebo co za to může? A co s tím máme dělat?“

Odpovědi se však pochopitelně nedočkal.

Vtom se přihnal kapitán Grove. „Promiňte, že vás obtěžuji, poručíku,“ oslovil Bisesu. „Asi si vzpomínáte, že jsem vyslal průzkumné hlídky – jeden z vojáků ohlásil, že na sever odsud zaznamenal cosi velice zvláštního.“

„Tak zvláštního,“ ušklíbl se Casey. „Ach jo, vy a ta vaše typicky britská zdrženlivost!“

Ale Grove se nenechal vyvést z klidu. „Snad byste tomu mohla rozumět více než moji hoši... Tak mne tak napadlo, zda byste nevzala zavděk menším výletem?“

11. V ZAJETÍ KOSMU

„Hele, ty vole, potřebuju na hajzlík.“ To pochopitelně zakřičela Sable zezdola z návratové kabiny a vítala tím Kolju do nového dne.

Zdálo se mu o domově, o Nadě a jejích synech. Vznášel se ve spacáku jako netopýr zavěšený na ovocném stromě, kolem něj mdle svítla pouze červená nouzová světla pracující na nízký výkon, a tak mu chvíli trvalo, než si uvědomil, kde že vůbec je. Aha. Jsem pořád tady. Stále v tomto zpola zapomenutém vesmírném korábu, který donekonečna krouží kolem Země, jež stále mlčí. Na okamžik váhal, zda se znovu nepoddát posledním zbytkům spánku.

Přenocoval v obytných prostorech i s jejich skafandry a dalším nepotřebným vybavením a všude kolem se válelo haraburdí z vesmírné stanice, které stále vozili s sebou – sotva mohli otevřít poklop a zbavit se ho. Díky tomu, že spal tady nahoře, získali všichni maličko víc místa, anebo jinými slovy: díky němu se tři kosmonauti, kterým už lezl stísněný prostor na mozek, navzájem nepovraždili. Ovšem o pohodlí se rozhodně mluvit nedalo. Neustále totiž musel čichat smrad vyhozeného a plesnivějícího spodního prádla, oněch „kozáckých suspensorů“, jak to nazvala Sable.

Začal se tedy soukat ze spacáku a přitom hekal a kroutil se. Pak zamířil na malý záchod, vyklopil ho ze stěny a spustil pumpu, které odsávaly jeho výkaly do vzduchoprázdna vesmíru. Když jim došlo, že se z oběžné dráhy jen tak nedostanou, museli tuto toaletu vyhrabat zpod hromad odpadků – jejich cesta domů měla totiž trvat jen pár hodin a se zastávkami na záchod se nepočítalo. Toho rána si dával Kolja na čas. Byl dehydrovaný a moč měl hustou, až bolestivě kyselou, jako by nechtěla jeho tělo opustit.

Na sobě měl pouze dlouhé spodky a najednou pocítil, jak se chvěje. Aby totiž vydržel Sojuz v letu co nejdéle, nařídil Musa, aby běžely pouze nezbytné systémy, a to na minimální výkon. A tak byla na lodi stále větší zima a vlhko. Na stěnách se začínala tvořit černá plíseň. Vzduch byl čím dál tím zkaženější, nasycený prachem, šupinkami oloupané kůže, oholenými vousy a drobky jídla, jelikož ve stavu beztlásky nic z toho pochopitelně nechtělo klesnout k zemi. Do očí se jim dostávala smítka a všichni v jednom kuse kýchali; předchozího dne si to Kolja počítal a zjistil, že během jediné hodiny kýchnul dvacetkrát.

Desátý den, pomyslel si. Dnes znovu šestnáctkrát zbytečně obkrouží Zemi, a tak se celkový počet obletů od chvíle, kdy stanice zničehonic zmizela, vyšplhá až někam ke sto šedesáti.

Připnul si na stehna speciální řemínky. Tyto elastické pásky, které chránily před nerovnoměrným rozložením tekutin způsobeným mikrogravitací, musely být natolik těsné, aby zamezovaly odtoku tekutin z nohou, ale zase ne tak těsné, aby bránily jejich přitékání. Pak si Kolja oblékl kombinézu – vlastně se jednalo o další věc na výhoz, kterou objevil v haldě smetí v obytných prostorech.

Pak se otevřeným průlezem protáhl do návratové kabiny. Ani Musa, ani Sable se mu do očí nepodívali, z pohledu na druhé už se jim dělalo zle. Otočil se ve vzduchu a s nacvičenou lehkostí se usadil na své sedadlo po levé straně. Jakmile jim uhnul z cesty, vysoukala se Sable průlezem nahoru a Kolja slyšel, jaký kolem sebe dělá rámus.

„Snídaně.“ Musa poslal Koljovi vzduchem táč. Ležely na něm izolepou přilepené tuby a konzervy s jídlem, již otevřené a zpola snědené. Malou zásobu potravin na palubě Sojuzu už dávno snědli, a tak museli sáhnout do nouzových rezerv, které je měly živit po přistání: šlo o konzervy s masem a rybami, vymačkávací tuby s kašovitou zeleninou a sýrem a dokonce našli i pár bonbonů.

Ovšem stěží se tím mohli zasytit. Kolja vyškrabával prstem každou prázdnou konzervu a ze vzduchu chytal zatoulané drobky.

Nikdo z nich však beztak neměl pořádný hlad. A to díky onomu prapodivnému úkazu zvanému stav beztláku. Teplá strava ale Koljovi chyběla, protože tu si naposled užil na vesmírné stanici.

Musa začal opět trpělivě a nezlomně zkoušet komunikační systémy. „Stereo jedna, stereo jedna...“ Odpovědi se pochopitelně nedařilo, ať už svým úkolem trávil kolik hodin chtěl. Ale jakou měli jinou možnost, než to zkoušet stále dokola?

Sable mezitím šmejdila „nahore“ v obytných prostorech. A objevila součástky staré amatérské vysílačky, s jejíž pomocí kdysi astronauti navazovali spojení s nadšenci po celé planetě, zejména pak se školáky. Zájem veřejnosti o stanici však dávno opadl a její zastarávající vybavení se rozebralo, zabalilo do krabic a uložilo do Sojuzu, který jej měl zničit. A Sable se ho nyní snažila zprovoznit. Třeba zachytí nějaké signály nebo budou dokonce moct vysílat na vlnových délkách, s nimiž si konvenční přístroje neporadí. Když chtěla zařízení zapojit do elektrického zdroje korábu, Musa už téměř ze zvyku začal hudrat. Následovala další zuřivá hádka, ale tentokrát se do věci vložil Kolja. „Pravděpodobnost je malá, ale třeba to vyjde. Co můžeme ztratit...?“

Kolja se nahnul před sebe a stiskl ventil nádrže s vodou. Objevila se několikacentimetrová kulička a mířila k jeho obličeji. Kolja věděl, že ho Musa přísným zrakem pozoruje – kdyby přišla nazmar jediná kapka, strhla by se hádka –, a tak doširoka otevřel ústa. Voda se mu na jazyku roztříštila a on ji držel v puse, vychutnával si její svěžest a teprve pak ji spolknul. Ze všech režimů přidělování potravin, které Musa zavedl, byl nejkrutější ten, který se týkal vody. Sojuz totiž neměl na rozdíl od vesmírné stanice recyklační zařízení; jelikož byl zkonstruován pouze pro krátké cesty ze Země na oběžnou dráhu a zpátky, měl ve své

výbavě jenom malou nádrž s vodou. Ale Sable se jako obvykle dohadovala. „Ani když je člověk na poušti, tak není voda na příděl. Prostě se napije, když má žízeň. Jinak to nejde...“ Ať už měla pravdu, nebo ne, voda jim na každý pád docházela.

Z přihrádky na stěně vyhrabal Kolja čistič zubů. Jednalo se o kousek mušelínu napuštěného zubní pastou s výraznou chutí a vůní, který si dal člověk na prst a vyčistil si s ním ústa. Kolja si dal záležet a mátovou příchuť z proužku látky vysál do posledního ždíbečku, protože mu připadalo, že si tím tak trochu tiší žízeň.

A tak mu začal den. Nemohl se umýt, protože měkké žínky, kterými si obvykle myli tělo i vlasy, už jim dávno došly. A tak pochopitelně do jednoho zapáchali jako ony kozácké suspensory nad nimi. Ale aspoň na tom byli všichni stejně.

A zatímco Musa i nadále zkroušeně vysílal do neznáma, Kolja se začal věnovat pracovnímu programu, který si sám určil, totiž pozorování Země.

Během nekonečných hodin v kosmu přinášelo vždy Koljovi sledování Země veliké potěšení. Podobně jako nyní Sojuz obíhala vesmírná stanice pouze několik stovek kilometrů nad zemským povrchem, a tak mu tato planeta nepřipadala osamocená a křehká, jak to popisovali ti, kteří létali Mars, když se ohlíželi na onen modrý ostrov, kde se narodili. Koljovi připadala Země obrovská – a téměř opuštěná.

Polovinu každého obletu shlížel na širošířé pustiny Pacifiku, na azurově modré plochy čeřené pouze tu a tam brázdami lodí, na roztroušené ostrůvky. I pevnina byla povětšinou liduprázdná: Asií a severní Afrikou se táhly pouště, na nichž se pouze sem tam dal postřehnout dým z tábořišť. Lidské osídlení se omezovalo především na pobřeží či údolí řek. Ale i města bylo obtížné z oběžné dráhy rozpoznat: když se snažil nalézt Moskvu či Londýn,

Paříž nebo New York, dokázal rozeznat pouze jakousi kypící šed', která splývala se zelenohnědou krajinou okolo.

A dojem na něj nedělala křehkost zeměkoule, nýbrž její nezměrnost a tím, co přímo bilo do očí, nebyla velkolepost dobytelských snah člověka na planetě, leč pomíjivost lidského vládnutí, a to i v polovině jedenadvacátého století.

Jenže takhle vnímal vše ještě před tou proměnou.

Snažil se přidržet toho, co dobře znal. Z nízké oběžné dráhy mu geometrie Země připadala beze změny: každých devadesát minut sledoval, jak s překvapivou hbitostí vychází přes vrstvy atmosféry slunce, jak se světlo v hladce zakřivených pruzích projasňuje z karmínové přes oranžovou až po žlutou. A tvary i polohy světadílů a pouští, rozmístění hor v masívech – to vše bylo víceméně jako předtím.

Ovšem pod oním východem slunce bylo v rámci kontinentů k vidění mnoho podivností.

Došlo k posunům v rozložení pevninského ledového příkrovu. Nad Himálajem zcela jasně viděl, že se po svazích hor rozlézají ledovce a derou se do nižších poloh. A naopak Sahara nezůstala pouští, tedy alespoň ne docela. Tu a tam vybujely nové oázy, pásy zeleně táhnoucí se občas dobrých padesát kilometrů v kuse a ohraničené úseky rovnými jako přímka. A podobně si všiml i pouštních plání, prapodivně zasazených do husté zeleně jihoamerických deštných pralesů. Svět se znenadání proměnil v nejapnou mozaiku. Ale jak dny ubíhaly, neuniklo mu, že ony nesusvislé díly zeleně v poušti pozvolna uvadají, listí hnědne a očividně hyne na úbytě.

Pakliže důsledky změn pro fyzický svět byly poměrně nepatrné, dopad na lidstvo byl naprosto zásadní.

Za dne se města a farmy daly z oběžné dráhy odjakživa už tak těžko rozeznat. Ale nyní se vytratily i dlouhatánské vozovky, které kdysi protínaly rudý střed Austrálie. Británii, jejíž tvar byl k

rozpoznání snadno, jako by od skotských hranic až k pobřeží kanálu La Manche pokrýval hustý lesní porost: Kolja sice rozeznával Temži, ale byla daleko širší, než jakou si ji pamatoval, a po Londýně nikde ani památky. V jednu chvíli si Kolja všiml zářivého žlutooranžového světla kdesi uprostřed Severního moře. Zdálo se mu, že se jedná o hořící ropnou plošinu. Stoupal z ní obrovský oblak černého kouře a rozplýval se nad západní Evropou. Když se k ní přiblížili radiovým signálem, snažil se Musa zoufale navázat spojení. Ovšem odpověď mu žádná nepřišla a po lodích nebo letadlech, která by spěchala poškozené plošině na pomoc, nebylo nikde ani stopy.

A tak to pokračovalo stále dál. Pakliže se strana světa, na níž panoval den, změnila k nepoznání, pak ta, kde měli noc, přímo rvala srdce. Světla velkoměst, jež kdysi připomínala blyštivé náhrdelníky na krku světadílů, do jednoho zmizela, zhasla.

Všude, kam se podíval, viděl totéž – až na pár velice skromných výjimek. Uprostřed jedné pouště zahlédl svit táborového ohně, přestože věděl, že by ho mohly zmýlit oslnivé výšlehy blesku. A všiml si, že další, hustší shluk ohňů se nachází ve Střední Asii poblíž mongolské hranice. Dokonce mu připadalo, že zahlédl nějaké město kdesi v Iráku, ale bylo malé a osamělé a v noci jeho zář poblikávala, jako by se o ni staraly ohně a lucerny, a nikoli elektřina. Sable tvrdila, že rozeznala známky osídlení na území Chicaga. V jednu chvíli posádka Sojuzu zajásala, jelikož zpozorovala výrazné světlo podél západního pobřeží kontinentálních Spojených států. Jenže nakonec se z něj vyklubal tektonický zlom, proudy lávy, která vyvěrala z průrvy v zemi a kterou brzy překryla obrovská mračna popílků a prachu.

Podle prvního dojmu bylo po lidstvu veta: nic jiného si o tom člověk nemohl myslet. A pokud šlo o Koljovu rodinu, Nad'u a jeho syny, tak zmizela i Moskva, Rusko bylo liduprázdné.

Posádka opatrně debatovala o tom, co mohlo tak obrovskou proměnu způsobit. Možná se svět vylidnil v důsledku jakési veliké války – tato hypotéza se zdála nejpravděpodobnější. Ale v tom případě by přece zaslechli vojenské rozkazy, zahlédli by stoupat k nebi mezikontinentální balistické střely, doneslo by se k nim zoufalé volání o pomoc – viděli by hořet města, Bůh jim pomáhej. Ale jaká síla by dokázala vyrvat bloky ledu či plochy zeleně, desítky kilometrů v jednom kuse, a přenést je na tak odlehlá místa?

Ve svých debatách se příliš daleko nedostali. Možná jim všem chybělo víc představivosti, aby se s tím, co spatřili, dokázali vyrovnat. Anebo možná měli strach, že když budou o podobných věcech hovořit, tak se třeba nakonec doopravdy přihodí.

Kolja se snažil vše analyzovat. Vnější snímací modul Sojuzu fungoval bez vady. Jeho úkolem bylo fotografovat exteriér vesmírné stanice a pro uchovávání snímků měl prakticky neomezenou elektronickou paměť. Pro Kolju nebylo nic těžkého přesměrovat modul tak, aby mířil dolů na Zemi. Oběžná dráha Sojuzu, jež byla pouhým stínem dráhy zmizelé stanice, neobsáhla celou planetu a kroužila daleko od rovníku, jak se však pod nimi Země otáčela, dostávaly se do hledáčku fotoaparátů nové úseky planety. A proto mohl Kolja z oběžné dráhy vytvořit fotografický záznam o stavu zeměkoule, který zabíral veliký pás na sever i na jih.

Zatímco Sojuz osaměle kroužil, Kolja se trpělivě snažil odložit předpojatost, ovládnout emoce i obavy a jednoduše zaznamenávat to, co vidí, to, co má před sebou. Ale připadalo mu to zvláštní, když si uvědomil, že kdesi v oné nezměrné elektronické paměti modulu se nacházejí snímky stanice, které pořídili krátce poté, co se od ní oddělili – snímky stanice, která nyní jakýmsi záhadným způsobem zmizela a jejíž ztráta byla podružnou notou v prapodivné symfonii, která se kolem nich rozehrávala.

Sable chtěla vědět, jaké má tohle trpělivé zaznamenávání význam. To její snaha zprovoznit amatérskou vysílačku měla oproti tomu za cíl navázat spojení, které by jim pomohlo přežít, ale jaký smysl prý mají všechny ty fotky? Kolja však necítil potřebu svoje jednání jakkoli ospravedlňovat. Kromě něj to přece nikdo jiný udělat nemohl – a navíc mu připadalo, že si Země zaslouží svědectví o své přeměně.

Kromě toho, tedy alespoň pokud věděl, přišel o manželku a syny. A pokud by to byla skutečně pravda, pak jaký smysl mělo cokoli, co dělali?

Podnebí se zdálo neklidné: nad oceány se tvořily silné brázdy nízkého tlaku, mířily k pevnině a vyvolávaly prudké elektrické bouře. Při pohledu z vesmíru představovaly tyto bouře úžasnou podívanou, jelikož mezi mraky šlehaly a větvaly se blesky a vytvářely řetězové reakce, které dokázaly překlenout celý světadíl. A u rovníku se oblaka hromadila do obrovských kup, které jako by směřovaly přímo ke Koljovi, a on si chvílemi představoval, že by se Sojuz do některého z těchto mračen vnořil. Moře i vzduch byly zřejmě stejně rozbouřené jako zem. Jak dny ubíhaly, výhled se sice pomalu, ale stále víc a víc zhoršoval. Kupodivu měl však díky snížené viditelnosti z vlastní situace lepší pocit – jako by se stal dítětem, které ještě věří, že pokud už trampoty nejsou vidět, tak neexistují.

A když bylo nejhůř, věnoval se vždy Kolja svému citronovníku. Ten stromek velikosti bonsaje byl předmětem jednoho z jeho pokusů na stanici. Po prvním dnu stráveném v Sojuzu ho vytáhl z obalu a umístil ho do skrovného prostoru pod svým sedadlem. Jednoho dne by totiž lidé na palubách velikánských lodí cestujících mezi světy pěstovali v kosmu ovoce a na Kolju by se možná vzpomínalo coby na průkopníka nového způsobu šíření života za hranicemi samotné Země. Všechny tyto možnosti nyní zřejmě padly, ale ten stromeček zůstal. A tak ho

zvedával ke slunečním paprskům, které dovnitř proudily okénky, a přímo z pusy mu na drobné lístky stříkal kapičky drahocenné vody. A když lístky promnul mezi prsty, ucítil jejich pronikavou vůni a vzpomněl si na domov.

Podivnost změněného světa skrytého pod vzdušným obalem ostře kontrastovala s důvěrnou, až domáckou útulností Sojuzu, a proto jim připadalo, jako by to, co vidávali za okny, byla pouze jakási světelná show, a nikoli skutečnost.

Zhruba v poledne desátého dne vystrčila Sable, vzhůru nohama, hlavu průlezem z obytné sekce. „Pokud teda nemáte vy dva něco jinýho na práci,“ prohlásila, „tak bysme si asi měli promluvit.“

Muži leželi schoulení na sedadlech pod tenkými stříbrnými příkrývkami pro případ nouze a jeden druhému se vyhýbali očima. Sable se vmáčkla na svoje místo.

„Docházej nám zásoby,“ ucedila Sable stroze. „Dochází nám jídlo, voda, vzduch, zvlhčený ubrousky a mně i tampóny.“

Musa odtušil: „Ale situace na zemi ještě není normální...“

„Ježkovy zraky, Muso,“ odsekla Sable. „Copak nechápete, že situace už nikdy normální nebude? Ať už se se Zemí stalo cokoli, vypadá to, že je v háji. A my jsme v háji s ní.“

„Přistát nemůžeme,“ namítl Kolja tiše. „Nemáme pozemní podporu.“

„Prakticky vzato,“ zamyslel se Musa, „bychom ten návrat mohli zvládnout sami. Automatické systémy Sojuzu...“

„Jo, jasně,“ řekla Sable, „tohle je ten malej koráb, co svede všechno všecičko, že jo?“

„Ale nikdo nás nevyzvedne,“ trval na svém Kolja. „Ani vrtulníky, ani doktoři. Všichni jsme strávili ve vesmíru tři měsíce, plus deset dnů, co nikdo nečekal. Budeme slabí jak koťata. Možná z návratové kabiny ani nevylezeme.“

„V tom případě,“ zamručel Musa, „si musíme pojistit, abychom přistáli někde blízko u lidí – to už je jedno jakých – a pak se jim vydat napospas.“

„To není zrovna lákavá vyhlídka,“ podotkla Sable, „ale co nám zbejvá? Zůstat na oběžný dráze? To bys chtěl, Koljo? Sedět tady na zadku, fotit a čekat, až ti jazyk přischne na patro?“

Kolja opáčil: „Možná by to byl lepší konec než to, co nás čeká tam dole.“ Tady v chřadnoucím Sojuzu se alespoň nacházel ve známém prostředí. Neměl doslova ani tušení, co je může čekat na zemi, a úplně dozajista nevěděl, jestli má vůbec odvahu postavit se tomu tváří v tvář.

Musa natáhl ke Koljovi svou medvědí tlapu a stiskl mu koleno. „Na podobnou zkušenost nás naše minulost nepřipravila – ani výcvik, ani tradice. Jenže jsme přece Rusové. A jestli jsme poslední Rusové ze všech, což je docela dobře možné, pak buď přežijeme, anebo zemřeme, ale vždy s patřičnou ctí.“

Sable správně vycítila, že má mlčet.

Kolja volky nevolky přikývl. „Tak teda přistaneme.“

„Díky Bohu za ty dary,“ ulevila si Sable. „Ale další otázka zní – kde?“

Sojuz byl zkonstruován tak, aby dosedl na zem – což bylo štěstí, napadlo Kolju, protože pokud by přistáli na moři, jako to jednou udělali Američani, znamenalo by to pro ně bez podpory jistou smrt.

„Můžeme se dohodnout, kde sestup začneme,“ nadhodil Musa. „Ale pak už jsme v rukou automatické sekvence; jakmile vypustíme padák, už nebudeme mít na svůj osud téměř žádný vliv. A nemáme k dispozici ani předpověď počasí – vítr by nás mohl vláčet stovky kilometrů. Pro nouzové přistání potřebujeme prostor. Což znamená, že musíme přistát ve Střední Asii, přesně jak měli konstruktéři v plánu.“

Vypadalo to, že očekával ze strany Sable námitky, ale ta jen pokrčila rameny. „To možná není tak špatnej nápad. Ve Střední Asii jsou známky osídlení – nic moderního, ale žijou tam lidi, a to v docela silný koncentraci – viděli jsme přece ty ohně. Musíme prostě najít lidi, takže jestli budem hledat tady nebo jinde, je celkem jedno.“ Vše vypadalo logicky, ale Kolja si všiml, že má Sable tajemně sevřená ústa – jako by už dopředu kalkulovala a situaci po přistání měla předem promyšlenou.

Musa tleskl. „Dobře. Tak to bychom měli. Není už důvod váhat. Teď musíme připravit loď...“

Vtom se z obytné sekce ozval bzučák.

„Heleme se,“ zaradovala se Sable. „To je moje vysílačka.“ A pak se jediným pohybem vysoukala průlezem vzhůru.

Jednoduchý detektor, který Sable sestrojila, zachytil dokonce dva signály. Tím prvním byl pravidelný impuls, sice silný, ale očividně automatický, který vycházel odkudsi ze Středního východu. Tím druhým už však byl lidský hlas, skřípavý a nezřetelný.

„...Othic. Tady praporčík Casey Othic z armády USA a OSN v pevnosti Džamrúd v Pákistánu, vysílám všem stanicím. Ozvěte se, prosím. Tady praporčík Casey Othic...“

Sable se zaculila, a odhalila tak zářivé zuby. „Tak Američan,“ tetelila se. „Já to věděla!“ A pak začala složité zařízení ladit, jelikož chtěla za každou cenu odpovědět dřív, než Sojuz opět vylétne z dosahu radiového signálu.

V den kdy se měl Bisesin průzkumný oddíl vydat na cestu, ohlásil trubač budíček už v pět hodin ráno. Bisesa procitla s kalnýma očima, jelikož její tělo ještě neuvyklo místnímu novému časovému pásmu, a vydala se hledat své spoléčníky.

Po rychlé snídani se družina seřadila, obtížena pouze lehkou výzbrojí. Bisesa dostala coby doprovod dvacet vojáků, povětšinou sipáhů, a to pod velením nově povýšeného kaprála Batsona – a k nim se přidali i Josh a Ruddy, neboť oba neústupně prohlašovali, že si tento výlet rozhodně nemohou nechat ujít. Všichni kráčeli po svých, neboť kapitán Grove rozumně nechtěl dávat v sázku žádnou z mul, jichž valem ubývalo. A navíc měl Grove obavy nechat s oddílem jít i ty dva novináře. Ale na severu ani na západě nikdo žádné Paštuny nezpозoroval, nepřiletěla jediná kulka z pušky odstřelovače. I jejich vesnice zřejmě zmizely, jako by se kromě Džamrúdu lidstvo z povrchu zemského vypařilo. Grove se nakonec dal od Ruddyho s Joshem obměkčit, ale trval na tom, že oddíl bude po celou dobu dodržovat přísnou vojenskou disciplínu.

A tak se vydali na pochod. Zanedlouho se Džamrúd ztratil za obzorem a svět se mimo nich zdál liduprázdný. Jednalo se o desátý den od Bisesina ztroskotání.

Kráčelo se jim ztěžka. Trmáceli se krajinou, která se ze všeho nejvíc podobala hornaté poušti. V poledne byl žár skoro k nevydržení, a to přestože byl březen – tedy samozřejmě pokud stále ještě šlo o část března roku 1885 – a v noci, jak bylo Bisesě dáno na srozuměnou, měla teplota poklesnout pod bod mrazu. Přesto však Bisesa doufala, že ve své kombinéze bude mít pohodlí, jelikož ji vyrobili roku 2037 z materiálu odolného vůči jakémukoliv počasí. Ovšem britští vojáci zdaleka takovou výstroj neměli, chránily je pouze keprové kabáty a klobouky proti slunci a navíc vláčeli vybavení do nepohody, zbraně, munici, lůžkoviny,

zásoby potravin a vodu. Ale ti muži si nestěžovali. Očividně byli na svou výzbroj zvyklí a rovněž dovedli šikovně obcházet její nedostatky, kupříkladu věděli, že kožené boty se dají změkčit močí.

Jak postupovali dál, vysílal Batson podle vojenských zvyklostí dopředu průzkumné hlídky. V krajině plné vršků a pahorků se vždy tři nebo čtyři vyšplhali na nejbližší vyvýšeninu a jistěni puškami svých druhů pátrali, zda se v okolí neskrývají Paštunové. Jak směřovali víc a víc na sever, zvedaly se některé kopce až do výše nějakých tří set metrů nad zemí, a tak než stráž vylezla na nejvyšší bod, trvalo to někdy čtyřicet minut i víc, a zbytek kolony se nemohl dát do pohybu, dokud ti muži nedorazili na určené místo a nepotvrdili, že trasa před nimi je volná. Bylo také otravné, že předepsaný postup nařizoval celou řadu zastávek na odpočinek, ale přesto urazili úctyhodný kus cesty.

Jak pochodovali, objevovali další Oči. Zhruba každých pár kilometrů se jedno mlčky vznášelo a všechny byly zjevně stejné jako to v Džamrúdu. Batson si jejich polohu zakresloval do mapy. Ale zanedlouho už si na ně zvykli jako na to první Oko a nikdo jim nevěnoval zvláštní pozornost – nikdo až na Bisesu. Jen nerada se k Oku obracela zády, jako by se opravdu jednalo o jakési oči, které pozorovaly, jak kolem nich prochází.

„To je mi ale kraj,“ prohodil Ruddy k Bisese, zatímco se plahočili přes jakýsi mimořádně pustý pás půdy. A ukázal na zástup sipáhů před nimi. „Lidské úlomky prostého plemene, jež drtí prázdné nebe shůry a vyčerpaná země pod nohama. Taková je Indie celá, ať již tak či onak, víte? Ovšem zde na pomezí ještě v daleko větší míře než kde jinde – jde přímo o jakousi kvintesenci pustiny. Zde si člověk stěží uchová svůj dogmatismus.“

„Vy jste zvláštní směsice mladíka a starce, Ruddy,“ odvětila.

„Tak to vám tedy děkuji. Mám za to, že tohle šlapání vám jistojistě připadá primitivní, když vy máte ty své létající stroje a

chytré krabičky, ony skvostné d'ábelské vynálezy budoucnosti stvořené k válčení!“

„Ale vůbec ne,“ namítla. „Sama jsem voják, na to nezapomínejte, a taky už jsem se něco našlapala po svejch. Ve všech armádách je nejdůležitější disciplína a cílevědomost, bez ohledu na techniku. No a britský jednotky navíc byly – pardon, jsou – na svou dobu technicky vyspělý. Telegrafem dojde zpráva z Indie do Londýna během několika hodin, máte nejvyspělejší loďstvo na světě a díky železnici je vnitrozemská doprava rychlá. Zkrátka máte to, čemu my říkáme schopnost okamžitě reagovat.“

Ruddy přikyvoval. „Schopnost, díky níž dokázali obyvatelé malého ostrova vystavět a držet při životě celosvětové impérium, milostivá.“

Jakožto společník při chůzi byl Ruddy vždycky zajímavý, byť ne třeba vždy přímo sympatický. Rozhodně to nebyl voják. Spíš tak trochu hypochondr, a tak si v jednom kuse stěžoval na bolavé nohy, oči, hlavu a záda či jiné ‘neduhy’, které ho sužovaly. Ale pochodoval dál. Během přestávek sedával ve stínu balvanu nebo stromu a do ošoupaného zápisníku si čmáral poznámky či útržky poezie. Když psal báseň, pobrukoval si při tom stále dokola jakousi melodii, která mu sloužila jako základ pro metrum. Psavec to byl ovšem nepořádný a divokými, trhavými pohyby tupil tužky a trhal papír.

Bisesa stále nemohla uvěřit tomu, že je to skutečně on. A on se ji pro změnu snažil neustále přesvědčit, aby mu prozradila, jaká ho čeká budoucnost.

„Tohle už jsme si vysvětlili,“ namítla neústupně. „Nevím, jestli na to mám právo. A vy zřejmě nechápete, jak je pro mě tenhle zážitek zvláštní.“

„Jakpak to?“

„Pro mě jste Ruddy, tady a teď, živej a skutečnej. Jenže zároveň se nad váma vznáší stín budoucnosti, stín, co vrhá ten Kipling, kterým se stanete.“

„Můj ty Bože,“ vzdychl Josh. „To mne nenapadlo.“

„A kromě toho...“ Ukázala rukou do prázdné krajiny. „Když to mám říct mírně, tak se věci změnily. Kdo ví, jestli jsou všechny údaje z vašich životopisů ještě pořád váš opravdovej osud?“

„Ach tak,“ odtušil Ruddy okamžitě. „Ale pokud nikoli – pokud se má ztracená budoucnost proměnila v pouhý prelud, škádlivý sen ve stavu poblouznění – tak by mi přece nijak neuškodilo, kdybych se o ní dozvěděl?“

Ale Bisesa zavrtěla hlavou. „Ruddy, copak vám nestačí, že i za sto padesát let znám vaše jméno?“

Ruddy mudrlantsky přikyvoval. „Máte pravdu – podobnou novinu se většina lidí ani nikdy nedozví a onomu božstvu s mnoha končetinami, které mi ji nechalo doručit, bych měl být asi vděčný.“

Josh si ho dobíral. „Ruddy, jak o tom můžete hovořit s takovým klidem? Mám pocit, že jste ten nejješitnější člověk, jakého jsem kdy potkal. Víte, Biseso, on byl totiž přesvědčený o tom, že je předurčen ke slávě, už dávno předtím, než jste se v našich životech objevila. A nyní chce, abyste mu vše osobně vyprávěla – coby zpravodajka z budoucnosti – on si zřejmě myslí, že celé tohle vyšinutí se přihodilo jen a jen kvůli němu!“

Ovšem Ruddy se tím nikterak nedal vyvést z míry.

První den pochodu se setkali ještě s jednou podivuhodností.

Dorazili totiž k jakémusi předělu v zemi. Připomínal schod vystupující z půdy, poseté drobným kamením, do výšky necelého půl metru. Odkrytý val zářezu byl kolmý a úplně hladký a celý předěl se táhl v naprosto rovné přímce od obzoru k obzoru. Nebylo by nic těžkého na něj vyskočit a pokračovat v cestě, ale vojáci se zarazili a nejistě před ním přecházeli.

Josh se přitočil k Bisesi. „Nuže,“ prohlásil, „co si o tomhle myslíte? Mně připadá, jako by zde kdosi spojil k sobě dva kusy světa.“

„Já si myslím přesně totéž, Joshi,“ špitla ona. Posadila se na bobek a sáhla si na strmý kamenný povrch. „Tahle oblast je tektonicky aktivní – Indie se tady zarezvá do Asie. Kdybyste vzal dva kusy země, který dělí v čase několik set tisíc let nebo i víc, tak by se přesně takovejhle vejškovéj přeryv dal očekávat...“

„Příliš vám nerozumím,“ přiznal se Josh.

Znovu se postavila a oprášila si kalhoty od prachu. Nejistě natáhla ruku, až prsty překročila linii předělu a pak stáhla paži zpátky. Pro sebe si zamumlala: „Cos čekala, Biseso – silový pole?“ Bez dalšího váhání pak vyskočila na vyšší vrstvu země a udělala několik kroků kupředu – vstříc budoucnosti, anebo možná minulosti.

Josh i ostatní se vyšvihli za ní a pak pochodovali dál.

Na další zastávce se Ruddymu podívala na vřed na tváři, kterému on říkal „láhaurský nežit“. Myslel si, že jde o následek kousnutí mravencem, a kokain, který mu předepisoval doktor, na něj nezabíral. Bisesa se v polní medicíně moc nevyznala, ale připadalo jí, že se jedná o leishmaniózu, onemocnění způsobené cizopasníkem, kterého přenášejí muchničky. Ošetřila mu ho tím, co měla v lékárnice. Netrvalo dlouho a vřed se začal hojit. Ruddy se později nechal slyšet, že právě tahle drobná příhoda ho víc než cokoli jiného, a to včetně Bisesina efektního příletu v porouchané helikoptěře, přesvědčila o tom, že opravdu přišla z budoucnosti.

Kolem čtvrté hodiny dal Batson rozkaz zastavit.

Vojáci začali v závětří jakéhosi kopce stavět noční tábořiště. Zbraně poskládali na hromadu, svlékli si výstroj a boty a nazuli sandály, které si nesli v batozích. Pak se rozdaly malé lopatky a všichni včetně Joshe, Bisesy i Ruddyho se pustili do výstavby

nízké obvodové zídky z volně ležícího kamení a do kopání jam na spaní. To vše je mělo chránit před případnými útoky ze strany Paštunů, přestože ten den stále ještě žádné Paštuny nezahlédli. Po celodenním pochodu se jednalo o pořádnou dřinu, ale ani ne za hodinu měli hotovo. Bisesa se dobrovolně přihlásila na 'vartu', čímž, jak se Josh dovítí, měla na mysli, že bude na stráži. Batson to však zdvořile odmítl.

A pak si dopřáli i trochu jídla: dali si jen vařené maso s rýží, ale po namáhavém dni jim všem přišlo náramně k chuti. Josh se schválně posadil co nejbližší k Bise. Ta si hodila do jídla i pití jakési malé tablety, které ji prý podle jejích vlastních slov měly ochránit před infekcemi z vody a podobně; zásoby těchto zázraků z jedenadvacátého století jí nemohly pochopitelně vydržet věčně, ale prý snad přinejmenším do doby, než se její organismus stačí přizpůsobit – alespoň v to doufala.

Schoulila se ve svém okopu pod lehkým pončem a místo polštáře si smotala pod hlavu opasek s výbavou. Pak vytáhla malé blankytně modré zařízení, kterému říkala 'telefon', a položila si ho před sebe na zem. A kupodivu nebylo ani žádným překvapením, když na ni ta hračka promluvila. „Přeješ si hudbu, Bise?“

„Něco na rozptýlení.“

Načež ze strojku zazněla hlasitá a zvučná hudba. Vojáci se nestačili divit a Batson vyštěkl: „Pro Kristovy rány, vypněte to!“ Bise ho poslechla, ale nechala hrát hudbu potichu dál.

Ruddy si teatrálně přitiskl dlaně na uši. „U všech všudy! Co je to za zvěrstva?“

Bise se zasmála. „Ale no tak, Ruddy. To jsou jenom orchestrální předělávky několika klasické hitů gangsterského rapu. Jsou starý několik desítek let – je to muzika moje babičky!“

Ruddy si nevěřícně odfrknul, jako by mu bylo padesát. „Nechce se mi věřit, že budou Evropané někdy podléhat takovým

rytmům.“ A pak dramaticky popadl přikrývku a odkráčel do nejzazšího kouta malého tábořiště.

Josh zůstal s Bisesou sám. „Náhodou jste mu padla do oka, víte to?“

„Ruddymu?“

„To není nic nového – silné, starší ženy ho přitahují – u něj je to běžné. Dost možná si vás vybere za jednu ze svých múz, jak on jim říká. A přestože je nyní jeho budoucnost nejistá, třebaš tento překvapivý zážitek nastíní člověku s takovou obrazotvorností nové tvůrčí směry.“

„Mám pocit, že ve své starý minulosti napsal i nějakou fantastickou prózu.“

„V tom případě netratí, ale spíše vydělal...“

Bisesa si pohrávala s telefonem a poslouchala tu svou prazvláštní hudbu s výrazem, z něž vyzařovalo cosi, co Josh pokládal za jakousi nostalgii naruby, nostalgii po budoucnosti. A tak se zeptal: „Vaší dceři se ta hudba líbí?“

„Když byla malá, tak jo,“ odpověděla Bisesa. „Společně jsme při ní tancovali. Ale teď už je na ní moc velká, už je jí totiž osm. Má ráda nový umělý hvězdy – který se vším všudy vytváří počítač, totiž chci říct stroje. Holčičkám se líbí, když jejich idolům nic nehrozí, víte, a co by asi mohlo hrozit takový simulaci?“

Příliš jejím slovům nerozuměl, ale okouzlo ho další setkání s kulturou, kterou mohl jen stěží pochopit. A pak opatrně nadhodil: „Určitě vám chybí ještě někdo – tam na druhé straně.“

Zpříma se na něj podívala zastřenýma očima a on si ke své mrzutosti uvědomil, že moc dobře vytušila, na co naráží. „Nějakou dobu jsem sama, Joshi. Od té doby, co Myře umřel táta, nikoho nemám.“ Položila si hlavu na paži. „A kromě Myry, víte, mi spíše než lidi chybí kontakt. Tenhle maličkej telefon mě totiž dokáže spojit se světem, s celou planetou. Na všech vlnách to kypí

životem – prolínají se reklamy, zprávy, hudba, barvy – a to čtyřicet hodin denně. Je to nepřetržitý příval informací.“

„S tím asi půjde ruku v ruce velká vřava.“

„To sice jo. Ale já jsem na to zvyklá.“

„I zde lze zažít příjemné chvíle. Jen se nadýchněte... Cítíte to? Ve vzduchu je již patrný ledový nádech... A když hoří oheň, brzy se naučíte rozeznávat jeden druh dřeva od druhého pouze podle vůně jeho kouře, víte...“

„A ještě něco je cejtit,“ zašeptala. „Pižmo. Jako v zoo. Kolem se potulují zvířata. Zvířata, která by tady být neměla, a to ani ve vaší době.“

Z náhlého popudu ji vzal za ruku. „Tady jsme v bezpečí,“ špitl. Nic na to neřekla ani se neodvrátila a on po chvíli ruku nejistě stáhl. „Já jsem hoch z města,“ podotkl. „Narodil jsem se v Bostonu. Takže tohle vše – tyhle vjemy – jsou pro mne taky nové.“

„Co vás sem vůbec přivedlo?“

„V plánu jsem nic takového neměl. To máte tak, byl jsem odjakživa zvědavý, vždy jsem toužil vědět, co čeká za rohem, u dalšího bloku domů. A tak jsem se dobrovolně hlásil do jednoho bláznivého podniku za druhým, až jsem nakonec zakotvil zde, na samém konci světa.“

„No, řekla bych, že jste se dostal ještě mnohem dál, Joshi. Ale vy jste podle mě přesně ten typ člověka, co se s tím naším podivuhodným dobrodružstvím dokáže vyrovnat.“ Pozorovala ho s náznakem úsměšku v očích – snad si s ním jen tak hrála.

Ale on si dál mlel svou. „Příliš mi nepřipomínáte vojáky, které znám.“

Bisesa si zívla. „Mí rodiče byli statkáři. Měli velice velkou ekologickou farmu v Cheshiru. Já byla jedináček. Měla jsem tu farmu zdědit, pracovat na ní a zvelebovat ji – vážně jsem to tam měla hrozně ráda. Jenže když mi bylo šestnáct, tatík mi jí před

nosem prodal. Zřejmě si myslel, že jí nikdy nebudu chtít doopravdy řídit.“

„Ale vy jste chtěla.“

„Jo. Dokonce jsem se přihlásila na zemědělskou fakultu. Jenže to vyvolalo rozpory, anebo se tím možná jenom ukázaly v plný nahotě. Chtěla jsem pryč. Přestěhovala jsem se do Londýna. A jakmile jsem byla plnoletá, nechala jsem se naverbovat. Pochopitelně jsem vůbec netušila, jak to v armádě chodí – tělesnej výcvik, drill, zbraně, umění boje – ale začalo mě to bavit.“

„Nedovedu si vás představit, jak zabíjíte,“ podívoval se. „Ale takový už je úděl vojáků.“

„V mojí době ne,“ odpověděla. „A v britský armádě už taky ne. Udržovat mír: to je naše poslání ve světě. Někdy pochopitelně člověk zabít musí – anebo dokonce i vést válku, aby zachoval mír – ale to už jsme někde úplně jinde.“

Josh se převalil na záda a díval se na hvězdy. „Je to zvláštní poslouchat vás, jak hovoříte o nesnázích v rodině, porouchaném spojení a zmarněné ctižádosti. Já když o tom tak přemýšlím, tak si povětšinou představuji, že za sto padesát let už budou lidé na něco takového příliš rozumní – příliš vyspělí, jak by řekl profesor Darwin!“

„No já bych teda řekla, že zrovna dvakrát vyspělí nejsme, Joshi. Ale v něčem už jsme se poučili. Třeba v náboženství. Vezměte si Abdikadira a Caseyho. Zbožnej muslim a rádoby křesťan, člověk by si řek, že mezi nima určitě zeje obrovská propast. Jenže oba jsou oikumeni.“

„To je slovo z řečtiny – jako že mají cosi společného s ekumenou?“

„Ano. Za několik posledních desítek let jsme se přiblížili totálnímu konfliktu mezi křesťanstvím a islámem. Když všechno uvážíte v souvislostech, je to absurdní: obě náboženství mají hluboký společný kořeny a v zásadě jsou obě mírumilovnou

věroukou. Ale všechny ty snahy na nejvyšší úrovni o usmíření, konference biskupů a mullů, nebyly k ničemu. Oikumeni jsou lidový hnutí, který se pokouší dosáhnout toho, co se všem těm vrcholnejm činitelům nepovedlo. Chovaj se tak nenápadně, že se pohybujou skoro až v podzemí – no a tam zkrátka hrabou chodbičky.“

Při tomto rozhovoru si Josh uvědomil, jak je její doba vzdálená v čase a jak málo jí rozumí. A tak se obezřele zeptal: „A jestlipak byl Bůh ve vašich časech zavržen, jak někteří myslitelé předpovídali?“

Bisesa váhala. „Zavržen zrovna ne, Joshi. Ale rozumíme už sami sobě líp než kdysi. Už chápeme, proč bohy potřebujeme. V naší době žijou lidi, co si myslí, že veškerý náboženství je druh psychopatologie. A poukazují na ty, který by klidně mučili svoje souvěrce kvůli nepatrným odchylkám v obskurní ideologii. Ale pak jsou zase jiný a ty tvrděj, že i přese všechny nedostatky jsou náboženství pokusem zkoumat nejzákladnější otázky po existenci. A i když nám třeba neříkaj nic o Bohu, rozhodně nám toho hodně prozrazují o tom, co to znamená být člověkem. A oikumeni doufaj, že když se náboženství sjednotí, tak se ve výsledku nezhodí, ale obohatí – připomíná to schopnost zkoumat vzácné drahokam z mnoha úhlů. A tyhle nesmělý krůčky jsou možná do budoucna naší největší nadějí na skutečný osvětlení.“

„Zní to utopicky. A daří se to?“

„Pomaloučku, jako s tím udržováním míru. Pokud budujeme utopii, tak potají. Ale aspoň se snažíme.“

„Je to úchvatná představa,“ rozplýval se. „Budoucnost je dožijte si přenádhera.“ Pak se na ni otočil. „Jak je to všechno zvláštní. A příjemné – být tu s vámi – být trosečníky v čase, a spolu...!“

Bisesa natáhla ruku a špičkou prstu se mu dotkla rtů. „Dobrou noc, Joshi.“ Pak se převrátila, zabalila se do ponča a schoulila se.

A on jen ležel na zádech a srdce mu tlouklo jako o závod.

Druhý den jejich cesta vytrvale stoupala, byla čím dál tím víc nerovná a bez života. Svěží vzduch řídl a chladl, a když začal foukat vítr od severu, byl navzdory jasně zářícímu slunci až nevlídně studený. V tu chvíli již bylo zřejmé, že od Paštunů ani nikoho jiného nebezpečí nehrozí, a tak Batson dovolil vojákům opustit zdlouhavý postup s vysíláním hlídek, díky čemuž rázem pochodovali mnohem plynuleji.

Bisesa byla sice díky své kombinéze do nepohody slušně chráněná, ovšem ostatní trpěli. Jak si vojáci razili cestu proti fičícímu větru, halili se do přikrývek a skuhrali, že si s sebou měli vzít zimní pláště. Ruddy i Josh mlčeli jako pěny a uzavřeli se do sebe, jako by jim vítr odčerpával energii. Takové podmínky nikdo neočekával, ani ostřílení mazáci z pomezí prý podle svých slov podobnou zimu v březnu ještě nezažili.

Ale přesto pochodovali zarputile dál. Ani Kipling si povětšinou nestěžoval, prý mu byla taková zima, že na to ani neměl pomyšlení.

Čtrnáct z dvaceti vojáků byli Indové. Bisese připadalo, že si Evropané zachovávají od sipáhůů odstup a že Indové mají horší výstroj i výzbroj.

Ruddy prohlásil: „Kdysi býval poměr britských vojáků vůči indickým zhruba jedna ku deseti. Ale ona velká vzpoura vším otrásla. Nyní připadá jeden Evropan už jen na tři Indy. Nejlepší zbraně a veškeré dělostřelectvo jsou v rukou Britů, ovšem Indy lze využívat jakožto mezkaře. Nikdo přece nemá v úmyslu vycvičit a vyzbrojit případné vzbouřence, to je zdravý selský rozum. Nezapomínejme, že v indické státní správě pracuje pouze asi tisícovka lidí – chrabřích mužů z planin, a to do jednoho! – a řídí zemi čítající čtyři sta milionů obyvatel. A proto lze takto úspěšně blufovat pouze a jen díky mocenské podpoře.“

„Jenže právě proto,“ namítla přívětivě Bisesa, „musíte vyškolit indickou elitu. Tady není Amerika ani Austrálie. Britský kolonisti i jejich potomci budou vůči Indům vždycky v početní nevýhodě.“

Ruddy zavrtěl hlavou. „Zřejmě hovoříte o našem rostoucím zástupu takzvaných bábu – a to při vší úctě k vám samé! Tento názor obstojí možná v Londýně, avšak zde nikoli. Zajisté jste slyšela o Lakhnaú, kde byli běloši hromadně zabíjeni! A to je právě onen sud s prachem, na němž sedíme. Možná jim odpíráme ty nejlepší zbraně, ovšem pakliže se takovému bábu vtloukají do hlavy obrazy svobody a sebeurčení, svěruje mu člověk do rukou nejmocnější zbraně ze všech – zbraně, k jejichž užívání ještě není dostatečně zralý.“

Podobně blahosklonná povýšenost šla Bisesě pořádně na nervy. Ovšem chápala, že Ruddy je v podstatě typickým představitelem své společenské třídy, byť výřečnějším než většina ostatních. Jistou útěchou jí bylo pomyšlení, že ohledně budoucnosti se Ruddy naprosto mylí – a i v tom, co se přihodí ještě za jeho života. Ke střetu mezi kozáky a indickou jízdou ve Střední Asii, jehož se v Londýně dlouho obávali, naštěstí nedošlo. Z Ruska a Británie se dokonce stali spojenci, a to kvůli novému nepříteli, který je spojoval – totiž německému císaři. Britské impérium odjakživa kladlo důraz na výtěžek a zisk, ovšem jeho dědictví v tomto regionu nemělo pouze záporné stránky. Zanechalo Indii fungující státní správu a v Bisesině době zůstávala Indie druhou největší demokracií na světě, předstihla ji pouze Evropa. Jenže dobře míněné rozdělení země, k němuž na konci britské vlády došlo, vyvolávalo už od počátku napětí a toto napětí mělo za následek děsivou zkázu Láhauru.

Ovšem to už byla dávná historie, připomněla si Bisesa v duchu. Zdálo se jí, že za těch pár dní, co zde pobývali, vypožorovala v chování sipáhů proměnu. S bělochy už nejednali tak uctivě, jako by pojednou vytyšili cosi z věcí budoucích – že

bábu jako Gándhí nebo sama Bisesa nakonec zvítězí. I kdyby se čas nějakým způsobem sám vrátil zpět do starých kolejí, nevěřila, že by byl tento úsek dějin, který poskvnila vlastní dobou, znovu tentýž jako předtím.

Netrvalo dlouho a začali stoupat do vyvýšených kopců, kde se mezi příkrými svahy údolí a roklí proháněl severní vítr, což ještě více ztížilo jejich postup. A to se nacházeli teprve v předhůří.

Nakonec se prodrali posledním neprostupným údolím a před očima se jim naskytl pohled na samotné hory. Štíty svíraly zářivě šedobílé ledovce, které se svázely z vrcholků a rozlézaly se po úbočích. I ze vzdálenosti několika kilometrů Bisesa slyšela sténání a praskot ledových řek, které se draly po zvrásněných svazích hor dolů.

Všichni se na místě zastavili a nestačili se divit.

„Můj ty Bože,“ ucedil Ruddy. „Sipáhíové tvrdí, že takhle to tu předtím nevypadalo.“

Bisesa vytáhla brýle pro noční vidění a přepnula je na funkci dalekohledu. Prohlížela si úpatí hor. Uviděla, že za štíty se led táhne do dálí; nacházel se zde okraj ledové čepičky. „Mám pocit, že máme před sebou výsek z doby ledové.“

Ruddy se celý třásl a paže si tiskl k tělu. „Tak doby ledové... ano... ten výraz jsem již slyšel. Přišel s ním, tuším, jistý profesor Agassiz... je to sporná otázka... ale nyní již vlastně sporná není!“

„Že by další skok v čase?“ otázal se Josh.

„Podívejte se.“ Bisesa ukázala na úpatí hor. Ledovce se tam strmě zastavily a vytvořily jakýsi útes. Jenže i nadále se pozvolna, leč neúprosně valily z masívu dolů a Bisesa si všimla, jak se onen sráz láme, odtrhávají se z něj kusy velikosti obrovských vnitrozemských ledovců a objevují se pronikavě modré rozsedliny. U paty útesu už led tál a do nižších poloh pozvolna stékaly přívaly vody. „Řekla bych, že jde o další rozhraní. Jako byl ten schod tam

na pláni. Může to bejt skok o deset tisíc, ale klidně třeba i o dva milióny let zpátky.“

„Ano,“ přitakal Josh, jemuž šla od úst pára. „Vidím to také tak. Další hranice mezi světy – vidíte, Ruddy?“

Ale chudák krátkozraký Kipling toho přes své ojíněné brýle příliš neviděl.

„Měli bychom se vrátit,“ prohlásil Batson a zuby mu jektaly. „To, co jsme chtěli vidět, jsme viděli a dále už jít nelze.“ Mužstvo s ním bylo zajedno.

Vtom Bisese zapípala vysílačka. Vytáhla z kapsy sluchátka s mikrofonem a nasadila si je na hlavu. Jednalo se o vzkaz od Caseyho na krátkých vlnách. Jedna z Groveových průzkumných výprav prý zahlédla cosi, co ze všeho nejvíc připomínalo armádu, a to obrovskou, v údolí řeky Indu. A rovněž jí Casey řekl, že na svém improvizovaném přijímači zachytil jakýsi signál. Signál z kosmu. Srdce se jí prudce rozbušilo.

Nadešel čas vyrazit opět na cestu.

Ještě před odchodem obhlédla Bisesa dalekohledem naposledy ono praskající ledové úpatí. Není divu, pomyslela si v duchu, že se počasí tak zbláznilo. Tenhle obrovitý kus ledu tam totiž neměl co dělat. Studené větry, které od něj proudily, změnily klima v okruhu mnoha kilometrů, a až roztaje, vzedmou se řeky a nastanou záplavy. Tedy samozřejmě pouze v případě, že všechno zůstane tak, jak je, a nedojde k dalším časovým přerývům...

Vtom zahlédla jakýsi pohyb. Vrátila se zorným polem zpět a vše si přiblížila. Mrazivým modrým stínem ledovců kráčely dvě, tři, čtyři postavy. Šly vzpřímeně a na sobě měly cosi tmavého a silného, zřejmě kožešiny. V rukou držely klacky či oštěpy. Ovšem byly zavalité a podsadité, ramena měly široká a oblá a k tomu pořádné svaly. Napadlo ji, že připomínají hráče amerického fotbalu v plné výstroji – ať si Casey třeba pukne vzteky. A nad

nimi se v odstupech vznášely maličké jiskérky světla: celá šňůra Očí.

Jedna z postav se zastavila a otočila se jejím směrem. Že by zahlédla odraz jejích brýlí? Bisesa stiskla tlačítko a nastavila si maximální zvětšení. Obraz se rozmazal a roztřásl, ale přesto dokázala rozeznat tvář. Byla široká, téměř bez brady, s výraznými lícními kostmi, čelo ustupovalo nad hustým obočím do změti černých vlasů a z velkého vyčnívajícího nosu vycházela bílá, pravidelná pára jako z nějakého skrytého motoru. Nebyli to lidé – to zdaleka ne – ale přesto jako by se cosi atavistického kdesi uvnitř ní s úlekem poznávalo. A pak se obraz proměnil v barevnou šmouhu, bílou a modrou.

13. SVĚTLA NA NEBI

Trampoty neustávaly. Jen zřídka kdy nyní zažívali den, kdy by se po obloze nehonila mračna. Džamrúd začaly sužovat přívalové deště a někdy dokonce i kroupy, které přicházely doslova zčistajasna. Sipáhíové tvrdili, že podobné počasí nikdy nezažili.

Britští důstojníci však měli jiné starosti než počasí. Stále více je zneklidňovala útržkovitá hlášení průzkumníků, že na jihozápadě zpozorovali jakousi armádu, a snažili se přijít na způsob, jak získat úplnější informace.

Ale navzdory všech nesnázím se trosečníci z Džamrúdu dozvídali o svém novém světě stále víc a víc, protože posádka Sojuzu, která osaměle kroužila kolem planety, jim do Caseyho improvizované přijímací stanice posílala obrázky a další data. A Casey ta data uchovával, zpracovával a zobrazoval s pomocí toho, co zbylo z technického vybavení jejich vrtulníku.

Obrázky změněného světa ze Sojuzu byly zarážející, ale každého, kdo si je prohlédl, zaujaly jinak. Bisesu napadlo, že pro Caseyho s Abdikadirem, byť byly ty záběry protkané bouřemi samy o sobě znepokojivé, se jedná o uklidňující připomínku domova – kde byli zvyklí, že si podobné snímky mohou vyvolat, kdykoli chtěli. Jenže zanedlouho bude muset Sojuz dopadnout na zem a jejich jediné oko na nebi se zavře.

Pokud šlo o muže z roku 1885, byli Ruddy, Josh, kapitán Grove i ostatní z dotykových displejů a dalších zařízení zpočátku úplně na větvi: zatímco Casey a Abdi měli radost, že mají kolem sebe důvěrně známé věci, Ruddyho a ostatní vyvedly ty novoty z míry. A jakmile si Britové na technické vymoženosti zvykli, nestačili se zase divit tomu zázraku, že se dívají na snímky zeměkoule pořízené z vesmíru. Ačkoli se Sojuz nacházel jen několik set kilometrů nad nimi, pohled na zakřivený obzor, shluky mraků plující na vrstvách vzduchu nebo na povědomé,

rozeznatelné obrysy, například na kapkovitý tvar Indie či členité pobřeží Británie, je uváděl do nemalého úžasu.

„Nikdy by mne nenapadlo, že je podobná božská perspektiva možná,“ divil se Ruddy. „Ano jistě, vy znáte přesná a výmluvná čísla, a tak víte, jak je svět rozlehlý.“ Pak si položil ruku na břicho. „Ale já to tak nikdy necítil, ani zde ne. Jak skrovné a roztroušené je dílo lidské – jak bezvýznamné jsou naše záměry a touhy – jak mravencům se podobáme!“

Ovšem shluk lidiček z devatenáctého století se přese vše přenesl a tomu, co viděl, se naučil rozumět; i škrobenější vojenské typy jako Grove Bisesu překvapily svou pružností. Od chvíle, kdy obdrželi první snímky, uplynulo jen pár dní a brebentící, užaslé zástupy sročené kolem Caseyho displeje se už začínaly chovat daleko věcněji. Protože i kdyby byly obrázky a technika, která je zprostředkovávala, sebeúchvatnější, při pohledu na svět, který jim odhalila, člověk rychle vystřízlivěl.

Bisesa si ode všeho pořizovala kopie a uschovala je v jediném důležitém přenosném elektronickém zařízení, které měli, totiž ve svém telefonu. Pochopila, že jsou ta data nesmírně cenná. Na dlouhou dobu měly být tyto snímky tím jediným, podle čeho mohli zjistit, co na ně čeká za obzorem. A navíc se shodla s kosmonautem Koljou, že by měli mít záznam o době, ze které přišli. Jinak totiž lidé nakonec zapomenou a uvěří, že nic jiného než tohle nikdy neexistovalo.

Jenže telefon měl v plánu jiný program. „Ukaž mi hvězdy,“ dožadoval se svým tichým hláskem.

A tak ho Bisesa každý večer položila na příhodný kámen, na kterém spočíval jako trpělivý kovový hmyz a drobnou kamerou hleděl na oblohu. Bisesa kolem něj postavila malé plachty z nepromokavého plátna, které ho měly chránit. Tyto pozorovací seance trvaly i celé hodiny, neboť telefon čekal, až přes plující mraky zahlédne určitý klíčový úsek oblohy.

Jednou večer, když Bisesa seděla u svého telefonu, vyšli Abdikadir, Josh a Ruddy z pevnosti a zamířili k ní. Abdikadir přinesl podnos s pitím, čerstvou citronádu a slazenou vodu.

Smysl projektu, který si telefon vytyčil, Ruddy pohotově pochopil. Zmapováním oblohy a porovnáním postavení hvězd s astronomickými mapami uloženými ve své databázi mohl totiž telefon určit datum. „Podobně jako astronomové na dvoře babylonském,“ podotkl Ruddy.

Josh se posadil těsně vedle Bisesy a v houstnoucím soumraku večera vypadaly jeho oči velikánské. Nedalo se říct, že by byl přímo hezký. Měl pomenší tvář, odstávající uši a na lících mu hrál úsměv; bradu měl nevýraznou, ovšem rty plné a zvláště smyslné. Byl ztělesněná roztomilost, to si musela Bisesa přiznat – a přestože měla nejasný pocit viny, jako by snad nějakým způsobem zrazovala Myru, city, které k ní očividně choval, jí už nebyly tak úplně lhostejné.

Zeptal se jí: „Myslíte, že i hvězdy jsou na obloze zpřeházené?“

„To nevím, Joshi,“ odpověděla. „Možná je to moje obloha, možná ta vaše, možná nepatří nikomu. Ale chci to zjistit.“

Ruddy podotkl: „V jedenadvacátém století už zajisté rozumíte podstatě kosmu i času a prostoru samého mnohem hlouběji než my, nebohé duše.“

„Ano,“ přisadil si Josh horlivě. „Možná netušíme, proč se nám toto vše přihodilo, ale vy, Biseso, vyzbrojena poznatky vyspělých věd, byste mohla vyzkoumat, jak se to stalo, že je svět znenadání vzhůru nohama...“

Do řeči jim vstoupil Abdikadir: „Možná jo. Jenže debatovat o časoprostoru nebude zrovna snadný, protože vy neuslyšíte o speciální teorii relativity ještě pěkných pár desítek let.“

Ruddy se tvářil zaraženě: „O speciální teorii čeho?“

Telefon suše hlesl: „Začni na příkladu s paprskem světla. Když to tak mohl vysvětlovat Einstein...“

„Jasně,“ řekla Bisesa. „Joshi, zkuste se zamyslet nad tímhle. Když se na vás podívám, tak vás nevidím takovýho, jaký jste teď. Vidím vás takovýho, jaký jste byl před kratičkým okamžikem, před několika zlomkama sekundy, protože chvíli trvá, než světlo hvězd odražený od vašeho obličeje dopadne do mého oka.“

Josh pokýval hlavou. „Zatím tomu rozumím.“

Bisesa pokračovala: „A teď dejme tomu, že bych chtěla to světlo odražený od vašeho obličeje honit a běžela bych čím dál rychleji. Co bych viděla?“

Josh se zachmuřil. „Pak by to připomínalo dva rychlé vlaky, kdy jeden předjíždí druhý – oba jedou rychle, ale z hlediska toho prvního se ten druhý pohybuje pomalu.“ Zaculil se. „Kdybych se na vás na uvítanou usmál, připadalo by vám, že se mi líce a ústa pohybují rychlostí ledovce.“

„Ano,“ pochválila ho. „Výborně, pochopil jste to. No a Einstein – to byl fyzik z počátku dvacátého století, moc významnej – tak ten Einstein nás naučil, že to není jenom zrakovej dojem. To, že by mi připadalo, že se vám pusa pohybuje pomaleji, Joshi, není pouhý zdání. Světlo je totiž ten nejzákladnější prostředek, co máme na měření času – a proto čím rychleji se pohybují, tím víc mi připadá, že vám čas ubíhá pomaleji.“

Ruddy se tahal za knír. „Ale jak to?“

Abdikadir se zasmál. „Na tuhle otázku nedokázalo od dob Einsteina kloudně odpovědět už pět generací učitelů, Ruddy. Takhle je náš vesmír zkrátka vystavěnej.“

Josh se rozzářil. „To je úžasné – světlo tedy bude navždycky mladé, nikdy nezestárne – snad je to vskutku pravda, že andělé Boží jsou bytosti stvořené ze samotného světla!“

Ale Ruddy zavrtěl hlavou. „Andělé neandělé, je to setsakramentsky pochybné. A co to má vůbec společného s naší stávající situací?“

„Ve vesmíru, kde se sám čas kolem vás přizpůsobuje tomu, jak rychle se pohybujete,“ vysvětlovala Bisesa, „je pak totiž pojem současnosti dost ošidnej. To, co je současný řekněme pro Joshe a Ruddyho, nemusí probíhat současně z mého pohledu. Všechno záleží na tom, jak se pohybujeme, jak mezi náma putuje světlo.“

Josh přikyvoval, ale očividně cítil nejistotu. „Takže toto není důsledek vnímání času...“

„Ne, žádnýho vnímání, ale fyziky,“ řekla Bisesa.

„Myslím, že už rozumím,“ pravil Josh. „A pakliže je něco takového možné, tak lze třeba vzít dvě události, které neprobíhaly současně – řekněme okamžik z mého života léta páně 1885 a okamžik z života Bisesina roku 2037 – a pak je spojit, až se protnou a ocitnou se tak blízko, že se téměř můžeme...“

„Políbit?“ nadhodil Ruddy posměšně.

Chudák Josh se z toho až zarděl.

Pak Ruddy prohlásil: „Ovšem vy to vše lícíte z hlediska toho či onoho člověka. A z jakéhopak úchvatného hlediska máme potom vnímat náš nový svět? Z hlediska Boha – či dokonce onoho Oka času?“

„To nevím,“ opáčila Bisesa.

„Musíme se dozvědět více,“ poznamenal Josh rozhodně.

„Pakliže chceme mít ještě příležitost vše napravit...“

„No jistě.“ Ruddy se prázdně zasmál. „To je ono. Vše napravit!“

Abdikadir řekl: „V naší době jsme si zvykli na to, že se moře, řeky i vzduch znečišťujou. A čas už teď není plynule a bezohledně tekoucí proud, rozbouřil se a je v něm spousta vírů a zrádnejch míst.“ Pokrčil rameny. „Třeba si na to taky zkrátka budeme muset zvyknout.“

„Třeba je pravda prostší,“ opáčil Ruddy tvrdě. „Třeba ty vaše hlučné létající stroje narušily klid v katedrále věčnosti. Hukot a

třesk děsivých válek vaší doby otřásly zdmi této katedrály natolik, že se z toho již nedokáží vzpamatovat.“

Josh se podíval po ostatních. „Vy tvrdíte, že se možná nejedná o přirozený běh věcí – snad ani o skutky jakýchsi vyšších bytostí – a že je vše možná naše chyba?“

„Ano, možná,“ odpověděla Bisesa. „Ale možná taky ne. Ve vědě se vyznáme jenom o něco málo víc než vy, Joshi – fakt nevíme.“

Ruddy stále přemítal o teorii relativity. „A co byl ten člověk zač – ten Einstein, nebo jak se jmenoval? To jméno mi zní německy.“

Abdikadir řekl: „Byl to německej Žid. A ve vaší době to byl, no řekněme, tak šestiletý školáček v Mnichově.“

Ruddy si pro sebe mumlal: „I samotný čas a prostor prý mohou být zakřivené – takovou jistotu ovšem nemáme, ani ve fyzice – názory toho Einsteina musely pořádným dílem přispět k úpadku a rozkladu světa – a teď mi navíc řeknete, že to byl Hebrejec a ještě k tomu Němec – je to tak nevyhnutelné, že je až člověku do smíchu!“

Vtom špitl telefon: „Biseso, je tady ještě něco.“

„A co?“

„Tau Ceti.“

Josh se podívil: „Co to má být? Aha, hvězda.“

„Hvězda, která připomíná slunce, vzdálená zhruba dvanáct světelných let. Viděl jsem, jak se z ní stala nova. Bylo to vše nezřetelné, a než jsem si jí všiml, světlo už pohasínalo, dostalo se za vrchol – trvalo to jen několik nocí – ale...“

Abdikadir se tahal za bradku. „A co je na tom tak mimořádného?“

„Jen to, že to není možné.“

„Jak to?“

„Zazářit jako nova totiž mohou pouze dvousložkové systémy – dvojče musí hvězdě dodat inertní hmotu, která nakonec při explozi vzplane.“

„A Tau Ceti je samotná hvězda,“ přemýšlela Bisesa. „Tak jak se z ní mohla stát nova?“

„Můžeš si mé záznamy zkontrolovat,“ opáčil telefon nedůtklivě.

Bisesa se nejistě zahleděla na oblohu.

Ruddy zabručel: „Za daných okolností mi toto připadá jako dosti odtažitá a druhotná záhada. Možná bychom se měli zaobírat bezprostřednějšími záležitostmi. Onen takzvaný telefon pracuje na výpočtu data po babylonském vzoru už několik dní. Jak dlouho mu ještě potrvá, než nám sdělí své úchvatné noviny?“

„To záleží na něm. Odjakživa měl svou hlavu.“

Ruddy se zasmál. „Pane aparáte! Prozrad'te mi laskavě, co jste zjistil, jak nejlépe to svedete, byť třeba i neúplně. Nařizuji vám to!“

Telefon hlesl: „Biseso...“

Zapnula mu totiž bezpečnostní pojistku, aby toho telefon Britům příliš nevykládal. Ale nyní jen pokrčila rameny. „To je v pořádku, telefone.“

„Máme třinácté století,“ špitl telefon.

Ruddy se k němu naklonil. „Kolikáté že?“

„Těžko to určit s větší přesností. Změny v postavení hvězd jsou nepatrné – mé kamery jsou konstruovány pro denní světlo, a tak musím pořizovat záběry s dlouhou expozicí – nejvíc mi vadí mraky... V té době několikrát nastalo zatmění měsíce, pokud nějaké z nich zachytím, budu schopen určit datum s přesností na den.“

„Tak třinácté století,“ vzdychl Ruddy a zadíval se na nebe poseté oblaky. „Šest set roků od domova!“

„Pro nás osm set,“ poznamenala Bisesa chmurně. „Ale co to znamená? Možná máme nad sebou nebe ze třináctého století, ale svět, ve kterém teď stojíme, rozhodně ze třináctého století není. Vždyť přece třeba Džamrúd tam vůbec nepatří.“

Josh nadhodil: „Možná že to třinácté století je jakýsi – základ. Così jako podkladové tkanivo, na něž byly naroubovány další úseky času, které dohromady vytvářejí tuto chronologickou mozaiku světa.“

„Mrzí mě, že jsem poslem špatných zpráv,“ omlouval se telefon.

Bisesa pokrčila rameny. „Slovo špatný podle mě nevystihuje, jak je to všechno složité.“

Ruddy si lehl, opřel se o kámen, ruce složil za širokou hlavu a v tlustých brýlích se mu odrážely mraky. „Třinácté století,“ ucedil melancholicky. „Nakonec se z toho všeho vyklube úžasná cesta. Měl jsem za to, že mířím na Severozápadní hranici, a už to pro mě bylo dobrodružství jaksepatří, ale teď se zčistajasna ocitnu ve středověku!... Přiznávám však, že v tuto chvíli nepocituji úžas. Ani obavy ze skutečnosti, že jsme se ztratili.“

Josh se napil citronády. „A co tedy?“

Ruddy řekl: „Když mi bylo pět roků, poslali mě žít k pěstounské rodině do Southsea. To je samozřejmě běžná praktika, neboť pakliže jste rodič, který odešel z rodné země, tak si přejete, aby se vašemu dítěti dostalo základů v domovině. Ale to já ještě v pěti letech netušil. Nenáviděl jsem ten dům od první chvíle, co jsem do něj vkročil – sídlo Lornových, ztělesnění bezútěšnosti! – pravidelně mě trestali, opravdu nelžu, za onen příšerný zločin, že jsem zkrátka byl sám sebou. Utěšovali jsme se se sestrou tím, že jsme si hráli na Robinsona Crusoe, aniž by se mi tehdy byl jen snilo o tom, že se jednoho dne stanu Robinsonem v čase! Co se asi tak s chuděrkou Trix stalo... Ale dnes již chápu, že nejvíce mne na mé situaci trápilo to, že mne opustili rodiče – tehdy jsem si

dokonce říkal, že zradili – a nechali mne na tom žalostném místě plném utrpení a bolesti.“

„A podobné je to i tady,“ přemítal Josh.

„Kdysi mne opustili rodiče,“ prohlásil Ruddy trpce. „A nyní nás opustil sám Bůh.“

Po těch slovech všichni nějakou dobu mlčeli. Noc jim připadala všeobjímající a nebe bylo navíc poseté cizími hvězdami. Od okamžiku Přeryvu se tak opuštěně Bisesa ještě necítila a srdce se jí svíralo steskem po Myře.

Abdikadir prohodil vlídně: „Ruddy, vaši rodiče to s váma určitě mysleli dobře. Jenže tehdy jste svým pocitům ještě nerozuměl.“

Josh se zeptal: „Chcete tím snad naznačit, že ten, kdo je za to, co se se světem událo, zodpovědný – ať už je to Bůh či nikoli – to s námi v podstatě myslí dobře?“

Abdikadir pokrčil rameny. „My jsme lidi a svět proměnily síly, který jsou evidentně nadlidský. Jak potom můžem čekat, že pochopíme motivy, který k tomu ty síly vedly.“

Ruddy řekl: „Nuže dobrá. Ale domnívá se snad někdo z nás, že jsou tyto zásahy projevem dobré vůle?“

Nikdo neodpověděl.

14. POSLEDNÍ OBLET

Když nadešel okamžik posledního obletu, pomyslel si Kolja smutně, že je to možná poslední oblet zeměkoule, který kdy lidé podniknou. Ovšem nezbytné přípravy se neměnily, a jakmile si vybavili, co je při výcviku učili, pustili se všichni tři společně do práce se stejnou vervou, s jakou pracovali už od chvíle, kdy toto prapodivné dobrodružství začalo. Kolja dokonce usoudil, že jim ta dobře známá rutina dodává na klidu.

Prvním úkolem bylo naplnit obytnou sekci veškerými jejich odpadky – mezi něž patřila i převážná většina nouzových zásob určených na dobu po přistání, kterou již stihli zkonzumovat. Amatérsky sestavenou vysílačku však Sable naložila do návratového modulu, protože mohla být ještě třeba po přistání k užitku.

Nyní nastal čas se ustrojit. Jeden po druhém se střídali v obytné sekci. Nejprve si Kolja oblékl elastické kalhoty, které byly právě tak těsné, aby vytlačovaly tělesné tekutiny směrem k hlavě, což mu pomáhalo, aby po přistání neomdlel – byly sice neocenitelné, ale zároveň také příšerně nepohodlné. Poté už se nasoukal přímo do skafandru. Musel do něj lézt nohama napřed otvorem v oblasti břicha. Vnitřní vrstva z pevného gumovitého materiálu nepropouštěla vzduch a vnější vrstva z odolných umělých vláken měla kapsy, zipy a chlopně. Obléci si tuto výstroj v gravitaci bez pomoci pozemního týmu by bylo téměř nemožné. Ale tady sebou mlel tak dlouho, až do něj nohama vklouzl, paže nacpal do rukávů a zadní část mu přiléhavě obepnula tělo. Byl na svůj skafandr zvyklý, byl z něj cítit jeho pach a v případě neštěstí by mu zachránil život. Ale poté, co zakusil svobodu stavu beztlíže, si připadal, jako by ho někdo nacpal do pneumatiky od traktoru.

Když se oblékl, vmáčkl se znovu do návratové kabiny. Všichni tři se připásali. Musa jim nakázal, aby si nasadili helmy a rukavice, a pak u skafandrů provedl tlakový test.

Naposledy přelétl Sojuz nad Indií a radiovým signálem vstoupil do oblasti nad Džamrúdem. Reproduktorek, který Sable na svou radiostanici přimontovala, zachrčel a ožil.

„...Othic volá Sojuz, ozvěte se. Sojuzi, tady Othic, ozvěte se...“

Musa zvolal: „Tady Sojuz, Casey. Jak se dneska má naše věrná pozemní spojka?“

„Chćije na mě. Ale důležitější je, jak se máte vy.“

Musa se podíval na svou posádku. „Jsme tady namačkaní jak sardinky. Systémy nám fungují, i když jsme strávili na oběžné dráze víc času, než bylo v plánu. Chystáme se na sestup.“

„Ten Sojuz, ten teda fakt něco vydrží.“

„To jo. Těžko se mi s ním bude loučit.“

„Muso, asi je vám jasný, že vás nemůžem sledovat. A tak nebudem vědět, kam jste dopadli.“

„My víme, kde jste,“ odtušil Musa. „A my už si vás najdeme, přáteli.“

„Dá-li bůh a Karel Marx.“

Kolja pojednou nechtěl za žádnou cenu o tento kontakt přijít. Všichni sice moc dobře věděli, že Casey a jeho parta je jenom další hrstka trosečníků, stejně ztracená a bezmocná jako oni sami. Ale Caseyho hlas alespoň patřil člověku z jedenadvacátého století a promlouval k nim ze země; připadalo jim, jako by znovu měli domov na dosah.

„Musím něco říct.“ Musa si upravil sluchátka s mikrofonom. „Casey, Biseso, Abdikadire – a Sable i Koljo – týká se to nás všech. Jsme daleko od domova. Vydali jsme se na cestu, jejíž podstatu nedokážeme pochopit. A je, myslím, jasné, že tenhle svět, poskládaný z útržků prostoru a času, není náš: tvoří ho sice střípky

Země, ale Země to už není. A tak bychom podle mého už tomuhle novému světu, našemu světu, neměli říkat 'Země'. Potřebujeme nějaké nové jméno.“

Casey opáčil: „A jaký třeba?“

„Už jsem o tom přemýšlel,“ prohlásil Musa. „Mir. Měli bychom té nové planetě říkat Mir.“

Sable se zachechtala. „To chcete říkat planetě po starožitný ruský vesmírný stanici?“

Ale Kolja namítl: „Jasně, rozumím. V našem jazyce totiž slovo Mir může znamenat jednak 'svět', ale taky 'mír'.“

„Nám tady dole se ten nápad líbí,“ pravil Casey.

„Tak to tedy bude Mir,“ rozhodl Musa.

Sable pokrčila rameny. „Pro mě za mě,“ ucedila krutě. „Tak jste si ten svět holt musel pojmenovat, Muso. Ale co na tom jménu sejde?“

Kolja hlesl: „Víte, tak si tak říkám, kde bychom asi všichni byli, kdybychom shodou okolností zrovna v ten daný okamžik neletěli po onom úseku nebe.“

„To už jsou na takový pako, jako jsem já, moc intelektuální kdydy. Vždyť já se ani nedo... schovat... deštěm.“

Musa se zadíval na Kolju. „Ztrácíme váš signál.“

„Jo... nápodobně... taky ztrácíme...“

„Dobře. Tak zatím sbohem, Casey –“

„...neřeknem vítejte zpátky. Ale vítejte v novém domově – vítejte na Miru...!“

A pak se signál ztratil.

Nedlouho po rozednění se Bisesa s Abdikadirem vydali k vřaku vřtuliníku. Celonoční dešť nepolevoval a vytvářel na rozbahněném apelpacu drobné krátery. Abdikadir si na okamžik stáhl kapucu ponča, vystavil dešti tvář a ochutnával ho. „Je slanej,“ konstatoval. „Zuřej pořádný bouřky.“

U boku havarovaného vřtuliníku byla natažená plachta. Spolu s Brity se pod tímto přístřeškem krčil i Casey a všichni byli tak zablácení, až to vypadalo, jako by je kdosi uhnětl přímo z hlíny. Ovšem Cecil de Morgan na sobě měl svůj obvyklý oblek a až na pár šmouh byl téměř jako ze škatulky. Bisesa toho člověka sice neměla ráda, ale obdivovala, jak se dokázal stavět přírodě na odpor.

Kapitán Grove požádal Caseyho, aby jim přednesl, co se doposud zjistilo. A tak Casey, byť o jedné berli, načrtl kouskem křídý na trup helikoptéry obrysovou mapu světa ve válcovém zobrazení a před ni postavil na skládací trojnožku dotekový displej. „Tak jo,“ prohlásil Casey rázně. „Nejdřív ten velký snímek.“ Tuceť důstojníků i civilistů, kteří postávali pod nepevným přístřeškem, se shlukl k sobě, aby si prohlédl obrázky změněného světa, které se jim míhaly před očima.

Obrysy kontinentů rozeznávali bez potíží. Jenže od pobřeží k pobřeží tvořila zemi skládačka z nepravidelných dílů, z hnědnoucí zeleně či tající běloby, a díky tomu bylo vidět, že k onomu prapodivnému rozkouskování času došlo na celé planetě. Vypadalo to, že Přeryv přežila jen hrstka lidí. Stranu světa, na níž panovala noc, halila téměř neproniknutelná tma, kterou jen tu a tam statečně probleskovalo pár vzdorovitých umělých světélek. A pak to počasí. Nad oceány, u pólů či přímo v srdcích světadílů se tvořila obrovská bouřková mračna, nad kontinenty pak zuřilo hromobití a předvádělo rozeklané, fialovo-šedé ohňostroje.

Casey poklepal na mapu světa. „Podle našeho názoru před sebou máme zemský masy, který na některých místech nahradily stejný části, ovšem z dřívějších dob. Ale pokud víme – možná ten Sojuz neměl náležitý vybavení a tak – v celkovém rozložení zemskejch mas došlo jenom k nepatrnému posunu. To nám zmenšuje časovej rámeček, i když si myslíme, že i ty malý posuny, který nastaly, by možná postupem času mohly nastartovat sopečnou činnost.“

To už se hlásil o slovo Ruddy. „Zemské masy se ovšem přece posunout nemohly, jak tvrdíte vy. Jak by také mohly...?“

Casey zabručel: „Pro vás je Alfred Wegener ještě pětiletý kluk. Jde o tektonický vrstvy. Stěhování kontinentů. Je to na dlouhý lokte. Musíte mi to věřit.“

Bisesa vyzvídala: „A jak je ten časovej rámeček širokej, Casey?“

„Podle nás tady není žádný díl, který by byl starší než dva milióny let.“

Ruddy se tak trochu bláznivě zasmál. „Tak pouze dva miliony let – to nám ale spadl kámen ze srdce, že?“

Casey opáčil: „Ty časový výřezy se zřejmě vypínají od zemského povrchu nahoru a zabírají určitě i nějakou vzdálenost směrem dolů – možná až do samotného středu. Možná je každý ten výřez takovej velikej špičatej klín složený z jádra, pláště, kůry a nebe.“

Grove nadhodil: „A každý ten díl si s sebou přinesl vlastní rostlinstvo, obyvatelstvo i jakýsi sloup vzduchu, který se nad ním tyčí?“

„Vypadá to tak. A právě tím míšením jednotlivých částí se podle nás rozhasilo počasí.“ Poklepal na displej. Objevily se na něm záběry silných tropických bouří, smetanově bílých vírů, které se valily z jižního Atlantiku a bičovaly americké východní pobřeží, a rovněž fronty kypících černých mračen rozestých nad Asií. Casey vysvětloval: „Některý ty části zřejmě pocházejí z léta, a jiný

zase ze zimy. A zemský podnebí se mění v delších cyklech – doba ledová přijde a zase odejde – a to všechno má taky svůj vliv.“ Ukázal jim snímky pásu zamrzlé země, úhledný, téměř pravouhlý obdélník, který se nacházel přímo na území Paříže. „Teplej vzduch stoupá nad studenej a to způsobuje ty větry, protože ten teplej zadržuje víc vodní páry než studenej, nad chladnou zemí jí nechá spadnout a to je právě pak ten déšť. A tak dál. A to všechno se děje samo od sebe a my si pak stěžujem, že se zbláznilo počasí.“

Abdikadir se zeptal: „A jak vysoko se tyhle výřezy táhnou?“

„To nevíme,“ odtušil Casey.

„Zajisté nikoli až k Měsíci,“ ozval se kaprál Batson. „Poněvadž jinak by toto těleso přece zmizelo anebo by bylo rozptýleno kolem své oběžné dráhy.“

Casey pozvedl obočí. „Dobrej postřeh. To mě nenapadlo. Ale víme, že to sahá minimálně k nízký oběžný dráze Země.“

„Díky Sojuzu,“ řekla Bisesa.

„Jo. Bis, maj na vteřinu stejnej čas jako my. V okamžiku toho Přerývu nám asi čirou náhodou letěli přímo nad hlavou a dostali se sem i s náma.“ Mnul si masitý nos. „Snažili jsme se ty časový výřezy zmapovat a někde se nám to povedlo. Tohle je třeba Sahara...“ A ukázal v poušti na pásy zeleně, které měly povětšinou nepravidelný tvar, ale některé byly ohraničeny geometricky přesnými oblouky a přímkami. „Jeden kus pouště vypadá úplně stejně jako druhej, i když je třeba dělí v čase půl miliónu let. Ale přesto se některý z nich daj podle geologickéjch změn zhruba datovat.“

Otočil se a nakreslil křídou na střední Afriku velikou hvězdičku. „Tohle je zřejmě nejstarší území ze všech. Dá se to poznat podle šířky příkopový propadliny... A koukněte, Sahara ani zdaleka nesahá tolik na jih a navíc jsou tam jezera a pásy zeleně. Ale to je jenom průměr, na zemi je to všechno pomíchaný dohromady.“ Před očima se jim mihly další záběry. „Myslíme si,

že větší část Asie pochází z několika posledních tisícovek let nebo tak nějak. Na stepích je vidět roztroušený lidský osídlení, ale nic vyspělého – jenom proužky dýmu z tábořišť, ale elektrický světla žádný. Největší koncentrace lidí je podle všeho tady.“ Poklepal na území severně od Číny ve východní Asii. „Ale kdo to je, to nevíme.“

Pokračoval ve výkladu a své nevěřící publikum prováděl změněným světem. Austrálie vyhlížela cizokrajně. Ačkoli většina její střední části byla pustá a vyprahlá jako v Bisesině době, kolem pobřeží a v údolích řek rostla hustá a bohatá zeleň. Na několika záběrech byla díky velikému přiblížení vidět i zvířata. Bisesa rozeznala cosi jako hrocha, který se potuloval vegetací na okraji pásu lesa – a v krátké pohyblivé sekvenci vyskákal z úkrytu houf jakýchsi velikánských vzpřímených živočichů, kteří pravděpodobně prchali před dravcem. Bisesa usoudila, že se jedná o obří klokany, Austrálie jako by se navrátila ke svému panenskému stavu ještě před příchodem člověka. A Jižní Amerika byla opět výspou jedolité zeleně: deštný prales, který byl v Bisesiných dobách pustošen a umíral, nyní znovu obnovil svou zašlou nádheru.

V Severní Americe se na severu a na východě rozkládal obrovský ledový příkrov, nahoře dosahoval až k pólu a dole se dotýkal zeměpisné šířky Velkých kanadských jezer. Casey prohlásil: „Ledovec v týhle oblasti pochází z různých dob. To se pozná podle těch mezer a rozeklanejch okrajů.“ A ukázal jim detailní záběry jižní hrany ledové čepičky, která vypadala jako list papíru, který někdo kostrbatě přetrhne vejpůl. Bisesa viděla, jak se po onom okraji svázejí ledovce, jak vznikají obrovská, ledem přehrazená jezera záplavové vody – a jak se utvářejí hrozivě vyhlížející bouřková mračna, a to zřejmě v místech, kde se studený vzduch z doby ledové přehnal nad čepičkou a zamířil nad teplejší krajinu. Na jih od ledovce byla země jen zelenohnědá holina:

trvale zmrzlá tundra, nad níž se honily větry, které přišly od čepičky. Na první pohled neviděla Bisesa po lidech ani stopy, ale pak si uvědomila, že lidé se stali součástí americké fauny až poměrně nedávno.

Abdikadir se zeptal: „A co Aljaška? Ten její tvar mi připadá nějak divnej.“

Casey odpověděl: „Táhne se až k Beringově cestě – to bejvala pevninská šíje, která kdysi dávno vedla z Asie do Ameriky přes Beringův průliv – a právě přes ní se do Severní Ameriky dostali první lidi. Ale už je odříznutá, pohltilo jí moře...“

Prohlídka pokračovala neúprosně dál, s tísnivými pocity sledovali míhající se záběry.

„A Evropa?“ otázal se napjatě Ruddy. „Co Anglie?“

Casey jim tedy ukázal Evropu. Většinu světadílu pokrýval hustý zelený les. Ve volnějších jižních oblastech Francie, Španělska a Itálie bylo patrné osídlení, ale jednalo se pouze o roztroušené vesnice – a možná je ani nepostavili lidé, pomyslela si Bisesa v duchu, neboť si uvědomila, že jižní Evropa byla v dosahu neandrtálců. A v Anglii, kterou na jih od míst, kde obvykle stával Hadriánův val, tvořil pás hustého, neproniknutelného lesa, nebylo po ničem lidském ani stopy. Dále na sever hyzdila borovicové lesy velká bílá jizva, která pokrývala Skotskou vysočinu, osamělý kus ledové čepičky, jenž se oddělil při tvorbě ledovců.

„Je pryč,“ posteskl si Ruddy. Bisesu překvapilo, když si všimla, že se mu za tlustými skly brýlí zahalily oči mlhou. „Snad proto, že jsem se narodil v cizině, mne to tak dojíká. Ale po domově je veta, zmizel i s celými dějinami sahajícími až k Římanům, ba i dále, jako ranní rosa.“

Kapitán Grove mu položil na rameno zjizvenou ruku. „Hlavu vzhůru, člověče. Ten zatrolený les vymýtíme, a pokud bude třeba, vytvoříme si vlastní dějiny, však uvidíte.“

Ruddy jen přikyvoval, protože mu zřejmě nebylo do řeči.

Casey to malé melodrama pozoroval s očima navrch hlavy a na chvíli ustal i ve žvýkání. A pak řekl: „Půjdu rovnou k věci. Na celý týhle planetě našel Sojuz jenom tři místa, který vykazují známky jakýs takýs vyspělý technický kultury – a jedno z nich je přímo tady. To druhý je tady,“ a v mapě, načmárané od ruky, poklepal na jižní cíp neklamného obrysu Michiganského jezera.

„Chicago,“ hlesl Josh.

„Jo,“ přitakal Casey. „Ale neradujte se předčasně. Je sice vidět hustý městský osídlení – spousta kouře, jakoby z továren – a zřejmě dokonce i parníky na jezeře. Jenže na radiový signály Sojuzu nikdo neodpovídá.“

„Možná v té době ještě radiová komunikace nebyla vynalezená,“ řekl Abdikadir. „Můžou tam mít, řekněme, tak kolem roku 1850. Už tehdy tam byla populace docela značná.“

„To jo,“ zabručel Casey a dál promítal na displeji nejružnější výjevy. „Ale zrovna teď maj vlastních problémů až nad hlavu. Všude kolem nich je totiž led. Venkov zmizel, zemědělská půda je v čudu, a tak nemůžou ani obchodovat, protože není s kým.“

„A kde je ta třetí vyspělá oblast?“ zeptala se Bisesa rozvážně.

Casey jim ukázal snímek Středního východu. „Tady. Je tam město – malý a podle nás hodně starý, ne jako Chicago. Ale zajímavý je na něm to, že Sojuz odtamtud zachytil radiovej signál – kromě toho našeho jedinej na planetě. Jenže od toho našeho se liší. Je sice silnej, ale pravidelnej, jde o jakýsi nepřetržitý pípání napříč frekvencema.“

„Třeba je to nějakej radiomaják,“ nadhodil Abdikadir.

„Možná. Ale ne naší konstrukce.“

Bisesa se dívala na displej. Město se rozkládalo v širokém pásu zelené a zjevně obdělávané země, protkané podezřele rovnými vodními kanály, které připomínaly zářivé nitky. „Řekla bych, že je to v Iráku.“

„To,“ prohlásil neochvějně Cecil de Morgan, „je Babylon.“

Ruddy zalapal po dechu. „Babylon znovu obživl...!“

„A to je všechno,“ konstatoval Casey. „Jenom my a tenhle maják v Babylonu.“

Všichni mlčeli. Babylon: už to samotné jméno přišlo Bisesse exotické a hlavou jí vířily úvahy, jak se tam asi ten podivný radiomaják dostal.

Toho okamžiku využil kapitán Grove. Tento pomenší chlapík s hustým naježeným knírem postoupil vpřed a rázně zatleskal. „Tak vám děkuji, pane Othicu. A nyní jak vše vidím já: musíme se soustředit na vlastní postavení, jelikož je zjevné, že nám nikdo, abych tak řekl, nepřijde na pomoc. A nejen to, domnívám se, že bychom si měli najít cosi na práci, upnout se k nějakému cíli, je totiž na čase přestat pouze reagovat na to, čím nás laskavě zahrnou bohové, a vzít věci do vlastních rukou.“

„Tak, tak,“ zamumlal si Ruddy pod vousy. „Čekám na vaše návrhy.“

„Musíme do Chicaga,“ nadhodil Josh. „Vždyť je tam tolik lidí, takový ruch, takový potenciál...“

„Jenže oni nevědí, že existujem,“ odtušil Casey stroze. „Jo, možná zahlídli, že jim nad hlavou přeletěl Sojuz, ale ani tak by ničemu nerozuměli.“

„A my se k nim nijak nemůžeme dostat,“ přisadil si kapitán Grove. „Stěží se přece můžeme vydat na zaoceánskou plavbu... Snad v budoucnu. Avšak pro tuto chvíli nám nezbývá než pustit Chicago z hlavy.“

„Babylon,“ řekl Abdikadir. „To je náš evidentní cíl. A navíc je tam ten maják: možná se dovíme víc, co se to s náma stalo.“

Grove přikyvoval. „A kromě toho se mi zamlouvá pohled na všechnu tu zeleň. Nebyl snad Babylon v dobách dávno minulých střediskem zemědělství? Jakožto součást takzvaného Úrodného půlměsíce? Možná bychom měli zvážit, zda se tam vskutku nepřemístíme. Cesta pěšky by nebyla nemožná.“

Abdikadir se usmál. „Myslíte, že bysme jako začali sedlačit, kapitáne?“

„Že by se jednalo o mou celoživotní ctižádost, to zrovna říci nemohu, ale nutnost je nutnost, pane Omare.“

Bisesa však zdůraznila: „Jenže někdo tam už žije.“

Groveovi ztuhly rysy ve tváři. „Tím se budeme zaobírat, až tam dorazíme.“ A v tom okamžiku u něj Bisesa zahlédla cosi z oné nepoddajnosti, díky níž tito Britové vybudovali impérium, jež obepínalo celou planetu.

S žádným jiným rozumným návrhem nikdo nepřišel. Rozhodli se tedy pro Babylon.

Sešlost se začínala rozpadat na menší skupinky, které spolu debatovaly a plánovaly. Bisesu prostoupilo nové vědomí cíle, směru.

Josh, Ruddy a Abdikadir se vraceli blátem společně s Bisesou. Abdikadir podotkl: „Ten Grove je mi ale pěkný kvítko.“

„Jak to myslíš?“

„Ta jeho horlivost vydat se do Babylonu. Nebudem totiž jenom rozorávat pole. Budou tam taky ženský.“

„Chceš říct, aby se mu nezačalo bouřit mužstvo.“

Josh se rozpačitě usmál. „Jen si to představte: pět set Adamů a pět set Ev...“

Ruddy řekl: „Máte pravdu, že je Grove dobrý důstojník. Velice dobře vnímá náladu v kasárnách i v jídelně.“ Řada mužů, kteří shodou okolností v okamžiku Přeryvu pobývali v Džamrúdu, byli takzvaní ‘tříroční’, jak prohlásil Ruddy, tedy vojáci, kteří sloužili jen krátce. „Jen málo z nich už má v krvi dýmkařský jíl...“ Dýmkařský jíl bylo bělidlo, které vojáci používali na opasky. „Zatím si uchovávají pozoruhodně dobrou morálku. Avšak tato nálada jim dlouho nevydrží, co nevidět si totiž uvědomí, jak

mizivá je naděje, že se kdokoli z nás v blízké době vrátí domů. A proto by Babylon mohl být tím pravým.“

Abdikadir prohlásil: „Víte, máme kliku, že máme Sojuz a tolik dat. Ale taky nás tíží spousta nezodpovězených otázek. Například ten časový rámec dvou miliónů let je poměrně dost zajímavý.“

„Jakto?“

„Protože právě zhruba před dvěma miliónama let se objevil Homo erectus – první hominid. Nějakou dobu kromě něj žily i další druhy, který mu vývojově předcházely, například australopitékové, co je chytili ty Britové, ale –“

„A vy se domníváte, že onen časový rámec má cosi do činění i s námi?“

„Možná je to jenom shoda okolností – ale proč to není třeba milión let, proč ne dvacet nebo i dvě stě miliónů? Zdá se totiž, že nejstarší části týhle světové mozaiky sahají do doby, kdy jsme se objevili my, a ty nejmladší – jako třeba v obou Amerikách – pro změnu do let, kam jsme dospěli naposled... Možná je tenhle nový svět určitéj reprezentativní vzorek lidských dějin od dob hominidů.“

Bisesa se zachvěla. „Ale obrovská část světa je liduprázdná.“

„Dějiny druhu Homo sapiens jsou teprve poslední kapitolou dlouhého a pozvolného příběhu vývoje člověka. Jsme jenom pouhý prach, co se vznáší nad povrchem dějin, Biseso. A to nám právě možná stav tohoto světa ukazuje. Jde o typickou ukázkou různých dob.“

Josh zatahal Bisesu za rukáv. „Něco mne napadlo – vám ani ostatním to možná nepřišlo na mysl – ale můj pohled coby člověka z devatenáctého století je jiný...“

„Ven s tím, Joshi.“

„Hledíte na tento nový svět a vidíte útržky vlastní minulosti. Ale já spatřuji rovněž část své budoucnosti, a to ve vás. Ale proč

jste zrovna vy ti poslední – proč zde, Biseso, není nic z vaší budoucnosti?“

Ta myšlenka ji pojednou zasáhla s plnou silou, zarazilo ji, že ji to nenapadlo už dřív. Ale odpovědět nedokázala.

„Kapitáne Grove! Pojd'te sem!“ zavolal náhle kaprál Batson stojící na okraji apelplacu a mával. Grove k němu pospíchal a Bisesa s ostatními ho následovali.

Batson hovořil s malou skupinkou vojáků, britským kaprálem a několika sipáhií, kteří přivedli jakési dva muže. Cizinci měli ruce svázané za zády. Byli menší a podsaditější než sipáhíové a rovněž svalnatější. Oba na sobě měli vyrudlou nachovou halenu ke kolenům převázanou v pase kusem provazu a kožené sandály upevněné šňůrkami. Tváře měli široké, snědé a nahrubo oholené, černé vlasy pak vlnité a krátce střižené. Na kůži měli zaschlou krev a očividně byli vyděšení ze zbraní, které třímali sipáhíové: jakmile jistý voják pro zábavu pozvedl pušku, jeden z oné dvojice vykřikl a padl na kolena.

Grove stál s rukama v bok a ty dva muže si prohlížel. „Proboha, nechte je na pokoji, člověče. Copak nevidíte, jak jsou vystrašení?“

Onen sipáhí poddajně ustoupil. Ruddy si nově příchozí škodolibě měřil.

Grove zabručel: „Nuže, Mitchelli, co jste nám to přivedl? Co je to za Paštuny?“

„Nevím, pane veliteli,“ odtušil kaprál. Mluvil s typickým širokým přízvukem člověka z jihozápadu Anglie. „Paštunové to podle mého nebudou. Hlídkovali dole na jihozápadě...“ Grove poslal Mitchellův oddíl vypátrat onu ‘armádu’, kterou v těch místech zahlédli; zdálo se, že oni neznámí jsou zvědové, které vyslali z opačné strany se stejným záměrem. „Vlastně byli tři a jeli na malých zavalitých koních, co připomínali důlní poníky. Měli kopí, která po nás hodili, a pak na nás vyrukovali s noži – tři proti

půltuctu! Museli jsme pod nimi ty koně zastřelit a pak i jednoho z těch tří, teprve potom se ti dva vzdali. A i když šli jejich koně k zemi, oni jen udělali kotrmelec a začali je tahat, aby vstali, jako by nechápali, že už je po nich.“

Ruddy řekl suše Groveovi: „Kdybyste nikdy neviděl střelnou zbraň, pane kapitáne, tak by vás také vyvedlo z míry, kdyby se pod vámi kůň takto zničehonic zhroutil.“

Kapitán Grove odtušil: „Co tím chcete naznačit, pane?“

„Že tito muži možná pocházejí z jiné doby, z doby, která je nám daleko vzdálenější než jakýkoli Paštun.“

Dvojice cizinců jejich rozhovoru naslouchala s otevřenou pusou. Pak mezi sebou cosi vzrušeně zabřebentili; oči měli samým strachem navrch hlavy a nedokázali spustit zrak ze zbraní v rukou sipáhů.

„Připomíná mi to řečtinu,“ poznamenal Ruddy.

Josh se podívil: „Že by to byli Řekové? Tady v Indii?“

Bisesa přiblížila k cizincům svůj telefon. „Telefone, moh bys –“

„Jsem sice chytrá mašinka, ale tak chytrá zase ne,“ skočil jí telefon do řeči. „Podle mého se jedná o jakýsi archaický dialekt.“

Nato vystoupil z davu Cecil de Morgan a s nenucenou bohorovností si upravoval sako dopoledního obleku potřísněné od bláta. „Kdysi se mi byt' nadarmo dostalo poměrně slušného vzdělání. A stále ještě si vybavuji úryvky z Euripida...“ Načež k cizincům cosi rychle prohodil. A oni cosi zadrmolili v odpověď. De Morgan zvedl ruce, čímž jim chtěl zřejmě dát najevo, aby nemluvili tak rychle a vše mu zopakovali.

Zhruba po minutě hovoru se de Morgan otočil na Grovea. „Mám pocit, že už si začínáme rozumět, pane kapitáne, byt' nedokonale.“

Grove pravil: „Zeptejte se jich, odkud přišli. A z jaké doby.“

Ruddy podotkl: „Takovou otázku by nechopili, pane kapitáne. A my bychom asi zase nepochopili odpověď.“

Grove pokýval hlavou; Bisesa obdivovala jeho chladnokrevnost. „Tak se jich tedy zeptejte, kdo jim velí.“

De Morgan musel vynaložit několik pokusů, než jim vše vysvětlil. Ale jejich odpovědi rozuměla Bisesa i bez překladu.

„Al-e-chan-dre! Al-e-chan-dre!“

Abdikadir popošel vpřed a v očích mu divokým tušením blýskalo. „Ten tudy kdysi vážně táhnul. Je to možný? Je to možný...?“

Zážeh trval jen krátce – jako by dostali štulec do zad. Avšak stačilo to k tomu, aby opustili oběžnou dráhu.

A pak nebylo cesty zpět, už se jednou rozhodli a zbytek Koljova života – ať už mělo jít o minuty či roky – dostal coby důsledek neodvolatelný směr.

Návrat na Zem byl po startu druhou nejnebezpečnější součástí letu do vesmíru, neboť mohutné síly, s jejichž pomocí byli navedeni na oběžnou dráhu, bylo nyní potřeba zmírnit třením o vzduch. Jediné oběti vesmírného programu Koljovy země zahynuly právě při návratu a on si na ty nebohé kosmonauty náhle v srdci vzpomněl, stejně jako na posádku havarovaného raketoplánu Columbia. Nedalo se však dělat nic jiného než čekat. Sojuz se díky své konstrukci dokázal vrátit domů bez pozemní podpory či instrukcí od posádky. Kolja, který byl vyškolený pilot, nechtěl však být jen pouhým pasažérem a toužil více zasahovat do řízení – mít před sebou knipl, nějak lodi pomoci doletět domů.

Podíval se z okénka. Pod přídí korábu se naposledy zjevily neprostupné džungle Jižní Ameriky, lemované mraky. V duchu přemýšlel, zda se ještě někdy někomu podobný výhled naskytne – a jak dlouho to potrvá, než se úplně zapomene, že tento vzdálený svěťadíl vůbec kdy existoval. Ale jak Sojuz letěl nad Amerikami k Atlantickému oceánu, zahlédl jakousi vichřici, smetanově bílou spirálu, která seděla na Mexickém zálivu jako velikánský pavouk. Menší bouře se hnaly i nad Karibskými ostrovy, Floridou, Texasem a Mexikem. Tito potomci onoho obra ze zálivu měli sami o sobě pustošivou sílu a v lesním porostu, jenž pokrýval střední Ameriku, vytvářeli hluboké rýhy. Ale co bylo horší, mateřský hurikán se sunul na sever a od Houstonu až po New Orleans mělo být zřejmě jen máloco ušetřeno. Jednalo se o druhou superbouři, kterou za posledních několik dnu viděli – pozůstatky té první se

stále ještě pohybovaly nad východem Spojených států a západním Atlantikem. Ale kosmonauti nic pro nikoho na zemi udělat nemohli, ani je varovat.

Právě včas se shora i zdola ozvalo několik ran. Lod' se otřásla a byla pojednou o něco lehčí. To explodovaly výbušné západky a oddělily návratovou sekci od zbylých dvou částí Sojuzu: raketové motory nyní i s odpadky shoří jako meteor k úžasu těch, kteří na zemi zbyli.

Několik následujících minut setrvali v mlčení, které přerušoval pouze tikot přístrojů a hukot vzduchotechniky. Avšak tiché zvuky nejrůznějších mašinek jim byly vlastně příjemné, jako by byl člověk u sebe doma v dílně, pomyslel si Kolja. Věděl, že mu tohle prostředí bude chybět.

Jak padali nebem dolů, začal vzrůstat odpor houstnoucího vzduchu. Kolja sledoval, jak se klesající rychlost projevuje na ukazateli před ním: 0,1 g, 0,2 g. A brzy to i pocítil na vlastní kůži. Přitlačilo ho to do sedadla, a jelikož mu připadalo, že jsou mu popruhy volné, tak si je utáhl. Ale nárůst tlaku nebyl rovnoměrný, svrchní vrstvy atmosféry byly totiž rozbouřené, a tak se modul při pádu celý třásl jako dopravní letadlo při průletu turbulencí. Nyní, narozdíl od všech předchozích návratů domů, Kolja vnímal, jak je kabina, ve které klesal k zemi, drobná a křehká.

Oknem nyní viděl pouze tmou vesmíru. Ovšem temnotou začínala prosvítat jakási sytá barva: nejprve hnědá, jež připomínala starou, zaschlou krev, ale pojednou zesvětlela a měnila ve spektru odstín na červenou, oranžovou a pak žlutou. Jak vzduch houstl, bylo zpomalování téměř nesnesitelné a přetížení rychle narůstalo z jednoho, pak na dvě, tři a čtyři g. Venkovní světlo, které tvořily atomy vzduchu drcené při jejich průletu na částičky, nabylo nyní bílé barvy a okny dopadala dovnitř perlet'ová zář, jež jim vrhala do klínů ve skafandrech překrásný bledý svit. Jako by se nacházeli v jakési fluorescenční žárovce, pomyslel si v duchu. Ale pak okna

zčernala, jakmile začal kabinu zvenčí sežíhat ionizovaný vzduch, a ono andělské světlo potemnělo.

Otřesy však neustávaly. Modul se stále celý klepal a navzdory popruhům s nimi házel ze strany na stranu i jednoho na druhého. Byla to daleko divočejší jízda než při samotném startu a po třech měsících strávených v kosmu nebyl Kolja dostatečně připravený se s něčím podobným vyrovnat. Bylo pro něj obtížné i dýchat a uvědomoval si, že kdyby měl teď před sebou sebedůležitější úkol, nehnul by ani prstem.

Konečně se let uklidnil. Zvenčí se opět ozvala hlasitá rána a Kolja se lekl. To se oddělil kryt okna, a jelikož si s sebou vzal i nahromaděný nános, objevil se pás překvapivě jasně modré oblohy. Avšak nejednalo se o oblohu Země, nýbrž o oblohu nového světa, oblohu Miru.

Pak se otevřel první brzdicí padák, do nějž se zachytil vzduch. Návratový modul sebou divoce trhl, pak podruhé, potřetí, počtvrté, načež kabinou škubl i hlavní padák, až se celá rozhoupala. Kolja rozeznával pouze široký oranžový vrchlík hlavního padáku, který nad ním pohládal. Bylo téměř k nevíře, že teprve před nějakými deseti minutami odhodili zbylé části Sojuzu a sotva před pěti znovu vstoupili do atmosféry. Cítil, jak mu vnitřní orgány svírají neviditelné prsty gravitace: i hlavu měl těžkou, jako by byla z betonu, a krk ji nedokázal udržet. Vnímal však pouze nesmírnou úlevu, protože nejnebezpečnější část sestupu už měli za sebou.

Jak se blížilo přistání, zasyčel pojednou stlačený plyn. Koljovo sedadlo se začalo zvedat a jeho spodní část se nafukovala, neboť sloužila i coby tlumič nárazu, a tak byl Kolja natěsnaný na přístrojové desce a měl ještě méně pohodlí.

„Krucinál,“ ulevila si Sable, kterou to zmáčklo podobně, „už abych z týhle traktorový kabiny co nejdřív vypadla.“

„Ale doted' vám byla dobrá,“ odtušil Musa klidně. „Už jen pár minut.“

Avšak Kolja si ty minuty vychutnával, byť měl pramálo pohodlí: poslední minuty, kdy se o něj starají automatické systémy lodě, možná poslední minuty jeho starého života.

„Země na dohled,“ zavolal Musa.

Kolja se zapřel. Jen pár metrů nad povrchem krátce zaburácely rakety. A pak to s nimi hodilo, jelikož dopadli na zem – a znovu se odrazili do vzduchu. Po vteřince napětí se kabina znovu snesla k zemi, hlasitě to zaskřípalo a potom ještě jednou nadskočila a celá se přitom klepala. Kolja vytušil, co to znamená: Sojuz vláčí po zemi jeho padáky.

„Do prdele!“ vykřikla Sable. „Asi fouká vítr...“

„Jestli se převrátíme,“ prohlásil Musa a hlas mu v tom skřípotu zněl přerývaně, „pak bychom mohli mít problémy dostat se ven.“

„Na to jste měl možná myslet dřív!“ vřískla Sable.

Vtom přišla další rána, kabina stále drhla o zem a pak nadskočila. Polstrování skafandru sice chránilo Koljovi tělo, ale hlava v helmě se mu klepala a čelem se bouchal o průzor. Nezbyvalo jim nic jiného než tu jízdu přečkat a modlit se, aby se kabina nepřevrátila.

Ale pak modul naposled nadskočil, zastavil se a zůstal stát – a nastojato. Seděli uvnitř a ani nedýchali. Musa rychle stiskl knoflík, kterým odepnul padák.

Koljovi bylo nesnesitelné horko, úplně cítil, jak se mu ve skafandru pod zády dělá z potu loužička. Natáhl paži – připadala mu strašlivě těžká – a hledal Musovu dlaň v rukavici. Na okamžik si stiskli ruce a radovali se, že stále žijí.

„Jsme v pořádku,“ lapal do dechu Musa. „Jsme na zemi.“

„To jo,“ hlesla Sable. „Ale kde?“

I teď na ně ještě čekaly povinnosti, neboť museli vypnout všechny zbylé systémy korábu. Kolja zastavil ventilaci a pak si sundal helmu a rukavice. Už několik minut před přistáním se

otevřela záklopka, kterou dovnitř pronikal venkovní vzduch, a Kolja ucítil, že v něm zjevně není ani stopy po prachu, jenž do té doby Sojuz sužoval.

Musa se na něj zazubil. „Cítím tady polin.“

„Přesně.“ Nasávali sladké, kouřové aroma. Polin, jistý druh pelyňku, rostl po celé stepi. Ta povědomá vůně jako by Koljovi dodala sil. „Třeba ten tvůj Mir nebude zase tak neznámý!“

Musa zabručel: „To se dá zjistit jenom jediným způsobem.“ Načež stiskl další tlačítko. Cvakly západky. Poklop nad jejich hlavou se otevřel a Kolja spatřil kruhový výřez šedivého nebe, posetého mraky. Do kabiny vnikl další příval čerstvého vzduchu.

Musa si odepnul popruhy a zvedl se ze sedadla. „Tohohle jsem se bál nejvíc.“ Jelikož seděl uprostřed, musel vystoupit jako první. Jen velmi pomalu se jako nějaký stařec s námahou snažil postavit na nohy. Za normálních okolností by byl při ruce tým záchranářů a zdravotníků, který by mu z kabiny pomohl, jako když se vytahuje z obalu porcelánová panenka, ale tentokrát jim nikdo na pomoc nepřišel. Kolja se Sable se oba naklonili a nadzvedávali mu hýždě a nohy, ale Kolja se sám cítil slabý jako kotě. Musa si posteskl: „V tom skafandru je ale těsno, takřka se mi vzpírá.“

Ale nakonec se postavil a vystrčil hlavu z kabiny ven. Kolja si všiml, jak přimhouřil oči před světlem a jak mu bujnou kštici vlasů rozfoukal vítr. Pak přestal mžourat. Položil dlaně na trup – byl z návratu na zem stále ještě horký, a tak si musel dávat pozor – a pak se s úsilím, které připadalo Koljovi až nadlidské, vzepřel a posadil se na okraj průlezu.

„Teď já,“ prohlásila Sable. Už od pohledu byla zesláblá, ale ve srovnání s Musou vypadala čile a svěže. Vysoukala se ze sedadla a pak ji Musa pomohl vydrápat se na okraj vedle něj. „Ježkovy zraky,“ ucedila.

Kolja už zůstal v kabině sám a viděl jenom jejich kývající se nohy. „Co se děje? Co tam máte?“

Musa poprosil Sable: „Pomozte mi.“ Vytáhl nohy z průlezu, těžkopádně se otočil na břicho a podal jí ruce. Pak sklouzl po zakřiveném boku Sojuzu na zem a zmizel Koljovi z očí.

Sable se podívala na Kolju a zasmála se. „No tak se pojd' mrknout.“

Jakmile se Kolja postavil na nohy, připadalo mu, jako by mu z mozku odtekla veškerá krev. Chvíli nehnutě stál a čekal, až ty mdloby maličko poleví. Pak zvedl ruce k průlezu a Sable mu pomohla vyškrábat se na vrcholek trupu, kde se následně usadil.

Kolja se ocitl možná dva metry nad zemí. Návratová kabina byla kopule z kovu a nyní ležela na trávě. Z této výšky viděl nekonečnou rovnou step okolo, jež se pod hustým příkrovem oblak táhla do dále. A jejich přistání na ní zanechalo své stopy: k poslední poloze lodi vedla řada hlubokých rýh a kráterů a o kus dál se válel na zemi odpojený hlavní padák, bezprizorně se vzdouval a jeho oranžová barva ostře kontrastovala se žlutozelenou půdou.

Přímo před ním se nacházela jakási vesnice. Jednalo se pouze o shluk umouněných kupolovitých stanů. Kolem postávali lidé, muži, ženy i děti, a všichni byli zachumlaní do kožešin. Zírali na něj s otevřenými ústy. Opodál se nevzrušeně pásli volně uvázaní koně.

Ze stanové vísky vyšel jakýsi muž. Měl širokou tvář, hluboko posazené černé oči, které byly na pohled velmi blízko u sebe, a na sobě měl těžký dlouhý kabát a kuželovou čepičku, obojí z kožešiny. V ruce třímal těžkou šavli z tepaného železa.

„To je mongolskej válečník,“ špitla Sable.

Kolja se po ní podíval. „Tys to čekala, vid'?“

„Podle toho, co jsme viděli z oběžné dráhy, jsem si říkala, že je to docela dobře možný...“

Ovanul je závan větru a Kolju udeřil do nosu pronikavý pach vařeného masa, nemyté kůže a koňského potu. Jako by mu kdosi

strhl z obličeje roušku a on náhle stanul skutečnosti tváří v tvář: toto byla nefalšovaná minulost, či její zlomek, a nebylo z ní úniku.

Musa se jednou rukou opíral o trup korábu a snažil se postavit na nohy. „Spadli jsme z vesmíru,“ řekl onomu muži a usmál se. „Není to úžasné? Prosím vás...“ Vztáhl k němu prázdné ruce. „Mohl byste nám pomoci?“

Válečník zareagoval tak rychle, že Kolja téměř nestačil jeho pohyb ani postřehnout. Jako list z vrtule helikoptéry zasvištěla vzduchem jeho šavle. Musova hlava vyletěla do vzduchu, useknutá se stejnou lehkostí jako hlavička stepní chudobky, a odkutálela se do prachu jako míč. Musovo tělo však pořád stálo s nataženýma rukama. Ale z pahýlu hrdla mu pojednou vytryskla fontána krve, která stékala po ošoupaném oranžovém skafandru. A pak se tělo celé ztuhlé skácelo k zemi.

Kolja civěl na Musovu useknutou hlavu a nemohl uvěřit, co se to stalo.

Válečník znova pozvedl svou šavli. Ale volnou rukou oběma pokynul, aby slezli na zem.

„Vítej na Miru,“ ucedila Sable. Koljovi se k jeho hrůze zazdalo, že v jejím hlase zaslechl vítězoslavný tón.

Tu, která se tiskne její vězení nijak netrápilo. Byla ještě mladá, a tak možná zapomněla, že nějaká jiná podoba života vůbec existovala. Chodila sem a tam po podlaze klece nebo si šplhala po sítích a občas se houpala na tom zářivém předmětu, na kterém síť spočívala, a rovněž s nelítostnou zdatností zkoumala své uši a nozdry.

Jak dny plynuly, zdálo se, že jsou muži za sítí čím dál nervóznější, ale nikdy neopomněli donést lidoopům potravu a vodu. Ta, která se tiskne často vylezla na síťovanou stěnu a snažila se k nim natahovat paži a muži ji za to odměňovali kousky žrádla navíc. Ovšem Ta, která hledá se stále více uzavírala do sebe. Tento žalář nenáviděla a ty podivné tvory, kteří ji do něj uvrhli, jakbysmet. Ji totiž nikdo nechválil ani jí nedával ovoce navíc; zatrpklé nepřátelství Té, která hledá příjemné stránky nemělo.

A vše se ještě zhoršilo, když se spustily deště.

Někdy lilo tak silně, že těžké kapky bušily na kůži jako stovka titěrných pěstiček. Lidoopi byli neustále podchlazení a promočení a i nezdolná zvědavost Té, která se tiskne se tím utlumila. Někdy déšť na holém mase, rukou, nohách či rtech přímo pálil, a pokud se dostal do očí, pak to bývalo opravdu poměrně bolestivé.

Kvůli tomu, co se dělo na opačné straně světa, byl déšť nasáklý kyselinami.

Nový svět byl poskládaný z částí toho starého – jenže tyto části pocházely z mnoha různých epoch v rozpětí dvou milionů let. Za proměnlivé počasí, které všechny trápilo během prvních dní po Přeryvu, mohlo smísení vzduchových mas. A i v oceánech hledaly neviditelné Amazonky silných proudů novou rovnováhu.

A země byla rozpolcená. Pás sopečných hor, který se táhl od Islandu na jih, vyznačoval v Atlantiku polohu středooceánského hřbetu, místa, kde vzniklo mořské dno a kde z nitra planety

vyvěrala roztavená hmota. Tuto oblast zrodu rozerval Přerýv vedví. Golfský proud, který po tisíciletí přiváděl do Evropy teplou jižní vodu, měl nyní před sebou zbrusu novou překážku, nový sopečný ostrov, který měl nakonec zastínit dokonce i Island a který se oním hřbetem dral ven na povrch.

A takzvaný „Kruh ohně“ kolem Pacifiku, kde do sebe narážely velké tektonické desky, mezitím dostával svému názvu. Celé západní pobřeží Severní Ameriky bylo od Aljašky až po stát Washington rozbouřené: probudila se většina ze sedmadvaceti sopek v Kaskádovém pohoří.

Nejhorší ze všeho byl výbuch hory Mount Rainier. Hřmot, který jej provázel, připomínal obrovský výkřik, jenž se rozlehl po celé planetě. V Indii zněl jako vzdálená dělostřelecká kanonáda a ti, kteří z devatenáctého a jednadvacátého století přežili, se nepokojně převalovali ve spánku. Do vyšších vrstev atmosféry se zvedl obrovský hřibovitý mrak popílku a suti a začal se šířit rychlostí hurikánu. Většina nečistot se rychle odplavila, ale drobné částičky zůstaly a zahalily slunce. Došlo k poklesu teplot. A s tím, jak se vzduch ochlazoval, dokázal zadržovat méně vody.

Všude na světě pršelo. A pršelo, a pršelo.

V jistém smyslu to bylo všechno ku prospěchu. Svět připomínající Frankensteinovo monstrum se snažil pospojovat dohromady a jak ve vzduchu, tak i v moři a na souši měl postupně nalézt novou rovnováhu. Ovšem bolestné průvodní jevy tohoto léčebného procesu krušily všechny, rostliny i živočichy, kteří stůj co stůj bojovali o přežití.

Ta, která hledá žádné dlouhodobé vyhlídky neměla. Pro ni existovala pouze přítomnost a ta byla prosycená utrpením ze strany lidí, kteří ji uvrhli do oné kruté klece, a kyselým deštěm, který ji bičoval shůry. Když byl liják k nevydržení, schoulila se Ta, která se tiskne pod mámu a Ta, která hledá se stočila nad své mládě a palčivé průtrži mračen nastavovala vlastní hřbet.

III.
SETKÁNÍ
A SPOJENECTVÍ

Mongol stále mával šavlí a křikl cosi přes rameno. Načež ze stanů – ne, uvědomil si Kolja, z jurt – přiběhli další ozbrojení muži. A za nimi šly děti a ženy. Děti vypadaly v plstěných kabátcích jako malé balíčky a oči měly samou zvědavostí navrch hlavy.

Muži měli typické asijské rysy, pomyslel si Kolja, široké líce, malá černá očka a vlasy černé jako uhlí vzadu svázané. Na sobě měli pytlovité šedohnědé kalhoty a chodili buď bosky nebo v botách, do kterých si kalhoty zastrkávali. Pokud neměli obnaženou hrud', pak si oblékali prosté lehké tuniky, mnohokrát spravované.

Na pohled se zdáli drsní a silní. A hrozivě se kolem kosmonautů, bojujících s gravitací, začínali srocovat. Kolja se snažil stát pevně na nohou. Ale celý se třásl: u boku Sojuzu stále ležela Musova mrtvola, která byla o hlavu kratší a z hrdla jí prýštily poslední zbytky krve.

Musův vrah popošel k Sable a ta si ho změřila nasupeným pohledem. Nekompromisně ji chytil za prso a stiskl ho.

Sable však nehnula ani brvou. „Ty vado, ten maník ale smrdí.“ Kolja zaslechl v jejím hlasu nedůtklivost, ale za její odměřeností vycítil strach. Válečník se odvrátil.

Muži spolu chvatně hovořili a po očku pozorovali kosmonauty, jejich loď i padák, který se válel roztažený na prašné stepi.

„Víš, co si podle mýho říkají?“ špitla Sable. „Že tě zabijou. Mě nejdřív znásilnějí a až pak zabijou.“

„Snaž se nereagovat,“ nabádal ji Kolja.

Napětí přerušil vrískot. Jakási zhruba pětiletá holčička s tváří kulatou jako knoflík se totiž dotkla stěny Sojuzu a popálila si ruku.

Muži jako jeden zahřímali. Musův vrah přitiskl svou šavli Koljovi na krk. Ústa měl otevřená, oči maličké a Kolja z jeho dechu cítil maso a mléko. Zničehonic jako by svět nesmírně ožil: zvířecí smrad muže před ním, čpící pach stepi a rovněž krev, která mu vzkypěla v uších. Měla to být poslední vzpomínka, než se odebere za Musou do věčných temnot...?

„Darughači,“ prohlásil. „Tengri. Darughači.“

Muž vykulil oči. Ustoupil o krok dozadu, ale šavli měl pořád zdviženou, pak mezi sebou znovu cosi rychle prohodili, ovšem tentokrát muži zírali ještě víc.

Sable sykla: „Cos to říkal?“

„Něco se mi vybavilo ze školy.“ Kolja se snažil zachovat si co nejklidnější hlas. „Jenom jsem to zkusil. Možná to ani nebylo jejich jazykem, mohli jsme přistát kdekoli v čase...“

„A jakým to bylo jazykem, Koljo?“

„Mongolsky.“

Sable si odfrkla. „Já to věděla.“

„Řekl jsem, že jsme vyslanci. Vyslanci Věčných Nebes. Pokud tomu uvěří, budou se k nám muset chovat s úctou. A možná nás i předat místním hodnostářům. Jenom to tak na ně zkouším – prostě blufuju...“

„Dobřej nápad, ty kujóne,“ odtušila Sable. „Konec konců tyhle lidičky viděli, jak jsme spadli z nebe. Zaveďte mě k vůdci. To ve filmech vždycky zabírá.“ Pak se dokonce zasmála a znělo to nuceně a nehezky.

Kruh kolem kosmonautů se začínal postupně rozpadat a nikdo je nepřišel zabít. Jeden z mužů si oblékl kabátec a plstěný klobouk, rozběhl se ke koni uvázanému před jurtou, nasedl na něj a spěšně odklusal.

Ostatní svázali kosmonautům ruce za záda a postrkovali je směrem k jedné z jurt. Bylo by náročné jít i bez svázaných rukou, Koljovi připadalo, jako by byl zalitý v olovu, a navíc mu zvonilo v

uších. Zevlující děcka, která se šťourala v nosech, jim utvořila jakousi čestnou stráž. Jedno z nich, už od pohledu nevycválaný spratek, po nich hodil kámen a ten se odrazil Koljovi od ramene. Nebyl to zrovna dvakrát důstojný návrat na Zemi, pomyslel si v duchu. Ale aspoň zůstali naživu, aspoň pro ně získal trochu času.

Chlopeň dveří u jurty se rozevřela, načež je strčili dovnitř.

Sable i Kolju srazili na plstěné podlahy. Ve svých neforemných skafandrech se kosmonauti do jurty skoro nevešli a nohy jim komicky trčely od těla. Ale příjemné bylo už i jen to, že si mohli sednout.

Jediný vchod do jurty směřoval k jihu; přes mlžný opar zahlédl Kolja slunce. Věděl, že se jedná o mongolskou tradici, v jejich primitivním bohosloví totiž existovala větev uctívání slunce a zde na planinách severní Asie opisovalo sluníčko svůj každodenní koloběh převážně na jihu.

Mongolové vcházelí a zase odcházeli, očividně aby si prohlédli nově příchozí. Všichni ti podsadití muži a svalnatě vyhlízející ženy na oba kosmonauty a zejména na Sable civěli s lačnou vypočítavostí.

Z kabiny Sojuzu přinesli část vybavení kosmonautů. Většina věcí – třeba lékárničky první pomoci nebo nafukovací záchranný člun – byla pro Mongoly nepochopitelná. Dovolili však Sable s Koljou, aby se z těžkopádných skafandrů převlékli do lehčích oranžových kombinéz, které nosili na oběžné dráze. Mongolské děti zírali na jejich spodní prádlo a na pogumované kalhoty, které si svlékli. Skafandry naskládali do rohu ušmudlané jurty, kde vypadaly jako opuštěné zámotky.

Oběma kosmonautům se podařilo před Mongoly utajit, že mají vzadu za pasem schované pistole.

A potom se Koljovi nesmírně ulevilo, neboť je nechali na chvíli o samotě. Opřel se o špinavou stěnu jurty, a ačkoli se mu

třásly všechny končetiny, snažil se pouhopouhou silou vůle zklidnit tlukot srdce a rozptýlit mlhu v hlavě. Za normálních okolností by už nyní byl v nemocnici, starala by se o něj špičková technika jednadvacátého století, podstupoval by fyzioterapeutický a rekonvalescenční program a netrčel by v koutě smradlavého stanu. Byl zesláblý jako stařec a tváří v tvář oněm statným, silným Mongolům naprosto bezmocný; měl vztek a zároveň strach.

Snažil se přemýšlet, zhodnotit svou situaci a okolní prostředí.

Jurta byla bytelná a poměrně zašlá. Zřejmě patřila náčelníkovi této malé osady. Uprostřed ji podpíral tlustý kůl a tvar pak plstěné kupoli dávaly lehčí dřevěné tyče a klády. Zem pokrývaly ušmudlané rohože a na háčcích visely kovové hrnce a kozí kožky. Kolem stěn stály truhlice ze dřeva a kůže, nábytek kočovného národa. Okna jurty neměla, ale nad kamenným ohništěm, v němž neustále hořely kusy sušeného trusu, byl ve střeše vyříznutý otvor.

Zpočátku si Kolja lámal hlavu, jak se dá jurta zbourat a znovu postavit, neboť nomádi museli mezi letními a zimními pastvinami putovat nejméně dvakrát do roka. Ale pak si všiml širokého vozíku, který stál opodál. Dno měl dostatečně prostorné, aby se na něj vešla celá jurta tak, jak byla, se vším všudy.

„Ale vždycky to tak nedělali,“ špitl směrem k Sable. „Myslím Mongolové. Jenom na začátku třináctého století. Obyčejně jurty rozebrali jako stany a převáželi je složené. Díky tomu můžeme určit dobu... Přistáli jsme v samém srdci Mongolské říše, která je právě na svém vrcholu!“

„To máme kliku, že toho o nich tolik víš.“

Kolja zabručel: „Kliku? Sable, Mongolové vtrhli i do Ruska – a to dvakrát. Na takovou zkušenost se nedá zapomenout ani po osmi stoletích.“

Po nějaké době se začalo připravovat jídlo. Jakási žena přivlekla dovnitř velký železný kotel. Rozřezala polovinu mrtvé ovce a hodila ji do hrnce – nejen maso a kosti, ale rovněž plíce,

žaludek, mozek, vnitřnosti, kopyta a oči; zde zřejmě nic nepřišlo nazmar. Žena měla tvář jak vyčíněnou kůži a paže jako koulařka. Zatímco se soustředěně věnovala zpracování masa, Sable ani Kolji si vůbec nevšímal, jako by dva lidé z budoucnosti dřepící v koutku její jurty pro ni byli naprosto všední událostí.

Ztroskotaní kosmonauti dělali, co mohli, aby urychlili svou adaptaci na nemilosrdnou zemskou přitažlivost, pokradmu si protahovali klouby a měnili polohu těla, aby nezanedbali žádnou skupinu svalů. Ale jinak, jak usoudil Kolja, jim nezbývalo než čekat, až se onen posel na koni vrátí od místního hodnostáře, a teprve potom se rozhodne o jejich osudu – a bylo mu jasné, že toto rozhodnutí může stále ještě znamenat jejich smrt. Ovšem jak se odpoledne vleklo, tak se Kolja i navzdory této chmurné vyhlídce kupodivu stále více nudil.

Směs z masa a vnitřností se v kotli vařila ještě několik hodin. Pak se do jurty vtěsnali další dospělí i děti. Někteří z nich přinesli do hrnce další maso, kusy čehosi, co připomínalo lišky, myši a zajíce. Nahrubo je stáhli z kůže, ale neočistili; Kolja si všiml, že byly olepené prachem a zaschlou krví.

Když nadešel čas jídla, Mongolové se do něj ihned pustili. Dřevěnými miskami si nabírali kousky masa a jedli rukama. Vše zapíjeli hrnky čehosi, co vypadalo jako mléko, které si nalévali z vydělané kozí kůže. A když jim někdy po chvíli žvýkání přestal nějaký kousek masa chutnat, hodili ho zpátky a rovněž do hrnce vyplivovali úlomky chrupavek.

Sable se na to s hrůzou dívala. „A nikdo si před obědem neumyl ruce.“

„Pro Mongoly má voda božskou čistotu,“ podotkl Kolja. „Tak ne abys ji poskvrnila tím, že by ses v ní myla.“

„A jak oni se teda mejou?“

„Vítej ve třináctém století, Sable.“

Hosté si od kosmonautů drželi odstup, ale jinak se zdálo, že je jejich společenský život naprosto nerušený.

Po nějaké době přistoupil ke kosmonautům jeden z mladších mužů a v ruce držel misku s masem. Kolja si všiml, že tuk ze skopového, který se mládenci leskl na rtech, tvoří pouze svrchní vrstvu směsice mastnoty a špíny, jež mu pokrývala tvář; pod širokými nosními dírkami se mu dokonce vyjímala větrem zaschlá nudle a jeho pach, který připomínal přezrálý sýr, byl zkrátka k nevydržení. Chlapec sáhl Koljovi za záda a rozvázal mu jednu ruku. Pak vzal z misky kousek masa a Koljovi ho podal. Nehty měl celé ukoptěné od špíny.

„Abys byla v obraze,“ hlesl Kolja, „Mongolové vždycky maso nejdřív změkčují tím, že si ho při jízdě na koni dávají pod sedlo. Takže do tohohle fláku skopového možná nějaký pastevec spoustu dní svou tlustou zadnicí pěkně pumpoval metan.“

„Sněz ho,“ nabádala ho Sable. „Potřebujem peptiny.“

Kolja vzal maso do ruky, zavřel oči a zakousl se do něj. Bylo tuhé jak podešev a chutnalo po tuku a másle. Potom mu mladík donesl ještě hrnek mléka. Mělo v sobě sílu a Kolja si matně vybavil, že si Mongolové nechávali zkvasit kobyly mléko. Vypil ho jen tolik, kolik musel.

Po jídle pustili kosmonauty ven, aby si po jednom odskočili, ale po celou dobu je bedlivě hlídali.

Kolja využil příležitosti porozhlédnout se okolo. Všude kolem se rozpínala pláň, nesmírná a pustá, jako zemitý povlak žlutého prachu protkaný ostrůvky zeleně. Po popelavém nebi se hnaly husté mraky a vrhaly stíny velikosti jezer. Ale v porovnání se široširou, plochou, jednotvárnou krajinou se zdála i obloha titěrná. Toto byla mongolská náhorní plošina – což zjistil během navigace při sestupu. Jelikož v žádném bodě neležela o moc méně než tisíc metrů nad mořem, byla od zbytku Asie odříznutá mohutnými přírodními bariérami: horskými masivy na západě, pouští Gobi na

jihu a sibiřskými lesy na severu. Vzpomínal si, že z oběžné dráhy vypadala jako obrovská mýtina, lehce zvrásněná pláň, protkaná tu a tam nitkami řek – téměř jako by jí ani nebylo, připomínala spíš předběžný náčrtek krajiny. A on se zničehonic bezděky ocitl přímo v jejím srdci.

A uprostřed této obrovské pustiny se choulila ona víska. Větrem ošlehané, kulaté jurty barvy bláta se podobaly spíš omletým balvanům než lidským výtvarům. A proto ani otlučená návratová kabina Sojuzu zde jaksi nepůsobila vyložené nepatřičným dojmem. Kolem však běhaly děti a smály se a sousedé na sebe z jurty do jurty cosi pokřikovali. Kolja zahlédl i zvířata, ovce, kozy a koně, pasoucí se v neohrazených stádech, a nehybným vzduchem se nesl jejich mekot a bečení. Přestože se ocitl o celých osm set let zpátky a třebaže se původem od těchto lidí asi víc lišit nemohl – kosmonaut a kočovník, technicky nejvyspělejší jedinci na jedné a jedni z těch nejprimitivnějších na druhé straně – všiml si Kolja, že základní pravidla lidské komunikace se nezměnila a že se nachází na ostrůvku lidského tepla uprostřed tiché prázdnoty planin. A to ho svým způsobem posilovalo, i když byl Rus, který padl do rukou Mongolům.

Tu noc se Kolja a Sable společně choulili pod smrdutou přikrývkou, která páchla po koňských žíních. Všude kolem nich se ozývalo chrápaní Mongolů. Ale kdykoli zvedl Kolja hlavu, pokaždé byl někdo z nich vzhůru a oči mu v mdlém světle z ohniště blýskaly. Koljovi připadalo, že snad ani nespál. Naopak Sable si jen položila hlavu Koljovi na rameno a prospala několik hodin v kuse; její odvaha ho udivovala.

V noci se zvedl vítr a jurta vrzala a houpala se jako loďka zmítaná mořem stepi. Kolja radši zůstával neúnavně vzhůru a přemýšlel, co se asi stalo s Caseym.

Po snídani nechal tajemník Eumenés své panoše odejít. Přehodil si přes ramena nachový plášť, rozhrnul těžkou koženou chlopeň u vchodu a vyšel ze stanu.

Mraky odtáhly, odkryly bledé, světlemodré nebe, vyrudlé jako vyšisovaná barva a ranní slunce začalo pálit. Alespoň konečně na nějakou chvíli přestalo pršet. Když se však Eumenés zadíval na západ, k moři, spatřil, že tam již kypí a vřou další černá mračna, a věděl, že se blíží další bouře. I domorodci, kteří se shlukli kolem vojenského ležení a prodávali talismany, nejružnější cetky i těla svých dětí, tvrdili, že podobné počasí nikdy nezažili.

Eumenés se vydal k Héfaištíónovu stanu. Šlo se mu ztěžka. Půda se proměnila v mazlavé žluté bláto, které rozměňňovaly nohy mužů i zvířat a které se Eumenovi lepilo na jezdecké boty.

Všude kolem něj stoupal k sinálé obloze dým z tisícovky ohňů. Muži vycházeli ze stanů a potěžkávali výstroj a výzbroj, obojí ztěžklé bahnem. Někteří si holili strniště: rozkaz být hladce oholen byl jedním z prvních nařízeních, které král vydal poté, co převzal armádu po zavražděném otci, a to údajně proto, aby je při boji muže proti muži nemohl nepřítel snadno chytit za vousy. Makedonci na tento rozmarný řecký vrtoch jako obvykle žehrali a zrovna tak nadávali, na jaké prachmizerné, nehostinné místo je král zavedl.

Vojáci měli odjakživa ve zvyku reptat. Ovšem když sem do delty Indu dorazila flotila z králova tábora poprvé, i samotného Eumena vyděsil žár, zápach a mračna hmyzu, která kroužila nad mokřinatou půdou. Ovšem Eumenés se mohl pyšnit ukázněným smýšlením: moudrý člověk se totiž věnuje své práci bez ohledu na počasí. Vždyť i na božské krále přece prší, pomyslel si v duchu.

Héfaištíónův stan byl náležitě honosný, mnohem honosnější než Eumenův, což bylo znamení přízně, kterou král svému

nejbližšímu společníkovi projevoval. Obytnou část obklopovalo několik předsíní a předpokojů a hlídal ji oddíl Štítonošů, jakési elity mezi armádní pěchotou – údajně nejlepších pěšáků na světě.

Když se Eumenés přiblížil ke stanu, zastavila ho hlídka. Strážný byl pochopitelně Makedonec. Dozajista Eumena znal, ale přesto zatarasil tajemníkovi cestu a pozvedl ostrý meč. Eumenés neustoupil ani o píd', v očích měl neochvějný pohled a voják mu nakonec přeci jen uhnul.

Nepřátelství makedonského válečníka vůči řeckému správci bylo stejně nevyhnutelné jako počasí – byť se zakládalo na nevědomosti, neboť jak by se asi podle těchto polodivochů podařilo obrovskému vojenskému soukolí zajistit, aby byli všichni naživu, měli co jíst a podléhali řádu a kázni, nebýt pečlivé práce úřadu tajemníka? Eumenés vstoupil do stanu, aniž se ohlédl.

V předsíni panoval nepořádek. Komorníci a panoši uklízeli stoly, sbírali úlomky rozbitého nádobí a kusy roztrhaných šatů a vytírali rozlité víno a rovněž cosi, co připomínalo zvratky zbarvené krví. Minulou noc Héfaistión očividně znovu pořádal hody pro své vojevůdce a další „hosty“.

Héfaistiónův dveřník byl pomešší, obtloustlý, úzkostlivý mužík s prazvláštní světle rusou kšticí. Nejprve nechal Eumena v předsíni čekat přesně tak dlouho, jak bylo třeba, aby sám získal na důležitosti, a teprve pak se mu uklonil a pokynul mu, aby vstoupil do Héfaistiónových soukromých komnat.

Héfaistión ležel na divanu nedbale zahalený prostěradlem a dosud oblečený v noční košili. Byl středobodem shonu v místnosti: komorníci mu předkládali šaty, přinášeli jídlo a zástup panošů dovnitř nosil džbány s vodou. Sám Héfaistión se opíral o loket a malátně si bral sousta z mísy s masem.

Pod prostěradlem se cosi pohnulo. Vysoukal se z něj jakýsi hoch s víčky těžkými z nevyspání, pak se posadil a tvářil se překvapeně. Héfaistión se na něj usmál. Přitiskl si na ústa prsty,

pak se jimi dotkl chlapcových rtů a nakonec ho pohladil po rameni. „Nuže běž.“ Mládenec vylezl z postele dočista nahý. Jeden z komorníků ho zahalil pláštěm a odvedl jej z komnaty.

Eumenés čekal u vchodu a snažil se nedat najevo, jak tímto vším opovrhuje. Žil a pracoval s těmito Makedonci už dostatečně dlouho na to, aby jim rozuměl. Jejich králové je dokázali stmelit v sílu schopnou dobýt celý svět, zároveň se však jednalo o příslušníky horalských kmenů, kteří ještě před několika generacemi lnuli ke svým pradávným tradicím zděděným po předcích. A Eumenés se dokonce volky nevolky k jejich kratochvílím přidával, pakliže to bylo z politického hlediska prozíravé. Ovšem někteří tito panoši byli synové makedonské šlechty a jejich úkolem bylo sloužit královým úředníkům a završit tak své vzdělání. Eumenés se mohl jen dohadovat, jaký asi na tyto mládence může mít dopad, když svá jitra tráví uklízením páchnoucích výměšků jakéhosi opilého barbarského válečníka – či když v noci musejí jeho potřebám posloužit i jinak.

Nakonec Héfaistión přeci jen vzal Eumena na vědomí. „Dnes časně jsi přišel, tajemníče.“

„Ani bych neřekl – vždyť slunce již po obloze svou dráhu začalo.“

„Pak tedy já pozdě vstával! Budiž!“ Podával Eumenovi jehlici obtíženou kousky masa. „Okoštuj. Dozajista by ti na mysl nepřišlo, že mrtvý velbloud může býti chuti tak lahodné.“

„A právě proto Indové krmí svou tak důkladně koření,“ odvětil Eumenés, „neboť zkažené maso pojídají. Já se přidržím plodů ovocných a masa skopového.“

„Ty jsi ale vážně nudný patron, Eumene,“ prohlásil Héfaistión strnule.

Eumenés v sobě dusil podrážděnost. I přes věčné soupeření s Héfaistiónem měl pocit, že chápe, v jakém je Makedonec

rozpoložení. „A po králi jest ti teskno. Zřejmě o něm nemáš zpráv.“

„Už polovina zvěďů našich se nenavrátila.“

„A pro tebe jest útěchou mezi stehny panoše se oddávati radovánkám?“

„Až přespříliš dobře mne znáš, tajemníče.“ Héfaistión hodil jehlu zpátky na talíř. „Možná o těchto kořeních pravdu díš. Buď jak buď, dokáží střevo proraziti jako naše Jízda šiky perské...“ Slezl z divanu, svlékl si noční košili a vzal si na sebe čistou tuniku.

Eumenés si odjakživa říkal, že tenhle Makedonec je směsicí protikladů. Byl vyšší než většina ostatních, měl pravidelné rysy, byť poměrně dlouhý nos, překvapivě modré oči a krátce střižené černé vlasy. Uměl se chovat. Avšak nebylo pochyb, že jde o válečníka, o čemž svědčila spousta jizev na jeho těle.

Každý věděl, že Héfaistión je nejbližším společníkem královým od dob, kdy byli ještě malí chlapci, a rovněž milencem od věku jinošství. Přestože král celou dobu pojímal manželky, metresy i jiné milostníky, přičemž tím posledním byl lstivý perský kleštěnc Bagóas, jednou se v opilosti Eumenovi svěřil, že Héfaistióna odjakživa pokládal za jediného opravdového druha, jedinou opravdovou lásku svého života. Jelikož král nebyl pošetilý, a to ani pokud šlo o jeho vlastní přátele, svěřil Héfaistiónovi velení nad touto částí armády a ještě předtím ho ustanovil svým chiliarchou – čili po perském způsobu vezírem. A co se Héfaistióna samého týkalo, nikdo jiný pro něj neexistoval, pouze král; jeho panošové a další souložníci představovali pouhé nicky, které ho obšťastňovaly, když byl král na cestách.

Héfaistión se oblékal a při tom se zeptal: „Jest pro tebe zadostiučiněním viděti mne, jak pro krále se trápím?“

„Nikoli,“ odvětil Eumenés. „I já mám o něj obavy, Héfaistióne. A to nikoli pouze proto, že jest mým králem – nikoli proto, jak nesmírně by jeho ztráta nám všem životy zpustošila –

nýbrž kvůli jemu samému. Věřiti tomu můžeš, či nemusíš, nicméně jest to pravda.“

Héfaistión se na něj podíval. Pak se odebral k vaně, vzal si žínku a jal se otírat si tvář. „O slovech tvých nepochybuji, Eumene. Koneckonců společně jsme prošli mnohým, následujícíce krále na jeho velkolepé dobrodružné výpravě.“

„Až na samý konec světa,“ poznamenal Eumenés tiše.

„Samý konec světa – tak. A nyní možná i dále, kdož ví... Věnuj mi ještě okamžik. Posad' se, prosím, zavdej si vína, vody, ovoce...“

Eumenés se posadil a nabídl si sušené fíky. V duchu si pomyslel, že za sebou mají vsutku dlouhou cestu. A jaké protivenství osudu, jaké – zklamání – má-li to vše skončit zde, na tomto bezútěšném místě, tak daleko od domova.

Bisesa, Cecil de Morgan, kaprál Batson a tři sipáhíové coby jejich doprovod přelezli poslední hřeben, přičemž jim na záda celou dobu mířila kopí vojáků z doby železné. Před očima se jim rozprostřela delta Indu, planina protkaná lesknoucí se hladinou široké, líné řeky. Na západním obzoru rozeznávala Bisesa obrysy lodí na moři, jež byly kvůli hustému, mlhavému vzduchu nezřetelné.

V duchu si užasle pomyslela, že ty lodě vypadají jako triéry.

Před ní se rozkládal vojenský tábor. Po obou březích řeky se vypínaly stany a do ranního povětří stoupal dým z bezpočtu ohnišť. Některé ze stanů byly obrovské a měly otevřená průčelí jako v obchodě. Všude vládl čilý ruch, nepřetržitý shon. A nebyli zde jen vojáci: rozblácenou zeminou pozvolna kráčely ženy, mnohé obtíženy těžkými břemeny, honily se tam děti a udusanými uličkami běhali psi, slepice, a dokonce i prasata. Opodál byli ve velkých ohradách k vidění koně, velbloudi a mezkové a na mokřinaté půdě rovněž postávala stáda ovcí a koz. Všichni a

všechno bylo od bláta, největším velbloudem počínaje a nejmenším děckem konče.

Zdálo se, že de Morgan je navzdory bahnu a únavě u vytržení. Díky vzdělání, jehož se mu „dostalo nadarmo“, věděl daleko lépe než Bisesa, o co zde kráčí. Ukazoval na otevřené stany. „Vidíte? Tehdy si vojáci museli menáž kupovat sami, a proto jsou zde ti kupci – pokud si dobře vzpomínám, šlo povětšinou o Féníčany – kteří jdou pochoduujícímu vojsku v patách. Dají se tu najít všemožná tržiště, kočovná divadla a dokonce i soudy, jež dohlížejí na spravedlnost... A račte si uvědomit, že tato armáda táhne celé roky. Řada mužů si cestou pořídila milenky, manželky a dokonce i děti. Toto je vlastně kočovné město...”

Vtom Bisesu jeden z Makedonců šťouchl do zad dlouhým kopím s železným hrotem, takzvanou sarissou, jak ho nazval de Morgan. Nadešel čas jít dál. A tak se ze svahu začali spouštět k táboru.

Bisesa se snažila skrývat únavu. Na žádost kapitána Grovea se s průzkumným oddílem vydala na cestu s cílem pokusit se s onou makedonskou armádou navázat kontakt. Po několikadenním pochodu údolím Indu se toho rána vzdali makedonské hlídce a doufali, že je zavede k velitelům. Od té chvíle urazili v jejím doprovodu možná deset kilometrů.

Zanedlouho se ocitli mezi stany a Bisesa chtě nechtě musela šlapat rozblácenou hlínou a výkaly; zvířecí pach byl potom přímo k nevydržení. Připadala si spíš jako někde na dvoře statku než ve vojenském ležení.

Vzápětí se kolem nich začali shlukovat lidé, kteří civěli na Bisesinu kombinézu, de Morganův společenský oblek a svítivě červené seržové uniformy britských vojáků. Většina těch lidí byla malá, ještě menší než sipáhíové z devatenáctého století, ale muži byli ramenatí, podsadití a už od pohledu nesmírně silní. Vojáci měli tuniky přešívané a záplatované a rovněž kožené stany

vykazovaly známky opotřebení a oprav – ovšem štíty vojákům jen zářily, byly pozlacené, a dokonce i koně měli stříbrná udidla. Šlo o zvláštní směsici ošuntělosti a bohatství. Bisesa vytušila, že tato armáda už je pryč z domova hodně dlouho, ale že slaví úspěchy, jelikož si vydobyla bohatství, o jakém se jejím vojákům ani nesnilo.

Zdálo se, že víc než o samotné Makedonce se de Morgan zajímá o to, jak bude Bisesa reagovat. „Tak co vy na to?“

„Musím sama sebe přesvědčovat, že se mi to nezdá,“ odtušila zvolna. „Že to všechno fakt vidím na vlastní oči – že jsem se nějakým záhadným způsobem přenesla o třiadvacet století zpátky. A taky myslím na všechny ty lidi u nás doma, který by tady strašně rádi byli a všechno to zažili na vlastní kůži.“

„Jistě. Avšak alespoň že tu jsme my, to je vskutku něco.“

Bisesa škobrtla a odměnou jí bylo další píchnutí sarissou do zad. Polohlasem špitla: „Tak bacha, mám za pasem pistoli.“ Přesně jak se dalo očekávat, nepoznali Makedonci, že u sebe zajatci mají ruční zbraně a tak jim je ponechali, jen nože a bajonety jim zabavili. „A mám sto chutí odjistit pojistku a přinutit tady toho kavalíra z doby železný, aby si ten svůj špičatej hrot nacpal do zadnice.“

„To bych vám nedoporučoval,“ odtušil de Morgan nevzrušeně.

Když byl Héfaištióon připraven ponořit se do víru dne, poručil Eumenés komorníkovi, aby přinesl seznam vojska a trestní rejstříky. Tato lejstra si rozložili na nízký stolek. Eumenés s Héfaištióonem se začali jako téměř každé ráno probírat nekonečnými podrobnostmi, které obnášela správa armády čítající desítky tisíc mužů – silou rozličných jednotek vojska, rozdělováním žoldu, posilami, zbraněmi, pancířem, výstrojí či soumary – což byla práce, která nepočkala, ani když zůstávala armáda tolik týdnů na jednom místě jako tentokrát. Dokonce byl

tento úkol ještě složitější než obvykle kvůli požadavkům flotily, která bez hnutí kotvila v ústí delty.

Jako vždy jim vrásky na čele přidělávala zejména zpráva tajemníka jezdeckva. Koně totiž hynuli v obrovském množství a povinností správců jednotlivých provincií po celé říši bylo opatřit zálohy a odesílat je do nerůznějších shromaždišť koní, odkud pak putovali do pole. Jenže jelikož se nadále jaksi nedostávalo spojení, nějakou dobu už žádné nové rezervy nedorazily, a tak tajemník jezdeckva, jenž se soužil čím dál víc, doporučil zkonfiskovat zvířata místním obyvatelům – „Pakliže však lze nějaké schopné oře, kteří neskončili v kotli, ještě nalézt,“ zavtipkoval Héfaistión chmurně.

Héfaistión byl vojevůdcem této části armády. Ovšem Eumenés měl coby královský tajemník vlastní hierarchii, která byla s uspořádáním vojenského velení souběžná. Ke každému hlavnímu armádnímu útvaru – pěchotě, jezdeckvu, žoldákům i ostatním – přidělil pomocného tajemníka, jenž měl zase při ruce dozorce, kteří se z velké části starali o podrobný sběr informací. Na přesnost a platnost svých informací byl Eumenés náležitě pyšný: ve službách Makedonců, z nichž většina, a to i mezi šlechtou, neuměla číst, psát ani počítat, se vsutku jednalo o pozoruhodný výkon.

Eumenés byl však pro svůj úkol dobře vybaven. Byl starší než většina králových blízkých pobočníků a sloužil už královu otci Filipovi a po něm pak i jeho synovi.

Filip ovládl Makedonii tři roky před narozením svého dědice. V oněch dobách bývalo toto království pouze volným seskupením svářících se knížectví, jemuž hrozily barbarské kmeny na severu i nevyzpytatelné řecké městské státy na jihu. Avšak Filip si severní kmeny dokázal záhy podmanit. Konflikt s Řeky byl nevyhnutelný – a když na něj došlo, svým zásadním vojenským vylepšením, totiž skvěle vycvičeným a velmi pohotovým oddílem jezdeckva

zvaným Jízda, porazil Filip pomalou řeckou pěchotu těžkooděnců na hlavu.

Eumenés, Řek z městského státu Kardie, věděl, že zášť vůči barbarským přemožitelům pravděpodobně nikdy nevymizí. Ale v dobách, kdy se civilizace omezovala na pár oblastí obklopených nekonečnými oceány barbarství a neznáma, politicky prozíratelnější z Řeků pochopili, že silná Makedonie je chrání před horšími nebezpečnostmi. Velebili tedy Filipovu smělou touhu vyvrátit obrovskou říši Perskou, a to navenek proto, aby se vykonala msta za dřívější zvěrstva, jichž se Peršané dopustili na řeckých městech. A vzděláváním králova syna v rukou řeckých učitelů, k nimž patřil i slavný Aristoteles, žák Platónův, se ještě posilovalo zdání Filipova zaujetí pro helénismus.

A právě když se Filip připravoval na veliké tažení do Persie, byl úkladně zavražděn.

Novému králi bylo teprve dvacet let, avšak bez bázně a hany navázal na otcovo dílo v místě, kde jej opustil. Díky několika rychlým tažením si upevnil postavení v Makedonii a Řecku. Pak obrátil pozornost ke kořisti, kterou měl Filip téměř na dosah ruky. Perská říše se rozpínala z Turecka přes Egypt až po Pákistán a její velekrál dokázal seskupit síly, jež mohly čítat až milion mužů. Ovšem po šesti letech krátkého, krutého a brilantního tažení nastoupil král makedonský na samotný trůn v Persepolis.

Tento král však nechtěl pouze dobývat, ale především vládnout. Hodlal šířit Asií řeckou kulturu: po celé své říši nechal vybudovat či přestavět města po řeckém vzoru. A co vyvolalo ještě větší spory, snažil se stmelit nesourodé národy, které nyní spadaly pod jeho vládu. Přijal perský způsob oblékání i manýry a svým mužům způsobil otřes, když před jejich zraky políbil na rty kleštěnce Bagóase.

A Eumenés na své životní dráze mezitím postupoval dál a výš společně s králem. Svou zdatností, inteligencí a politickou

bystrostí si získal královu nehynoucí důvěru – a jeho povinnosti rostly s tím, jak se sama říše rozpínala, až nakonec nabyl Eumenés pocitu, jako by na svých zádech nesl tíhu celého světa.

Ale pouhá říše tomuto králi nestačila. Když dobyl Persii, vyslal svou bojem zocelenou armádu, celých padesát tisíc mužů, na jih a západ za bohatou a tajemnou kořistí v podobě Indie. Táhl stále na východ do neprobádaných a nezmapovaných končin k pobřeží, o němž se král domníval, že bude břehem Okeánu, který obepíná celý svět. Byla to prazvláštní země: v řekách číhali krokodýli, lesy byly plné obrovitých hadů a donesly se k nim zvěsti o říších, o kterých dosud ještě nikdo nikdy neslyšel. Ale král se nechtěl zastavit.

Proč ale šel dál? Někteří tvrdili, že je bohem v lidském těle a touhy bohů překračují ty lidské. Jiní byli názoru, že hodlal napodobit skutky velkého reka Achilla. A svou roli měla hrát i zvědavost, neboť muž, jehož učil sám Aristoteles, už přece od mládí bezděky vyrůstal s hlubokou dychtivostí poznat svět. Ovšem Eumenés usoudil, že pravda je prostší. Tento král byl výtvorem svého proslulého otce, a tak nebylo divu, že chtěl nový král samotné otcovo úsilí zastínit a tím dokázat, že je větším mužem.

Nakonec se vojsko, vyčerpané mnohaletým tažením, u řeky Bjás vzbouřilo a ani božský král nemohl jít dále. Eumenés byl toho názoru, že zdravý selský rozum radí mužům dobře. Čeho je moc, toho je příliš; už tak budou mít dost práce udržet to, co již získali.

A kromě toho kdesi v hloubi své rafinované mysli si Eumenés bystře propočítával, jaké výhody to přinese jemu. Odjakživa musel u dvora s někým soupeřit: Makedonci jím opovrhovali za to, že je Řek, bojovníci se mu jako pouhému „písaři“ vysmívali a i jeho obratnost mu nadělala nepřátel ažaž. Zejména pak Héfaistión notoricky žárlil na každého, kdo požíval důvěry jeho milence. Napětí mezi královými společníky často mívalo smrtelné následky. Ale Eumenés vše přežil – a nechyběla mu vlastní ctižádost. S tím,

jak se hlavní důraz královny vlády přesouval od dobývání k politické a ekonomické konsolidaci, mohly nalézt větší uplatnění i prohnatější Eumenovy schopnosti, a proto hodlal získat výhodné postavení, díky němuž by se vyšplhal na lepší místo, než jakým byl pouhý úřad tajemníka.

I po obratu na řece Bjás měl však král nadále jeden veliký cíl. Ještě v hloubi Indie nechal postavit obrovskou flotilu, která se měla plavit po proudu Indu a pak podél pobřeží Perského zálivu, čímž chtěl ustavit novou obchodní cestu, jež by jeho říši ještě více sjednotila. A tak rozdělil síly: Héfaistión měl dovést flotilu k ústí delty, následován družinou se zavazadly a královými cennými slony; Eumenés a jeho štáb cestovali s flotilou. Sám král však zůstal ve své nové indické provincii, kde vedl tažení proti odbojným domorodcům.

Vše probíhalo, jak mělo, než se král pustil do boje s národem Mallů a jejich opevněným městem Multanem. Král vedl s příznačnou smělostí útok sám – ale dostal zásah šípem do hrudi. Poslední depeše, kterou Héfaistión obdržel, zněla, že raněného krále naloží na loď a přepraví po proudu řeky, kde se připojí ke zbytku flotily, zatímco jeho armáda dorazí později.

Ale to už bylo před mnoha dny. Vypadalo to, jako by se vojsko na horním toku řeky, jež dobývalo celý svět, zcela vytratilo. A nebe bylo plné nepředstavitelně prapodivných úkazů; někteří muži si špitali, že zahlédli, jak samo slunce poskakuje po obloze. Taková zvláštní znamení mohla být jedině předzvěstí jakési obrovské a strašlivé události – a o co jiného by se mohlo jednat než o smrt božského krále? Eumenés sice věřil spíše na hmatatelná fakta než na sebevětší množství osudových znamení, ovšem rozluštit tuto informaci, či spíše nedostatek informací, pro něj bylo obtížné, a tak neklid neustále narůstal.

A tak alespoň každodenní povinnost řídit armádu byla rozptýlením od rostoucí nejistoty dané situace. Eumenés s

Héfaistiónem museli řešit sporné záležitosti, které nebylo možno rozsoudit na nižších stupních byrokracie. Dnes před nimi stál případ velitele pěchoty, který když přistihl svou oblíbenou nevěstku na loži kolegy důstojníka, uřízl onomu nešťastníkovi dýkou nos.

„Jest to záležitost dosti škaredá,“ prohlásil Eumenés, „jež dává ostatním špatný příklad.“

„Však věc jest složitější. Zde totiž běží o čin přímo hanebný.“ A byla to pravda, za podobné mrzačení se na králův rozkaz udělovaly přísné tresty, jako tomu bylo třeba v případě vraha, jenž zabil poraženého Dareia, perského velekrále. „A já tyto muže znám,“ pokračoval Héfaistión. „Proslýchá se, že milostníci to byli! Ta dívka se mezi ně vložila, ježto se prý kojila nadějí, že zisk jí bude kanout z toho, když jednoho proti druhému obrátí.“ Podrbal se na dlouhém nose. „A co jest vůbec ta dívka zač?“

To byla dobrá otázka. Nebylo totiž vyloučeno, že do velicí struktury královny armády mohli proniknout příslušníci záštiplných, poražených národů a snažili se napáchat co nejvíce škody. Eumenés listoval pergameny.

Ale než stihl nalézt odpověď, vpadl dovnitř Héfaistiónův dveřník. „Pane! Pojd’ se podívat... Podivná to věc, a nanejvýš podivní lidé...“

Héfaistión vyhrkl: „Přišly zprávy o králi?“

„To nevím, pane. Ach, pojd’, pojd’ již!“

Héfaistión s Eumenem se po sobě podívali. Pak se postavili, přičemž z neopatrnosti převrhli stůl se svítky, a pospíchali ven. Héfaistión ještě cestou popadl svůj meč.

Bisesu s de Morganem odvedli k honosnějšímu shluku stanů, které však nebyly o nic méně zablácené než ostatní. U vchodu stály přísně se tvářící strážé ozbrojené kopími a meči a nesmlouvavě si je měřily. Bisesin doprovod postoupil vpřed a

začal cosi brebentit rychlou řečtinou. Jeden ze strážných stroze přikývl, vešel do prvního stanu a pohovořil s kýmisi uvnitř.

De Morgan byl celý napjatý, nervózní a rozechvělý – jak Bisesa stačila zjistit, byl to stav, do kterého se dostával, když vycítil příležitost. Ona sama se snažila zachovat klid.

Ze stanu se vyvalily další stráže, tentokrát v maličko odlišných uniformách. Ihned Bisesu s ostatními obstoupily a meči pocestným mířily na břicho. Pak vyšli ven dva muži, kteří očividně zaujímali vyšší postavení: na sobě měli vojensky vyhlížející tuniky a pláště, ovšem oděv měli čistý. Jeden z těchto velitelů, ten mladší, se protlačil mezi strážemi. Měl širokou tvář, dlouhý nos a krátké tmavé vlasy. Prohlédl si je od hlavy k patě a pak se jim zadíval vzhůru do obličeje – podobně jako jeho vojáci byl totiž menší než kdokoli z lidí, kteří přišli z budoucnosti. Bisesa připadalo, že je nervózní, sklíčený a nešťastný, ovšem řeč jeho těla jí byla tak cizí, že se to nedalo říct s jistotou.

Postavil se před de Morgana a zařval mu přímo do tváře. De Morgan ucouvl, ucukl před sprškou slin a cosi vykotal v odpověď.

Bisesa sykla: „Co chce?“

De Morgan samým soustředěním sraštil čelo. „Dozvědět se, kdo jsme... Alespoň myslím. Hovoří se silným přízvukem. Jmenuje se Héfaistión. Požádal jsem ho, aby mluvil pomaleji. Řekl jsem mu, že řečtinu zase tolik neovládám – což je pravda, protože to, co mne učili papouškovat ve Winchesteru, je úplně z jiného soudku než toto.“

Nato popošel vpřed i druhý velitel. Byl už od pohledu starší, až na skrovnou ozdobu stříbřitých vlasů plešatý a tvář měl jemnější, úzkou – a bystrou, pomyslela si Bisesa v duchu. Položil Héfaistiónovi ruku na rameno a rozváznějším tónem pohovořil s de Morganem.

De Morganovi se rozjasnil obličej. „No zaplaťpánbůh, konečně opravdový Řek! Jeho jazyk je sice archaický, avšak alespoň jej na rozdíl od těchto Makedonců skutečně ovládá...“

A tak s pomocí dvojího přetlumočení ze strany de Morgana a staršího muže jménem Eumenés, mohla Bisesa vyjádřit to, co chtěla. Sdělila jim, jak se jmenují, a ukazovala za sebe do údolí Indu. „Jsme tam s vojenským oddílem,“ vysvětlovala. „Na druhé straně údolí...“

„Pakliže pravdu díš, bezpochyby bychom se již s vámi setkali dříve,“ opáčil Eumenés.

Nevěděla, co na to říct. Nikdo a nic v jejím životě ji na podobnou událost nepřipravoval. Všechno bylo podivné, na těchto lidech z hlubin času bylo podivné úplně všechno. Byli malí, umounění, statní a jaksepatří svalnatí – měli blíže spíš ke zvířatům než k lidem. V duchu přemítala, jak oni asi nahlízejí na ni.

Eumenés postoupil kupředu. Obcházel kolem Bisesy a prsty zkoumal látku jejího oděvu. Pak spočinul rukou na pažbě její pistole a ona celá strnula; naštěstí ji však nechal bez povšimnutí. „Nejste mi v žádném ohledu povědomí.“

„Jenže ono se všechno změnilo.“ Ukázala na nebe. „Určitě jste si toho všimli. Sluníčko, počasí. Nic už není jako dřív. Stali se z nás poutníci proti vlastní vůli a my vůbec nevíme proč. Podobně jako vy. A přesto nás osud sved dohromady. Možná si můžem – navzájem pomáhat.“

Eumenés se usmál. „S armádou božského krále již posledních šest let končinami prapodivnými trmácím se a vše, s čím jsme se setkali, jsme si rovněž podrobili. Ať již svět jakákoli podivná síla rozrušila, pochybuji, že pro nás by mohla postrachem býti...“

Vtom však zazněl výkřik a rozlehl se celým táborem. Lidé se rozběhli k řece, celé tisíce se jich daly najednou do pohybu, jako by se polem plným trávy přehnal vítr. Přidusal posel a chvatně s Eumenem a Héfaistiónem hovořil.

Bisesa se zeptala de Morgana: „Co je?“

„Prý už přijíždí,“ odvětil obchodník. „Konečně prý přijíždí.“

„A kdo?“

„Král...“

Po řece se blížila malá flotila lodí. Většinu z nich tvořily široké barže s plochým dnem a majestátní triéry se vzdouvajícími se nachovými plachtami. Ovšem plavidlo v čele flotily bylo menší, a jelikož nemělo plachtu, pohánělo ho kupředu patnáct párů veslařů. Na zádi mělo baldachýn obšíváný purpurem a stříbrem. Když se člun přiblížil k táboru, tak baldachýn stáhli a objevil se jakýsi muž, jehož obklopovalo služebnictvo a který ležel na jakémsi zlatistém divanu.

Mezi přihlížejícími davy to zašumělo. Bisesa s de Morganem, na které všichni mimo jejich stráží zapomněli, se spolu s ostatními tlačili k mělkému břehu. Bisesa se zeptala: „Co to teď povídají?“

„Že se jedná o klam,“ odtušil de Morgan. „Že je král mrtev a že toto je pouze jeho tělo, které se vrací, aby bylo pochováno.“

Člun přirazil ke břehu. Vpřed se na Héfaistiónův povel rozeběhla skupinka vojáků s nosítky. Ale postava na divanu se k úžasu všech přítomných pohnula. Muž pokynul nosičům, aby odešli, a pak se za pomoci společníků v bílých rouchách pomalu a s bolestí postavil na nohy. Davy na břehu jeho namáhavý zápas bez hlesu pozorovaly. Měl na sobě tuniku s dlouhými rukávy, nachový plášť a těžký kyrys. Plášť byl obšíváný a lemovaný zlatem a tuniku zdobily vzorky slunečních paprsků a postav.

Muž byl pomenší a podsaditý jako většina Makedonců. Líce měl hladce oholené a hnědé vlasy, sčesané dozadu a s pěšinkou uprostřed, mu splývaly až na ramena. Tvář měl sice ošlehanou větrem, avšak silnou, širokou a pohlednou, pohled pak upřený a pronikavý. A když se obrátil ke shromáždění na břehu, zvláště

naklonil hlavu, maličko ji nachýlil doleva, a pak pozvedl zrak a pootevřel ústa.

„Vypadá jako rocková hvězda,“ špitla Bisesa. „A tu hlavu drží jak princezna Diana. Není divu, že ho milují...“

Davem se opět začal nést šum.

„Všichni volají: ‘To je on’,“ hlesl de Morgan. Bisesa se na něj podívala a ke svému překvapení zahlédla v jeho očích slzy. „To je on! To je sám Alexandr. Můj ty Bože, můj ty Bože.“

A pak propukl jásot a šířil se jako oheň suchou trávou a muži mávali pěstmi, kopími i meči. Vzduchem létaly květiny a na loďku se snášel něžný déšť okvětních lístků.

20. STANOVÉ MĚSTO

Za rozbřesku, po dvou dnech od odjezdu, se mongolský posel vrátil. Zdálo se, že o osudu kosmonautů bylo rozhodnuto.

Sable museli probudit šťouchancem. Kolja už byl vzhůru a oči se mu klížily z nevyspání. V zatuchlém přitní jurty, kde děti zlehka oddechovaly ve svých postýlkách, dostali kosmonauti snídani, kterou tvořil kus nekvašeného chleba a miska horkého čaje. Krásně voněl, zřejmě ho uvařili ze stepních bylin a trav a byl nečekaně osvěžující.

Kosmonauti se pohybovali toporně. Oba se sice z následků pobytu na oběžné dráze rychle zotavovali, ovšem Kolja toužil dopřát si horkou sprchu anebo si aspoň umýt obličej.

Vyvedli je z jurty a nechali je dojít si na záchod. Nebe se projasňovalo a zdálo se, že obvyklý příkrov mraků a prachu je ten den poměrně slabý. Někteří kočovníci vzdávali poctu rozbřesku, přičemž padali na kolena k jihu a východu. Jednalo se o jeden z mála veřejných projevů jejich náboženského cítění; Mongolové byli totiž šamanisti, veřejných rituálů se vystříhávali a věštby, exorcismus a kouzla prováděli v soukromí svých jurt.

Kosmonauty zavedli k malé skupince mužů. Ti už stihli osedlat půltucet koní a dva další připřáhli k nevelkému vozíku s dřevěnými koly. Statní koně vyhlíželi nezkrotně stejně jako jejich majitelé; netrpělivě se rozhlíželi, jako by už chtěli mít tento úkol za sebou.

„Konečně odsud vypadnem,“ zabručela Sable s úlevou. „Těš se na nás, civilizace.“

„Existuje jedno ruské pořekadlo,“ upozornil ji Kolja. „Abychom se nedostali z bláta...“

„S ruštinou se jdi vycpat.“

Mongolové je dostrkali k vozíku. S rukama stále svázanýma na něj museli nastoupit. Když se posadili na holé dno, přistoupil k

nim jakýsi muž, už od pohledu silný i na poměry těchto lidí, a začal jim cosi hlasitě vykládat. Kožovitou tvář měl zvrásněnou jako plastickou mapu.

Sable se zeptala: „Co to mele?“

„Nemám páru. Ale už jsme ho viděli, jen si vzpomeň. Podle mého soudu je to náčelník. A jmenuje se Skakataj.“ Náčelník si je totiž předtím v prvních hodinách zajetí přišel prohlédnout.

„Tenhle malej šmejd z nás bude chtít vytřískat kapitál. Jak byly ty slova, cos jim říkal?“

„Darughači. Tengri.“

Sable upřela na Skakataje planoucí pohled. „Slyšels to? Tengri, Tengri. Jsme vyslanci samotného Boha. A já nehodlám ject do nějakýho vašeho domu rozkoší s rukama spoutanejma za zádama. Koukej nás rozvázat, nebo zařídím, aby ti sežehly prdel hromy a blesky.“

Skakataj z toho pochopitelně rozuměl pouze útržkům mongolštiny, ale tón, který Sable nasadila, na něj zabral. Ještě chvíli se spolu jeden pro druhého nesrozumitelně dohadovali, načež on kývl na jednoho ze svých synů a ten Sable i Koljovi pouta přeřízl.

„To se ti povedlo,“ poznamenal Kolja a mnul si zápěstí.

„To bylo snadný jak facka,“ kasala se Sable. „A dál.“ Začala ukazovat na Sojuz a na padák, který ležel smotaný u jedné z jurty. „Co je moje, chci zpátky. Ten padák naložte na vozejk. A ty věci, co jste šlohlí ze Sojuzu, taky...“ Aby všechno vysvětlila, musela jaksepatří gestikulovat, ale nakonec Skakataj s velikou nechutí nařídil svým lidem, ať padák naloží a z jurty přinesou části vybavení. Zanedlouho vozík až nepřiměřeně přetékal věcmi, k nimž patřil i padák, skafandry a další potřeby. Kolja si překontroloval, že jsou mezi nimi i nouzové zdravotnické pomůcky a světlice – a rovněž součástky amatérské vysílačky,

jejich jediného možného spojení s vnějším světem a s Caseym i ostatními v Indii.

Sable se chvíli výbavou přehrabovala, až vytáhla záchranný člun. Obřadně ho podala Skakatajovi. „Tumáš,“ prohlásila. „Dar z nebes. Až odjedem, tak zatáhni za tenhle kroužek. Chápeš?“ Několikrát mu vše gesty zopakovala, dokud nebylo zřejmé, že jí Mongol porozuměl. Pak se mu uklonila, Kolja jejího příkladu následoval a potom si oba znovu nastoupili na vozík.

Jezdci se rozjeli, přičemž jeden z nich vedl koně zapřažené k povozu na provaze, a i vůz se dal ztěžka do pohybu. „Dík za to skopový, vašnosto,“ volala za sebe Sable.

Kolja si ji prohlížel. Byť byla na počátku nesmírně zesláblá a zranitelná, kousek po kousku získávala nad situací vládu. Během několika dnů od přistání jako by v sobě silou vůle zničila veškerý strach – ovšem její cílevědomost byla tak neochvějná, že z toho byl Kolja až nesvůj. „Ty máš teda kuráž, Sable.“

Sable se zazubila. „Pokud se chce ženská dostat až na špici úřadu pro kosmonautiku, musí se naučit bejt tvrdá. Ale každopádně je docela příjemný, že odjíždíme trochu víc stylově, než jak jsme sem dorazili...“

Vtom se ozvala hlasitá rána a sbor zmatených výkřiků. Skakataj totiž zatáhl za lanko člunu. Mongolové na ten zářivě oranžový výtvar, jenž jim zničehonic vyskočil před očima, užasle zírali s pusou dokořán. Než se vesnice vytratila v dáli, už na nafouknutém okraji člunu začínali skákat děti.

Výprava postupovala pozoruhodně rychle kupředu. Celé hodiny v kuse jezdcí uháněli na koních klusem, což bylo tempo, které zvířata určitě brzy vyčerpá, pomyslel si Kolja, ale tyto koně zřejmě vychovali právě tak, aby podobné zacházení vydrželi. Mongolové v sedle i jedli a od kosmonautů očekávali totéž. Nezastavovali, dokonce ani když si potřebovali odskočit, a tak se

Sable s Koljou naučili uhýbat před sprškami moči z útrob jezdců, které k nim zavál vítr.

Jak projížděli krajinou, čas od času zahlédl Kolja v dálce jakési jiskry, které se tiše vznášely nad zemí. V duchu uvažoval, zda se jedná o ty samé Oči, o které se zmiňoval Casey z Indie. A pokud ano, byly tyto Oči celosvětovým jevem? Býval by přivítal možnost nějaké prozkoumat, ale cesta je k nim nikdy blíž nezavedla a Mongolové zvědavost neprojevovali.

Než slunce vystoupalo do nadhlavníku, dorazili k první zastávce. Šlo pouze o shluk jurt ztracených uprostřed pustiny stepi, ale venku stálo uvázaných několik koní a Kolja zahlédl i stádo dalších, které v dáli neslyšně pobíhalo po stepi. Když se přiblížili, zazvonili jezdci na zvonec a majitelé stanice vyběhli ven. Jezdci s nimi kvapně pohovořili, vyměnili si koně a zase uháněli dál.

Sable si postěžovala: „Menší přestávka by mi bejvala bodla. Tenhle krám má trochu tvrdší tlumiče.“

Kolja se ohlížel po stanici. „Tohle bude určitě ten takzvaný jam.“

„Cože?“

„Mongolové kdysi ovládali celou Eurasii od Maďarska až po Jihočínské moře. Všechny ty země propojili rychlými komunikacemi – systémem cest a stanic, kde se dali přepřahat koně. Podobný systém měli i Římané. Takový posel pak dokázal za den urazit dvě stě nebo i tři sta kilometrů.“

„Tohle mi zrovna jako cesta nepřipadá. Vždyť jedem prázdnou stepí. Tak jak teda potom poznali, kde tohle místo najít?“

„Mongolové se učí jezdit na koni ještě dřív, než umějí chodit,“ vysvětloval Kolja. „Pokud se chtějí vydat na takovouhle ohromnou pláň, musejí být skvělí navigátoři. Možná o tom ani nemusejí přemýšlet.“

I když nadešla noc, Mongolové uháněli stále dál. Vyspali se v sedle a jeden nebo dva z nich vždy ostatní vedli. Sable zjistila, že

jak povoz drncá, nemůže usnout. Ale Kolja byl po dvou bezesných nocích vyčerpaný, přetažený a navíc omámený stepním vzduchem bohatým na kyslík, a tak spal od soumraku až do úsvitu.

Čas od času však přeci jen jezdci váhali. Museli totiž překonávat zvláštní předěly rovné jak přímka mezi holou, vysušenou stepí a oblastmi překypujícími jásavě zelenou trávou i jinými kraji, kde roztroušeně rostly vadnoucí květiny – a pak ještě dalšími a podivnějšími končinami, kde v příkrovech stínu ležely zpola roztáté závěje sněhu.

Koljovi bylo jasné, že tyto podezřele rovné hranice jsou přechody z jednoho časového výřezu do druhého a že je tahle step pospojována z nescíslného množství úlomků různých ročních období – a dokonce i různých epoch. Ale stejně jako sníh v teple roztával, jarní kvítky rychle chřadly a výhonky letních trav byly kropenaté a pokroucené. Až se prostřídají všechna roční období, napadlo Kolju, možná se příroda znovu zotaví, možná se vše společně prolne. Ovšem zároveň tušil, že než se z těchto dávnověkých úryvků vykloubeného času vytvoří nové životní prostředí, potrvá to déle než jediný rok.

Mongolští kočovníci pochopitelně ničemu nerozuměli. I koně se vzpínali a řehtali, když tyto znepokojivé předěly překračovali.

Jednou se jezdci očividně celí bezradní zastavili v místě, které bylo stejně pusté a bezvýznamné jako zbytek stepi. Kolja usoudil, že zde zřejmě bývala stanice a jezdci nedokáží pochopit, jak to, že ji nenašli. Stanice se ztratila, ovšem nikoli v prostoru, nýbrž v čase. Jelikož byli tito kočovníci zřejmě národ velice praktický, tak se přes tuto skutečnost rychle přenesli. Po krátké debatě, která se vyznačovala hojným krčením ramen, se opět rozjeli vpřed, ovšem tentokrát pomalejším tempem; podle všeho totiž dospěli k závěru, že pokud se nemohou spolehnout na stanice při cestách, měli by koně šetřit.

Odpoledne na druhý den se povaha krajiny začínala měnit, byla čím dál tím členitější a hornatější. Projížděli mělkými údolími, občas se přebrodivili potokem a míjeli nízké modřiny a borovice. Obklopovaly je mnohem lidštestjší končiny a Koljovi se ulevilo, že už opustili skličující a neměnnou nezměrnost stepi. Zdálo se, že i Mongolům se zvedla nálada. Když se prodírali jedním menším shlukem stromů, jeden z mladíků s divokou tváří se sehnul, utrl si trs planě rostoucího kakostu a připevnil si ho k sedlu.

Kraj byl poměrně hustě osídlený. Projížděli mnoha jurtovými vesnicemi, některé byly veliké a rozlehlé, odevšud stoupal dým a jeho jemné proužky rozfoukával neutichající vítr. Dokonce zde byly i cesty, nebo spíše značně udusané a vyježděné stezky. Vypadalo to, že tato část mongolské říše přestála Přeryv téměř netknutá, přestože byla plná rozporů mezi jednotlivými výřezy času.

Dojeli k široké, líně plynoucí řece. Nacházel se zde přívoz, tvořený plošinou, která po lanech jezdila na opačný břeh. Plošina byla dost velká, aby se na ni vešli jezdcí, kosmonauti, koně i vůz a všichni naráz se přepravili přes řeku.

Na druhém břehu se otočili k jihu a jeli podél řeky. Kolja si všiml, že se krajinou vine ještě jedna velká řeka a leskne se do dáli; mířili k mohutnému soutoku. Nomádi očividně věděli, kam jedou.

Ale u paty kopce poblíž velkého a ostrého zákrutu jedné z řek došli k jakési kamenné desce, která byla hustě popsaná. Kočovníci zpomalili a civěli na ni.

Kolja chmurně poznamenal: „Ještě ji nikdy neviděli, to je jasné. Ale já ano.“

„Ty už jsi tady byl?“

„To ne. Ale viděl jsem fotky. Pokud se nemýlím, tak se jedná o soutok řek Onon a Balj. A tenhle pomník tady postavili, tuším, někdy kolem roku 1960.“

„Takže tenhle časovej výřez je ještě docela mladinkej. Není divu, že na to koukaj jak tele na vrata.“

„Ten nápis by měl být ve staré mongolštině. Ale nikdo neví s jistotou, jestli to tam vytesali správně.“

„A myslíš, že ty naši hlídači to uměj přečíst?“

„Asi ne. Většina Mongolů byla negramotná.“

„Takže tohle je pomník? Ale čemu?“

„Na památku osmistého výročí narození...“

V té chvíli vystoupali na poslední vyvýšeninu. A tam se před jejich zraky na svěže zelené pláni rozkládala další jurtová vesnice – ne, vesnice ne, uvědomil si Kolja, bylo to město.

Stanů tam musely stát tisíce, tvořily pravidelnou mřížku a zabíraly spoustu hektarů půdy. Některé z jurt nevyhlížely o nic velkolepěji než ty, které se nacházely ve Skakatajově vsi ve stepi, ale uprostřed se tyčila mnohem majestátnější stavba, obrovský komplex vzájemně propojených stanů. Celý byl obehnaný zdí, ale byla tam i okrajová „předměstí“, jakési chudé čtvrti už od pohledu primitivnějších jurt, které se krčily za zdí. Všemi směry protínaly planinu polní cesty, jež vedly k branám ve zdi. Na cestách panoval čilý ruch a uvnitř samotného města stoupal z jurt dým a splýval se světlehnědým smogem, který visel nad městem.

„Kristova noho,“ ulevila si Sable. „To je stanovej Manhattan.“

Snad. Ale na zelených plochách za městem zahlédl Kolja obrovská stáda ovcí, koz a koní, která se spokojeně pásla. „Přesně jak to líčí legendy,“ podotkl. „Odkakživa to byli výhradně kočovníci. Vládli světu, a přesto bylo jejich jedinou starostí, aby se měla jejich stáda kde pást. A až nadejde čas přesunout se na zimní pastviny, celé tohle město zbourají a přestěhují na jih...“

Koně se opět dali do pohybu a celá výprava sjížděla z nízkého svahu k jurtovému městu.

U brány je zastavil strážný v modré tunice poseté hvězdami a plstěné čapce.

Sable nadhodila: „Myslíš, že nás budou chtít prodat?“

„Spíš se asi dohadují o úplatku. Ovšem v téhle říši všechno patří vládnoucí šlechtě – takzvané Zlaté rodině. Skakatajovi lidi nás tudíž nemůžou prodat – už totiž jsme majetkem panovníka.“

Nakonec skupince dovolili pokračovat v cestě. Velitel stráží jim přidělil jednotku vojáků a Sable, Kolja a pouze jeden z mongolských společníků vstoupili v jejich doprovodu i s povozem plným vybavení do města.

Vydali se širokou uličkou a zamířili přímo k velkému stanovému komplexu uprostřed. Zemi tvořilo pouze rozšlapané bláto. Jurt byly honosné a některé dokonce zdobily drahé tkaniny. Ovšem první vjem, který Kolju přepadl, byl smrad – připomínal Skakatajovu ves, ovšem byl tisícinásobně silnější; Kolja měl co dělat, aby se nepozvracel.

Zápach nezápach, ulice byly plné lidí, a to nejen asijského původu. Byli mezi nimi Číňané, možná dokonce Japonci, obyvatelé Středního východu, snad i Peršané či Arméni, Arabové – a dokonce i západoevropané s kulatýma očima. Lidé na sobě měli jemně tkané tuniky, boty a čepice a řada z nich nosila na krku, na zápěstí i na prstech těžké šperky. Křiklavé kombinézy kosmonautů stejně jako skafandry a další vybavení naložené na voze sice přitáhly pár zvědavých pohledů, avšak nikdo jim nevěnoval zvláštní pozornost.

„Jsou na cizince zvyklí,“ poznamenal Kolja. „Pokud jsme naši polohu v čase určili správně, tak se nacházíme v hlavním městě kontinentální říše. Rozhodně tyhle lidi nesmíme podceňovat.“

„To nemám v úmyslu,“ odtušila Sable pochmurně.

Když se přiblížili ke komplexu stanů uprostřed, byla pojednou očividnější přítomnost vojáků. Kolja zahlédl lučištníky i muže s meči, ozbrojení a ve střehu. I ti, co neměli službu, si kolemjdoucí skupinku měřili planoucím pohledem, přičemž se i vytrhovali od jídla a hry v kostky. Ten jeden jediný obří stan hlídala snad tisícovka vojáků.

Dorazili ke vstupnímu stanu, který byl tak velký, že by se do něj bez potíží vešla celá Skakatajova jurta. Nad vchodem visela zástava s vyobrazením bílých jačích ocasů. Proběhla další vyjednávání a pak do hlubin komplexu vyslali posla.

Vrátil se v doprovodu vysokého muže, zjevně šlo o Asiata, který ale měl překvapivě modré oči a drahý oděv tvořený umně vyšívanou vestou a kalhotami. Dotyčný s sebou přivedl celý sbor poradců. Prohlížel si kosmonauty i jejich vybavení, rukama si zběžně osahal tkaninu kombinézy, kterou na sobě měla Sable, a zvědavostí přimhouřil oči. Pak stručně a nesrozumitelně pohovořil se svými poradci. Potom luskl prsty, otočil se a měl se k odchodu. Sluhové začali věci kosmonautů odnášet pryč.

„Ne,“ ohradila se Sable hlasitě. Kolja se v duchu připravoval na nejhorší, ale ona nehodlala ustoupit ani o píd'. Vysoký muž se pomalu obrátil a s očima navrch hlavy na ni překvapeně zíral.

Sable šla k povozu, vzala do ruky kus látky padáku a rozložila ji vysokému muži před očima. „Tohle všechno patří nám. Darughači Tengri. Comprende? A nám to taky zůstane. A tahle látka je náš dar pro samotného panovníka, dar z nebes.“

Kolja nervózně ucedil: „Sable...“

„Nemáme skoro co ztratit, Koljo. A beztak jsi tuhle šarádu začal ty.“

Vysoký muž byl na rozpacích. Pak mu ve tváři na okamžik zahrál úsměv. Vydal rozkazy a jeden z jeho poradců odběhl kamsi do útrob komplexu.

„Víš, že to na něj hrajem,“ prohlásila Sable. „Ale neví, co si o nás myslet. Má za ušima.“

„Pokud je tak prohnáný, měli bychom si dát pozor.“

Poradce se vrátil s pomenším, zakrslým chlapíkem, Evropanem. Mohlo mu být tak kolem třiceti, ovšem pod obvyklým nánosem špíny a také díky střapatým a nestříhaným vousům a vlasům se to dalo těžko určit. Hbitýma, vypočítavýma očima si oba měřil. A pak cosi chvatně prohodil ke Koljovi.

„Zní to jak francouzština,“ řekla Sable.

A skutečně tomu tak bylo. Jmenoval se Basil a narodil se v Paříži.

V předpokoji jim mladá služebnice donesla jídlo a pití – kousky kořeněného masa a citronádu. Byla baculatá, mohlo jí být tak nanejvýš čtrnáct či patnáct a na sobě toho kromě několika závojů příliš neměla. Koljovi rovněž vzdáleně připomínala Evropanku, ale oči měla prázdné; v duchu si říkal, jak daleko od domova asi musí žít.

Brzy vyšlo najevo, co onen vysoký grand zamýšlel. Basil totiž ovládal i mongolštinu, a tak měl posloužit coby tlumočník. „Domnívají se, že všichni Evropané hovoří touž řečí,“ vysvětloval Basil, „od Urálu až po Atlantský okeán. Avšak v takovéto dálavě od Paříže lze podobný omyl pochopiti...“

Kolja uměl francouzsky docela obstojně – vlastně lépe než anglicky. Stejně jako spousta ruských školáků se ji učil coby druhý jazyk. Ovšem Basilově podobě francouzštiny, která byla jen o pár století mladší než samotný tento národ, nebylo snadné rozumět. „Jako bychom se potkali s Chaucerem,“ vysvětloval Kolja Sable. „Uvědom si, jak moc se od jeho dob změnila angličtina... až na to, že Basil se musel narodit ještě o sto nebo i víc let dřív než Chaucer.“ Ale Sable o nějakém Chaucerovi jaktěživa neslyšela.

Basil měl bystrý rozum a pružné smýšlení – Kolja usoudil, že jinak by se takhle daleko ani nedostal – a tak jim trvalo jen pár hodin, než začali jeden druhému jakž takž rozumět.

Basil jim sdělil, že je kupec a že do hlavního města světa přišel udělat štěstí. „Kupci Mongoly milují,“ prohlásil. „To oni východ otevřeli! Čínu, Koreu...“ Chvilí jim zabralo, než identifikovali jména některých míst, o kterých mluvil. „Většinu kupců zde tvoří samo sebou muslimové a Arabové – a většina lidí ve Francii ani netuší, že nějací Mongolové vůbec jsou...!“ A jelikož Basil sledoval hlavně vlastní prospěch, začal jim klást otázky – odkud kosmonauti přišli, co chtějí a co s sebou přinesli.

Sable jim skočila do řeči: „Tak hele, kámo, my žádnýho zprostředkovatele nepotřebujem. Tvým úkolem je přeložit, co říkáme, tomu – no tomu vysokýmu.“

„Yeh-lümu,“ doplnil Basil. „Jmenuje se Yeh-lü Ču-c’aj. Pochází z Kitaje...“

„Zaved’ nás k němu,“ nadhodila Sable bez okolků.

Přestože se Basil ošíval, rozkazovačnost v jejím tónu byla zcela zřejmá i bez tlumočení. Basil tleskl, načež přišel komorník, aby je doprovodil do komnat samotného Yeh-lüho.

Kráčeli plstěnými chodbami a museli sklánět hlavy, protože přístřešky nebyly stavěny pro lidi jejich výšky.

V malé místnůstce v rohu tohoto paláce ze stanů ležel na nízkém divanu Yeh-lü. U opěradla postávali sluhové. Na podloze před sebou měl rozložené jakési vybledlé obrazce, které připomínaly mapy, dále cosi jako kompas, vyřezávané figurky, jež vzdáleně vyhlížely buddhisticky, a také hromádku drobných předmětů – šperků a malých mincí. Jednalo se o zboží, které nabízí astrolog, odhadoval Kolja. Yeh-lü jim elegantním gestem pokynul, aby se posadili na další nízké divany.

Yeh-lü byl trpělivý, musel s nimi totiž mluvit pomocí nejistého tlumočnického řetězu v podání Basila a Kolji. Zeptal se jich, jak se

jmenují a odkud přišli. Při odpovědi, kterou už používali zcela běžně – totiž z Tengri, z Nebes – zakoulel očima. Možná byl astrolog, ale rozhodně ne bloud.

„Potřebujeme lepší historku,“ řekl Kolja.

„Co tyhle lidi vědí o zeměpisu? Vědí vůbec, jaký má svět tvar?“

„To nemám páru.“

Sable si svižně klekla, odsunula plstěnou podložku a odkryla prašnou zem. Špičkou prstu začala kreslit hrubou mapu: Asii, Evropu, Indii, Afriku. A pak prst zabodla přímo do jejího středu. „My jsme tady...“

Kolja si vzpomněl, že se Mongolové odjakživa orientovali podle jihu, jenže mapa, kterou Sable vytvořila, ukazovala k severu; když se na ni jednoduše podívali z opačné strany, vše bylo hned jasnější.

„A tady,“ prohlásila Sable. „Tady je Světový oceán.“ Nakreslila prstem v prachu kolem světadílů kruh se zvrásněným okrajem. „My pocházíme zdaleka – ještě daleko zpoza toho Světového oceánu. Přeletěli jsme ho na svých oranžových křídlech jako ptáci...“ Nebyla to sice úplně pravda, ale nemělo to k ní zase tak daleko a Yeh-lü zřejmě pro danou chvíli její slova přijal.

Basil řekl: „Yeh-lü se chce pozeptati na jam. Nařídil totiž rozestavěti jezdce u všech hlavních cest. Avšak některé jsou poničené. Prý ví, že byl svět velmi narušen. A tak touží zvědět, jak si tento prapodivný jev vysvětlujete a co bude pro říši znamenati.“

„To nevíme,“ odtušila Sable. „Fakt ne. Jsme oběti stejně jako vy.“

Yeh-lü se s tím očividně spokojil. Malátně se postavil a znovu cosi prohodil.

Basil úžasem zalapal po dechu. „Váš dar, ona oranžová tkanina, dojem učinil na samotného panovníka, a proto se s vámi nyní chce setkat.“

Sable ztvrdl pohled v očích. „Konečně to někam spěje.“

A tak se postavili a v mžiku se utvořila skupinka, v jejímž čele šel Yeh-lü, za ním Sable, Kolja a Basil a kolem nich kráčela falanga přísně se tvářících strážů.

Kolja byl strnulý strachy. „Sable, musíme si dávat pozor. Nezapomínej, že jsme majetkem panovníka. On bude mluvit jenom se členy svojí rodiny a možná ještě s několika důležitými pobočníky, jako je Yeh-lü. Ale nikdo jiný se nepočítá.“

„Jo, jasně. Ať je to, jak je to. Ale stejně jsme kabrňáci, Koljo. Jsme tady teprv pár dnů a už jsme se dostali takhle daleko... Ted' si jenom musíme rozmyslet, co budem povídat.“

Zavedli je do mnohem honosnější místnosti. Stěny byly bohatě zdobené výšivkami a tapisériemi, na podlaze pak leželo několik vrstev předložek a koberců tak tlustých, že se po nich chodilo jako po obláčku. Uvnitř bylo plno lidí. Všude kolem korzovali dvořané a u stěn postávali svalnatě vyhlížející vojáci s množstvím zbraní, kteří se pohledem zabodávali do kosmonautů i všech ostatních – dokonce i do sebe navzájem. V jednom rohu jurty tiše vyhrával orchestr, jeho loutny harmonicky zvučely. A ti, co na ně drnkali, byli do jednoho krásní, protože se jednalo o mladičké dívky.

Ale navzdory všemu přepychu se stále jednalo o pouhou jurtu, pomyslel si Kolja, a všudypřítomný zápach tučného masa a zkyslého mléka byl stejně nesnesitelný jako ve skrovném příbytku Skakatajově. „Barbaři,“ zamumlal. „Vůbec nechápali, k čemu jsou města a statky, pro ně byly jenom zdrojem kořisti. Vydrancovali celý svět, ale pořád žijou jako pasáci koz a stany jim přetékaají poklady. A v naší době budou jejich potomci posledními

kočovníky vůbec – a pořád budou vězet ve spárech svých barbarských kořenů...”

„Drž už hubu,“ sykla Sable.

Yeh-lümu v patách došli pomalu doprostřed jurty. Kolem trůnu, který byl středobodem této rozlehlé místnosti, postávalo několik mladých holobrádků. Vypadali téměř jeden jako druhý: zřejmě to budou synové panovníka, napadlo Kolju. A pod trůnem navíc seděla spousta žen. Všechny byly hezké, byť některým mohlo být už od pohledu dobrých šedesát; ty mladší byly pak přímo úchvatně krásné. Šlo o manželky, či konkubíny?

Yeh-lü poodstoupil stranou a oni se ocitli přímo před panovníkem.

Vypadal zhruba na šedesát. Seděl na ozdobně vyřezávaném trůnu a nebyl zrovna příliš vysoký. Avšak byl štíhlý a vzpřímený, zdálo se, že je ve znamenité kondici. Měl kulatou tvář a jemné rysy – typicky asijské – vlasy jen slabounce prošedivělé a úhledně upravenou bradku. V ruce třímал vzorek tkaniny padáku a upřeně je pozoroval. Poté se otočil na stranu a pošeptal cosi jednomu ze svých poradců.

„Má oči jak kočka,“ podotkla Sable.

„Sable – asi víš, kdo to je, vid’?“

„No jasně.“ Načež se k jeho úžasu zazubila – vyzařovalo z ní spíš nadšení než strach.

Černýma, necitelnýma očima si je prohlížel sám Čingischán.

21. NÁVRAT DO DŽAMRÚDU

Za úsvitu probudil Bisesu hlahol trubek. Vylezla ze stanu, protáhla se a spatřila, že se svět halí do modrošedého oparu. Nad celou říční deltou se linuly noty z trubek spolu s dýmem nočních ohňů.

Opravdu se nacházela v táboře Alexandra Velikého, nebyl to sen – ani noční běs. Ovšem po ránu jí vždycky Myra chyběla nejvíce a i na takovémhle podivuhodném místě se jí po dcerce stýskalo.

Zatímco se král a jeho poradci rozhodovali, co dál, strávili Bisesa, de Morgan a ostatní v táboře u delty Indu noc. Lidé z budoucnosti byli sice hlídáni, ale dostali na přespaní vlastní stan. Samotný stan byl vyrobený z kůže. Byl ošoupaný, odřený a příšerně to v něm páchlo koňmi, jídlem, kouřem a potem vojáků. Ovšem šlo o důstojnický stan a přepychovější ubytování už měl pouze Alexandr a jeho vojevůdci. Všichni však byli vojáci a na spartánské podmínky byli zvyklí, tedy až na Cecila de Morgana, ale i ten pochopil, že stěžovat si nemá cenu.

A tak byl de Morgan celou noc jako pěna, ale v očích mu blýskalo. Bisesa měla za to, že už asi v duchu počítá, jaký vliv by mohl uplatňovat ve své nové úloze nenahraditelného tlumočnicka. Stýskal si však, s jakým ‘barbarským’ přízvukem prý ti Makedonci řecky mluví. „Komolí ch na g a th na d. Když říkají ‘Filip’, zní to jako ‘Bilip’...”

Jakmile se rozednilo, poslal Eumenés, královský tajemník, do Bisesina stanu komorníka, aby jim oznámil královo rozhodnutí. Převážná část armády prý prozatím zůstane zde, ale vyčleněná družina vojáků – pouhá tisícovka! – zamíří údolím Indu do Džamrúdu. Většinu měli tvořit Štítonoši, úderné jednotky, které se vysílaly na výpravy, jako byly noční přepady a namáhavé pochody – a kterým byla svěřena Alexandrova vlastní bezpečnost. Sám král

se měl na cestu vydat rovněž, a to spolu s Eumenem a svým oblíbencem a milencem Héfaistiónem. Alexandra očividně zaujala vyhlídka, že tyto vojáky z budoucnosti spatří přímo v jejich baště.

V Alexandrově armádě, zocelené mnohaletým tažením, panovala pozoruhodně vzorná disciplína, a tak byly přípravy završeny během několika hodin a pak zazněly rozkazy k pochodu.

Pěšáci se i se zbraněmi a lehkými tornami na zádech seskupili do řad. Každá jednotka, zvaná dekas, nebo-li desítka, ačkoli obvykle čítala šestnáct mužů, měla svého sluhu a soumara, který jí nesl vybavení. Těmito zvířaty byly povětšinou muly, ale našlo se mezi nimi i pár zapáchajících velbloudů. Pěchotu mělo doprovázet několik set příslušníků Alexandrově makedonské jízdy. Jejich koně byli malí a vypadali dost podivně; Bisesin telefon prohlásil, že pravděpodobně pocházejí z evropského nebo středoasijského chovu, očím zvyklým na arabská plemena připadali poněkud neohrabaní. Koně měli pouze lehké kožené podkovy, a pokud by je jezdci na kamenité či členité zemi příliš hnali, dozajista by je rychle uštvali. A navíc neměli třmeny – tito pomenší, silní chlapi koni mocně sevřeli boky nohama a při jízdě jej ovládali už od pohledu krutými udidly.

Bisesa a Britové se měli vydat na cestu s makedonskými důstojníky, kteří šli stejně jako jejich vojáci po svých – stejně na tom byli dokonce i královi společníci a vojevůdci. Pouze král se musel kvůli svým zraněním vézt, a to na voze taženém několika koňmi. A s ním jel jeho osobní lékař, Řek jménem Filip.

Ale jen co vyrazili, tak Bisesa zjistila, že ta tisícovka vojáků včetně vojenské výbavy, sluhů, soumarů a důstojníků je pouze jádrem celé kolony. Za nimi se totiž táhl zástup žen a dětí, kupců s plně naloženými povozy a dokonce i několik pastevců, kteří hnali stádo vychrtlých ovcí. Po několika hodinách pochodu se toto roztroušené a nekoordinované procesí roztáhlo do délky dobrého půl kilometru.

Přemísťovat tuto armádu krajinou i s veškerým vybavením vyžadovalo obrovské úsilí, na něž si nikdo ze zúčastněných nestěžoval. A jakmile si vojáci osvojili rytmus pochodu, a někteří z nich už pod Alexandrovým velením ušli tisíce kilometrů, tak nepolevili a zoceleně kráčeli co noha nohu mine kupředu, jak už to ostatně pěšáci dělávali odnepaměti. Mašírování nebylo ničím novým ani pro Bisesu a britské vojáky a dokonce i de Morgan vše mlčky snášel se statečností a odhodláním, které Bisesa musela chtít nechtít obdivovat. Tu a tam si Makedonci zpívali zvláštní, zadumané písně v podivných tóninách, které Bisesiným moderním uším zněly falešně. Tito lidé z hlubin dávnověku jí stále připadali tak podivuhodní: byli nevysocí, podsadití, živí, jako by patřili k úplně jinému živočišnému druhu.

A když měla Bisesa možnost, prohlížela si krále.

Alexandr seděl na skvostném a masivním zlatém trůnu, nechával se silou zvířat táhnout Indií a na sobě měl pás a pruho vanou tuniku, kolem nachové makedonské čapky měl na hlavě zlatý diadém a v ruce držel zlaté žezlo. Řeckého už toho na Alexandrovi příliš nebylo. Jeho přijetí perských způsobů možná bylo více než jen diplomatické, možná se velkolepostí a bohatstvím této říše nechal svést.

Na cestě mu seděl po boku jeho patolízalský prorok Aristander, vousatý stařec v umouněné bílé tunice s pronikavýma, vypočítavýma očima. Bisesu napadlo, že tento šarlatán má možná strach, jaký vliv budou mít lidé z budoucnosti na jeho postavení králova dvorního věštce. O opěradlo trůnu se pak nonšalantně opíral perský kleštěnec jménem Bagóas. Byl to pohledný, silně nalíčený mládenec v průsvitné tóze, který čas od času pohladil krále po zátylku. Bisesa se jen musela smát, jak utrápené pohledy vrhal po tomto stvoření Héfaistión.

Alexandr však seděl na trůnu zhroucený. Pro Bisesu nebylo těžké s pomocí telefonu zjistit, v jakém okamžiku jeho životní

dráhy se s ním setkala. Věděla tudíž, že je mu dvaatřicet, a ačkoli měl silné tělo, vypadal vyčerpaně. Po mnohaletém tažení, při němž vedl své muže přímo do bitevní vřavy s obětavou udatností, která dozajista mnohdy hraničila až s nerozumem, si s sebou Alexandr nesl důsledky několika závažných zranění. Zdálo se, že se mu snad i obtížně dýchá, a postavit se na nohy dokázal pouze díky mimořádné síle vůle.

Bylo to zvláštní, když si člověk uvědomil, že tento stále ještě mladík už ovládá přes dva miliony čtverečních kilometrů a že dějiny závisejí na jeho rozmaru – a ještě zvláštnější bylo pomyšlení, že na časové přímce Země má už jeho tažení svůj vrchol za sebou. Smrt ho měla dostihnout během několika měsíců a jeho hrdí oddaní důstojníci, kteří kráčeli v jeho stopách, by pak začali dělit Alexandrova panství na kusy. Bisesa v duchu přemítala, jaký nový osud ho asi čeká.

Uprostřed odpoledne se pochod zastavil a cestující armáda rychle vytvořila jakési předměstí rozlehlého stanového města u delty Indu.

Vypadalo to, že vaření je zde zdoluhavý a složitý proces, a hodnou chvíli trvalo, než se rozdělaly ohně a než to začalo v kotlích a hrncích vřít. Ovšem mezitím se hodně pilo, vyhrávalo, tančilo a k vidění byla dokonce i improvizovaná divadelní představení. Kupci rozložili své stánky a táborem se mihlo několik nevěstek, které pak zmizely ve stanech vojáků. Většina zdejších žen však byli manželky či milenky vojáků. Kromě Indek tu byly i Makedonky, Řekyně, Peršanky, Egyptanky a dokonce i pár cizokrajných duší, jejichž původ Bisesa nic moc neříkal, kupříkladu příslušnice národa Skythů a Baktrů. Mnohé z nich měly děti, některým už bylo pět či šest let, jejichž složitý původ prozrazovala barva pleti a vlasů, a celým táborem se nesl nepatřičný dětský pláč.

V noci ležela Bisesa ve stanu, snažila se usnout a poslouchala nářek dětí, smích milenců a truchlivé, opilé bědování Makedonců, kterým se stýskalo po domově. Bisesa byla vycvičená pro operace, kdy se kamsi jen na pár hodin letecky přepravila, obvykle nebyla ze základny pryč déle než jediný den. Ovšem Alexandrovi vojáci vyrazili z Makedonie a napříč celou Eurasií po svých a došli až k indické Severozápadní hranici. Zkoušela si představit, jaké to asi bylo pochodovat za Alexandrem celé roky a dorazit na místa tak vzdálená a neprozkoumaná, že mohlo jeho armádě o velikosti města připadat, jako by snad bojovala na Měsíci.

Po několika dnech pochodu se začaly mezi Makedonci a jejich souputníky objevovat stížnosti na podivné choroby. Tyto infekce propukly s velikou silou a několik lidí dokonce zemřelo, ale Bisesa je spolu s Brity díky základním znalostem polní medicíny dokázala rozpoznat a do jisté míry i vyléčit. Bisesě bylo jasné, že jak Britové, tak ona sama s sebou z budoucnosti přinesli bacily, vůči nimž Makedonci postrádali imunitu; během své odysey byli sice Makedonci vystaveni mnohým neznámým epidemiím, ovšem do vzdálené budoucnosti přeci jen nedorazili ani oni. Zřejmě bylo pro všechny zúčastněné štěstí, že tyto infekce záhy vymizely. A nikde se nevyskytly známky, že by došlo k opačné nákaze, že by Brity skolily viry přenášené Makedonci; Bisesu napadlo, že o této chronologické asymetrii by nějaký epidemiolog mohl sepsat celé vědecké pojednání.

Den za dnem pochodovali a pochodovali. Jelikož je vedli průzkumníci samotného Alexandra a navíc se řídili pečlivými mapkami údolí Indu, které nechal už dříve vypracovat, vraceli se do Džamrúdu jinou cestou, než kterou z opačného směru přišla Bisesa.

Jednoho dne, už jen pouhých pár dní cesty od Džamrúdu, narazili na město, které nikdo z nich neznal. Procesí se zastavilo a

Alexandr poslal skupinku zvědů, aby zjistili, jak se věci mají, a spolu s nimi šla i Bisesa a někteří Britové.

Město mělo šikovnou polohu. Veliké bylo asi jako rozlehlý obchodní dům a rozkládalo se na dvou zemských vyvýšeninách, obehnaných mohutnými valy z ostře pálených hliněných cihel. A navíc bylo dobře vystavěné, mělo široké, rovné ulice tvořící mřížkový systém a zdálo se, že ještě donedávna se v něm bydlelo. Ale když průzkumníci obezřetně prošli branami, uvnitř nikoho nenašli, ani živáčka.

Město však nebylo tak staré, aby se mohlo jednat o rozvaliny, na to bylo příliš zachovalé. Některé prvky jako dřevěné střechy byly ještě neporušené. Ale přesto jeho obyvatelstvo muselo zmizet už před drahnou dobou. Zbýlých pár kusů nábytku a nádobí bylo rozlámaných, pokud zde zůstaly nějaké potraviny, tak už je dávno odnesli ptáci a psi a všechno pokrýval rezavě hnědý prach unášený větrem.

De Morgan je upozornil na složitý systém kanálů a studní. „Musíme o tom povědět Kiplingovi,“ prohlásil se suchým humorem. „Ruddy, to je veliký příznivec kanálů. Podle něj jsou prý známkou civilizace.“

Země byla hodně udusaná a rozježděná. Když zabořila Bisesa ruku do prachu, zjistila, že se pod ním skrývá spousta harampádí: střepy rozbité keramiky, hliněné ozdoby, sošky z jílu, úlomky loutek, kousky kovu, které připomínaly kupecká závaží, či destičky popsané písmem, které neznala. Každíčký čtvereční centimetr země jako by byl silně zdupaný a ona chodila po vrstvách suti, suti mnoha staletí. Toto místo muselo být prastaré, šlo o pozůstatek časů mnohem dávnějších, než ze kterých pocházeli Britové nebo dokonce i Alexandrova výprava; bylo tak staré, že ho ještě před její vlastní dobou překryla pohyblivá zemina. Jednalo se o připomínku, že tento lán světa byl obydlený,

ba dokonce civilizovaný, už nesmírně dlouho – a že hlubiny času rozbrázděné Přeryvem skrývají mnohá tajemství.

Jenže město zelo prázdnotou, jako by si jeho obyvatelé sbalili svých pět švestek a kamenitou plání odešli pryč. Eumena napadlo, jestli řeky vinou Přeryvu nezměnily směr svého toku a ti lidé se nevydali hledat vodu. Ovšem zdálo se, že k onomu vysídlení došlo už před příliš dlouhou dobou, než aby bylo něco takového pravděpodobné.

Odovědi se jim zkrátka nedostávalo. Vojáky, jak Makedonce, tak Brity, to opuštěné místo plné ozvěn, hotové město duchů, děsilo. Dokonce v něm před dalším dnem pochodu ani nepřenocovali.

Po několikadenním pochodu dorazil Alexandrův průvod do Džamrúdu, a to k úžasu a ohromení na všech stranách.

Casey se stále ještě o berlích vybelhal ven, aby přivítal Bisesu a objal se s ní. „Tak tomuhle bych fakticky nevěřil. Ty bláho, a ten smrad.“

Bisesa se zasmála. „Tak člověk dopadne, když čtrnáct dnů pojídá kari v koženém stanu. Je to zvláštní – Džamrúd už mi skoro připadá jako domov, i s tím Rudyardem Kiplingem a vůbec.“

Casey zabručel: „Víš, něco mi říká, že jinej domov nějakou dobu ani mít nebudem, protože zatím ani v náznaku nevidím žádnou možnost, jak se vrátit. Tak pojď do pevnosti. Víš, co se Abdikadirovi povedlo zbastlit? Sprchu. Ukazuje se, že i pohani můžou bejt k užitku – teda aspoň ti, co maj za ušima...“

V pevnosti se kolem ní Abdikadir, Ruddy i Josh ihned shlukli a lačnili po jejích dojmech. Jak se dalo předpokládat, zejména Josh měl radost, že ji vidí, a v drobné tváři mu hrály úsměvy. A ji zase těšilo, že se znovu nachází v jeho bystré, roztomilé společnosti.

Zeptal se jí: „Jak smýšlíte o našem novém příteli Alexandrovi?“

Bisesa s povzdechem odvětila: „Musíme s ním žít. Jeho síly převyšují co do počtu ty naše – teda myslím síly kapitána Grovea – možná až stonásobně. Podle mého je prozatím Alexandr jediná naděje, kterou máme.“

„A Bisesa se rovněž zaručeně domnívá,“ nadhodil Ruddy úlisně, „že pro svůj průzračný zrak a zářivou kšticí, jež mu spadá až na ramena, je Alexandr náramný štramák...“

Josh se vztekle zarděl.

Ruddy navázal: „A co vy, Abdi? Ne každému se poštěstí ocitnout se tváří v tvář tak pradávnné rodinné legendě.“

Abdikadir se usmál a prohrábl si plavé vlasy. „Třeba se mi povede zastřelit svého pra-na entou dědečka a dokážu tak, že jsou všechny ty paradoxy vlastně nepravdivý...“ Ale v duchu už chtěl přejít k důležitějším věcem. Toužil totiž Bisesu cosi ukázat – a to nejenom vlastnoručně vyrobenou sprchu. „Vydal jsem se zpátky do té části jednadvacátého století, se kterou jsme se sem dostali, Biseso. Objevil jsem tam jeskyni, a tak jsem jí prozkoumal...“

Zavedl ji do skladiště pevnosti. Vzal do ruky velikou pušku, zabalenou ve starých hadrech. Kov se jí leskl olejem. „Měli jsme od rozvědky zprávy, že se tady tyhle krámy válejí,“ vysvětloval. „Byl to ten den ve vrtulníku jeden z úkolů naší mise.“ Ležely před nimi dělobuchy, několik starých granátů ještě ze sovětské éry. Sehnul se a vzal jeden do ruky; připomínal polévkovou konzervu upevněnou na tyčce. „Nějak velká skrejš to nebyla, ale tohle jsem dotáhnul.“

Josh se opatrně dotkl hlavně samopalu. „Podobnou zbraň jsem jaktěživ neviděl.“

„To je kalašnikov. V mejch časech už je to starožitnost – tenhle kvér tady zbyl po sovětský invazi, ke který došlo, řekněme, nějakých padesát let před naší dobou. Ale řek bych, že pořád funguje. Bojovníci z kopců ty svoje kalachy odjakživa milovali.“

Není nic spolehlivějšího. Dokonce se ani nemusí čistit, ale většina z těch maníků se s něčím takovým stejně nikdy nebabrala.“

„Vraždicí stroje z jedenadvacátého století,“ prohodil Ruddy znepokojeně. „To je pozoruhodné.“

„Otázka zní,“ podotkla Bisesa, „co s nima. Myslíte, že by bylo fér použít zbraně z jednadvacátého století proti armádě, dejme tomu, z doby železný – bez ohledu na případný šance?“

Ruddy se zadíval na samopal. „Biseso, my vůbec netušíme, co na nás okolo číhá. Tuto situaci jsme si sami nezvolili, a ať už nás do ní uvrhla jakási bytost či souhra okolností, náš blahobyt se při tom rozhodně příliš v potaz nebral. Po mém soudu zde nejsou líbivé otázky po mravnosti na místě a příkazem dne je pragmatismus. Nebylo by snad pošetilostí se těchto svalů z oceli a střelného prachu zbavovat?“

Josh si povzdechl. „Hovoříte stejně okázale jako vždy, Ruddy, příteli můj. Avšak nezbyvá mi než s vámi souhlasit.“

Oddíl Alexandrový armády rozbil svůj tábor půl kilometru od Džamrúdu. Zanedlouho zahořely ohně a jako obvykle ožila směsice vojenského ležení a kočovného cirkusu. Onu první noc ještě mezi oběma tábory panovala značná podezřívavost a mlčky vytyčenou hranici na obchůzkách hlídkovali jak britští, tak makedonští vojáci.

Druhého dne se však začaly ledy lámat. Všechno vlastně začal Casey. Nějakou dobu totiž postával v hraničním pásmu a pohledem zastrašoval jakéhosi pomenšího, zavalitého makedonského veterána kolem padesátky, načež ho gesty vyzval na pěstní souboj. Bisesa věděla, o co jde: mezi některými vojenskými oddíly se jednalo o tradici, kdy se pořádaly boxerské zápasy na jednu minutu bez pravidel, při nichž byly povoleny jakékoli chvaty a jejichž cílem bylo jednoduše vymlátit z protivníka duši.

I přes Caseyho bojovnost bylo každému jasné, že s jednou nohou na takové klání nemá, a tak ho zastoupil kaprál Batson. Svlечený jen do kalhot a šlí vypadal tento severoanglický chasník téměř jako dvojče podsaditého Makedonce. Kolem nich se rychle vytvořil hlouček, a jakmile zápolení začalo, každá strana hned začala hlasitě povzbuzovat svého šampióna. „Nandej mu to, Joe!“

„Alalalalai!“ Casey bitku stopoval a přesně po vyměřené minutě ji ukončil – za tu dobu schytl Batson mnoho ran na tělo, ovšem Makedonec měl zřejmě zlomený nos. Vítěz nebyl zcela zřejmý, ale Bisesa si povšimla, že se mezi zúčastněnými pozvolna vytváří úcta, drsný respekt jednoho bojujícího vojáka vůči druhému, přesně jak měl Casey v úmyslu.

O dobrovolníky na další souboj rozhodně nebyla nouze. Ale když jeden ze sipáhů odnesl tyto hrátky zlomenou rukou, muselo zakročit důstojnictvo. Místo toho se tedy na návrh Makedonců pustili do jiné sportovní soutěže, tentokrát se jednalo o zábavu zvanou sfaira. Z této makedonské tradice se vyklubala hra s koženým míčem, s nímž se běhalo a házelo, trochu podobná britskému ragby či americkému fotbalu – ovšem podstatně násilnější. A opět se do všeho vložil Casey; vytyčil hřiště, odsouhlasil pravidla a působil coby rozhodčí.

Později se někteří britští vojáci pokusili naučit Makedonce pravidla kriketu. Nadhazovači metali na pásu země vytyčeném kolíky improvizovaných branek tvrdým korkovým míčkem, který byl od nadměrného používání celý otlučený, a pálkaři s vervou máchali podomácku vyrobenými pálkami. Bisesa s Ruddym si udělali chvilku a přihlíželi. Utkání pěkně odsýpalo, i když vysvětlovat pravidlo o postavení nohy před brankou představovalo pro mimické umění Britů náročný úkol.

A toto vše se dalo přímo pod dohledem vznášejícího se Oka. Ruddy ucedil: „Lidská mysl oplývá pozoruhodnou schopností vstřebávat prapodivnosti.“

Při jednom prudkém odpalu vyletěl míček do výšky a do nehybného Oka narazil. Ozval se zvuk, jako by míček udeřil do stěny z tvrdé skály. Pak se odrazil přímo do rukou hráče v poli a ten zvedl vítězoslavně ruce nad hlavu z radosti, že vyřadil pálkaře. Bisesa si všimla, že Oka tento políček nijak z klidu nevyvedl.

Hráči kriketu se seběhli v rozhádaný hlouček. Ruddy se škrábal na nose. „Pokud tomu dobře rozumím, dohadují se, zda míček odražený od onoho Oka lze považovat za právoplatně chycený!“

Bisesa zavrtěla hlavou. „Já jsem kriket nikdy nepochopila.“

Díky všem těmto iniciativám se napětí a tiché nepřátelství do konce druhého dne z valné části vytratilo, a proto Bisesu nikterak nepřekvapilo, když zahlédla, jak Britové i sipáhíové vstupují do makedonského tábora. Makedonci si s nimi milerádi vyměňovali jídlo, víno a dokonce i suvenýry jako boty, přilby nebo zbraně doby železné za skleněné korálky, foukací harmoniky, fotografie a další cetky. A zdálo se, že některé nevěstky z tábora těm mužům z budoucnosti, kteří měli oči doslova navrch hlavy, ochotně nabídnou své služby zcela zdarma.

Třetího dne vyslal Eumenés do pevnosti komorníka, který povolal kapitána Grovea a jeho poradce před samotného krále.

Ze všeho nejvíc vadila Koljovi špína. Po několika dnech ve stanovém městě si už připadal špinavý jako Mongol a navíc stejně zavšivený – dokonce měl za to, že na něm ti cizopasníci našli svůj domov, že je pro ně zdrojem doposud nevyužitého, čerstvého masa. Pakliže nezemře na otravu z jídla, tak ho nejspíš vysají do poslední kapky krve.

Ale Sable prohlásila, že se prý musejí přizpůsobit. „Koukni se na Yeh-lüho,“ namítla. „Je to civilizovaněj člověk. Nebo si snad myslíš, že vyrůstal v podobným svinstvu? Jasně, že ne. Když to vydrží on, tak ty taky.“

Měla pochopitelně pravdu. Ovšem život s Mongoly to nikterak neulehčovalo.

Zdálo se, že Čingischán je trpělivý muž.

Se světem se stalo cosi nepochopitelného. A ať už se jednalo o cokoli, následkem bylo narušení mongolské říše, jak bylo vidět na rozpadu jamu, rozsáhlé soustavy stanic a poslů rozmístěných po celém impériu. Čingischán kdysi vybudoval říši a bez ohledu na stav světa to hodlal učinit znovu – ať už on sám anebo jeho schopní synové. Ovšem Yeh-lü Čingischánovi radil posečkat. Mongolové totiž měli odjakživa ve zvyku nejprve nashromáždit informace a teprve potom se rozhodnout, jak udeřit, a Čingischán svým rádcům naslouchal.

I během tohoto období úvah si však Čingischán uvědomoval, že je potřeba, aby se vojáci udržovali v kondici a aby měli co na práci. Vypracoval tedy přísný výcvikový plán, v němž nechyběly ostré pochody a jízda na koni. A rovněž nařídil zorganizovat štvanci. Mělo se jednat o velkolepý hon na území mnoha kilometrů a připravit jej trvalo týden. Cvičilo se při něm manévrování s oddíly, zacházení se zbraněmi, spojení mezi

jednotkami a rovněž to, jak vojáci zachovávají kázeň a jak snášejí útrapy. Šlo o význačnou událost, tento lov totiž spočíval v samém jádru sebehodnocení i vojenských metod Mongolů.

A Sable se mezitím vydávala na průzkum jurtového města. Zaměřovala se zejména na vojáky, jelikož chtěla poznat jejich způsob boje.

Mongolské válečníky přítomnost Sable popouzela. Kolja vyzbrojoval, že na to, že námluvy zde obvykle spočívaly v únosu budoucí manželky ze sousední jurty, měly ženy v mongolské společnosti nečekaný vliv – pokud tedy ovšem byly příslušnicemi Zlaté rodiny. Hlavní slovo při rozhodování měla u dvora Čingischánova první manželka Borte, které bylo zhruba stejně tolik co jemu. Bojovat ovšem ženy nemohly. A tak si válečníci na tu prazvláštní ženu z Nebes v oranžovém šatu dávali pozor a neholdali se jejím obhlídkám podřizovat.

Zlomový okamžik nadešel ve chvíli, kdy jeden z jezdců, zpít rýžovým vínem, pozapomněl na moc Nebes a pokusil se ze Sable servat kombinézu. Byl to podsaditý, silný chlap, veterán z prvního tažení Mongolů do Ruska, a tudíž měl nejspíš osobně na svědomí stovky zmařených životů – ovšem na chvaty bojových umění jedenadvacátého století byl krátký. Sable ho i s jedním odhaleným bledým nadrem poslala během několika vteřin k zemi, kde zůstal ležet a křičel bolestí, protože měl nadvakrát přeraženou nohu.

Díky tomu získala Sable velmi záhy výsadní postavení. Najednou směla chodit, kam se jí zachtělo – a dala si nesmírně záležet na tom, aby si historka o jejím vítězství, patřičně příkrášlená, našla cestu až ke dvoru. Ovšem Kolja zároveň vycítil, že jsou z ní Mongolové čím dál víc nesví, a to samozřejmě nebylo dvakrát dobře.

Když se to tak vzalo, i on z ní byl nesvůj. Její strach byl dávno ten tam, a jak dny ubíhaly a ona se beztretně snažila zdolávat další a další překážky, narůstalo její sebevědomí i odhodlanost.

Skutečnost, že se stala trosečnicí v tomto úseku třináctého století, jako by v ní probudila jakési prehistorické pudy.

Kolja zatím trávil čas ve společnosti Yeh-lüho, vrchního správce říše.

Yeh-lü se narodil jako příslušník jednoho ze sousedních národů a do mongolského tábora se dostal coby zajatec; jelikož se vyučil astrologem, vystoupal v této říši analfabetů rychle vzhůru. Yeh-lüho a další vzdělance u dvora pověřil správou rozrůstající se říše sám prozíravý Čingischán.

Yeh-lü si za vzor pro nový stát zvolil Čínu. Ze zajatců, které Mongolové přivedli ze svých výpadů do severní Číny, si vybral ty nejschopnější, aby mu s tímto projektem pomáhali, a z jejich kořisti si vybral knihy a léky. A proto, jak prohlásil, prý jednou v Mongolsku během jakési epidemie dokázal díky čínské medicíně a postupům zachránit spoustu životů.

Yeh-lü se snažil mírnit mongolskou krutost tím, že se dovolával vyšších cílů. Čingischán dokonce zvažoval, že by Čínu zcela vyliidnil, aby tak získal víc pastvin pro svoje koně, avšak Yeh-lü mu to vymluvil. „Mrtví neplatí daně,“ prohlásil tehdy. Kolja usoudil, že jeho dlouhodobým záměrem je civilizovat Mongoly tím, že se asimilují s nekočovnými národy, které si podrobili – podobně jako Čína vstřebala předchozí vlny nájezdníků ze severních pustin a kulturně se jim přizpůsobila.

Kolja ani trochu netušil, jak dopadne jeho osobní dobrodružství. Ovšem pakliže měl zůstat vězet zde na Miru, tak v lidech jako Yeh-lü spatřoval největší naději pro budoucnost. A proto s Yeh-lüem s radostí debatoval o povaze nového světa a vytyčoval plány, jak dále postupovat.

Yeh-lüho zaujalo, jak se Sable poprvé pokusila načrtnout do prachu na zemi mapku zeměkoule. A tak s Koljou sestavili podrobnou mapu celého světa, a to podle Koljových vzpomínek a plánek ze Sojuzu. Yeh-lü byl inteligentní člověk, jemuž nečinilo

potíže přijmout skutečnost, že je Země kulatá – podobně jako Řekové totiž i čínští učenci již dávno poukazovali na zaoblený obrys zemského stínu, který planeta při zatmění Měsíce vrhá na toto těleso – a stejně snadno pochopil i přenesení povrchu zeměkoule na rovnou plochu.

Po vyhotovení několika předběžných náčrtů shromáždil Yeh-lü skupinku čínských písařek. A ty začaly vytvářet obrovskou hedvábnou verzi mapy světa. Po dokončení mělo jejich dílo pokrývat podlahu jedné z jurt panovníkova rozlehlého obydlí.

Z obrazu, který jim rostl před očima, byl Yeh-lü u vytržení. Upoutalo ho, jak malý kousek Eurasie již zbýval Mongolům dobýt; z mongolského hlediska, které pojímalo rovnou celé světadíly, to byl totiž z Ruska zeměmi západní Evropy k pobřeží Atlantiku pouze krůček. Avšak zároveň měl Yeh-lü strach, jak mapu předvede Čingischánovi, protože v Novém světě, na Dálném východě, v Australasii, Jižní Africe i Antarktidě byla celá řada území, o kterých Čingischán vůbec nevěděl.

Výtvar písárek byl vskutku překrásný, to musel Kolja uznat, ledové čepičky byly vyvedeny velejemnými bílými vlákny, hlavní řeky vyznačovaly pro změnu nitě opředené zlatem, důležitá města pak představovaly drahé kameny a vše obklopovaly pečlivě vyšívané mongolské nápisy – Kolja se ke svému údivu dozvěděl, že před Čingischánem neměli Mongolové vlastní písmo a teprve on přejal coby základ písmo sousedních Ujgurů.

Neúnavně pracující služebnice byly na své dílo zjevně pyšné a Yeh-lü s nimi jednal po dobrém a chválil je za jejich zručnost. Pak se ovšem Koljovi doneslo, že tyto služebné jsou otrokyně zajaté během mongolských nájezdů proti čínským národům. S otroky se Kolja ještě nikdy předtím nesetkal, a tak ho bezděky fascinovali. Postoj měli vždy poddajný, oči sklopené a zejména ženy se při jakémkoli kontaktu s Mongoly doslova krčily. V přítomnosti Yeh-

lühö se jim možná dostávalo přízně, ale jinak byli porobení, jednalo se pouze o majetek.

Koljovi se stýskalo po domově: po manželce i dětech, kteří se ztratili v tocích času. Ale tyto nebohé otrokyně byly do jedné vytrženy z domova násilím a jejich životy přišly vniveč nikoli vinou jakési božské manipulace s časem a prostorem, nýbrž výhradně kvůli krutosti jiných lidských bytostí. Útrapy otroků mu sice snášet vlastní ztrátu nijak neulehčovaly, ale aspoň ho varovaly před sebelítostí.

Pokud bylo pro Kolju obtížné smířit se s přítomností těchto otrokyň, pak mu útěchu poskytoval civilizovaný důvtip Yeh-lühö. Po nějaké době mu začalo připadat, že už je pro něj snazší důvěřovat Yeh-lümü, muži ze třináctého století, než Sable, ženě z jeho vlastní doby.

Sable čím dál víc ztrácela s pečlivým sestavováním mapy trpělivost. A plány, které Yeh-lü předběžně spřádal a které chtěl nastínit Čingischánovi, ji nikterak nezaujaly.

Podle Yeh-lühö mínění měla stát na prvním místě konsolidace. Mongolové si zvykli spoléhat na dovoz obilí, látek a mnoha dalších nezbytností, a proto byl pro ně obchod tak důležitý. Jelikož jim však zůstalo s Čínou jen několik málo fungujících spojení, bylo potřeba ze všeho nejdříve prozkoumat nejbližší a nejbohatší část Čingischánovy asijské říše. A Kolja zároveň naléhal, aby do údolí Indu vyslali jednotku, která by našla Caseyho a další utečence z jeho doby.

Ovšem tyto plány byly na Sable málo smělé. Po týdnu vešla do Yeh-lühö komnaty a zabodla doprostřed mapy světa nůž. Zotročené služebnice odcupitaly jako vyděšená ptáčata. Yeh-lü si ji s chladným zájmem měřil.

Kolja prohlásil: „Sable, pořád ještě jsme tady cizinci...“

„Babylon,“ řekla ona. Ukázala na nůž, který se chvěl v srdci Iráku. „Tam by měl chán nasměrovat svou energii. Sklady obilí, obchodní cesty, zastrašování čínských venkovanů – to všechno je proti Babylonu prd. Tam se totiž skреjvá skutečná moc, která řídí tenhle tenhleten nový svět – a ty to víš stejně dobře jako já, Koljo – ztělesnění moci, která rozmetala sám časoprostor. A kdyby se dostala do rukou chánovi, tak by se jeho božský posláním ovládnout planetu možná přece jenom vyplnilo, a dokonce už za jeho života.“

Angličtina byla jazykem, jemuž nikdo z tlumočnicků nerozuměl, a tak jí Kolja právě v něm odpověděl: „Takováhle moc v rukou Čingischána? Sable, ty ses pomátla.“

Podívala se na něj a v očích jí blýskalo. „Máme osm století náskok, na to nezapomínej. Tyhle Mongoly si dokážem osedlat.“ Přelétla rukou nad mapou světa, jako by si jej celý nárokovala. „Potrvá celý generace, než na zlomcích dějin, co jsme zdědili, vyrostete jakás takás moderní civilizace. Ale s Mongolama v zádech můžu ten čas zkrátit na dobu ani ne jednoho lidského života. Koljo, my to zvládnem. Je to přece víc než jenom příležitost. Je to přímo naše povinnost.“

Před touto prudkou ženou si Kolja připadal jako slaboch. „Ale to se snažíš zkrátit splašeného koně...“

Yeh-lü se naklonil a prostřednictvím Basila prohlásil: „Hovořte v jazycích obvyklých.“

Oba se omluvili a Kolja mu zopakoval debatu mezi kosmonauty, ovšem v upravené podobě.

Yeh-lü opatrně vytáhl nůž ze zářivé mapy a upravil poškozené nitky. Potom řekl Sable: „O své pravdě jsi mne nepřesvědčila. Snad bychom mohli tepající srdce nového světa sevřít v dlani. Avšak nemožno tento stisk zachovati, pakliže budeme zmírati hladem.“

Ona ale zavrtěla hlavou. „Nadnesu to přímo chánovi. Ten nebude tak ustrašený a takovouhle příležitost si ujít nenechá.“

Yeh-lü svažtil tvář, což byl nejsilnější projev hněvu, jaký u něj Kolja kdy viděl. „Vyslankyně Nebes, sluchu u Čingischána jsi ještě nedošla.“

„Jenom počkej,“ ucedila Sable anglicky a pak se vyzývavě a očividně zcela beze strachu zasmála.

23. PORADA

Na Alexandrovu výzvu se odebrali do králova stanu: kapitán Grove a jeho důstojníci, Bisesa, Abdikadir, Cecil de Morgan v úloze tlumočníka a rovněž Ruddy s Joshem, kteří chtěli tuto úžasnou poradu zaznamenávat do zápisníků. Z makedonské strany měli být přítomni samotný Alexandr, Eumenés, Héfaištió, králův lékař Filip a rovněž nesmírné množství dvořanů, rádců, komorníků a panošů.

Okolní prostředí doslova bralo dech. Alexandrův oficiální stan, dovezený až z delty, byl obrovský, podpíraly ho zlaté sloupy a střešku tvořila tkanina posetá flitry. Před královým zlatým trůnem stály pohovky se stříbrnými nohami určené pro hosty. Avšak ovzduší bylo napjaté, po celém stanu stála ve střehu dobrá stovka vojáků, a to pěšáci známí jako Štítonoši v šarlatu a pařížské modři a rovněž Nesmrtelní z Persie v nádherně vyšívaných, byť nepraktických tunikách.

Eumenés se snažil minimalizovat zbytečné třenice, proto Bisesu tiše poučil o protokolu, který se v králově přítomnosti očekává. A tak již při vstupu vzdali návštěvníci z budoucnosti králi proskynésis, což byl řecký název pro perský druh poklony, která obnášela vzdušný polibek králi a pukrle. Přesně jak se dalo očekávat, Abdikadirovi to bylo trapné, ale kapitána Grovea ani jeho důstojníky to nijak z míry nevyvedlo. Tito Britové, kteří živořili na okraji vlastního impéria a které obklopovali druhořadí vladaři, rádžové a emírové, byli očividně zvyklí respektovat výstřední místní obyčeje.

Zároveň však Bisese neuniklo, že jinak se Abdikadir náramně baví. Poznala jen málo lidí stejně praktických a věcných, jako byl Abdikadir, ale tentokrát se očividně oddával příjemné představě, že jsou tito vznešení Makedonci opravdu jeho předkové.

Hosté se posadili na skvostné pohovky, kolem kroužili panošové a sluhové s jídlem a pitím a pak začala samotná porada. Tlumočení, které obstarávali řečtí učenci a de Morgan, bylo zdlouhavé a občas i frustrující. Avšak díky trpělivosti se vždy nakonec domluvili, někdy s pomocí map, náčrtků nebo dokonce nápisů naškrábaných na makedonské voskové tabulky či na lístky papíru, které Ruddy s Joshem vytrhávali ze zápisníků.

Začalo se výměnou informací. Alexandrový lidi nijak nepřekvapilo, když se doslechli o Zlém Oku u Džamrúdu, které se stále vznášelo nad apelplacem. Ode „dne, kdy slunce na nebesích poskočilo“, jak jej nazývali Makedonci, vídali jejich průzkumníci takové úkazy po celém údolí Indu. Podobně jako Britové si i Makedonci na tyto tiché pozorovatele rychle zvykli a chovali se k nim zrovna tak neuctivě.

Tajemník Eumenés se coby praktický člověk nezajímal ani tak o tyto mlčenlivé záhady, jako spíše o politiku budoucnosti, která tyto cizince dovedla až sem na pomezí. Chvilí trvalo, než Eumenés a ostatní pochopili, že Britové a Bisesina parta vlastně pocházejí ze dvou odlišných dob – i když odstup mezi nimi, čítající nějakých sto padesát roků, zastiňovala propast čtyřiaadvaceti staletí, která zela mezi epochou Alexandrovou a Bisesinou. Avšak když jim kapitán Grove načrtl pozadí takzvané Velmocenské hry, jež se v devatenáctém století odehrávala, projevil Eumenés bystrost a chápavost.

Bisesa očekávala, že její konflikt ze století jedenadvacátého bude Makedoncům méně srozumitelný, ale když se Abdikadir rozhovořil o zásobách ropy ve střední Asii, Eumenés si vzal slovo. Vybavil si totiž, že na březích jisté řeky, která protékala, jak Bisesa usoudila, novodobým Íránem, vytryskly ze země dva proudy jakési prapodivné tekutiny poblíž místa, kde postavili královský stan. „Chutí ni čirostí se nelišila od oleje olivového,“ podotkl Eumenés, „byť země tam byla nevhodná pro pěstování

olivovníků.“ Už tehdy prý Alexandr přemýšlel, jaký by z těchto nálezů mohl kynout užitek, pokud by jich byla hojnost – avšak jeho patolízalský věstec Aristander prohlásil, že tento olej je znamením budoucí lopotné dřiny. „Přicházíme sem z dob rozličných a za rozličnými účely,“ konstatoval Eumenés. „Avšak zas a znovu přicházíme, a to i napříč tisíciletími. Snad právě zde se na věky věkův rozkládá válčiště světa.“

Sám Alexandr toho příliš nenamluvil. Seděl na trůnu s hlavou opřenou o pěst, oči měl přivřené a jen tu a tam vzhlédl s onou zvláštní, svůdnou, okouzlující plachostí. Řízení debaty přenechával z větší části Eumenovi, který Bisesa připadal jako pořádně vypečený chlapík, a rovněž Héfaistiónovi, jenž skákal Eumenovi do řeči, když se snažil cosi objasnit či dokonce svému kolegovi odporoval. Bylo očividné, že mezi Eumenem a Héfaistiónem panuje značné napětí, ale Bisesu v duchu napadlo, že možná Alexandrovi vyhovuje, když jsou tito potenciální protivníci v rozepři.

Poté se diskuse stočila na význam toho, co se jim všem přihodilo – na možnost, že byly dějiny rozervány na cáry, a proč tomu tak je.

Vypadalo to, že Makedonce nejímá taková hrůza, jak si Bisesa naivně představovala. Neměli naprosto žádné pochyby o tom, že tyto posuny v čase jsou dílem bohů, kteří sledují vlastní nevyzpytatelné záměry: jejich světonázor, který měl k vědě nesmírně daleko, byl Bisesa cizí, ale zároveň byl také dost pružný na to, aby se s podobnými záhadami vyrovnal. Byli to zarputilí válečníci, kteří pochodovali tisíce kilometrů do neznámých končin a stejně jako jejich řečtí rádcové byli zarputilí i v úvahách.

Samotného Alexandra zřejmě doslova uchvátily filosofické aspekty. „Mohou mrtví znovu obživit?“ zamumlal svým hrdelním barytonem. „Neboť pro vás jsem já mrtev již dávno... A lze minulost obnoviti – staré křivdy odčiniti, výčitky smazati?“

Abdikadir špitl Bisese: „Pro chláпка, co má na rukou takový krve jako tenhle král, musí bejt představa napravování minulosti docela lákavá...“

Héfaistión pravil: „Většina filosofů spatřuje čas jakožto koloběh neustálý. Podobně jako srdce tlukot, střídání období v roce či luny dorůstání a ubývání. V Babylonu astronomové kalendář kosmický sestavili, jenž na pohybech planet založen jest a v němž Veliký rok, nemýlím-li se, déle než čtyři sta tisíc let trvá. Pakliže planety v jedné konstelaci určité shromáždí se, obrovský požár přijde a rovněž ‘zima’, provázena nakupením planet jinde, kteroužto událost potopa doprovází... Někteří dokonce hlásají, že události minulé přesně opakují se od jednoho koloběhu ke druhému.“

„Tento soud však trápil Aristotela,“ poznamenal Alexandr a Bisese si tak uvědomila, že král byl žákem tohoto filosofa. „Pakliže žiji před pádem Tróji a stejně tak i po něm, co potom válku tuto způsobilo?“

„Bud’ jak bud’,“ odtušil Héfaistión, „je-li však na teorii koloběhů cosi pravdy, pak mnoho věcí prapodivných lze ospravedlniti. Kupříkladu věštcí a proroci: pokud čas v kruhu běží, pak možná proroctví jsou současně vzpomínky na minulost dávno zašlou i obrazem událostí budoucích. A ono podivuhodné smísení časů, jehož jsme nyní svědky útrpnými, poté mnohem méně nevysvětlitelně vyhlíží. Souhlasíš, Aristandere?“

Starý jasnovidec pokýval hlavou.

A tak rozhovor pokračoval a přeskakoval mezi Alexandrem, Héfaistiómem a Aristanderem často tak rychle, že mu skřípající řetězec tlumočnicků nestačil.

Ruddy byl jako u vytržení. „Jsou to úžasní muži,“ špitl.

„Dosti již filosofie,“ prohlásil Eumenés, praktický jako vždy. Pak se otázal zúčastněných, jak by se podle nich mělo postupovat dále.

Kapitán Grove odvětil, že má návrh. Tento britský důstojník si s sebou přinesl atlas – šlo už o hodně zastaralý exemplář i podle jeho měřítek; pocházel z viktoriánských škamen – a nyní ho všem předváděl.

Mapy a jejich vytváření Makedonci dobře znali. Na svých taženích totiž s sebou Alexandr vozil řecké zeměměřiče a kresliče, kteří měli za úkol mapovat země, do nichž se vypravil a které dobyl, jelikož řadu z nich antický řecký svět, z nějž pocházel, téměř neznal. A tak Makedonce atlas velmi zaujal a samým vzrušením se kolem té útlé knížečky tlačili. Žasli nad kvalitou tisku, pravidelností písma a zářivou barevností stránek. A podle všeho nečinilo Makedoncům nejmenší potíže přijmout skutečnost, že Středozemský svět, který znali, je pouze jednou částí planety a že tato planeta je kulatá, jak předpovídal už Pythagoras celá staletí před dobou Alexandrovou. Aristoteles, Alexandrův učitel, dokonce sepsal na toto téma celou knihu. Sama Bisesa se musela až pousmát rozlehlým oblastem vytaženým růžovým inkoustem, které vyznačovaly území Britského impéria v době největšího rozkvětu.

Nakonec Alexandr maličko rozjitřeně poručil, aby mu donesli atlas k trůnu. Avšak když mu načrtli obrys jeho říše na mapu celé zeměkoule, zděsil se. „Domníval jsem se, že jsem na světě mocný otisk zanechal – leč mnohé jsem dosud ani nespatriřil,“ konstatoval.

Kapitán Grove s pomocí atlasu objasňoval, že jeho návrh zní, aby spojili své síly a zamířili do Babylonu.

Abdikadir se snažil vysvětlit, že odtamtud vycházejí radiové signály, které zachytil Sojuz. Samozřejmě to bylo těžké k pochopení, ale Ruddy s Joshem vyrukovali s příhodnými metaforami. „Připomínají hlas neslyšitelných trubek,“ řekl Ruddy. „Či odlesk neviditelných zrcadel...“

Abdikadir dodal: „A jedinej signál, co jsme zachytili, vychází odsud.“ Načež ukázal na Babylon. „Tam máme docela určitě

největší naději zjistit, co se to nám i celému světu stalo.“ Vše bylo přetlumočeno Alexandrovi.

Slovo Babylon vyvolalo i u Makedonců příznivou odezvu. Spoustu dnů už nepřišly z Makedonie či odkudkoli zpoza údolí Indu žádné novinky – a ani Britové ze své doby nedostali jedinou depeši. Jelikož tedy nebyly k mání vůbec žádné zprávy, nabízela se otázka, kde se usadit. Alexandr měl odjakživa v plánu udělat z Babylonu hlavní město říše, která se potáhne ze Středozeří až do Indie a propojí ji moře a říční cesty. A možná že právě nyní by se tento sen dal uskutečnit, třeba i s prostředky, které měl král v danou chvíli k dispozici, i přesto, že zbytek světa, který znal, znenadání zmizel.

Přes všechny tyto úvahy se nejlepší cesta zdála být zřejmá. Když dospěli společně ke shodě, byl Ruddy celý bez sebe. „Babylon! Jářku – kam ještě nás toto dobrodružství nezavede?“

Debata se rychle stočila k podrobným otázkám časovým a organizačním. Světlo nad stanem sláblo, kolující sluhové nosili další a další víno a sešlost byla pozvolna čím dál nevázanější.

Když rozmluva s Makedonci skončila, dali se Josh, Abdikadir, Ruddy a Bisesa společně do řeči.

Bisesa navrhla: „Musíme tady po sobě něco nechat pro Sable a Kolju, kdyby se sem snad náhodou dostali.“ Zvažovali značky jako velké šipky z kamení na zemi, hromady balvanů se vzkazem a dokonce i to, že ztraceným kosmonautům zanechali na místě vysílačky.

„A co vy,“ zeptal se Abdikadir, „máte radost, že jsme se dali do spolku s Alexandrem a jeho partou?“

„Ano,“ odpověděl Ruddy okamžitě. „Aristoteles tyto muže učil, aby smýšleli nepředpojatě, měli srdce na dlani a se zvědavostí zkoumali okolní svět. Alexandrovo putování bylo nejen dobovačným tažením, nýbrž i výpravou za poznáním...“

„Je to takovej kapitán Cook s padesátitisícovou armádou,“ přemítal Abdikadir.

„A není pochyb o tom,“ navázal Ruddy, „že právě díky své nepředpojatosti dokázali přijmout obyčejné neznámých národů – a potažmo tedy scelit říši, jež by, nebýt předčasné smrti Alexandrovny, snad přetrvala celá staletí a povznesla civilizaci o tisícovku roků.“

„Ale zde,“ odtušil Josh, „Alexandr mrtev není...“

Bisesa si všimla, že je Alexandr pozoruje. Naklonil se za sebe a pošeptal cosi kleštěnci a Bisesa uvažovala, jestli zaslechl, co si povídali.

Ruddy prohlásil: „Nedokáží si představit dokonalejší odkaz než vytvořit v Asii a Evropě jakési ‘Britské impérium’ celé dva tisíce let či více před jeho epochou!“

„Jenže Alexandrovo impérium,“ namítl Josh, „žádnou demokracii či řecké hodnoty nepěstovalo. Vždyť on páchal zvěrstva – kupříkladu vypálil Persepolis. Za každou část svého nekonečného tažení platil kořistí z té předešlé. A životy zhášel jako zápalky – podle některých odhadů jich možná bylo až tři čtvrti milionu.“

„Byl mužem své doby,“ opáčil Ruddy stroze a cynicky, jako by mu bylo dvakrát tolik let. „Co lze čekat? V jeho světě se řád odvozoval výhradně od impéria. Mezi hranicemi impéria vládla kultura, pořádek, naděje na civilizaci. Vně řádili pouze barbaři a chaos. Jinak to jednoduše nešlo! A navíc, to, čeho dosáhl, přetrvalo, byť jeho říše nikoli. Rozšířil řecký jazyk z Alexandrie do Sýrie, jako kdyby mazal marmeládu na topinku. A když pak táhli Římané na východ, nenalezli barbary, nýbrž lidi hovořící řecky. Nebýt tohoto řeckého odkazu, stěží by se kdy křesťanství rozšířilo za hranice Judeje.“

„Možná,“ usmál se Abdikadir. „Jenže vtip je v tom, pane Kipling, že já nejsem křesťan!“

Do hovoru se vmísil i kapitán Grove. „Mám za to, že naše poslání je u konce,“ pravil tiše. „Tuze mě těší, že jsme tak záhy dospěli ke shodě, a je vsutku pozoruhodné, kolik máme společného. Řekl bych, že co se přemísťování armády týče, nic zásadního se za poslední dva tisíce let nezměnilo... Ale podívejte se sami: připadá mi, že tato sešlost začíná pozvolna upadat. O Alexandrovi a jeho prostopášnostech jsem už něco slyšel,“ prohlásil se smutným úsměvem, „a přestože bych se podobných radovánek raději vystříhal, obávám se, že by ode mne bylo prozíravé, abych zde zůstal a drobátko se s těmito chlapíky seznámil. Ale buďte bez obav, s vínem to nepřeháním! Mí muži tu rovněž zůstanou – ale pokud vy chcete odejít...“

Bisesa jeho výmluvu přijala. Ruddy a Josh řekli, že půjdou také, i když Ruddy se po třpytivém interiéru královského stanu závistivě ohlížel, neboť se uvnitř právě dala do tance jakási pěkně tvarovaná dívka, oděná pouze do závojíčku sahajícího až na zem.

Před stanem potkala Bisesa Filipa, Alexandrova řeckého lékaře, který tam na ni čekal. Bisesa chvatně přivolala de Morgana. Obchodník byl sice již přiopilý, ale tlumočit ještě zvládl.

Filip pravil: „Král ví, že o jeho smrti hovořili jste.“

„Aha. Omlouvám se.“

„A přeje si, abyste mu sdělili, kterak zemře.“

Bisesa byla na rozpacích. „Máme takovou legendu. Příběh o tom, co se mu přihodilo...“

„Skoná záhy,“ hlesl Filip.

„Ano. Bylo by to tak.“

„A kde?“

Znovu zrozačitelá. „V Babylonu.“

„Pak tedy zemře mlád jako Achilles, jeho hrdina. To se Alexandrovi velmi podobá!“ Filip se ohlédl a podíval se na královský stan, kde soudě podle hluku nabíralo hýření na

obrátkách. Tvářil se ustaraně, avšak smířeně. „Nuže, žádným překvapením to není. Pije stejně, jako bojuje, vpravdě za deset. A téměř usmrtil jej šíp, jenž plíci mu prorazil. Obavy mě tíží, že nedopřeje sobě dosti času na zotavení, avšak...“

„Svého doktora neposlechne.“

Filip se usmál. „Věci některé změnit nelze.“

Bisesa v mžiku dospěla k rozhodnutí. Sáhla do kombinézy do nouzových zásob a vytáhla plastické platíčko tablet proti malárii. Pak Filipovi předvedla jak pilulky vymáčkout z bublin. „Ať je král spolkne,“ nakázala mu. „Nikdo s určitostí neví, jak se to všechno seběhlo. Pravdu totiž zatemnily nejružnější povídačky, konflikty a zfalšovaný výklady dějin. Ale existuje názor, že umřel na nemoc, který tyhle tabletky zabrání.“

Filip se zachmuřil. „Pročpak mi je dáváš?“

„Protože podle mého bude váš král důležitější pro naši budoucnost, ať bude jakákoliv. A pokud umře, tak aspoň ne takhle.“

Filip sevřel plato pilulek v dlani a usmál se. „Děkuji ti, paní. Avšak pověz mi...“

„Ano?“

„Bude se na něj vzpomínati, myslím v budoucnosti?“

Znovu před ní stálo dilema, že toho příliš ví – které u Bisesy ještě znásobovaly dlouhé rozmluvy, jež vedla s telefonem, když se pídila po Alexandrově příběhu. „Ano, vzpomíná se dokonce i na jeho koně!“ Bukefalos zahynul v bitvě na řece Džihlam. „Od nynějška za víc jak tisíc let budou vládci v zemi za řekou Oxus prohlašovat, že kdysi dávno všichni jejich koně mívali na hlavě rohy a jejich původ odvozují od Bukefala z dob, kdy tam tudy táhnul Alexandr.“

Filip byl nadšený. „Alexandr míval pokrývku hlavy s rohy zlatistými vyrobenou pro Bukefala do bitev. Paní – bude-li král někdy blízek smrti...“

„Tak mu všechno povězte.“

Když odešel, obrátila se na de Morgana. „A vy si to laskavě nechte pro sebe.“

On jen rozhodil rukama. „Zajisté. Musíme udržovat Alexandra při životě – pokud jsme zde takto uvízli, pak je on opravdu naší největší nadějí, že alespoň něco z naší budoucnosti zachráníme. Ale u všech všudy, Biseso! Proč jste mu ty pilulky neprodala? Alexandr je tisíckrát zámožnější než jakýkoli jiný člověk jeho doby! Taková škoda...“

Ale Bisesa šla pryč a cestou se smála.

Konečně byl lov připraven.

Pro účely tohoto honu, který se pořádal coby vojenské cvičení, se vymezilo obrovské území stepi. Armádní oddíly se rozmístily do mohutné rojnice a každému z nich velel řádný vojevůdce. Nadháněči postupovali směrem ke středu, přičemž vše probíhalo jako na manévrech – průzkumníci se pohybovali s odstupem před hlavním útvarem vojáků a po stranách nechyběly křídelní jednotky. Spojení mezi touto masou vojáků zajišťovaly trubky a prapory, a jakmile se kruh uzavřel, zachovávali jeho tvar s neobyčejnou přesností.

Když se začalo s nadháněním, zavedl samotný Čingischán císařský průvod k nevysoké vyvýšenině, jež měla sloužit jako dobré pozorovací stanoviště. Zúčastnit se musela celá Zlatá rodina společně s Čingischánovými manželkami a konkubínami, komorníky a sluhy. Ke královské družině patřil i Yeh-lü, a tak vzal Kolju, Sable a jejich tlumočníky s sebou.

Rozsah cvičení bral dech. Když Kolja zaujal místo na vrcholku kopce, spatřil na pláni pod sebou jen několik vojenských jednotek nastoupených do útvarů, jejich vlající zástavy a neklidné koně; zbytek se totiž nacházel kdesi v dáli za obzorem. A rovněž ho překvapila hojnost jídla, pití a dalšího pohoštění, které bylo pro královskou družinu nachystáno.

Zatímco čekali, až skončí nadhánění, bavila se Zlatá rodina ukázkami sokolnictví. Předstoupil jakýsi muž s majestátním orlem, který mu seděl na tlusté rukavici. Když pták roztáhl křídla, měla větší rozpětí, než jak byl cvičitel vysoký. Pak vypustili jehně a opeřenec vyrazil vpřed tak prudce, až svého majitele k veselí královské družiny strhl k zemi.

Po sokolnickém umění následovaly závody koní. Mongolské dostihy se běžaly na vzdálenost mnoha kilometrů a z místa, kde

Kolja seděl, byly vidět pouze jejich závěrečné momenty. Malí žokejové, kterým nemohlo být víc než sedm nebo osm, uháněli na dospělých koních bez sedla a bosky. Závodilo se nelítostně a doběhy, zahalené vzdouvajícími se mračny prachu, byly těsné. Vítězům házela Zlatá rodina zlato a šperky.

Co se Kolji týkalo, byl to pro něj další příklad směsice mongolského barbarství a neotesané okázalosti – anebo jak to zformulovala Sable: „Tyhle lidi fakt nemaj špetku vkusu.“ Ovšem sebejistou auru, jež obklopovala samotného Čingischána, Kolja popřít nemohl.

Čingischán se narodil jako syn kmenového náčelníka a byl vojensky ukázněný, politicky mazaný, cílevědomý a neúplatný. Jeho původní jméno znělo Temüdžin, neboli „kovář“, to které přijal později, znamenalo „vládce všehomíra“. Celé desetiletí bratrovražedných bojů trvalo Temüdžinovi, než poprvé za celá pokolení sjednotil Mongoly v jediný národ a stal se „vládcem všech kmenů, které přebývají v plstěných stanech“.

Mongolské armády tvořila téměř výhradně jízda, která byla nesmírně pohyblivá, ukázněná a rychlá. Svůj bojový styl si po celé generace brousila při lovech a válkách na pláních. Pro nekočovní národy z farem a měst při okrajích stepi byli Mongolové ne právě příjemnými sousedy, o nic výjimečného však nešlo. Nezměrná asijská pevnina totiž po celá staletí plodila armády loupeživých nájezdníků a Mongolové tehdy byli v této dlouhé a krvavé tradici pouze těmi posledními. Ovšem pod vládou Čingischána se proměnili přímo v běs.

Svá tažení započal Čingischán proti třem národům v Číně. Pak se Mongolové, rychle bohatnoucí z kořisti, obrátili na západ, kde napadli Chorezm, bohatý starověký islámský stát, který se rozkládal od Íránu až po Kaspické moře. Nato vtrhli Mongolové přes Kavkaz až na Ukrajinu a Krym a podnikli nemilosrdný útok na Rusko. V okamžiku Čingischánovy smrti byla jeho říše,

vybudovaná během jediného pokolení, už čtyřikrát rozsáhlejší než Alexandrova a dvakrát větší, než kdy byla Říše římská.

I tak však zůstával Čingischán barbarem, jehož jediným cílem bylo vydobýt si více moci a bohatství pro svou Zlatou rodinu. A Mongolové byli zabijáci. Jejich nelítost se odvozovala od vlastních tradic: jakožto nigramotní kočovníci nechápali význam zemědělství a města pro ně měla hodnotu pouze jako doly na kořist – žádnou hodnotu nepřikládali ani lidskému životu. A toto přesvědčení je provázelo při všech výbojích.

A najednou se Kolja jakoby mávnutím kouzelného proutku ocitl přímo v srdci samotné mongolské říše. Zde byly přednosti a přínosy impéria mnohem zjevnější než v dějepisných knihách sepsaných potomky poražených. Poprvé v historii byla Asie sjednocená, a to od hranic Evropy až po Jihočínské moře: na tapisériích, jež zdobily Čingischánovy stany, se snoubily obrázky čínských draků s íránskými fénixy. A přestože se po rozpadu mongolské říše vazby vytratily, mýty východních národů nahradila paměť – paměť, která jednoho dne podnítl Kryštof Kolumba, aby se vydal přes Atlantický oceán, aby hledal novou cestu do Číny.

V dobytých zemích však bylo utrpení nesmírné. Starověká města mizela z povrchu zemského a celé populace byly vyvražďovány. Ve srovnání s lidským neštěstím, které Kolja postřehl i v příbytku samotného Čingischána, se zdály být přednosti této říše téměř zanedbatelné.

Nemohlo mu však uniknout, že Sable přitahuje dravé a hrabivé kouzlo Mongolů.

Konečně se na obzoru s křikem a povykem objevili vojenští nadháněči a blížili se k lovišti. Spojky natáhli mezi armádními útvary provazy a vytvořili tím rojnici. Zvířata zahnaná do úzkých se ploužila nebo pobíhala tam a sem, byť je v obrovitém mračnu prachu, který zvířila, bylo sotva vidět.

Kolja se oblaky prachu snažil prohlédnout. „Co to asi chytili. Vidím koně – možná osly – vlky, hyeny, lišky, velbloudy, zajíce – a všichni do jednoho mají strach.“

Sable ukázala prstem. „Koukni se támhle.“

Za prašnou clonou se rýsoval větší obrys. Připomíná obrovský balvan, pomyslel si Kolja zprvu, či jakýsi úkaz z hlíny, byl mnohem vyšší než člověk. Ale hřmotně se pohyboval, pracoval mohutnými bedry a matně byly vidět závoje jeho rezavě hnědé srsti. Když zvedl hlavu, zahlédl Kolja nahrbený trup, zakřivené kly a pak zaslechl zatroubení podobné bachovské trombě.

„To je mamut,“ hlesl. „To teda Čingischánovi lovci, s tím jak překročili výřezy času, chytili něco, s čím nepočítali – vidět tohle na vlastní oči se jen tak někomu nepoštěstí. Mít tak u sebe foťák!“

Ale Sable se chovala lhostejně.

Čingischán maličko toporně vylezl na koně. Pak s několika strážemi po každém boku vyrazil kupředu. Jeho výsadou bylo zabít první zvíře. Zaujal postavení necelých dvacet metrů pod Koljou a čekal, až mu nadeženou kořist.

Pojednou zazněl křik. Někteří Čingisovi strážníci vybočili z řady a i přes řev svých velitelů utekli. Ve vzednutém mračnu před Čingischánem zahlédl Kolja vlát ve vzduchu jakýsi červený hadr – ale ne, nebyl to hadr, byla to lidská bytost, mongolský válečník s rozervanou hrudí a vyhrzlými vnitřnostmi.

Čingischán neustoupil ani o krok, pevně držel svého koně a pozvedl kopí a šavli.

Kolja sledoval, jak se tvor blíží a vynořuje se z prachu. Kradmým krokem připomínal lva, měl však mohutné svalstvo a plece spíš jako medvěd. A když otevřel tlamu, objevily se zuby zahnuté jak Čingischánova šavle. Během chvilčky mrtvolného ticha stáli panovník a šavlozubá šelma proti sobě tváří v tvář.

Pak třeskl výstřel, a to stejně nečekaně, jako když na čistém nebi zaduní hrom. Zazněl tak blízko u Kolji, až mu zvonilo v uších

a dokonce zaslechl svistot kulky v letu. Královská družina i její služebnictvo okolo Kolji vykřiklo a zděsilo se. Šelma znenadání ležela na zemi, zadní nohy jí cukaly a hlava se jí proměnila v krvavou kaši. Čingisův kuň se plašil, ale sám chán nehnul ani brvou.

Vystřelila pochopitelně Sable, jak jinak. Ale v mžiku stihla pistoli znovu skrýt.

Pak rozpráhla ruce. „Tengri! Jsem vyslankyně Nebes, kterou seslali, aby tě zachránila, veliký cháne, neboť ty máš žít navěky věků a vládnout celému světu!“ Pak se otočila na skučícího Basila. Lámanou francouzštinou na něj sykla: „Překládej, ty pse, nebo příště ustřelím hlavu tobě.“

Čingischán na ni upřeně zíral.

Vraždění zvířat uvnitř rojnice trvalo celé dny. Některá z nich se obvykle pouštěla na svobodu, avšak tentokrát se Čingischánův život ocitl v ohrožení, a tak nenechali naživu ani jediné.

Kolja zvědavě zkoumal ostatky. Čingisovi předváděli hlavy a kly několika mamutů, dále smečku lvů tak velikých, jaké ještě nikdo nikdy neviděl, a rovněž lišky s přenádherně sněhově bělostnými kožichy.

A navíc v síti Mongolů uvízlo i několik podivuhodných lidí. Jednalo se o menší rodinku, muže, ženu a chlapce, kteří byli nazí, uměli rychle běhat, ale utéct nedokázali. Muže sprovedili ze světa okamžitě a ženu s dítětem odvedli v řetězech ke královskému dvoru. Ti tvorové byli nazí a špinaví a vypadalo to, že neumějí mluvit. Ženu věnovali k obveselení vojákům a hochu drželi několik dní v kleci. Bez rodičů však nechtělo děcko jíst a rychle sláblo.

Zblízka ho viděl Kolja pouze jedinkrát. Ač se klučina krčil na podlaze klece, byl vysoký – vyšší než všichni Mongolové, dokonce i vyšší než Kolja –, avšak tvář i tělo měl od pohledu ještě

dětsky nezformované. Pokožku měl ošlehanou větrem a chodidla ztvrdlá. Na těle neměl ani gram tuku, ale svaly měl tvrdé. Vypadal, jako by dokázal celý den bez přestávky běžet. Nad očima se mu pnulo mohutně vyklenuté čelo. Když na Kolju pohlédl, oči měl překvapivě modré a jasné jako nebe. Skrývá se za nimi chytrost, pomyslel si Kolja – ovšem nikoli lidská chytrost, šlo spíš o pustou vychytralost, která nesouvisí s vědomím sebe sama; podobné oči má například lev.

Kolja si o tom chtěl promluvit se Sable. Možná se jednalo o jakýsi vývojový stupeň člověka, třeba o Homo erectus, jehož nešťastnou shodou okolností pohltil Přeryv. Ovšem Sable nebyla k nalezení.

A když se Kolja vrátil, byla už klec pryč. Chlapec prý umřel, a tak jeho tělo odnesli a spálili se zbylým odpadem ze šťvanice.

Sable se znovu objevila kolem poledne na druhý den. Yeh-lü s Koljou právě vedli další ze svých strategických debat.

Sable na sobě měla mongolskou tuniku onoho drahého, vyšívaného druhu, jaký okázale nosila Zlatá rodina, ale ve vlasech a kolem krku měla coby znak svého odlišného původu kusy zářivě oranžové látky z padáku. Na pohled byla celá divá, připomínala stvoření, které nepatří ani do jednoho, ani do druhého světa, jako by byla úplně bez sebe.

Yeh-lü se napřímil a upřeně, obezřetně a zamyšleně si ji prohlížel.

„Co se ti stalo?“ zeptal se jí Kolja anglicky. „Od chvíle, co jsi vytáhla tu pistoli, jsem tě neviděl.“

„To byla podívaná, co?“ hlesla. „A navíc to zabralo.“

„Jak to myslíš, zabralo? Čingis tě mohl nechat zabít za to, že jsi porušila jeho přednostní právo při lovu.“

„Ale nenechal. Zavolal si mě do své jurty. Všechny poslal ven, dokonce i tlumočníky, takže jsme tam zbyli jenom sami dva. Podle

mě už teď fakt věří, že jsem přišla z jeho Tengri. Než jsem za ním totiž dorazila, tak Čingis už několik hodin nasával a já ho vyléčila z kocoviny. Jenom jsem mu políbila pohár s vínem – a zároveň jsem mu do něj hodila pár aspirinů, co jsem si předtím šoupla do pusy. Bylo to snadný jak facka. Řeknu ti, Koljo...”

„A co jsi mu nabídla, Sable?“

„Co bude chtít. Kdysi dávno dostal přes šamana božský posláni. Čingis je zástupcem Tengri na Zemi, seslali ho, aby nám všem vládnul. Dobře ví, že jeho posláni ještě není u konce – a ten Přeryv ho v podstatě uvrhnul zase zpátky – ale taky ví, že už stárne. Ten komunistickéj památník, co na něm stojí datum jeho smrti, ho jaksepatří vystrašil. Chce čas, aby moh svoje posláni dokončit – chce nesmrtelnost. A tu jsem mu právě nabídla. Nakukala jsem mu, že v Babylonu najde kámen mudrců.“

Kolja zalapal po dechu. „Ty jsi se zbláznila.“

„Jak to můžeš vědět, Koljo? Co na nás čeká v Babylonu, nemáme ani šajn. Kdo ví, co je všechno možný? A kdo nás může zastavit?“ zašklebila se. „Casey? Anebo ty připitomělý Britové v Indii?“

Kolja byl v rozpacích. „Vzal si tě Čingis do postele?“

Sable se usmála. „Bylo mi jasný, že čistouchký masíčko by ho vyvedlo z míry. Tak jsem si nasbírala něco koblih od jeho oblíbenýho koně a rozetřela jsem si to do vlasů. Dokonce jsem se v tom svinstvu trochu i vyválela. No a zabralo to. A to bys nevěřil, jak byl nadšenej z mý kůže. Jak jí mám hladkou a bez jizev po nemocech. Hygienu sice zrovna nemiluje, ale její výsledky jo.“ Pak se jí tvář zachmuřila. „Vzal si mě zezadu. Mongolové šukaj asi tak stejně něžně, jako válčej. Jednoho dne za to ten šmejda s tím jeho kamenným ksichtem zaplatí.“

„Sable...”

„Ale dneska ne. Dostal, co chtěl, a já zrovna tak.“ Pak pokynula Basilovi. „Hele, žabožroute. Řekni Yeh-lümu, že už se

Čingis rozhodnul. Mongolové by zhruba během jedné generace tak jako tak do Iráku došli, takže pro ně to tažení nebude žádný problém. Už svolali kuriltaj, válečnou radu.“ Nato vytáhla z boty dýku a zabodla ji do mapy do stejných míst jako prve, do Babylonu. A tentokrát už si nikdo netroufnul ji vytáhnout.

IV. SOUTOK DĚJIN

25. FLOTILA

Bisese připadalo, že Alexandrova flotila, kotvící u pobřeží, i navzdory dešti vyhlíží velkolepě. K vidění byly triéry s řadami vesel, na baržích s plochým dnem nervózně ržáli koně a ze všeho nejúchvatnější byly zohruky, nákladní čluny na obilí s nízkým ponorem, lodě indické konstrukce, které přetrvaly až do jedenadvacátého století. Dešťové kapky padaly v celých provazcích a vše zahalovaly, barvy působily vybledle a obrysy i perspektivy rozmělněně, ale jinak bylo horko, a tak se veslaři svlékli dohana, šlachovitá těla se jim jen leskla a voda jim smáčela vlasy a stékala jim po tvářích.

Bisesa neodolala pokušení a musela si tu podívanou fotit. Ovšem telefon měl námitky. „Kde si myslíš, že jsi? V nějakém zábavním parku? Zaplníš mi paměť dřív, než dorazíme do Babylonu, a co si potom počneš? A navíc na mě prší...“

Alexandr se mezitím snažil získat souhlas bohů se svým nadcházejícím putováním. Stál na přídi své lodi, lil do vody jako oběť ze zlaté misky víno a vzýval Poseidona, mořské nymfy a duchy Světového oceánu, aby ušetřili a ochránili jeho flotilu. Poté začal vzdávat oběť Heraklovi, jehož považoval za svého předka, a rovněž Amónovi, egyptskému bohovi, kterého ztotožňoval s Diem a který, jak „zjistil“ v jednom pouštním chrámu, měl být jeho pravým otcem.

Oněch pár stovek britských vojáků z devatenáctého století, vyrovnaných důstojníky do jakéhos takéhos útvaru, s úžasem a rovněž tu a tam s neslušnými poznámkami sledovalo jak král prokazuje úctu božstvům. Ale pohostinnost makedonského tábora přijali jak Britové, tak sipáhíové velmi ochotně za svou: Alexandrova dnešní gesta totiž byla vyvrcholením mnoha dní obětí a oslav, hudebních slavností a atletických klání. A minulé noci věnoval král každému oddílu „obětní“ zvíře, ovci, krávu či kozu.

Celé to připomínalo, napadlo Bisesu v duchu, největší barbecue v dějinách.

Ruddy Kipling stál na dešti, širokou tvář si chránil čapkou s kšiltem a popuzeně se tahal za vousy. „Jaké to nesmysly se dokáží uhnízdit v lidské hlavě! Víte, když jsem byl ještě malý hoch, má aja byla římská katolička a vodila nás, děti do kostela – do toho u botanické zahrady v Parel, pokud jej ráčíte znát. Všechna ta obřadnost a důstojnost na mne činila dojem. Ale pak jsme měli nosiče jménem Míta, který nás učil místním zpěvům a brával nás do hinduistických chrámů. A jejich matně viditelní, leč přátelští bohové se mi zalíbili více.“

Abdikadir suše opáčil: „Tak to jste prožil pozoruhodně ekumenický dětství.“

„Snad,“ pravil Ruddy. „Ovšem povídačky vyprávěné dětem jsou jedna věc – a směšný hinduistický panteon zase něco drobátko jiného: je přímo nestvůrný a nejapný, zaneřádný oplzlými falickými obrazy! A oč se jedná jiného, než pouze o vzdálenou ozvěnu této pošetilé sebranky, na niž Alexandr plýtvá chutným vínem – ano, ke komu on se vlastně dle svého úsudku obrací?“

„Víte, Ruddy, jedno úsloví praví, že v Římě nechť člověk chová se jako sami Římané,“ podotkl Josh.

Ruddy ho poplácal po rameni. „Jenže, příteli, tady kolem možná ani žádný Řím nebude vybudován! Tak jak bych se podle vás měl chovat? Aha?“

Obřady posléze skončily. Bisesa se spolu s ostatními odebrala ke člunům, které je měly převést na loď. Společně s většinou Britů a zhruba polovinou Alexandrový armády se měli plavit s flotilou, zbytek se pak vydal po pobřeží.

Vojenské ležení se začalo bourat a pozvolna se utvářel průvod se zavazadly. K vidění byly chaotické výjevy, neboť se všude kolem motaly tisícovky mužů, žen, dětí, poníků, mezků, býčků,

koz a ovcí. Na vozech se kupilo zboží a potřeby kuchařů, tesařů, příštipkářů, zbrojířů i dalších řemeslníků a kupců, kteří táhli s armádou. Ještě záhadnější výtvořky ze dřeva a železa představovaly katapulty a obléhací stroje, složené do přepravní podoby. Dav obsluhovaly nevěstky a nosiči vody a Bisesa si všimla, jak se nad vším tím zmatkem tyčí pyšné hlavy velbloudů. Všude panoval neskutečný povyk, v němž se mísil křik hlasů, zvony, trubky a nářky tažných zvířat. A k cirkusové atmosféře celé výpravy ještě přispívala přítomnost oněch vyděšených lidoopů, kteří byli uvězněni v provizorní kleci na vlastním voze.

Lidé z budoucnosti jen žasli. „To je ale bordel,“ ucedil Casey. „Něco takovýho jsem v životě neviděl.“

Ale vše jaksi začínalo nabírat spád. Kormidelníci zvýšili hlas a do vody šplouchla vesla. A jak na souši, tak na moři se Alexandrovi stoupenci začínali přidávat ke zpěvu rytmických písní.

Abdikadir prohlásil: „Písně kraje Sindh. Zní to nádherně, když desítky tisíc hlasů zpívají sborem.“

„Tak už pojďte,“ nadhodil Casey, „než nám ty sipáhíové zaberou na palubě nejlepší fleky.“

Plán zněl, že flotila popluje Arabským mořem na západ a poté zamíří do Perského zálivu, kdežto armáda a průvod se zavazadly budou sledovat její pohyb podél jižního pobřeží Pákistánu a Íránu. Znovu se měly setkat u horního konce zálivu a poté společně táhnout po souši do Babylonu. Toto souběžné putování bylo nezbytné, Alexandrovy lodě by totiž na moři nevydržely bez zásobování proviantem ze země víc než jen pár dní.

Ovšem po souši se nešlo zrovna lehce. Téměř bez přestávky se totiž snášel shůry onen podivný sopečný déšť a obloha byla jeden popelavě šedý mrak. Půda se měnila v bahno, do nějž se bořily vozy, zvířata i lidé, zároveň panovalo silné horko a vlhkost byla

přímo mimořádná. Průvod se zavazadly se zanedlouho roztáhl do délky několika kilometrů, připomínal jakýsi řetězec utrpení, a v brázdě za sebou zanechával mrtvoly stržených zvířat, neopravitelné části výzbroje – a po pouhých několika dnech i lidi.

Casey nesl pohled na indické ženy, které musely pochodovat za vozy či velbloudy a na hlavách nést mohutný náklad zboží. Jak poznamenal Ruddy: „Povšimli jste si, jak mnohého se těmto lidem doby železné nedostává – a nemyslím pouze to, co je očividné, kupříkladu plynové lampy, psací stroje či kalhoty – ale i naprosto obyčejné věci, jako jsou chomouty pro tažné koně? Zřejmě to bude tím, že na něco podobného ještě nikdo nepřišel, avšak jakmile se cosi vynalezne, už to vynalezeno zůstane...”

Tento postřeh Caseyho zarazil. Po několika dnech načrtl primitivní trakař a šel s ním za Alexandrovými rádci. Héfaistión nechtěl o jeho návrhu ani slyšet a dokonce i Eumenés byl skeptický, ale pak Casey narychlo sestavil maličký prototyp a svůj nápad na něm názorně předvedl.

A tak při další celonoční zastávce nařídil Eumenés zkonstruovat tolik trakařů, kolik bylo možné. Neměli k mání příliš čerstvého dřeva, ale nakonec našli a znovu použili trámy z jedné ztroskotané barže. Během první noci postavili tesaři pod Caseyho dozorem přes padesátku provozuschopných koleček a druhou noc, kdy se poučili z chyb první várky, už jich byla bezmála stovka. Jednalo se však konec konců o armádu, která dokázala na březích Indu sama postavit celou flotilu, a tak stlouct pár trakařů nebylo ve srovnání s tím nic mimořádného.

Prvních několik dní nato putoval průvod shodou okolností po tvrdé, kamenité půdě a tam se kolečka osvědčila. Byla to vskutku pozoruhodná podívaná, sledovat ženy z Alexandrova zavazadlového procesí, kterak před sebou zvesela tlačí trakaře, které by klidně mohly pocházet z nějakého obchodu se zahradními

potřebami ve střední Anglii; byly přeplněné nákladem a úplně na vršku povážlivě balancovaly děti. Jenže pak se znovu objevilo bahno a trakaře se do něj bořily. Makedonci je záhy odložili a novotářská technika lidí z budoucnosti se stala terčem nemalého posměchu.

Zhruba každé tři dny musely lodě zakotvit u pobřeží kvůli proviantu. Vojáci putující po souši měli za úkol shánět potravu, a to nejen pro sebe, ale rovněž pro posádku a cestující na lodích. Jenže to bylo mimo deltu Indu stále obtížnější, jelikož země byla čím dál neúrodnější.

A tak si námořníci zpestřovali příděl jídla tím, co přinesl příliv: škeblemi, ústřicemi a někdy i slávkami. Při jedné z těchto příjemných výprav za potravou, které se zúčastnila i Bisesa, se nad mořskou hladinu vynořila velryba a z nozder jí nebezpečně blízko několika kotvících lodí vystříkl gejzír vody. Makedonci se zprvu zděsili, ale Indové se smáli. Do moře vběhl oddíl pěšáků, dali se do křiku a štítů, kopími a plochými stranami mečů tloukli do vody. Podruhé se velryba vynořila o sto metrů dál od břehu a pak už ji nikdo nespatriil.

V krajích, kudy armáda putovala, vyměřovali průzkumníci zemi a kreslili mapy, jak ostatně Alexandrova armáda činila odjakživa. Tvorba map byla důležitým nástrojem i pro Brity při budování a správě jejich impéria, a proto se nyní k řeckým a makedonským zvědům připojili i britští kartografové, vyzbrojení teodolity. Ať zamířili kamkoli, vždy kreslili nové mapy a porovnávali je s těmi starými, jež pocházely z dob před Přeryvem.

Lidí však potkali pouze poskrovnu.

Jednou narazili armádní špehové na zhruba stočlennou skupinu, byli v ní prý muži, ženy i děti, na sobě měli podivné zářivé šaty, které již však byly rozedrané. Umírali žízni a hovořili jazykem, který nikdo z Makedonců neznal. Nikdo z Britů ani z Bisesiny družiny je ale na vlastní oči neviděl. Abdikadir uvažoval,

zda se třeba nejednalo o hosty nějakého hotelu z dvacátého nebo dokonce jednadvacátého století. Bisesu napadlo, že podobní ztroskotanci, kterým v okamžiku, kdy jim domov zmizel v chodbách času, nezbylo než bloumat krajinou, připomínají jakýsi převrácený obraz rozvalin. V normálně plynoucích dějinách by zmizeli lidé a nechali by své město postupně zetlít v prach, ale zde tomu bylo přesně naopak... Alexandrovy oddíly, jež měly rozkaz chránit průvod se zavazadly, pro výstrahu několik utečenců zabily a zbytek rozehnaly.

Pakliže lidé se tu vyskytovali jen vzácně, Oči byly okolo přítomny neustále. Jak postupovali podél moře, nacházeli Oči vznášet se nad pobřežím jako lampy; byly vždy několik kilometrů od sebe a ve volném uskupení pokrývaly vnitrozemí.

Většina lidí si jich vůbec nevšímal, ale Bisesu tyto Oči i nadále až chorobně fascinovaly. Kdyby se Oko jen tak zničehonic objevilo ve starém světě – kdyby se usadilo na oblíbeném místě všech ufologů, totiž nad trávníkem před Bílým domem – jednalo by se o mimořádnou událost, doslova senzaci století. Jenže většina lidí o nich nechtěla ani mluvit. Jedinou nápadnou výjimkou byl Eumenés; častokrát na Oči civěl s rukama v bok, jako by je vyzýval k odpovědi.

Navzdory vyčerpávajícímu pochodu Ruddymu jako by s ubíhajícími dny nálada stoupala. Když mohl, tak psal, titěrným, kostrbatým písmem, kterým šetřil papír. A rovněž dumal nad stavem světa a každému, kdo byl ochoten poslouchat, předkládal své názory.

„Neměli bychom se zastavit v Babyloně,“ prohlašoval. On, Bisesa, Abdikadir, Josh, Casey a Cecil de Morgan seděli pod baldachýnem na důstojnické lodi; na plachtu bubnoval déšť a čeřil hladinu moře. „Měli bychom kráčet dále – kupříkladu prozkoumat Judeu. Jen si to představte, Biseso! Nadpozemské oko toho vašeho

kosmického člunu tam zahlédlo pouze rozptýlené osídlení, několik proužků dýmu. Ale co když se právě nyní v jedné z těch bídných chatrčí poprvé nadechl k životu sám Nazaretský? Jemináčku, to bychom připomínali deset tisíc králů, kteří jdou za podivuhodnou hvězdou.“

„A pak je tady taky Mekka,“ nadhodil suše Abdikadir.

Ruddy velkoryse rozhodil rukama. „Zajisté, jedneje ekumenicky!“

Bisesa se zeptala: „Takže vy jste nakonec i přes ten svůj komplikovanej původ skončil jako křesťan, Ruddy?“

On si uhladil vousy. „Řekněme to takhle. V Boha věřím. Svatou trojicí už si příliš jist nejsem. A věčné zatracení nemohu přijmout vůbec – ovšem nějaká odplata existovat musí.“ Pak se usmál. „Mluvím jako metodista! Otec by měl ze mne radost. Ale na každý pád bych se s člověkem, který to všechno začal, nesmírně rád setkal.“

Ovšem Josh namítl: „Pozor na to, co si přejete, Ruddy. My přece neputujeme nějakým obrovitým muzeem. Možná byste Krista v Judeji našel. Ale co když ne? Vlastně je to dost nepravděpodobné – daleko pravděpodobnější totiž je, že celá Judea, kterou tu nalezneme, byla vyrvána z času ještě před Kristovým narozením.“

„Já jsem se narodil už po Kristově vtělení,“ opáčil Ruddy neochvějně. „O tom není pochyb. A kdybych dovedl shromáždit jednoho praděda vedle druhého do dlouhého řetězu předků, tak by mi mohli tuto skutečnost dosvědčit.“

„Jistě,“ odpověděl Josh. „Jenže vy už se v dějinách svých pradědů nenacházíte, Ruddy. Co když zde k vůbec žádnému vtělení nedošlo? Pak jste spaseným člověkem v pohanském světě. Jste Vergilius, či Dante?“

„Já...“ Ruddy zmlkl a svažtil široké čelo. „Toto by musel rozřešit lepší teolog, nežli jsem já. Přidejme to tedy k plánu cesty –

musíme vyhledat svatého Augustina či Tomáše Akvinského a zeptat se jich na jejich názor. A co vy, Abdikadire? Co když neexistuje ani Mekka – co když se musí Mohamed teprve narodit?“

Abdikadir odtušil: „Islám není na rozdíl od křesťanství spoutanej časem. Na tawhídu, Boží jedinství, se nic nemění: na Miru ani na Zemi, v minulosti ani budoucnosti není boha kromě Boha a každičká částěčka vesmíru, všechny listy na všech stromech jsou vyjádřením jeho imanence. A korán je nezprostředkovaným slovem Božím, v tomhle světě stejně jako v kterémkoli jiným, ať už ho tady jeho prorok může vyslovit, nebo ne.“

Josh přikyvoval. „To je povzbudivé přesvědčení.“

„Salam alejkum,“ prohlásil Abdikadir.

„Ale možná je to všechno ještě daleko komplikovanější,“ podotkla Bisesa. „Mir totiž nepochází z jednoho časovýho rámce, na to nezapomínejte. Je to mozaika a to bezpochyby platí i pro Mekku a Judeu. Možná jsou v Judeji části pocházející ještě z doby před Ježíšovým narozením – ale i novější části, kudy třeba fakt chodil. Vztahuje se potom Kristovo vtělení i na tenhle vesmír, nebo ne?“

Ruddy utrousil: „Jak prazvláštní to vše je! Každému z nás se dostane, řekněme, dvacet pět tisíc dnů žití. Je tedy pak možné, že i my sami jsme roztříštěni na kousky? Že byl každíčkový den vyrván z našeho života jako ten dílek z mozaiky?“ Mávl rukou k popelavě šedému nebi. „Je možné, že kdesi existuje dvacet pět tisíc jiných Rudyardů a každý z nich se snaží poskládat svůj život, jak může?“

„Jeden takovej velkohubej mamlas jako vy mi bohatě stačí,“ zahudral Casey, který se do debaty zapojil vůbec poprvé, a z koženého vaku si přihrnul vodnatého vína.

Cecil de Morgan naslouchal těmto rozmluvám povětšinou mlčky. Bisesa zjistila, že s Alexandrovým řeckým tajemníkem

Eumenem uzavřel volné spojení a že de Morgan svému novému partnerovi o podobných rozhovorech vykládá. Každý na tom pochopitelně měl svůj zájem: Eumenovou prioritou byly pŕtky s Alexandrovými dvořany, zejména pak s Héfaistiómem, a Cecil jako vždy sázel na to, že když se dva perou, třetí se směje. Jenže o tom všichni beztak věděli. A Bisesa soudila, že jim nijak nemůže uškodit, když bude Eumenés přes Cecila takovéto informace dostávat. Konec konců v tom byli všichni společně.

A flotila plula dál.

Jakmile Mongolové rozbili ležení, prvním úkolem bylo sehnat koně.

Mongolští koně žili polodivoce ve stádech, která se mohla toulat po okolních planinách, dokud jich nebylo třeba. Existovala jistá obava, jestli snad posuny času nenechaly jako mávnutím kouzelného proutku zmizet mnohá stáda, na nichž závisely Čingischánovy plány, a tak byli vysláni do pole jezdci, kteří je měli přivést, a na druhý den se planinou k jurtové metropoli s burácením přirítla obrovská mračna koní. Muži zvířata obklíčili a mávali při tom dlouhými tyčemi s lasy na koncích. Koně se vzpínali a vzpurně sebou házeli jako by tušili, že je čeká mnoho tisíc kilometrů pochodu. Ale jakmile měli na šíji provaz, nechali se se stoickým klidem odvést.

Kolju v duchu napadlo, že pro veškeré necivilizované počínání Mongolů je příznačné, že i to největší tažení musí začít rodeem.

Jakmile bylo efektní shánění stád u konce, nabraly přípravy na pochod rychlý spád. Většina jurt se zbourala a naložila na vozy či soumary, avšak některé větší stany včetně těch, jež tvořily příbytek Čingischána, se nakládaly na káry se širokým dnem, tažené volským potahem. Dokonce i modul Sojuzu hodlali odvézt s sebou. Přivezli ho sem na Čingisův rozkaz ze Skakatajovy vesnice; Kolja se dozvěděl, že kvůli jeho vyzvednutí museli upravit jeden obléhací stroj. A tak nyní spočíval na velmi odolném voze, k němuž ho přivázali provazy z koňských žíní, a sám o sobě vypadal jako kovová jurta.

Kolja odhadoval, že na pochodu k Babylonu bude Čingischána doprovázet kolem dvaceti tisíc válečníků – povětšinou šlo o jezdce a každého z nich doprovázel ještě přinejmenším jeden sluha a dva či tři náhradní koně. Čingis rozdělil své putující síly na tři útvary: vojska na levém křídle, na pravém křídle a uprostřed. Do

prostředního oddílu, kterému velel sám Čingischán, patřila i elitní panovníkova garda, a to včetně Čingisovy osobní tělesné stráže o síle tisíc mužů. S prostředním útvarem měli v Yeh-lüho družině cestovat i Sable a Kolja.

Některé jednotky zde však zůstaly, aby střežily Mongolsko a nadále pokračovaly v úkolu poskládat obraz toho, co se s říší stalo. Tuto posádku dostal na povel jeden z Čingischánových synů, Toluj. Ale to, že zde Čingischán Toluje zanechal, ho nijak výrazně neoslabilo. Kromě tajemníka Yeh-lüho měl s sebou totiž dalšího syna Ögedeje a vojevůdce Subedeje. Vzhledem k tomu, že Ögedeje byl tím, kdo by v původní časové posloupnosti býval nastoupil po Čingischánovi na trůn, a Subedej byl pravděpodobně nejschopnějším Čingisovým velitelem – šlo o muže, jenž po Čingisově smrti řídil vpád do Evropy – jednalo se vskutku o šik, který budil úctu.

Kolja byl svědkem okamžiku, kdy se Čingischán se synem loučil. Čingis si k sobě oběma rukama přitáhl Tolujův obličej, přitiskl mu rty na jednu tvář a zhluboka vdechnul. Sable tento projev odbyla slovy, že prý jde o „vzdušnej polibek doby železný“. Ale v Koljovi to zanechalo zvláštní dojem.

Posléze vztyčili Čingisovu zástavu, útvar se za halasu výkřiků, polnic a bubnů dal do pohybu a za ním pochodovaly dlouhatánské průvody se zavazadly. Všechny tři kolony, pod velením Čingise, Ögedeje a Sabutaje, měly putovat samostatně s tím, že se třeba od sebe i několik set kilometrů odchýlí, ale že budou denně ve spojení prostřednictvím spěšných posílů, zvuků trubek a kouřových signálů. A zanedlouho už se na pláních Mongolska mračna zvířeného prachu rozdělila do různých stran a na druhý den už si oddíly navzájem zmizely z dohledu.

Z kraje Čingischánova rodiště zamířili na západ podél přítoku řeky Onon zemí četrných luk. Kolja jel na voze spolu se Sable,

Basilem i dalšími, sklesle vyhlížejícími kupci z ciziny a rovněž s některými členy Yeh-lüho družiny. Po několika prvních dnech vstoupili do končin temných, až zlověstných hvozďů a ty zase střídala bažinatá údolí, která zhusta nebylo snadné přebrodit. Nebe bylo i nadále jako z oceli a shůry bičoval déšť. Kolja měl v této ponuré, bezútěšné krajině tísnivý pocit. Varoval Yeh-lüho před kyselým deštěm a správce vydal rozkazy, aby si vojáci při jízdě nasadili čapky a zvedli si límce kabátů.

Čingisova vojska nedbala o hygienu o nic víc než obyčejní Mongolové. Na svůj vzhled však byli pyšní. Jezdili v sedlech vysoko posazených vzadu či vpředu a používali pevné třmeny. Nosili kuželovité plstěné čapky, lemované kožešinou z lišky, vlka či dokonce rysa a dlouhé talárovité kabátce, které se rozepínaly odshora dolů. Podobný oděv nosili Mongolové odnepaměti, ale nyní už se jednalo o bohatý národ, a tak měli někteří důstojníci kabáty vyšívány hedvábím či zlatou nití a k tomu hedvábné prádlo z Číny. Ale i Čingisovi vojevůdci si utírali pusy do rukávu a ruce o kalhoty.

Chování v poli měli Mongolové skvěle nacvičené – konec konců šlo o výsledek tradice pěstované stovky let. Každou noc se pochod zastavil a rozděloval se proviant: sušený tvaroh, pokrm z prosa, kumys, alkoholický nápoj ze zkvašeného kobyliho mléka, a sušené maso. Každé ráno vložil jezdec do koženého vaku trochu sušeného zákysu a vody, a ten jak se při jízdě natřásal, vytvořil se zanedlouho jakýsi jogurt, který pak s velkým požitkem a hlasitým říháním pojídali. Kolja Mongolům jejich schopnosti záviděl: jak uměli z kravské kůže vyrobit bič nebo jak využili predestilovanou lidskou moč coby projímadlo, když dostal jeden muž horečku.

Čingischánova armáda se přesouvala velmi spořádaně a rozkazy či změny plánu se doručovaly okamžitě a bez jakýchkoli zmatků. Ve vojsku vládla přísná hierarchie založená na pravidlech čísla deset. Díky tomu se zjednodušoval systém velení, neboť

každý důstojník měl nanejvýš deset podřízených. Mongolové svěřovali jednotlivým velitelům co možná největší moc, díky čemuž se armádě zvyšovala pružnost a schopnost reakce. A Čingis rovněž dbal na to, aby každou, i tu nejposlednější jednotku jeho vojska tvořila směsice nejrozličnějších národností, klanů a kmenů. Vyžadoval totiž od všech oddanost výhradně vůči sobě samému, velkému chánovi. Kolja si v duchu říkal, že se jedná o pozoruhodně moderní způsob tvoření armády: nebylo potom divu, že Mongolové na hlavu porazili neuspořádaná vojska středověké Evropy. Ovšem celý systém spočíval především na schopném a oddaném velení. Důstojnický sbor procházel při výcviku nelítostnými prověrkami v podobě zkoušek, jakou byla například ona štvance – a pak pochopitelně i v bitvě.

Po několika dnech, stále ještě hluboko v nitru Mongolska, přešla armáda travnatou pláň a zamířila ke Karakorumu. Toto město kdysi bývalo mocenským střediskem Ujgurů a Čingischán z něj vytvořil trvalé sídlo vlastní moci. Ovšem už z dálky Kolja viděl, že jsou hradby města pobořené. Za valy se v jednom rohu krčilo několik opuštěných chrámů, ale zbytek osídlení pohltila věčná tráva.

Sám Čingischán se v doprovodu statných strážích po městě prošel spolu s Ögedejem. Pro Čingise to bylo teprve pár let, co město založil, a najednou z něj zbyly jen rozvaliny. Kolja sledoval, jak se vrátil do své cestovní jurty s tváří zlověstně zakaboněnou, jako by se hněval na bohy, kteří jeho úsilí takto zesměšnili.

V následujících dnech putovala armáda údolím řeky Orchon, což byla rozlehlá valová planina, kterou na východě ohraničovaly modré hory. Kolju mimoděk napadlo, že připomíná vallis na Marsu. Půda zde byla šedivá a drolivá, řeka líná. Čas od času se museli brodit přítoky a říčními kanály. V noci tábořili na

ostrůvcích tvořených holým bahnem a zapalovali obrovské voňavé ohně z uschlého vrbového dříví.

Překročili ještě poslední řeku a pak se začala krajina zvedat. Sable prohlásila, že prý opouštějí novodobou mongolskou provincii Archangaj a chytají se překročit masív Changaj. V dálí za Koljou se země proměnila v členitou mozaiku lesů a údolí, ovšem za masívem před sebou viděl živelnější končiny plné žlutavých lučin, které se táhly až k obzoru.

Na širokém vrcholku masívu bylo mnoho menších zářezů a vrás posetých rozdrčenými valouny, jako by se zde prot'ala spousta časových výřezů. Ale rovněž zde stála mohyla tvořená hromadou kamení, která jakýmsi záhadným způsobem otřesy času přečkala. A když kolem ní vojsko procházelo, každý z mužů na ni oblázek či menší balvan přidal. Kolja si v duchu říkal, že než projdou všichni, bude se tam týčit obrovská halda.

Konečně sestoupili do stepi. Masív zmizel za horizontem a zbyla po něm pouze rovina, a tak kráčeli planinou bez stromů, kde se dlouhá tráva vlnila kolem koní jako zčeřená voda. S tím, jak se okolo nich svět otevřel a nezměrná velikost střední Asie zastínila i Čingischána a jeho ctižádost, pocítil Kolja nesmírnou úlevu.

Nepotkávali však žádné lidi. Čas od času byly v těchto nekonečných končinách k vidění kulaté stopy po jurtách, jizvy po ohních, přízraky vísek, které se zbouraly a přesunuly na novou pastvinu. Step neznala pojem času, lidé zde odjakživa žili podobným způsobem a tyto pozůstatky tu mohly zbýt třeba po Hunech, Mongolech, či komunistech ze sovětské éry – a ti, kdo zde tyto stopy zanechali, třeba putovali planinou a vstoupili do úplně jiné doby. Možná že až vymizí poslední zlomky civilizace, pomyslel si Kolja, až se na nějakou Zemi docela zapomene a zbyde už pouze Mir, stanou se ze všech kočovníci a potáhne je to do téhle veliké arény osudu lidstva.

Nikde však nebylo ani živáčka. Čingis sice čas od času vysílal průzkumné oddíly, ale ty nikoho neobjevily.

A pak zvědové zničehonic narazili na jakýsi chrám, ztracený uprostřed stepi.

Vpřed vyjela na průzkum jednotka, do které Yeh-lü začlenil i Kolju a Sable, jelikož usoudil, že by jejich hledisko mohlo být k užitku.

Chrám byla malá, krabicovitá budova s vysokými dveřmi, které byly nádherně vyřezávané a zdobila je klepadla ve tvaru lvích hlav. Vpředu měl krytý vchod s lakovanými sloupy a na horních nosnících se skvěly zlaté lebky. Kolja, Sable a několik Mongolů opatrně vstoupili dovnitř. Na nízkých stolcích ležely mezi zbytky jídla rozložené svitky s rukopisy. Stěny byly ze dřeva, vzduch prosycovala výrazná vůně kadidla a pocit uzavřenosti zde byl nesmírně silný.

Kolja bezděky zašeptal: „Že by buddhisti, co myslíš?“

Sable zcela bez skrupulí pozvedla hlas: „Jo. A minimálně pár jich tady ještě furt je. Ale těžko to tady zařadit časově. Buddhisti se totiž času vymykají stejně jako nomádi.“

„Ne tak docela,“ odtušil Kolja chmurně. „Sověti se totiž snažili chrámy z Mongolska vymýtit. Takže tohle místo musí pocházet někdy z doby před dvacátým stoletím...“

Ze stínů zadní části chrámu se přišouraly dvě postavy. Mongolští vojáci tasili dýky, ale Yeh-lüho rádce je ostrým pokynem zarazil.

Zprvu si Kolja myslel, že jde o dvě děti, výškou a stavbou těla si totiž byly velice podobné. Ale když postoupily do světla, spatřil, že jedno z nich je skutečně děčko, ovšem tím druhým je starý muž. Stařec, podle všeho to byl láma, měl na sobě rudý saténový hábit a pantofle a v ruce třímал šňůrku s jantarovým růžencem. Byl neskutečně vychrtlý, zápěstí mu trčela z rukávů jako kosti ptákovi.

To dítě byl malý chlapec, nebylo mu víc než deset, vysoký byl stejně jako stařík a bezmála stejně vyhublý. Na sobě měl rovněž jakýsi červený hábit – ale na nohou měl tenisky, jak si Kolja překvapeně povšiml. Láma jednou kostnatou rukou držel hochu kolem ramen, ale byl sám tak křehký, že jeho váha nepředstavovala břemeno ani pro děcko.

Láma se usmál od ucha k uchu, čímž odhalil téměř bezzubá ústa, a pak šelestivým hlasem promluvil. Mongolové se mu snažili odpovídat, ale záhy vyšlo najevo, že dohovor je nemožný.

Kolja špitl Sable: „Koukni, jaké má ten kluk boty. Možná tohle místo pochází z novějších dob, než si myslíme.“

Sable zabručela: „Boty moderní jsou. Ale to nic nedokazuje. Pokud tady ty dva zůstali sami, tak ten kluk určitě vyráží do okolí shánět něco k snědku...“

„Ten láma už má ale věk,“ hlesl Kolja. A opravdu: kůži, na níž se mu léty vytvořily skvrny a která mu v jemných záhybech visela na kostech, měl tenoučkou jako papír a oči měl tak bledě modré, až působily téměř průhledně. Jako by se s věkem rozpouštěl a jeho podstata se jednoduše vypařovala.

„To jo,“ odtušila Sable. „Šacovala bych ho tak na devadesát a ani o den míň. Ale koukni se na oba společně, Koljo. A zapomeň na ten věkovej rozdíl. Podívej se jim do očí, na stavbu kostí, tu bradu...“

Kolja napínal zrak, jak mohl, a litoval, že tam není víc světla. Tvar lebky chlapci zakrývala kštice černých vlasů, ale ta tvář, ty bledě modré oči... „Jsou si podobní.“

„To bych řekla,“ konstatovala Sable suše. „Koljo, když se člověk uchýlí na takovýhle místo, je to jednou provždycky. Přejde sem jako žák v osmi, devíti letech, zůstane tady a odříkává modlitby a medituje – a pak je mu devadesát, pokud se toho teda dožije, ale dělá furt jedno a to samý.“

„Sable...“

„Tyhle dva jsou vlastně jeden: je to ten samej člověk, mladičkej žáček a starej láma, svedly je dohromady ty výkyvy v čase. A ten kluk ví, že až zestárne, uvidí jednoho dne svoje mladší já, jak míří stepí zrovínka sem.“ Zazubila se. „Ale nezdá se, že by je to nějak rozhodilo, co? Možná že všechno, co se stalo, dokáže ta jejich buddhistická filozofie celkem v pohodě vstřebat. Konec konců se jenom uzavřel kruh...“

Mongolští vojáci zběžně zkontrolovali, co by mohli ukořistit, jenže nikde nebylo nic k mání, až na pár zbytků jídla a bezvýznamné poklady zbožnosti: modlicí mlýnky a posvátné texty. Mongolové hodlali mnichy zabít. Chystali se k tomu bez emocí, šlo o běžnou rutinu, vraždění byla jejich živnost. Kolja však sebral odvahu a u Yeh-lüho rádce se přimluvil, aby se tomu zamezilo.

Pak chrám zanechali jeho paradoxní dřímotě a vojsko táhlo zase dál.

27. POJÍDAČI RYB

Po třech týdnech putování podél pobřeží Perského zálivu nechal Eumenés lidem z budoucnosti vzkázat, že zvědové našli obydlí vesnici.

Bisesu, Abdikadira, Joshe i Ruddyho zachvátila zvědavost a rovněž potřeba odpočinout si od moře, a tak se společně s menším oddílem britských vojáků pod velením kaprála Batsona připojili k předsunuté jednotce v popředí roztaženého procesí, v němž se Alexandrova armáda proměnila. Všichni z budoucnosti se potají vybavili střelnými zbraněmi. Když vystupovali na břeh, Casey je z lodi jen závistivě pozoroval, jelikož měl nohu stále ještě zesláblou.

Cesta pěšmo do vsi trvala den a byla to pořádná dřina. Ačkoli tím prvním, kdo začal hudrat, byl Ruddy, zanedlouho trpěli všichni do jednoho. Když šli moc blízko pobřeží, měli pod nohama pouze prosolenou a kamenitou půdu, na které nic nerostlo, jenže když zamířili do vnitrozemí, narazili na písečné duny, přes které by se pochodovalo s velkou námahou, i kdyby nepršelo. Neustále hrozilo nebezpečí náhlých záplav, neboť zahlcené cesty bičovaly přívaly deště. A když konečně liják ustal, vyrojila se mračna ovádů.

Všudypřítomné riziko představovali rovněž hadi. Nikdo z lidí z budoucnosti neuměl určit druhy, na které zde naráželi – ale vzhledem k tomu, že mohly pocházet z rodových linií, jež se rozpínaly přes úsek dvou či více milionů let, nejednalo se zřejmě o žádné překvapení.

Bisesa pozorovala nehybné Oči, které se i nad tím nejnáročnějším terénem vznášely jakoby nic a které cestou sledovaly její malicherné snažení.

Na konci dne dorazila družina k oné vesnici. Společně s makedonskými vojáky se Bisesa a ostatní nenápadně přikradli na

hřeben ostrého srázu, aby si ji prohlédli. Stála poblíž pobřeží a vypadala nuzně. Na kamenité půdě se krčily nahrbené chatrče. Zakrslou travu za vsí spásalo několik vychrtlých ovcí.

Domorodci nebyli na pohled dvakrát přitažliví. Jak dospělí, tak děti měli dlouhé, zacuchané a špinavé vlasy a muži navíc plandající vousy. Hlavním zdrojem jejich obživy byly ryby, které lovili tak, že se brouzdali vodou a rozhazovali sítě zhotovené z kůry palem. Chodili primitivně oblečení do čehosi, co připomínalo upravené kůže z ryb nebo možná dokonce velryby.

Ruddy prohlásil: „Zjevně jsou to lidé. Avšak z doby kamenné.“

De Morgan opáčil: „Ale možná že nepocházejí z dob příliš vzdálených od nynějška – tím myslím od éry Alexandrový. Jeden z Makedonců už podobné lidi viděl, nazývá je pojídači ryb.“

Abdikadir pokýval hlavou. „Máme sklon zapomínat, jak byl Alexandrův svět vylidněnej. Pár tisíc kilometrů odsud leží Aristotelovo Řecko – ale tady panuje neolit a ty lidi nejspíš žijou od doby ledový furt stejně.“

Bisesa nadhodila: „Tak to potom tenhle nověj svět nebude připadat Makedoncům tak divnej jako nám.“

Makedonci se s pojídači ryb rychle vypořádali – zahnali je sprškou šípů. A poté předsunutý oddíl vpochodoval do liduprázdné vesnice.

Bisesa se kolem sebe zvědavě rozhlížela. Vše prostupoval pach rybiny. Na zemi našla jakýsi nůž – byl vyrobený z kosti, možná se jednalo o lopatku malé velryby či delfína. Byl pěkně vyřezávaný a na jeho i střece tančili delfíni.

Josh si prohlížel chatrče. „Podívejte na toto. Tyto chýše tvoří pouze kůže přehozené přes rámy z velrybích kostí anebo – pohleďte sem – přes stěny z navršených lastur ústřic. Téměř vše, co mají, získávají z moře, dokonce i oděv, nástroje a obydlí – pozoruhodné!“

Coby příklad živoucí archeologie, pomyslela si Bisesa, šlo o nepředstavitelně bohaté naleziště, a tak si toho i přese stesky telefonu vyfotila, co nejvíce mohla. Skličovalo ji však pomyšlení, jak obrovská část minulosti už je ztracená a navždy nepoznatelná; tento zlomek zaniklého způsobu života, vytržený ze svého kontextu, byl jen další stránkou vyrvanou z bezejmenné knihy, kterou zachránili ze zmizelé knihovny.

Ovšem vojáci sem přišli za proviantem, a ne kvůli archeologii. Moc toho tam ale pro ně k mání nebylo. Objevili a odnesli si zásoby sušené rybí moučky. Chytili a rychle podřízli oněch několik ubohých ovcí, ale ukázalo se, že i jejich maso má příšernou pachut' rybiny a soli. Bezmyšlenkovité zničení vesnice Bisesu vyděsilo, avšak nemohla proti němu nijak zasáhnout.

Nad vesničkou pojídačů ryb se vznášelo jedno z Očí. Sledovalo, jak Makedonci odcházejí, stejně jako když předtím přicházeli, a nehnulo ani brvou.

Noc strávili nedaleko od vesnice poblíž jakéhosi potoka. Makedonci se svou obvyklou zručností postavili tábořiště, kdy několik svých kožených stanů napnuli mezi tyče coby primitivní přístřeší na ochranu před deštěm. A britští vojáci jim s prací pomáhali.

Bisesa si řekla, že už nadešel čas věnovat chvilku péči o sebe sama; sociální zařízení na Alexandrových lodích nepatřila totiž právě k nejvyspělejším. Když si zula boty, obrovsky se jí ulevilo. Spěšně si ošetřila nohy. Ponožky jí křupaly potem a prachem, v mezerách mezi prsty měla špínu a zřejmě se jí tam začínala tvořit i plíseň. Tím, co jí zbylo z lékárničky, šetřila, vlastně už šlo jenom o skrovný nouzový balíček, ovšem když byla tak jako nyní v terénu, i nadále si dávala do vody čistící tablety.

Svlékla se a ponořila se do chladné vody v potoce. Na zvýšenou pozornost svých mužských společníků nijak zvlášť

nedbala. Chtíč se dal v makedonském táboře velmi snadno ukojit. Josh ji pochopitelně jako obvykle pozoroval – ovšem po klukovsku, a kdyby ho při tom přistihla, sklopil by hlavu a zčervenal by. Vymáchala si šaty a nechala je schnout.

Než to všechno vykonala, stačili Makedonci rozdělat oheň. Lehla si na zem poblíž ohniště, vklouzla pod pončo a lékárníčku si dala pod hlavu místo polštáře. Josh se jako obvykle obratně vloudil co nejbližší k ní a usadil se tak, aby ji mohl pozorovat, když měl pocit, že se nikdo nedívá. Ale Ruddy s Abdikadirem za jeho zády mimicky napodobovali vzdušné polibky.

Jak už měl Ruddy ve zvyku, začal opět řečnit. „Je nás tak málo. Viděli jsme již veliký lán nového světa, od Džamrúdu až po břehy Arábie. Avšak lidí je tak poskrovnu a myslících lidí ještě méně! My ovšem pohlížíme na liduprázdnost krajiny jakožto na nedostatek. Možná bychom ji měli považovat spíše za příležitost.“

Josh zamumlal: „U všech rohatých, o čem to zase melete?“

Ruddy Kipling si sňal brýle a promnul si oči, které vypadaly malé a hluboké. „Naše anglické impérium je nyní to tam, zmizelo jak barva v bridži, když se zamíchají karty. A místo něj máme toto – Mir, nový svět, čisté plátno. A my, ač je nás hrstka, jsme možná jediným zdrojem rozumu, vědy a civilizace, který ve světě zbyl.“

Abdikadir se usmál. „Na tom něco je, Ruddy, jenže tady na Miru není zrovna moc Angličanů, který by tenhle sen proměnili ve skutečnost.“

„Ale Angličan, to byl odjakživa kříženec. A to není špatné východisko. Je průsečíkem rozmanitých vlivů, od velebné moci Římanů až po pronikavý důvtip demokracie. Nezbývá nám tedy než započít stavět Anglii novou – a dát život novým Angličanům! – a to přímo zde v písčích Arábie. A náš nový stát můžeme již od počátků založit na osvědčených anglických principech. Každý člověk budiž naprosto svobodný, pakliže nezasahuje do práv svého bližního. Dále okamžitá a rovná spravedlnost před Bohem.“

Tolerance vůči náboženstvím a vyznáním všeho druhu či podoby. Pro každého je jeho domov zároveň hradem. A tak podobně. Naskytla se nám příležitost zbavit se četného harampádí.“

„To zní všechno sice skvěle,“ namítl Abdikadir, „ale kdo bude tý nový světový říši vládnout? Přenecháme to snad Alexandrovi?“

Ruddy se zasmál. „Alexandr dosáhl na svoji dobu úžasných úspěchů, ale je to vojenský despota – ba co hůř, divoch z doby kamenné! Sami jste tam u moře viděli ukázkou jeho modlářství. Možná má správné instinkty, jež se mu skrývají pod zbrojí – vždyť ostatně táhne za jeden provaz s Řeky – ale není to ten pravý. Prozatím se musíme postavit do čela my, civilizovaní lidé. Je nás málo – ale máme zbraně.“ Ruddy si lehl na záda s rukou za hlavou a zavřel oči. „Již to úplně vidím. Halasně rozezvučí se kovárny! A Meč přinese mír – a mír přinese bohatství – a bohatství přinese Zákon. Je to stejně přirozené, jako když roste statný dub. A my, kdož toto vše už známe, budeme těmi, kteří budou stromek zalévat.“

Chtěl je nadchnout, ale Bisesa jeho slova připadala planá a i jejich tábořiště působilo titěrným a opuštěným dojmem, jako částečka světla v zemi, kterou opustili i duchové.

Na druhý den cestou zpátky postihl Ruddyho silný záchvat střevní infekce. Bisesa s Abdikadirem zašmátrali ve ztenčujících se zdravotnických zásobách z jedenadvacátého století, dali mu antibiotika a namíchali nápoj z cukru a vody. Ruddy poprosil o své opium, neboť trval na tom, že se jedná o jedno z nejstarších analgetik mezi indickými léčivy. Stále ho oslaboval průjem, až se zdálo, že mu krk neunesse jeho širokou hlavu. Přesto však pořád mluvil a mluvil.

„Potřebujeme novou sbírku mýtů, které nás spojí,“ sípal Ruddy. „Mýty a rituály, ty totiž utvářejí národ. A právě jich se nedostává Americe, víme – je to mladý národ, a tak ještě neměl

čas vypěstovat si tradice. Jářku, i Amerika je ta tam, Británie jakbysmet a staré příběhy už nepostačí – teď již nikoli.“

Josh kysele poznamenal: „A vy jste zrovínka ten pravý, Ruddy, kdo sepíše nové.“

„Žijeme v novém věku hrdinů,“ on na to. „A právě v této době se svět buduje. Právě toto je naše příležitost. A my musíme pro budoucnost zaznamenat, co jsme vykonali, jak jsme to vykonali a proč...“ Ruddy hovořil dál a dál a prosycoval vzduch svými sny a plány, dokud mu ústa nezavřela dehydratace a dýchavičnost; a všichni pomalu kráčeli dál nekonečnou a opuštěnou pouští.

Čingischánova vojska pochodovala podél severního okraje pouště Gobi.

Okolní země byla širošířá, připomínala zrcadlo prachem zahlcené oblohy. Čas od času zahlédli omleté, znaveně vyhlížející pahorky a jednou dokonce v dáli s důstojností a okázalostí proběhlo klusem stádo velbloudů. Když vál vítr, clonila světlo bouře žlutého písku: písku, který měl pachut' železa, písku, který se utvořil možná před milionem let, pomyslel si Kolja, možná před měsícem. Mongolové s hlavami zahalenými do šátků vypadali jako beduíni.

Jak putovali pouští dál a dál, uzavíral se Kolja do sebe. Mozek měl jako ochromený, smysly otupělé, a tak si jen tak seděl na zádi vozu, nepromluvil ani slovo a přes tvář měl přetažený kus látky, která ho chránila před prachem. Okolní krajina byla tak nekonečná a nehybná, až mu někdy připadalo, že se vůbec nepohybují. Volky nevolky musel ocenit sílu ducha, přímo zarputilou nezlomnost, díky níž si Mongolové podrobili nezměrné dálavy svého asijského pole působnosti. A to už letěl i do vesmíru a vzdálenost, která byla v lidském měřítku tak obrovská, by tehdy býval urazil za nějakých patnáct minut.

Dorazili k velkému náspu z kamení a zeminy, jakési mohyle. Připomínala polapenou podsvětní obludu, která se ze všech sil snaží uniknout ze spárů země suché jako troud. Kolja usoudil, že se jedná o skythskou hrobku, památku na národ, který žil ještě před narozením Krista, ale který jezdil na koních a stavěl jurty přesně jako Mongolové. Zdálo se, že je násep nový a kameny neomleté – avšak samotnou hrobku kdosi násilím otevřel a zlato či jiné bohatství, které snad ukrývala, z ní ukradl.

A poté dojeli k téměř moderní památce. Kolja ji zahlédl pouze z dálky: zděné stodoly s kovovými střechami, síla a cosi, co

připomínalo řadu zrezivělých traktorů. Možná šlo o nějaký státní zemědělský projekt, na který se očividně zanevřelo ještě dávno před Přeryvem. Kolju napadlo, že s tím, jak se vzdalovali ze středního Mongolska, opouštěli možná těžiště dějin tohoto obrovitého světadílu, Čingischánovu hrůzovládu; zde měly možná úlomky roztržitého času větší libovůli v tom, jak se poskládat, a přinesly s sebou utečence z dob s větším rozpětím. Mongolští zvědové sídlo prozkoumali, přitáhli několik plátů zrezivělého vlnitého plechu, ale pak je zase vyhodili coby bezcenné.

Krajina se pozvolna měnila. Minuli vyschlé jezero, ze kterého zbylo jen slané dno. Při březích poskakovaly mezi skalisky ještěrky a koním znepríjemňovala život hejna much. Kolju zarazilo, když zaslechl zkormoucený křik mořských ptáků, neboť sotva mohlo na světě existovat místo vzdálenější od moře než toto vyschlé srdce vnitrozemí. Možná se ptáci nechali vést složitou sítí asijských řek a tady zabloudili. Podobnost s jeho vlastní situací byla nabíledni, její ironie pak zcela banální.

A putování pokračovalo stále dál.

Pokud chtěli opustit moderní Mongolsko, museli přejít horské pásmo zvané Altaj. Den za dnem se země zvedala, byla čím dál úrodnější a lépe zavlažená. Tu a tam rostly dokonce květiny: jednou Kolja našel prvosenky, sasanky a orchideje, osaměle kvetoucí na zmírajícím zlomku jara ve stepi. Přešli širokou, bažinatou planinu, kde nad prosáklou trávou kroužily čejky a koně se museli obezřetně prodírat kalem, který jim sahal až ke kotníkům.

Krajina začínala být hornatá. Vojska procházela těsnými údolími, přičemž každé následující bylo výše položené a užší než to předchozí. Mongolové volali jeden na druhého a jejich hlasy se odrážely od stěn. Občas zahlédl Kolja vysoko nad sebou orly, jejichž neklamné siluety se proti ocelově šedému nebi krásně

rýsovaly. Čingisovi vojevůdci si mumlali pod vousy, že jsou zde zranitelní vůči přepadu ze zálohy.

Konečně se kraj otevřel v široký kaňon ohraničený stěnami roztržitých skalisek, která se vypínala k obloze. Kolja se ocitl na hřbetu u špice kaňonu. Nad ním se tyčila obrovitá hora s plochým vrcholem, kterou místy zdobil sníh a led, připomínající trus velikánských ptáků. Otočil se a spatřil, že je Čingischánova armáda roztažená po celé délce kaňonu; lidé i zvířata měli barvu bláta a jen tu a tam se zableskla naleštěná zbroj. Tento uzounký lidský průvod však zastiňovaly strmící vrcholky tmavočervených skal kolem nich.

Kráčeli dál po severozápadní hranici moderní Číny a mířili na jihozápad do Kyrgyzstánu. A odtamtud už to bylo jen pár dní jízdy, než dorazili k městu.

Mongolové, kteří byli velkými vyznavači špionáže, vyslali zvědy a špehy, aby město proslídili, a posléze i své zástupce, kteří už si po jeho hlavních ulicích směle vykračovali. Z domů vycházeli obyvatelé v plochých čapkách a zapnutých halenách a přátelsky k těmto odporně páchnoucím cizincům natahovali ruce.

Město bylo očividně moderní, nebo mu do toho alespoň mnoho nechybělo. Zprávy o něm jako by vytrhly Kolju ze strnulosti, do níž ho uvrhla cesta. Když se dozvěděl, že armáda a on s ní byli na cestě bezmála tři měsíce, byl v šoku.

A právě zde, jak se ukázalo, měla začít poslední etapa jeho vlastního putování. Sable vzali s sebou, aby jim pomohla město prozkoumat. Usoudila, že se jedná o Biškek, v jedenadvacátém století hlavní město Kyrgyzstánu. Toto osídlení, tak jak jej našli, patřilo kamsi do dob před objevením elektřiny, avšak byly zde vodní mlýny a továrny. „Mohli by tady mít tak konec devatenáctého století,“ prohlásila. Do města sice vedly šterkové cesty, ale zhruba kilometr od něj je už rozrušily výkyvy v čase.

Vyslali do města další průzkumníky a Kolju povolali, aby jim tlumočil. Město to bylo hezké, ulice lemovaly stromy, byť vinou vytrvalého kyselého deště maličko chřadly. Jeho hlavní tepna, která už svým názvem odrážela dávnou minulost, se jmenovala Hedvábná cesta. Obyvatelstvo, které bylo zcela odříznuté a nechápalo, co se kolem děje, zneklidňovalo, že nepřijíždějí výběrčí daní, a chtěli vědět, zda nepřišly nějaké pokyny z Moskvy či zprávy o carovi. Kolja toužil promluvit si s nimi přímo, ale Mongolové mu to nedovolili.

Kolja byl městem nadšený, jednalo se o nejmodernější sídlo, s jakým se dosud setkali. Bezpochyby se zde nacházela základna vybavení a znalostí, na nichž se dalo stavět. Naléhal na Yeh-lüho, aby navázali přátelské styky. Jeho prosby však zůstaly nevyslyšeny a on se čím dál tím víc znepokojoval: Mongolové totiž neměli města rádi a znali pouze jediný způsob, jak s nimi naložit. A o Sable se opřít nemohl, ta jenom vše mlčky sledovala a čekala, protože hrála vlastní složitou hru.

Kolja byl očitým svědkem toho, co následovalo.

Mongolové se přiblížili potichu pod pláštěm noci. Když zaútočili, začali rvát zplna hrdla a hlahol jejich hlasů a koňských kopyt městečko doslova zaplavil. Vražďení začalo na hlavní třídě a šířilo se městem jako masakrující vlna s krvavou pěnou jatek na vůdčím hřebenu. Až na pár výstřelů nazdařbůh ze zastaralých střelných zbraní nedokázali obyvatelé klást odpor.

Čingis nařídil, aby správce města přivedli živého. Starosta se i s rodinou snažil schovat v malé městské knihovně, a tak budovu cihlu po cihle rozebrali. Ženu mu zabili přímo před očima, dcery znásilnili a jeho samotného udupali.

Cenností našli ve městě Mongolové jen poskrovnu. Malý tiskařský lis v redakci novin rozbili a železo z něj si vzali k roztavení a novému využití. Když napadli Mongolové nějaké město, měli ve zvyku odvézt s sebou řemeslníky a další zručné

měšťany, kteří mohli jejich účelům posloužit později, ovšem z toho, co našli v Biškeku, dvakrát moudří nebyli: dovednosti hodináře, účetního či právníka jim nebyly k ničemu. Mužů příliš mnoho naživu nenechali. Většinu dětí a některé mladší ženy vzali do zajetí, řadu žen ovšem znásilnili. A toto všechno prováděli zcela mechanicky, bez potěšení, a to dokonce i když znásilňovali; takhle to zkrátka u Mongolů chodilo.

A když své dílo dokonali, tak město plánovitě zapálili.

Zajatce, kteří přežili, hnali krajinou k Čingisovu ležení, kde se pak v bezútěšném utrpení krčili. Koljovi připadali jako typičtí venkované a jejich vesty a kalhoty, tlusté sukně a šátky byly ze strany Mongolů předmětem zvědavých pohledů. Jednu krasavici jménem Nataša patnáctiletou dceru krčmáře, vybrali pro samotného Čingise. Volil si vždy ty nejkrásnější ženy a řadu z nich oplodnil. Čingis měl původně v úmyslu vláčet tyto zajatce s sebou, protože podobné nebohé duše bylo odjakživa možno tak či onak využít – daly se kupříkladu nahnat do bitvy. Ale když zjistil, že jednoho z příslušníků Zlaté rodiny zranila kulka vypálená jistým vystrašeným kramářem, rozkázal vězně povraždit. Yeh-lüho zoufalé prosby o shovívavost nenašly odezvu. A ženy i děti se pokorně podvolily.

Než se dala armáda znovu na pochod, proměnilo se město v doutnající trosky a z budov zůstaly víceméně pouze základy. Mongolové po sobě zanechali hromadu utřatých hlav, přičemž některé z nich byly až srdceryvně maličké. Po několika dnech nařídil Čingis zadnímu voji, aby se do města vrátil. Několik měšťanů masakru uniklo, jelikož se schovali ve sklepích a jiných úkrytech. Mongolové je nahnali dohromady a poté, co si ještě dopřáli trochu povyražení, je poslali na smrt.

I přes tyto události na sobě nedávala Sable nic znát, neprojevila ani kousíček citu. Avšak co se Kolji týkalo, ten si po Biškeku ujasnil, co musí udělat.

Plavba k nejzazšímu bodu Perského zálivu trvala dva měsíce. A odtamtud hodlal Alexandr ihned vyrazit do vnitrozemí. Z tisícovky vojáků vytvořil čelní oddíl, který doprovázel Eumenés, Héfaistión a další. A Bisesa i její společníci si zařídili, aby ani oni ve výpravě nechyběli.

Necelý den po vyloďení vyrazila družina na krátký pochod vnitrozemím do Sús, což bylo v dobách Alexandrových správné středisko jím dobyté Perské říše. Alexandr byl stále ještě příliš slabý na to, aby sám ujel či ušel delší vzdálenosti, a tak se vezl na voze krytém nachovými baldachýny a kolem něj pochodovala v útvaru stovka Štítonošů. Dorazili do Sús, aniž by se cokoli seběhlo – ovšem nenalezli Sús takové, jak si Alexandr pamatoval.

Alexandrovi zeměměřiči nepochybovali, že jsou na správném místě, uprostřed planiny s řídkou zelení. Ovšem po městě nebylo nikde ani památky, ani jediné stopy. Jako by byli prvními lidmi, kteří sem kdy vkročili – a možná tomu tak opravdu bylo, napadlo Bisesu.

Eumenés se přidal k lidem z budoucnosti a tvářil se zachmuřeně. „Jest to toliko nemnoho let, co jsem zde přebýval. A ono město bohaté bývalo. Každá provincie říše k jeho velkoleposti přispívala, řemeslníky a stříbrotepci z měst řeckých při pobřeží počínaje, sloupy dřevěnými z Indie pak konče. I poklad zdejší pozoruhodný byl. A nyní...“ Vypadal zkroušeně a Bisesa si znovu povšimla, jak už ostatně vycítila prve, že v něm narůstá zloba, jako by si tento inteligentní Řek bral Přeryv osobně.

Samotný Alexandr sestoupil z vozu, procházel se kolem, díval se do země a kopal do hrudek hlíny. Pak se uchýlil do svého přístřeší a odmítl znovu vyjít ven, jako by ho zachvátilo hluboké zklamání.

Té noci tábořili poblíž prázdného prostranství, kde stávaly Súsy. Na druhý den ráno vyrazili pod vedením Alexandrových kartografů na západ a cestou k Babylonu museli zdolávat rozlehlou krajinu plnou ozvěn. Po tom, co našli v Súsách, vypadali všichni zaraženě, jako by je všechny tížilo nezměrné břemeno času. Chvillemi Bisesa ostřehla, jak si ji Makedonci prohlížejí, a vycítila, co se jim honí hlavou – že mají před sebou ženu, která žije a dýchá a která se narodí, teprve až se všichni, koho znají, a vše, čeho se kdy dotkli, obrátí v prach, jako by snad byla živoucím symbolem Přerývu.

K úlevě všech už po několika kilometrech dorazili ke křižovatce v čase, kde povrch země o několik centimetrů klesal a objevila se cesta. Na Bisesina měřítko byla primitivně vytyčená, svrchní vrstvu tvořily hrubě nasekané kamenné bloky, ale bezpochyby se jednalo o cestu. Eumenés jim dokonce prozradil, že se jedná o úsek Královské cesty, která kdysi spojovala Persii – a která přišla Alexandrovi při dobývání této říše náramně vhod.

I po této cestě však pochod zabral ještě několik dní. Země okolo ní byla suchá jako troud a usídlila se na ni pouze zakrslá vegetace. Ale tu a tam byla označovaná anonymními haldami kamení a zjizvená dlouhými a rovnými příkopy – očividně byly uměle vytvořené, ovšem dávno opuštěné a jejich účel už nikdo neznal.

Noc co noc, když se pochod zastavil a budoval se tábor, zapínal Casey vysílačku a poslouchal, zda nezachytí signály od posádky Sojuzu, ztracené kdesi v nepoznatelných končinách Asie. Jednalo se totiž o dobu, na které se s posádkou dohodli, ovšem ode dne jejich pokusu o návrat na Zem nezaslechl nic. Casey rovněž sledoval radiový signál, který stále přicházel z neznámého zdroje, jenž se měl snad nacházet v Babylonu. Jeho obsah zůstával stále tentýž – jednalo se o pípání, jež prolínalo frekvencemi jako výrobní testovací signál. A opakovalo se stále dokola, zas a znova.

Casey si o svých pozorováních vedl záznamy udávající polohu, čas, sílu a orientaci signálu a i jeho přibližné triangulace dávaly tušit, že se onen zdroj nachází v Babylonu.

A pak zde ještě byly Oči – či spíše nebyly. Čím více postupovali na západ, tím Očí ubývalo a měly mezi sebou větší rozestupy, až si jednou nakonec Bisesa uvědomila, že celý den pochodovala a nezahlédla ani jedno. A nikdo nevěděl, jak si to vysvětlit.

Posléze došli k dalšímu předělu. Čelní skupina dorazila k pásu zeleně, který se v naprosto rovné přímce táhl od severního obzoru k jihu. Družina zůstala stát na vyschlé straně hranice.

Západním směrem za předělem byla země rozkouskovaná do mnohoúhelných políček a protkaná lesklými kanály. Tu a tam stály mezi poli primitivně vyhlížející chatrče z tyčí a větví omazaných hlínou, příkrčené a ošklivé, připomínaly kostky vytvarovaného bahna. A ty chýše byly očividně obydlené, jelikož od některých z nich viděla Bisesa stoupat proužek dýmu. Několik koz a býčků, uvázaných ke sloupkům, trpělivě přežvykovalo trávu či zbytky ze strniště. Ale nikde ani živáčka.

Abdikadir se přitočil k Bise. „To jsou slavný babylonský zavlažovací kanály.“

„To asi jo.“ Některé kanály byly prodloužením oněch suchých a již nepoužívaných příkopů, kterých si všimla prve: jednalo se o tytéž ukázky starověkého inženýrství, poničené staletími. Ovšem toto násilné promísení epoch už na první pohled přinášelo praktické potíže; úseky z pozdějších dob, příkopy ucpané erozí, totiž bránily říčním zdrojům proudit do kanálů a některým hospodářům už vysychaly strouhy.

Abdikadir prohlásil: „Tak jim ukážem cestu.“ Rozvážně postoupil o krok kupředu a překročil neviditelnou, nehmatatelnou linii mezi dvěma výřezy světa.

Družina předěl přešla a pokračovala dál.

Úrodnost krajiny bila do očí. Většina políček byla zřejmě osetá vysokou odrůdou pšenice s mohutnými klasy, kterou ale ani farmářská dcerka Bisesa nepoznávala. Bylo zde však k vidění i proso a ječmen a sem tam i husté řady datlových palem. Cecil de Morgan prohlásil, že kdysi dávno prý Babyloňané o těchto palmách zpívali písně, v nichž velebili tři sta šedesát způsobů jejich využití, jeden na každý den jejich roku.

Ať už se sedláci skrývali nebo ne, evidentně se nejednalo o liduprázdnou krajinu – a právě na výpěstcích z těchto políček měla být Alexandrova armáda závislá. Bisesu napadlo, že zde bude zapotřebí vlídné diplomacie. Král měl sice dostatek lidských sil na to, aby si vzal, co chtěl, jenže domorodci tuhle zemi znali a toto obrovské a vyhladovělé vojsko si nemohlo dovolit jedinou zmarňenou úrodu. Prvním úkolem proto zřejmě mělo být poručit Alexandrovým vojákům a inženýrům, aby znovu vybudovali zavražovací síť...

Abdikadir prohlásil: „Teda řeknu vám, přijde mi neuvěřitelný, že je tohle Irák – a že jsme jenom nějakých sto kilometrů jihozápadně od Bagdádu. Zemědělský bohatství tohoto kraje živilo po tisíciletí celý říše.“

„Ale kde všichni jsou?“

Abdi odtušil: „Může se snad člověk těm farmářům divit, že se schovávají? Jejich úrodná zemědělská půda se zničehonic rozdělí na dvě půlky a změní se na polopoušť. A kanály jim přestávají fungovat. Kvůli pálivému dešti jim usychá úroda. A co se zčistajasna neobjeví na obzoru? Ta největší armáda, jakou kdy starověké svět poznal... Jé,“ užasnul. „Koukněte.“ Zastavil se a ukázal prstem.

Na západním horizontu zahlédla Bisesa budovy, členitý val a jakousi schodovitou pyramidu – všemu propůjčovala vzdálenost šedavý, mlžný nádech.

„Babylon,“ zašeptal Abdikadir.

Josh dodal: „A tamhle stojí věž babylonská.“
„Ty vole,“ ulevil si Casey.

Armáda i průvod se zavazadly dohnaly předvoj a rozbily tábor na holé rovině u břehů Eufratu.

Alexandr se rozhodl ještě den vyčkat, než do samotného města vstoupí. Chtěl se totiž přesvědčit, zda ho městští hodnostáři přijdou přivítat. Ale nepřišel nikdo. Vyslal proto zvědy, aby obhlédli hradby města a jeho okolí. Vrátili se sice v pořádku, ovšem Bisesa připadalo, že se tváří poděšeně.

Bez ohledu na nějaké časové výřezy hodlal Alexandr do starobylého města vstoupit ve velkém stylu. A tak časně zrána vyjel ve svém zlatem vyšíváném plášti a královskou čelenkou na hlavě k městským hradbám, po jeho boku kráčel Héfaistión a dokola kolem ho obklopovala falanga čítající stovku Štítonošů – tvořili jakýsi obdélník z hrozivých svalů a železa. Král na sobě nedal znát nejmenší známky bolesti, kterou mu námaha při jízdě na koni dozajista způsobovala; Bisesa znovu jen musela žasnout nad silou jeho vůle.

Eumenés a další blízcí společníci kráčeli ve volném útvaru za králem. V této družině se nacházel i kapitán Grove a jeho vyšší důstojníci, řada britských vojáků, Bisesa a posádka vrtulníku. Bisesa si uprostřed tohoto majestátního procesí připadala podivně nesvá, protože spolu s ostatními z budoucnosti Makedonce i přes skvostnost jejich slavnostních stejnokrojů značně převyšovali.

Hradby města byly už samy o sobě impozantní, jednalo se o trojitý val z pálených cihel a kamení, který kolem dokola měřil dobrých dvacet kilometrů a celý byl obehnaný vodním příkopem. Nikde však nebyly žádné známky života – žádný dým z ohňů ani vojáci ostražitě hlídkující ve věžích – a obrovská brána zela dokořán.

Eumenés hlesl: „Při Alexandrově prvním vstupu do města bývalo vše jinak. V ústřety nám na oři přijel satrapa. Cesta byla květy posetá, z bran vojíni se lvy zkrocenými a levharty v klecích vycházeli a kněží i věštci za zvuků harfy libých tančili. Bylo to velkolepé! Tak, jak sluší se a patří! Avšak toto...“

Toto nahánělo strach, musela Bisesa v duchu připustit.

Alexandr dostál své pověsti a šel ostatním příkladem. Bez váhání přešel s koněm dřevěný můstek, který překlenuval vodní příkop, a zamířil k nejhonosnější ze všech bran. Jednalo se o vysoko vyklenutý průjezd zasazený mezi dvě těžké čtvercové věže.

Procesí ho následovalo. Aby vůbec k bráně dospěli, museli vystoupat po nakloněné rampě na jakousi plošinu dobrých patnáct metrů nad úrovní země. A když Bisesa branou procházela, ta se nad její hlavou tyčila do výšky dvaceti metrů nebo i víc. Každíčký čtvereční centimetr jejích zdí pokrývaly reliéfy z glazovaných cihel se znepokojivě tmavomodrým povrchem, na němž tančili draci a býci.

Ruddy šel se zakloněnou hlavou a ústy dokořán. Stále mu bylo po nemoci ještě trochu „šoufl“ a měl nejistý krok, a proto ho vzal Josh vlídně za paži a vedl ho. „Je snad toto proslulá brána Ištařina? Koho by to jen bylo napadlo, koho by to jen bylo napadlo...“

Město mělo půdorys zhruba tvaru obdélníku a rozkládalo se na obou březích Eufratu. Alexandrova družina do něj vstoupila od severu, z východní části řeky. Za branou kráčel průvod po široké třídě, jež směřovala k jihu a mýjela velkolepé a tajemné budovy, snad chrámy a paláce. Bisesa zahlédla sochy i fontány, všechny zdi pak byly vystavěny z lesklých glazovaných cihel a zdobili je lvi a růžice. Bylo zde k vidění tolik detailů a v takové hojnosti, že vše ani nedokázala vstřebat.

Telefon, který jí vyčuhoval z kapsy, se jí snažil napovídat. „Komplex po pravé ruce je pravděpodobně Nabukadnezarův chrám. To byl největší babylonský panovník, který...”

„Zmlkni, telefone.“

Vedle nich pajdal Casey. „Jestli je tohle Babylon, tak kde jsou pak ty visuté zahrady?“

„V Ninive,“ odtušil telefon suše.

„Nikde ani živáčka,“ podotkl Josh opatrně. „Vidím tu škody – stopy po požárech, drancování a dokonce i snad následky zemětřesení – ale stále nikde ani živá duše. Pomalu to až hrůzu nahání.“

„Jo, to jo,“ broukl Casey. „Všude maj rozsvíceno, ale nikdo není doma.“

„A všimli jste si,“ nadhodil Abdikadir tiše, „že i ty Makedonci jsou z toho na větvi? A to tady byli celkem nedávno...”

Měl pravdu. I prohnáný Eumenés se díval na majestátní budovy města s úžasem.

„Je docela možný, že to totiž není jejich Babylon,“ poznamenala Bisesa.

Družina se pomalu rozcházela. Alexandr s Héfaistiómem, a s nimi i většina stráží, zamířili zpět k bráně do královského paláce. Ostatní oddíly vojska dostaly za úkol pročesat město a hledat obyvatele. Vzduchem se nesl nesmlouvavý křik důstojníků a odrážel se od glazovaných stěn chrámů; de Morgan vysvětloval, že prý své muže varují před důsledky drancování. „Nedokáží si však představit, že by se někdo na tomto strašidelném místě odvážil čehokoli dotknout!“

Bisesa spolu s ostatními dále kráčela po procesní cestě v doprovodu Eumena a hrstky jeho rádčů a stráží. Cesta je vedla přes četná náměstíčka obehnaná zdmi, až nakonec došli k oné pyramidovité stavbě, kterou Bisesa zahlédla ještě z dálky před branami města. Jednalo se o zikkurat, stupňovitou věž se sedmi

terasami, které se zvedaly ze základny, jejíž strana musela měřit dobrých sto metrů. Bisesiny oči byly uvyklé na obrázky egyptských pyramid, a tak by očekávala, že se podobná stavba bude tyčit spíše nad nějakým ztraceným městem Mayů. Jižně od zikkuratu stál chrám, o němž telefon tvrdil, že nejspíš půjde o E-sagilu – chrám Marduka, hlavního božstva Babylónie.

Telefon prohlásil: „Babyloňané tento zikkurat nazývali Etemenanki – což znamená ‘dům, jenž tvoří základy Nebe a Země’. A právě Nabukadnezar sem odvedl Židy do zajetí coby otrockou pracovní sílu a Židi se Babylonu nadlouho pomstili tím, že ho v Bibli co nejvíc očernili...“

Josh popadl Bisesu za ruku. „Poběžte. Chci na tu zpropadenou pyramidu vylézt.“

„A proč?“

„Poněvadž je to věž babylonská! Podívejte, na jižní straně jsou schody.“ A měl pravdu, byly alespoň deset kroků široké. „Schválně kdo tam bude první!“ Pak se rozeběhl a táhl ji za ruku za sebou.

V zásadě byla sice v lepší kondici než on, měla totiž vojenský výcvik a k tomu pocházela ze století, jež nabízelo daleko lepší výživu a zdravotní péči. Ale on byl zase mladší a navíc ho zocelily neúprosné pochody. Byl to férový závod, při kterém se celou dobu drželi za ruce, ale po zhruba stovce schodů si už museli odpočinout a zhroutili se na stupně.

Z té výšky připomínal Eufrat širokou stříbrnou stužku, která zářila i v popelavém světle a protínala srdce města. Západní část města Bisesa přesně nerozeznávala, ale zde na východní straně vedle sebe stály natěsnané majestátní budovy – chrámy, paláce a nejspíš i panovnické úřady. Půdorys města byl velice pravidelný. Všechny hlavní cesty byly rovné, všechny se na sebe napojovaly v pravých úhlech a všechny začínaly i končily v některé z mnoha bran v opevnění. Paláce hýřily barvami, všechny zdi byly obložené

různobarevnými dlaždicemi, na kterých skotačili draci a další fantastická stvoření.

Bisesa se zeptala: „V jaký době to jsme?“

Telefon odpověděl: „Pokud se jedná o dobu krále Nabukadnezara, tak potom zřejmě v šestém století před naším letopočtem. Už dvě stě let před Alexandrem dobyli Babylonii Peršané a pustili celé oblasti žilou. Když sem přitáhl Alexandr, jednalo se stále ještě o město plné života, ale jeho nejlepší dny už byly dávno minulostí. My však máme možnost vidět ho téměř v době největšího rozkvětu.“

Josh si ji prohlížel. „Vypadáte zasněně, Biseso.“

„Jenom jsem přemejšlela.“

„O Myře...“

„Strašně bych si přála, aby tady byla se mnou a já jí mohla tohle všechno ukázat.“

„Možná jí o tom jednou budete moci povyprávět.“

„Jo, snad jo.“

Ruddy, Abdikadir, Eumenés a de Morgan se za nimi volnějším krokem rovněž vypravili vzhůru na zikkurat. Ruddy sice sípal, ale zvládl to, a když si přisedl k Joshovi, ten ho poplácal po zádech. Eumenés zůstal stát, očividně se vůbec nezadýchal a rozhlížel se po Babylonu.

Abdikadir si od Bisesy půjčil brýle s nočním viděním a díval se po okolí. „Koukněte se na západní břeh řeky...“

Linie hradeb překračovala řeku a završovala tak přepůlený čtyřúhelník města. Ale na opačné straně řeky, ačkoli se Bisesa zdálo, že rozeznává obrysy ulic, už nebyly k vidění žádné barvy vyjma oranžové hnědi jílovce; opevnění se proměnilo v náspy roztržitého kamení a brány i strážní věže v kupy pobořeného zdiva.

Josh řekl: „Jako by se polovina města rozpadla.“

„Anebo na ní spadla atomovka,“ dodal Abdikadir chmurně.

Slovo si vzal Eumenés. „Takové nebývalo,“ přeložil de Morgan. „Takovéto ne...“ Zatímco východní část města sloužila slavnostním a správním účelům, západní polovina sloužila k bydlení, tísnily se v ní domy, obytné budovy, náměstíčka a tržiště. Eumenés ho takové viděl ještě před několika lety, šlo o živé město plné lidí. Ale nyní se proměnilo v pustinu.

„Je to další rozhraní,“ konstatoval Abdikadir ponuře. „Srdce mladýho Babylonu, přesazený do mrtvoly toho starýho.“

Eumenés prohlásil: „Již jsem se domníval, že s prapodivností výkyvů času, jež postihly nás, se počínám smiřovati. Avšak spatřiti na vlastní zrak toto – tvář města v písek rozpadlou, tíži tisíců let, jež k zemi se zhrouť v mžiku oka...“

„Ano,“ posteskl si Ruddy. „Ona děsivá krutost času.“

„Více než toliko krutost,“ dodal Eumenés. „Nestoudnost.“ Od tajemníkových emocí Bisesu odděloval překlad a rovněž dva tisíce let odlišné řeči těla. Avšak přesto se jí znovu zdálo, že zpozorovala, jak v něm narůstá chladný hněv.

Ze země k nim dolehl hlas, to jistý makedonský důstojník přivolával Eumena. Průzkumný oddíl totiž někoho našel, jakéhosi Babyloňana, který se skrýval v Mardukově chrámu.

Zajatce Makedonci předvedli před Eumena. Byl očividně vyděšený, oči v ukoptěné tváři měl navrch hlavy a přivléct ho museli dva statní vojáci. Ten muž měl na sobě krásný oděv ze sytě modré látky, obšíváné zlatou nití. Ovšem tyto šaty, které už byly rozedrané a špinavé, na něm visely, jako by několik dní nejedl. Kdysi asi býval hladce oholený a dočista vydrhnutý, ale nyní už mu znovu rašilo strniště černých vousů a pokožku měl špinavou. Když ho přivedli blíž, ucukla Bisesa před pachem zatuchlé moči.

Když do něj jeden z Makedonců šťouchl mečem, bujně se rozpovídal, ovšem mluvil prastarým jazykem, který nikdo z budoucnosti neznal. Důstojník, který ho našel, měl však tolik duchapřítomnosti, že s sebou přivedl i perského vojáka, který této řeči rozuměl, a tak se slova onoho Babyloňana tlumočila pro Eumena do staré řečtiny a pak i pro lidi z budoucnosti do angličtiny.

De Morgan vraštil čelo a nejistě překládal. „Prý byl knězem jakési bohyně – avšak jménu nerozumím. Zůstal sám, když ostatní nakonec chrámový komplex opustili. Prý měl strach z chrámu odejít. Byl tady šest dní a nocí – neměl co jíst – ani pít mimo vody, kterou srkal z posvátného zřídla té bohyně...“

Eumenés netrpělivě lusknul prsty. „Doneste mu krmí a vodu. A necht' nám vypoví, co se zde odehrálo.“

Mezi lačnými sousty jim kněz kousek po kousku převyprávěl, co se mu přihodilo. Vše pochopitelně začalo Přeryvem.

Jedné noci prý kněze a další služebníky z chrámu vzbudil strašlivý nářek. Někteří z nich vyběhli ven. Byla sice tma – ale hvězdy nebyly na svých místech. A ten nářek vycházel z úst chrámového astronoma, který prováděl pozorování „planet“, toulavých hvězd, jak ostatně činil každou noc již od útlého dětství. Jeho planeta však zničehonic zmizela a dokonce celá souhvězdí

poskočila po obloze. A právě astronomův úlek a zoufalství postupně zburcovalo celý chrám a pak i zbytek města.

„No jasně,“ zamumlal Abdikadir. „Babyloňani si vedli o nebi pečlivý záznamy tisíce let. Zakládali totiž na velikém koloběhu na obloze svou filozofii i náboženství. Je to zvláštní pomyslení, že mívá vyspělejší národ by to možná tak nevyděsilo...“

Ovšem tento první astronomický otřes, který ve skutečnosti mohla pozorovat jenom náboženská elita, byl pouze předzvěstí. Protože na sklonku této noci vyšlo slunce později, a to o dobrých šest hodin nebo i déle. A když přeci jen konečně vyšlo, vál městem zvláštní teplý vítr a navíc přšelo, padal horký, slaný déšť, jaký do té doby nikdo nepoznal.

Řada lidí, ač na sobě stále ještě měli noční úbory, prchla do chrámové čtvrti. Někteří vtrhli do svatyní a požadovali důkaz, že je bohové ani tentokrát, při nejpodivnějších rozbřesku v dějinách Babylonu, neopustili. Jiní vylezli na zikkurat, aby zjistili, jaké další proměny noc přinesla. Král byl pryč – Bisesa nevěděla s určitostí, zda kněz myslí samotného Nabukadnezara či snad jeho následníka – a tak nebylo nikoho, kdy by nastolil pořádek.

A pak dorazily první poplašné zprávy o zmizení západních čtvrtí. Bydlela v nich většina obyvatel města; pro kněží, rádce, dvorní oblíbence a další hodnostáře, kteří zůstali na východním břehu, to byl zdrcující otřes.

Poslední pozůstatky pořádku vzaly rychle za své. Rozvášněný dav vzal ztečí samotný Mardukův chrám. Dvnitř se vtěsnalo tolik lidí, kolik jen mohlo, vběhli do nejniternější komnaty, a když spatřili, co se stalo se samotným Mardukem, králem starověkého babylonského božstva...

Kněz ani nedokázal větu dokončit.

Po tomto posledním šoku se městem rozšířily zvěsti, že i východní část se promění v prach stejně jako ta západní. Lidé rozráželi brány a s křikem se z města rozprchli do okolních krajů.

Dokonce i vládní činitelé, vojenští velitelé a kněží utekli, a tak tu nakonec zbyl pouze tento nešťastník, který se choulil v znesvěceném chrámu.

Mezi sousty jídla jim kněz líčil noci, které následovaly a v nichž k němu doléhaly zvuky drancování a pálení, opilý smích i křik. Ale kdykoli se odvážil za denního světla vystrčit hlavu ze dveří, nikdy nikoho nezahlédl. Bylo jasné, že většina obyvatel utekla do vyprahlých končin rozkládajících se za tímto kultivovaným výřezem a tam pomřela žízní či hladu.

Eumenés svým mužům nařídil, aby kněze umyli a předvedli ho před krále. Poté dodal: „Kněz tento praví, že jménem pradávným pro toto město jest ‘brána Bohů’. Jak případné, anžto nyní brána se otevřela... Pojd’te.“ Načež Eumenés vykročil kupředu.

Ostatní pospíchali za ním. Ruddy hlesl: „Kampak to zase jdeme?“

Bisesa odtušila: „Kam asi, přece do Mardukova chrámu.“

Chrám připomínal křížence mezi katedrálou a kancelářskou budovou a jednalo se o další obrovskou pyramidovitou stavbu. Jak spěchali chodbami a stoupali z jednoho poschodí do druhého, procházela Bisesa místnostmi ohromující rozmanitosti, jež se bez výjimky pyšnily hojnou výzdobou a ve kterých se nacházely oltáře, sochy, vlysy a tajemně vyhlížející předměty jako berly, zdobené nože, pokrývky hlavy, hudební nástroje podobné loutnám a harfám a dokonce i malé vozíky a kočáry. V některých hlouběji umístěných komnatách nebyla okna a světlo poskytovaly olejové lampy, jež doutnaly v drobných výklencích na stěnách. Všude byla cítit pronikavá vůně, de Morgan Bisesa řekl, že se jedná o kadidlo. Viděli i důkazy menších škod: dveře vyvrácené z těžkých dřevěných pantů, rozbitou keramiku a tapisérii strženou ze zdi.

Ruddy nadhodil: „Zde se uctívá více než pouze jeden bůh, o tom není pochyb. Máme před sebou celou knihovnu pobožnůstkářství. Další příklad nevkusného polyteismu!“

De Morgan podotkl: „Pro samé zlato ty bohy pomalu ani nevidím. Jen se podívejte – je úplně všude...“

Bisesa si přisadila: „Kdysi dávno jsem byla ve Vatikánu. A to bylo to samý – kam se člověk podíval, všude důkazy bohatství a v takový vrstvě, že se skoro ani nedaly rozeznat detaily.“

„Ano,“ odpověděl Ruddy. „A i příčiny jsou tytéž: pozoruhodný vliv, jež náboženství na rozum lidský má – a rovněž hromadění bohatství ze strany starověké říše.“

Byla zde však k vidění i svědectví o drancování: ony vyvrácené dveře či několik důlků, do kterých možná dříve byly zasazeny drahé kameny. Ale všechno to vyhlíželo jaksi nesměle.

Komnata samotného Marduka se nacházela až na vrcholu celého komplexu. Byla však poničená a oni zůstali užasle stát ve dveřích.

Bisesa se později dozvěděla, že na obří Mardukovu sochu, která zde stála, se spotřebovalo dvacet tun zlata. Když byl Eumenés v tomto chrámu naposledy, socha zde nebyla: několik století před Alexandrovou návštěvou totiž tyto budovy vyplnil dobyvatel Xerxes a onu obrovskou zlatou sochu odvezl. A nyní zde tato socha sice byla – avšak zničená, roztavená na kaluž lesklé strusky na podlaze. Stěny už tvořilo pouze holé zdivo, sežehnuté prudkým žářem; Bisesa zahlédla zpopelněné kusy čehosi, zřejmě zbytky tapisérie či koberce. Ze sochy zůstal pouze změkklý a rozteklý podstavec a na něm téměř nepatrná stopa po dvou silných nohou.

A přímo uprostřed vypáleného chrámu se tajemně a zcela bez pomoci vznášelo dokonalé Oko – a bylo obrovské, mnohem větší než kterékoli jiné, co viděli, v průměru mohlo mít možná tři metry.

Josh si hvízdal. „Abdi, abyste tohle Oko potopil, budete potřebovat pořádně velké vědro.“

Bisesa k Oku zamířila. V neurčitém světle olejových lamp sledovala, jak její vlastní zdeformovaný odraz nabývá nadživotních rozměrů, jako by ta druhá Bisesa, uvězněná v Oku coby rybička v akváriu, plavala ke sklu, aby si ji prohlédla. Teplo ani jiné známky silných energií, které tuto místnost vypálily, necítila. Zvedla ruku a podržela ji těsně u Oka. Připadalo jí, jako by tlačila na jakousi neviditelnou, leč nezdolnou bariéru. A čím silněji tlačila, tím více ji to odpuzovalo a navíc pociťovala lehký odpor ze strany.

Josh i Abdikadirji oba pozorovali s mírným znepokojením. Josh se k ní přitočil: „Není vám nic, Bis?“

„Vy to necejtíte?“

„A co?“

Podívala se do útrob koule. „Že tady – někdo je.“

Abdikadir prohlásil: „Jestli je tohle zdroj těch elektromagnetických signálů, co jsme sledovali...“

„Ano, slyším je,“ oznámil telefon v její kapse.

„Víc, než jenom to,“ opáčila. Něco tady je, myslela si v duchu. Jakési vědomí – ano, to je ono. Anebo je přinejmenším cosi pozorovalo, cosi velikánského jako katedrála, a ji to neodolatelně vábilo. Ani však nevěděla, jak to všechno ví. Zavrtěla hlavou a onen prapodivný pocit, že je tam někdo s nimi, se částečně vytratil.

Eumenés se tvářil pochmurně. „Nyní jest nám známo, jak Babylon zkázy došel.“ K Bisesinu úžasu zvedl ze země jakousi zlatou hůl. Zamával s ní nad hlavou jako s kyjem a pak s ní udeřil do netečného povrchu Oka. Hůl se ohnula a na Oku po ní nezůstala ani stopa. „Pravím vám, že v Alexandrovi, synu Dia-Amóna, najde tento zpupný bůh Oka zdatnějšího protivníka, než jakým byl Marduk.“ Pak se obrátil k lidem z budoucnosti. „Čeká nás ne jeden úkol. Budu potřebovat vaši pomoc a vhled.“

Abdikadir navrhl: „Měli bysme z tohohle města udělat základnu...“

„Tot' jest zřejmé.“

„Přesuňte armádu dovnitř. Musíme vykoumat, kde brát vodu a jídlo. A taky musíme zavést takový ty běžný funkce jako požární a strážní hlídky nebo opravářský čety.“

Josh podotkl: „Pakliže je po obytné části města veta, budeme toho muset rovněž mnoho postavit.“

„Podle mýho budem ještě pěknou chvíli bydlet ve stanech,“ posteskl si Abdikadir.

„Vyšleme zvědy, aby mapy okolí pořídili,“ řekl Eumenés. „A sedláky po dobrém z jejich hliněných chýší vylákáme – anebo jim polnosti zabereme a obhospodařovati je budeme namísto nich. Nevím již, zda léto či zima vládne, avšak zde v Babylonii lze plodiny pěstovati po celý rok.“ Zvedl zrak k nehybnému Oku. „Alexandr zde hodlal hlavní město říše své zřídit. A tak se i stane – možná dokonce o hlavní město nového světa půjde...“

Do místnosti se přihn Timer. Tvářil se zamračeně. „Dostali jsme zprávu.“

Bisesa si uvědomila, jaká je denní doba; právě nyní měl Casey za úkol zachytávat radiové signály kosmonautů. „Od Kolji a Sable?“

„Jo.“

„To je paráda!“

„Ne, není. Jsme v pěkný bryndě.“

Do zavazadel, která si s sebou Kolja směl na transkontinentální putování Mongolů vzít, neopomněl přibalit amatérskou vysílačku ze Sojuzu. Jakýsi instinkt mu už od začátku velel, aby toto tajemství neprozradil ani Sable, která již dávno ztratila o tento svůj bývalý projekt zájem, a on tomu byl teď rád. Jakmile Čingischán několik desítek kilometrů od Babylonu rozbil svůj základní tábor, tak Kolja zařízení vytáhl a sestavil ho.

Kupodivu to nebylo nijak těžké. V Yeh-lüho družině byly sice mongolské stráže ostražité, ale ani trochu nechápaly, co to s těmi svými prapodivnými krabicemi, kabely a pavoukovitými anténami provádí. Těžší už ovšem bylo – a navíc zcela zásadní –, aby to, co dělá, udržel v tajnosti před Sable ještě alespoň několik hodin.

Věděl, že bude mít pouze jednu možnost. Modlil se za slušnou přenosovou trasu a také za to, aby Casey poslouchal. Tedy trasa nebyla nic moc – vypadalo to, že ionosféra Přeryvem značně utrpěla, a signál rušilo praskání, šum a hukot – ovšem Casey skutečně poslouchal, a to v denní dobu, na které se dohodli, ještě když Kolja obíhal v Sojuzu kolem Země, v neskutečné a ztracené minulosti. Když se Kolja dozvěděl, že Casey s ostatními dorazili do Babylonu, nijak ho to nepřekvapilo, jednalo se o logický cíl a navíc o této možnosti debatovali, ještě než opustil oběžnou dráhu. Ohromilo ho však, když se doslechl, s kým že tam Casey doputoval – byl sice ohromený, avšak zároveň plný naděje, neboť přeci jen existovala na světě síla, která se mohla Čingischánovi postavit.

Kolja moc toužil spojení neustále prodlužovat a poslouchat toho chlapíka z jedenadvacátého století, jeho vlastní doby. Cítil totiž, že ač se s Caseym nikdy osobně nesetkal, stal se mu přítelem na celém světě nejbližším.

Ale na to nebyl čas. Kolja už neměl na vybranou, podobný přepych si již nemohl dovolit. A tak mluvil a mluvil, vylíčil Caseymu všechno, co o Čingischánovi, jeho armádě i taktice věděl, a vyprávěl mu i o Sable a o tom, co všechno provedla – a také o tom, čeho je podle něj schopná.

Hovořil tak dlouho, jak jen mohl. Nakonec se ukázalo, že se jednalo zhruba o půlhodinu. Pak se objevila Sable se dvěma statnými mongolskými strážemi, které ho od vysílačky odtrhly a celé zařízení držadly svých kopí okamžitě rozbily.

32. VÁLEČNÁ RADA

Alexandrovi zvědi přinesli zprávu o tom, že předvoj mongolské armády je vzdálený pouze několik dní jízdy na koni. K překvapení svých rádců král nařídil, že je třeba pokusit se vyjednat příměří.

Alexandra totiž vyděsilo, co mu lidé z budoucnosti vykládali o zkáze, kterou mongolská expanze rozsávala. I sám Alexandr byl sice krví zbrocený dobyvatel, ovšem jeho ctižádost pouhé dobývání překračovala: měl dozajista kultivovanější záměry než Čingischán, který žil celých patnáct století po něm. Byl odhodlaný se Mongolům postavit. Jenže současně chtěl Alexandr v tomto prázdném světě něco nového vybudovat, nikoli ničit. A tak svým rádcům řekl: „My, druzi naši v kabátcích červených zpoza okeánu i jezdcí tito z pustin asijských, my všichni přežili výkyvy v času i prostoru, divy, jež člověk žádný předjímati nebyl s to. Což nemáme na to vše odezvy jiné než vzájemně se povražditi? Což nedokážeme se jeden od druhého ničemu jinému mimo zbraní a taktiky přiučiti...?“

A tak nechal vyslat družinu posílů s dary a poklonami, kteří měli zahájit s mongolskými vůdci rozhovory. Na cestě ji měl doprovázet impozantní oddíl o síle tisíc mužů a velel jí Ptolemaios.

Ptolemaios byl jedním nejbližších králových společníků, Makedonec a Alexandrův přítel již od dětství. Byl to protřelý válečník, tajemný, mlčenlivý muž a očividně i velmi mazaný. Pro tak citlivé poslání se asi jednalo o dobrou volbu: od svého telefonu se Bisesa dozvěděla, že v jiné realitě by se Ptolemaios při rozdělování dobytých území po Alexandrově smrti býval stal faraónem starověkého egyptského království. Když se však nyní Ptolemaios na úkol připravoval, přecházel po královském paláci sem tam a tvářil se zlověstně. Bisesa v duchu přemítala, jestli skutečnost, že byl tímto nebezpečným a s vysokou

pravděpodobností i smrtonosným úkolem pověřen, nějak souvisí s nekonečnými pletichami a intrikami v nejužším Alexandrově kruhu.

Na Abdikadirův návrh přidělil k oddílu kapitán Grove schopného kaprála Batsona a několik britských vojáků. Uvažovalo se, že by s nimi šel i někdo z Bisesiny party, jelikož měli za to, že za celým útokem, který očekávali, stojí Sable. Avšak Alexandr se nechal slyšet, že na to, aby jeho tři ztroskotanci z jedenadvacátého století při takovém podniku riskovali život, je jich příliš málo, a tím bylo rozhodnuto. Přesto však alespoň na Eumenův popud napsala Bisesa vzkaz, který měl Batson předat Koljovi v případě, že by se snad s kosmonautem setkal.

A pak oddíl vypochoďoval z bran Babylonu a zamířil na východ. Makedonští důstojníci na sobě měli slavnostní stejnokroje s jasně nachovými plášti a kaprál Batson i ostatní Britové sukně a keprové kabáty – a to všechno se dělo za hlaholu polnic a bubnů.

Alexandr byl otrlý válečník, a přestože doufal v mír, chystal se na válku. A tak Bisesu, Abdikadira a Caseyho a s nimi i kapitána Grovea a řadu jeho důstojníků svolali v Babylonu na válečnou radu.

Stejně jako Ištařina brána i královský palác v Babylonu spočíval na plošině vyvýšené nějakých patnáct metrů nad prostranstvím kolem řeky, a tak nad celé město i jeho okolí vyčníval.

Palác doslova bral dech – byť se z Bisesina moderního pohledu jednalo o nestydatou ukázkou bohatství, moci a útlaku. Cestou ke středu komplexu mýjely terasovité zahrady, vysazené na střechách budov. Stromy vypadaly zdravě, ovšem tráva byla maličko zažloutlá a květiny neduživé; od okamžiku Přeryvu se na zahrady příliš nedbalo. Palác byl však symbolem města a Alexandrový nové vlády, a tak všude vládl čilý ruch, jak služebnictvo pobíhalo tam a zpátky se džbány čerstvé vody a

potravinami. Bisesa se dozvěděla, že to nejsou otroci, nýbrž bývalí babylonští hodnostáři, kteří se připlazili zpátky z okolních končin, kam předtím uprchli. Tváří v tvář nemilým důsledkům Přeryvu se projevíli jako zbabělci, a tak jim nyní byly na Alexandrův rozkaz svěřeny podřadné práce.

V samotném srdci palácového komplexu stál králův trůnní sál. Sama tato místnost měřila na délku zhruba padesát kroků a úplně všude od podlahy až po strop ji zdobily mnohobarevné glazované cihly, jež zobrazovaly lvy, draky a stylizované stromy života. Návštěvníci z budoucnosti vstoupili dovnitř, přičemž na glazované podlaze ozvěnou zněly jejich kroky, a snažili se nenechat se vši tou nádherou vyvést z míry.

Uprostřed síně byl nachystaný stůl a na něm stál obrovský sádrový model města, hradeb i okolní krajiny. Model měl v průměru dobrých pět metrů, vyvedený byl v jasných barvách a hýřil detaily, jakými byly třeba lidské postavičky na ulicích a kozy na polích. Zmenšené kanály se leskly, jelikož v nich stála opravdová voda.

Bisesa i ostatní se posadili na divany kolem stolu a sluhové jim donesli pití. Bisesa prohlásila: „Tohle byl můj nápad. Říkala jsem si, že na modelu snad každé všechno líp pochopí než na mapě. Ale ve snu by mě nenapadlo, že postavěj něco v takovémhle měřítku – a navrch tak rychle.“

Kapitán Grove bezvýrazně podotkl: „Zde je vidět, co vše je možné, pokud může člověk čerpat z neomezených zdrojů lidského rozumu a svalů.“

Nato vešel i Eumenés se svými rádci a usadili se. V Bisesiných očích Eumenés nesmírně stoupl díky tomu, že nikterak nelpěl na zdoluhavých protokolech; na to byl až příliš inteligentní. Ovšem coby člen Alexandrova dvora si nějakou tu prázdnou lichotku vyslechnout musel, a když se majestátně usazoval na svůj divan, jeho rádcové kolem něj jen poletovali. K těmto rádcům nyní patřil

i de Morgan, jenž začal nosit bohatý perský oděv podobně jako jiní Alexandrovi dvořané. Tvář měl dnes opuchlou a zarudlou a pod očima hluboké kruhy.

Casey neotesaně nadhodil: „Cecile, člověče, i přes ty koktejlky, co máte na sobě, vypadáte fakt příšerně.“

De Morgan zabručel: „Jakmile se Alexandr se svými Makedoňany pustí do těch svých prostopášností, tak vedle nich britští vojáci v láhaurských nevěstincích vyhlízejí jako školáci. Král to vše nyní vyspává. Někdy tak promrhá celé dny, ale navečer už je vždy vzhůru, poněvadž to celé začíná nanovo...“ De Morgan si vzal od sluhy pohár vína. „A makedonské víno se podobá spíš kozí močce. Ale co – hlavně že teče.“ Načež si zhluboka zavdal a otrásl se.

Potom Eumenés zahájil jednání.

Kapitán Grove začal předesílat nápady, jak vyztužit už tak impozantní obranu Babylonu. Řekl Eumenovi: „Vím, že jste již vyslali čtyry, které zesilují valy a prohlubují vodní příkop.“ To bylo důležité zejména na západní straně, kde čas hradby téměř sprovedil ze světa; Makedonci se nakonec rozhodli, že západní část města opustí a coby přirozenou zábranu využijí samotný Eufrat, a už také na jeho břehu začali stavět opevnění. „Avšak pakliže mohu,“ dodal Grove, „doporučoval bych vybudovat před městem hlubší obranu zejména k východu, odkud Mongolové udeří. Tím mám na mysli bunkry a zákopy – opevnění, která lze postavit rychle.“ Řada těchto pojmů si prostřednictvím Eumenových pobočníků a de Morgana, zmoženého kocovinou, žádala zdlouhavější přetlumočení.

Eumenés chvíli trpělivě naslouchal. „Vzkáží Diadovi, ať tyto věci prozkoumá.“ Diades byl Alexandrův hlavní inženýr. „Vy však vezte, že král na obranu dbá nepříliš. Z polí všech, na nichž bojoval, nejvíce Alexandr v pýše chová vítězná svá obléhání – v

Mílétu a Tyru i tuctu příkladů dalších – o triumfy epické se jedná, jež dozajista do dějin zapíše se.“

Kapitán Grove přikyvoval. „To je pravda. Zřejmě se nám snažíte naznačit, že s úlohou oběti obléhání se Alexandr nesmíří. Bude chtít vyjet do pole a utkat se s Mongoly v otevřeném boji.“

„No jo,“ hlesl Abdikadir, „jenže Mongolové na rozdíl od něj na nějaký obléhání moc nebyli a mnohem radši se s nepřítelem střetli v otevřeném terénu. Pokud vyjedem do pole, utkáme se s nepřítelem na bojišti, který si sám vybral.“

Eumenés zabručel: „Tak stanovil král.“

Grove tiše odtušil: „V tom případě musíme poslechnout.“

„Jenže Alexandra a Čingischána,“ namítl Abdikadir, „od sebe dělí víc než patnáct století a to je daleko víc, než dělí Čingise od nás. Měli bysme využít všechny výhody, co máme.“

Eumenés klidně opáčil: „Výhody. Tím zbraně své a granáty myslíte.“ A tentokrát použil anglická slova.

Od setkání s Alexandrovou armádou se Britové i parta z budoucnosti snažili uchovat si před Makedonci některá tajemství. A tak Casey vyskočil z divanu a přes stůl sáhl po de Morganovi. „Cecile, ty šmejde. Cos jim ještě prásknul?“

De Morgan se odtáhl z jeho dosahu a kupředu ihned vyrazili dva Eumenovi strážníci, kteří v mohutných dlaních svírali meče. Abdikadir s Grovem Caseyho popadli a strhli zpátky.

Bisesa si povzdechla. „Prosím tě, Casey, cos čekal? Ted’ už aspoň víš, jaký Cecil je. Kdyby si myslel, že tím něco získá, předložil by Eumenovi na stříbrném podnosu i tvoje koule.“

Abdikadir poznamenal: „A Eumenés o tom všem stejně asi věděl. Oni ty Makedonci nejsou žádní blbci.“

Eumenés tyto slovní výměny se zájmem sledoval. A pak řekl: „Zapomínáte zřejmě, že v tom, co Cecil sděloval mi, neměl jiné volby.“ De Morgan jeho slova váhavě a se sklopenýma očima přeložil a Bisesa spatřila odvrácenou stranu volby, pro niž se

rozhodl. „A mimoto,“ dodal Eumenés, „tyto poznatky, jimiž vládnu, nám uspoří čas, jehož se nám nyní nedostává, či snad ne?“

Kapitán Grove se předklonil. „Ale vy musíte pochopit, pane tajemníku, že naše zbraně jsou sice zákázonosné, leč jejich počet je omezený. Máme pouze menší zásobu granátů a municí do pušek...“ Nejhodnotnější palebnou sílu představovaly víceméně starožitnosti z devatenáctého století, několik stovek pušek typu Martini dovezených z Džamrudu. Taková hrstka zbraní proti bleskurychlé hordě čítající desítky tisíc mužů příliš neznamenal.

Eumenés vyřčené myšlenky ihned pochopil. „Je tedy třeba pečlivě vážit, kterak s těmito zbraněmi naložíme.“

„Přesně tak,“ zamručel Casey. „Dobře – pokud už se teda k tomuhle propůjčíme, tak bysme těma moderníma zbraněma měli otupit jejich prvotní nápor.“

„To jo,“ přitakal Abdikadir. „Dělobuchy jim vystrašej koně – a vojáky taky, když nejsou na střelný zbraně zvyklý.“

Bisesa poznamenala: „Jenže oni maj Sable. A my nevíme, jaký zbraně s sebou v tom Sojuzu měla – určitě přinejmenším pár pistolí.“

„Ty jí zrovna moc nepomůžou,“ namítl Casey.

„To sice ne, ale pokud svůj osud spojila s Mongolama, tak jim třeba na těch pistolích předvedla, jak se střelnejma zbraněma zacházet. A navíc má moderní výcvik. Musíme se připravit na možnost, že až přijdou, budou možná předvídat, s čím na ně vyrukujem.“

„Kurvafix,“ ulevil si Casey. „To mě nenapadlo.“

„Nuže dobrá,“ řekl kapitán Grove. „Casey, co dále ještě navrhuje?“

„Přichystat se na přestřelky ve městě,“ odvětil Casey. A pak návštěvníci z budoucnosti Eumenovi chvatně nastínili, jak se při nich chovat: jak předvídat možné přístupové cesty nepřítele, jak rozestavět muže do střeleckých pozic, na nichž se vzájemně

zajišťují, a tak dále. „Budeme muset některý vaše chlapy naučit zacházet s kalašnikovem,“ řekl Casey Groveovi. „Hlavní bude neplejtvat municí – nestřílet, dokud před sebou člověk nemá jasnej cíl... Pokud Mongoly vlákáme do města, mohli bysme tím odčerpat velkou část jejich sil.“

Eumenés opět vyřčené myšlenky rychle pochopil. „Avšak při tom by Babylon došel zkázy,“ namítl.

Casey pokrčil rameny. „Vyhrát tuhle válku bude něco stát – a jestli prohrajem, tak Babylon zajde tak jako tak.“

Eumenés prohlásil: „Snad by tato taktika až východiskem posledním měla býti. Máte jiné nápady?“

Slovo si vzala Bisesa: „Z budoucnosti jsme si s sebou samozřejmě nepřinesli jenom zbraně, ale taky vědomosti. Třeba bysme mohli navrhnout zbraně, který by se daly vyrobit ze zdrojů, co jsou tady k mání.“

Casey se jí zeptal: „A to třeba jaký, Bis?“

„Všimla jsem si těch skládacích katapultů a obléhacích strojů, co maj Makedonci. Třeba bysme mohli vymyslet nějaký zlepšováky. A potom, co takovej řeckej oheň? Nebyla to náhodou primitivní obdoba napalmu? Myslím, že to byla jenom směs nafty a nehašenýho vápna...“

Nějakou chvíli o podobných možnostech hovořili, ale Eumenés jejich debaty uťal. „Chápu toliko matně co zde líčíte, avšak mám strach, že nebude dosti času podobné záměry uskutečnit.“

„Měl bych v rukávu něco, co by se dalo zařídit rychle,“ zamumlal Abdikadir.

„A co?“ vyzvídala Bisesa.

„Třmeny.“ V hrubých rysech načrtl, co má na mysli. „Je to pro jezdce taková opěrka pro nohu, která se uvazuje koženým řemínkem...“

Když Eumenés pochopil, že by tyto pomůcky, které se daly rychle a snadno vyrobit, dokázaly znásobit manévrovací schopnosti jízdy, začal projevovat mimořádný zájem. „Avšak naše Jízda lpí na tradici. Jakýmkoli novotám budou se zpěčovat.“

„No jo,“ zdůraznil Abdikadir, „jenže Mongolové třmeny maj.“

Bylo potřeba mnohé zařídit, avšak času měli poskrovnu; s tím se rada rozešla.

Bisesa si vzala Abdikadira a Caseyho stranou. „Fakt si myslíte, že je ta bitva nevyhnutelná?“

„Jo,“ broukl Casey. „Alternativy války – nenásilný způsoby řešení konfliktů – jsou závislé na ochotě všech zúčastněných slevit ze svých nároků. V době železný tyhle maníci ještě neměli výhodu našich zkušeností s dvěma tisícovkami let krveprolévání, plus mínus nějaká ta Hirošima a Láhaur, a tak nevěděli, že čas od času se zkrátka slevit musí. Pro ně je jediným řešením válka.“

Bisesa si ho prohlížela. „To je na tebe překvapivě myšlenkový výkon, Casey.“

„Ale kulový,“ opáčil on. Vzápětí však znovu sklouzl do své staré role: zachechtal se a mnul si ruce. „Ale stejně je to prča. Zabředli jsme tady sice do pořádný bryndy, ale jenom si to představte – Alexandr Veliký proti Čingischánovi! Docela by mě zajímalo, kolik by za něco takovýho chtěli na placeném televizním kanálu.“

Bisesa přesně věděla, jak to myslí. I ona měla vojenský výcvik; a společně se strachem a přáním, aby nic z toho nebyla pravda, aby se mohla jakoby nic vrátit domů, se v ní mísilo očekávání.

Pak vyšli z trůnního sálu a cestou se bavili, přemýšleli a plánovali.

33. KNÍŽE NEBES

Po dni a noci strávených o samotě v naprosté tmě předvedli Kolju před Yeh-lüho. A s rukama svázanýma za zády provazem z koňských žíní jej hodili na zem.

Rozhodně netoužil po mučení, a tak začal chvatně drmolit a vysvětlovat Yeh-lümu, co provedl; vyličil všechno, na co si jen vzpomněl. Když domluvil, vyšel Yeh-lü z jurty ven.

Objevila se nad ním tvář Sable. „Tos neměl, Koljo. Mongolové vědí, jakou maj informace moc. Na vlastní oči jsi to mohl vidět v Biškeku. Horší zločin bys nespáchal, ani kdybys dal nakládačku samotnému Čingisovi.“

Kolja špitl: „Nemohl bych dostat trochu vody?“ Od chvíle, kdy ho odhalili, totiž nic nepil.

Ale ona na jeho prosbu nedbala. „Dobře víš, jakej rozsudek bude následovat. Snažila jsem se tě hájit. Nakukala jsem jim, že jsi kníže, kníže Nebes. Budou k tobě shovívavý. Královskou krev oni neprolejvají...“

Shromáždil v puse hlen a plivl jí ho do obličeje. Když ji naposled zhlédl, smála se mu do očí.

Vyvedli ho ven s rukama stále za zády. Čtyři statní vojáci jej položili na zem a drželi ho za ramena a nohy. Nato vyšel z jurty jakýsi důstojník, na rukou měl tlusté rukavice a nesl keramickou misku. Ukázalo se, že v misce je roztavené stříbro. Nalili mu ho do jednoho oka, do druhého, potom do ucha a pak i do druhého.

Poté už jen cítil, jak jej zvedli, kamsi odnesli a hodili do nějaké díry, v níž byla všude kolem měkká, čerstvě vykopaná zemina. Nejenže neslyšel rány, jak mu nad hlavou zatloukali prkna podlahy, ale neslyšel dokonce ani vlastní křik.

Alexandr nařídil svému vojsku přísný výcvikový režim. Povětšinou se při něm drželo tradičních makedonských metod, mezi něž patřily četné ostré pochody, běh se závažím a boj muže proti muži.

Objevily se však i snahy začlenit do makedonských sil rovněž britské vojáky. Po několika pokusech se ukázalo, že žádný britský ani indický jezdec není natolik dobrý, aby mohl jezdit s Alexandrovou kavalerií, ovšem řadové vojáky a sipáhie mezi sebe vzala makedonská pěchota. Vzhledem k jazykové a kulturní propasti byla jednotná hierarchie velení sotva možná, ovšem britští vojáci se díky výcviku naučili rozumět klíčovým signálům makedonských trubačů.

Abdikadir zaznamenal u Jízd se svým zlepšovákem rychlé pokroky, přestože se první pokusy přimět Makedonce jezdit s prototypem Abdikadirových třmenů, přesně jak Eumenés předvídal, podobaly frašce. Jízda, nejdůležitější oddíl v této armádě, se rekrutovala z řad mladých makedonských šlechticů; období jejich stejnokroje nosil i sám Alexandr. A když hrdí jezdci poprvé spatřili třmeny na vlastní oči, odsekli visící kožené řemeny šavlemi.

Nakonec se musel jeden odvážný indický jezdec vyšvihnout na zavalitého makedonského oře a kostrbatě, leč názorně ostatním předvést, jak přesně dokáže i neznámého koně ovládat. Nato už výcvik i díky silnému nátlaku ze strany krále začal se vší vážností.

Jezdecké umění Makedonců však bylo úžasné i bez třmenů. Rovnováhu jezdec udržoval tak, že se koně držel za hřívu, a řídil ho čistě tlakem kolen. A i takto dokázali jezdci bojovat a prudce zatáčet a právě díky této pružnosti a pohyblivosti se stali zocelenou špičkou Alexandrových sil. A se třmeny se nyní jejich

manévrovací schopnosti ještě obrovsky zvýšily, Jezdec se mohl nohama zapřít proti nárazu a zároveň nést těžké kopí.

„Jsou fakt třída,“ prohlásil Abdikadir, když sledoval, jak klíny o síle stovky vojáků běhají a krouží jako jeden muž po polích babylonských. „Teď skoro lituju, že jsem jim ty třmeny dával, protože tohle jezdecký umění během několika málo generací upadne v zapomnění.“

„Ale koně budou přece potřeba furt,“ zahudral Casey. „Dyt' si to vem – koně budou ve válce hlavním dopravním prostředkem ještě dalších třidvacet století, až do první světový, prokristapána.“

„Jenže tady možná bude všechno jinak,“ namítla Bisesa.

„To je fakt. Už holt nejsme ta pološílená banda přemoudřelejších primátů, co se hádají kvůli volovinám, jako před Přeryvem. A to, že jsme až po uši v bitvě s Mongolama už pět minut nato, co jsme sem dorazili, je jenom mámení smyslů.“ Pak se Casey zasmál a odešel.

Grove zařídil, aby Makedonci na vlastní kůži poznali střelbu. A tak v útvech o velikosti tisíc i více mužů Makedonci sledovali, jak Grove nebo Casey obětovávají malou část svých zásob moderní výzbroje – granát či několik kulek vypálených z martiniovky nebo kalašnikova na uvázanou kozu. Bisesa trvala na tom, že tento druh průpravy je nezbytný: ať si třeba nadělají do kalhot teď, ale proti Mongolům musejí udržet šik, kdyby snad měla Sable v rukávu svojí kombinézy podobná překvapení. Pochopit princip střelných zbraní nedělalo Makedoncům sebemenší obtíže, uměli totiž na dálku zabíjet pomocí šípů. Ale když poprvé uviděli vybuchnout poměrně neškodný dělobuch, dali se do křiku a bez ohledu na povely důstojníků brali nohy na ramena. Nebýt situace tak znepokojivá, byl by to až komický výjev.

S Groveovou podporou Abdikadir naléhal, aby se Bisesa bojů přímo neúčastnila. Žena by totiž byla obzvlášť zranitelná; Grove

dokonce použil starosvětsky pitoreskní výraz, že by ji „mohla potkat sudba horší než smrt“.

A tak se Bisesa vrhla na jiný projekt: zřídit lazaret.

Vyžádala si v Babylonu menší dům. Jak Filip, Alexandrův osobní lékař, tak britský vojenský doktor jí k ruce přidělili pomocníky. Měla žalostný nedostatek jakýchkoli potřeb, ovšem chybějící zdroje se snažila nahrazovat moderními znalostmi. Coby dezinfekci zkoušela využít víno. Na pravděpodobném bojišti vyznačila body, kde se budou shromažďovat ranění, a dvojice Alexandrových silných, dlouhonohých zvěďů z řad Agriánů vycvičila coby nosítkáře. Pokusila se zavést jakési úrazové lékárničky, neboli jednoduché balíčky s pomůckami pro základní ošetření těch zranění, s nimiž s největší pravděpodobností přijdou do styku – patřily k nim i střelné rány. Jednalo se o novinku, která se poprvé objevila v britské armádě při válce o Falklandy; člověk rychle zranění zhodnotil a pak popadl nejvhodnější lékárničku.

Nejobtížnější bylo vštěpovat jim význam hygieny. Makedonci ani Britové z devatenáctého století totiž nechápali dokonce ani to, že mezi ošetřením dvou pacientů je nezbytné otřít krev. Makedonci byli zmatení z jejích nejasných slov o neviditelných tvorečkách, podobných maličkým bohům či démonům, kteří napadají poraněné maso či odkryté orgány, a Britové nebyli z výrazů bakterie a viry o moc moudřejší. Aby prosadila svou vůli, musela se nakonec v obou případech obrátit na jejich nadřízené.

Svým pomocníkům doprávala tolik praxe, kolik jen mohla. Obětovávala další a další kozy; buďto zvířata rozpárala makedonskou šavlí nebo jim do břicha či pánve zaryla kulky. Zkušenost, kdy člověk zanořil ruce do skutečné krve, se nedala ničím nahradit. Slabí na žaludek Makedonci nebyli – jelikož táhli s Alexandrem, viděla většina z nich za svůj život ošklivých zranění až až – ovšem myšlenka, že by je mohli nějak ošetřovat, pro ně byla zcela nová. Účinnost i těch nejjednodušších technik jako třeba

zaškrčení končetiny je překvapovala a poháněla k většímu úsilí, neustále se měli co učit.

Bisesa si v duchu uvědomila, že znovu mění průběh dějin. Jestliže přežijí – a tam byl na místě veliký otazník – přemýšlela, jaká asi medicínská syntéza s předstihem dvou tisíc let vznikne z tohoto zběžného vzdělání, jež se jim snažila předat: možná úplně nový soubor vědomostí, který bude z funkčního hlediska obdobou mechanického newtonovského modelu jedenadvacátého století, ovšem prodchnutý jazykem makedonských bohů.

Ruddy Kipling naléhal, že i on, jak sám prohlásil, „přiloží ruku k dílu“. „Stojím zde na soutoku dějin, kdy se dva největší vojevůdci lidstva chystají utkat v boji a v sázce je osud nového světa. Krev mi v žilách kypí, Biseso!“ Prohlásil, že prý cvičil s Prvým pandžábským střeleckým plukem dobrovolníků, což byla součást anglicko-indické iniciativy, jejímž posláním bylo odvrátit hrozby vynořující se na odbojně Severozápadní hranici. „Připouštím, že jsem tam příliš dlouho nepobyl,“ přiznal Ruddy, „jelikož jsem se vysmál střeleckému umu svých spolubranců v jedné básničce, v níž jsem líčil, kterak mou mrtvolu provrtaly kulky, když kráčela sousední uličkou...“

Britové tomuto podsaditému a poněkud nabubřelému mladíkovi s širokou tváří, od přetrvávající nemoci stále ještě pobledlou, věnovali jediný pohled a vysmáli se mu. Makedonci byli z Ruddyho jednoduše zmatení, ale mezi sebe ho rovněž nechtěli.

Po těchto nezdarech a tak trochu i proti Bisesinu přesvědčení se Ruddy rozhodl, že mermomocí vstoupí do jejího provizorního zdravotnického sboru. „Kdysi dávno jsem svým způsobem toužil stát se lékařem, víte...“ Možná to byla pravda, ovšem ukázalo se, že má neskutečně choulostivý žaludek, protože jakmile uviděl čerstvou kozí krev, okamžitě omdlel.

Byl však odhodlaný sehrát v tomto velikém boji svou úlohu, a tak se přemáhal. Postupně ovzduší v lazaretu, pachu krve i nářku zraněných a vyděšených zvířat uvykl. Nakonec svedl i obvázat koze rozřátou nohu ale ještě než byl s dílem hotový, opět omdlel.

Poté ovšem přišel jeho největší triumf, když se jim hlásil jeden britský voják, který si při výcviku nešťastnou náhodou rozřízl ruku. Ruddymu se podařilo ránu vyčistit a zavázat, aniž by se musel obrátit na Bisesu, i když se následně vyzvracel, jak se s úsměvem přiznal.

Nato ho Bisesa vzala kolem ramen a nedbala na slabý pach zvratků. „Ruddy, odvaha na bojišti je jedna věc – ale odvaha postavit se svým vnitřním démonům, kterou jste zrovna teď projevil, nemá o nic menší cenu.“

„Sám sebe budu přesvědčovat, abych vám věřil,“ odtušil, ale i přes svou sinalost se zarděl.

Přestože již Ruddy dokázal snést pohled na krev, utrpení a smrt, stále ho podobná podívaná hluboce dojímala – dokonce i smrt kozy. Při večeři se otázel: „Co je vlastně život, že je tak vzácný a zároveň jej lze tak snadno zničit? Možná že to nebohé kůzle, jež jsme dnes rozstříleli na kusy, považovalo sebe sama za středobod všehomíra. A nyní je po něm veta, zmizelo jak krůpěj rosy. Proč nám Bůh věnoval cosi tak vzácného jako život, aby jej pak násilně přetrhla krutost smrti?“

„Jenže nyní,“ podotkl de Morgan, „už se nemusíme tázat pouze Boha. Už se nemůžeme považovat za vrchol všeho stvoření, hned pod samotným Bohem – poněvadž nyní máme ve svém světě i ty bytosti, které Bisesa vycítila uvnitř oněch Očí, a ty možná také stojí níže než Bůh, avšak výše než my, stejně jako jsme my výše než ona kůzlata, která zabíjíme. Proč by měl Bůh naslouchat právě našim modlitbám, když oni k němu volají ze stupně nad námi?“

Ruddy se na něj znechuceně podíval. „To jste celý vy, de Morgane, neustále znevažovat bližního.“

De Morgan se jenom zasmál.

Do řeči jim skočil Josh: „Anebo možná žádný bůh Přeryvu není.“ Hlas mu zněl nezvykle znepokojeně. „Víte, celý tento zážitek, vše, co se od Přeryvu událo, se nesmírně podobá děšivému, horečnatému snu. Biseso, vyprávěla jste mi, jak v minulosti vyhynulo obrovské množství druhů. Říkala jste, že se o tom v mé době už vědělo, avšak málokdo tomu věřil. A povídala jste, že v žádných záznamech o těchto zkamenělinách není ani stopy po rozumu – až do příchodu člověka a jeho bezprostředních předchůdců. Pokud i my tedy máme zemřít, pak to možná bude poprvé, kdy dojde zániku inteligentní druh.“ Ohnul zápěstí a prohlížel si prsty na ruce. „Abdikadir tvrdí, že podle vědců z jednadvacátého století je rozum propojený s uspořádáním vesmíru – že díky rozumu jaksi nabývají věci na skutečnosti.“

„Jo, jde o zhroucení kvantovejch funkcí. Teda možná.“

„Pakliže je tomu tak a má-li náš rozumný druh vymřít, potom je možná důsledkem právě toto. Říká se, že když stojí člověk na prahu smrti, jeho minulý život mu proběhne před očima. Možná že jakožto rasa zakoušíme závěrečný duševní otřes a propadáme se do temnoty – v posledních okamžicích vybublaly na povrch útržky našich krvavých dějin – a při tomto pádu možná rozbíjíme strukturu prostoru a času jako takových...“ Hovořil nyní rychle a rozrušeně.

Ruddy se jenom smál. „To se vám nepodobá, takový myšlenkový ponor, Joshi!“

Bisesa vzala Joshe za ruku. „Zmlkněte, Ruddy. A vy mě poslouvejte, Joshi. Tohle není žádnéj smrtelnej sen. Podle mýho jsou ty Oči jakýsi artefakty a ten Přeryv záměrnej čin. A řekla bych, že rozum má na tom svůj podíl – rozum větší než ten náš, ale podobnej.“

„Jenže ty vaše bytosti z Oka,“ namítl de Morgan chmurně, „dokáží ze své vůle pohybovat prostorem i časem. Oč jiného se zde jedná než o hájemství jakéhosi boha?“

„Podle mého to žádný bohové nejsou,“ prohlásila Bisesa. „Mocný jsou, to jo, daleko víc jak my – ale bohové to nejsou.“

Josh se zeptal: „Jak to můžete tvrdit?“

„Protože nemaj slitování.“

Čekalo se čtyři dny. A pak se Alexandrovi vyslanci vrátili.

Z tisícovky mužů, kteří se vydali na cestu, se jich vrátil pouze tucet. Kaprál Batson byl naživu, ale měl useknuté uši i nos. A v pytli u sedla přivezl utřatou hlavu Ptolemaia.

Když se Bisesa tyto noviny doslechla, celá se rozklepala, jednak z bezprostředně hrozící vyhlídky na válku a jednak kvůli ztrátě dalšího vlákna z párajícího se přediva dějin. A zpráva o osudu Batsona, onoho schopného vojáka ze severu Anglie, jí zlomila srdce. Doneslo se k ní, že Alexandr ztrátu přítele jednoduše oplakal.

Na druhý den hlásili zvědové zvýšený ruch v mongolském táboře. Zdálo se, že útok přijde co nevidět.

Odpoledne našel Josh Bisesu v Mardukově chrámu. Seděla u jedné ze sežehnutých a zčernalých zdí a přes nohy měla kvůli narůstajícímu chladu přehozenou anglickou přikrývku. Dívala se na Oko, které pojmenovali Oko Mardukovo – i když někteří britští vojáci mu říkali „Boží varle“. Bisesa zde poslední dobou začala trávit značnou část volného času.

Josh si k ní přisedl a pažemi si zahříval hubený trup. „Měla byste odpočívat.“

„Ale já odpočívám. Odpočívám a zároveň pozoruju,“

„Pozorujete ty, co nás pozorují?“

Usmála se. „Někdo to dělat musí. Nechci, aby si mysleli...“

„Co?“

„Že nic nevíme. O nich a o tom, co s náma a naší historií provedli. A krom toho mám pocit, že se tady skrejš síla. Musí tady bejt, když vytvořila tohle Oko i jeho sourozence po celý planetě a když roztavila dvacet tun zlata na loužičku... Nechci, aby se to tady Sable, a potažmo ani Čingischánovi, dostalo do rukou. Jestli se ta síla zhmotní, až Mongolové vtrhnou do města, postavím se do těchhle dveří s pistolí v ruce.“

„Biseso, vy jste tak silná! Kéž bych byl jako vy.“

„Ale ne, není o co stát.“ Silně jí tiskl ruku, a ona se mu ji nesnažila vytrhnout. „Tumáte.“ Zašmátrala pod dekou a vytáhla kovovou lahvičku. „Napijte se čaje.“

Josh lahvičku otevřel a usrkl si. „Je dobrý. Ovšem to mléko není, ehm – tak úplně pravé.“

„Pochází z mejch nouzovejch zásob. Je kondenzovaný a chemicky ošetřený. V americký armádě se fasujou sebevražedný pilulky, v britský čaj. Schovávala jsem si ho pro zvláštní příležitost. A jaká může bejt zvláštnější než tahle?“

Josh usrkával čaj. Zdálo se, že je zahloubaný sám do sebe.

Bisesu napadlo, jestli se u Joshe třeba náhodou konečně neprojevuje šok z Přeryvu. Zasáhl je všechny, pomyslela si v duchu, každého jinak. A tak se ho zeptala: „Není vám nic?“

„Jen vzpomínám na domov.“

Pokývala hlavou. „O domově tady nikdo z nás moc nemluví, co?“

„Asi je to příliš bolestné.“

„Ale stejně, Joshi, povězte mi něco o svý rodině.“

„Coby novinář kráčím ve stopách svého pana otce. Psal o válce Severu proti Jihu.“ Bisesa si uvědomila, že z Joshova pohledu k ní došlo teprve před dvaceti lety. „Trefila ho do boku kulka. Posléze ho zachvátila infekce, ale trvalo ještě několik let než zemřel. Bylo mi teprve sedm,“ šeptal Josh. „Ptal jsem ho, proč se stal novinářem, a nešel raději bojovat. Odvětil, že někdo musí

vše sledovat a podat ostatním zprávu. Jinak je to prý, jako by k ničemu nikdy nedošlo. A já na něj dal, a tak jdu v jeho stopách. Čas od času mne zlobilo, že podoba mého života už byla svým způsobem určena ještě dříve, než jsem se narodil. Mám však za to, že to není nic neobvyklého.“

„Stačí se zeptat Alexandra.“

„Ano... Má matka dosud žije. Tedy žila. Kéž bych tak mohl dát vědět, že jsem v pořádku.“

„Třeba to tak nějak tuší.“

„Bis, já vím, s kým byste chtěla být, kdyby...“

„S mou holčičkou,“ odvětila Bisesa.

„Ještě jste mi nic neřekla o jejím otci.“

Ona jen pokrčila rameny. „Byl to takovej pohlednej flink z mýho útvaru – představte si Caseyho bez vnitřního kouzla a smyslu pro osobní hygienu – prostě jsme si spolu užili a já si nedala bacha. Jó, opilost, proti tý není žádná ochrana. A když se Myra narodila, byl z toho Mike paf. Nebyl to špatnej chlap, to ne, ale mně už to tehdy bylo fuk. Chtěla jsem ji a ne jeho. A on se pak stejně nechal zabít.“ Cítila, jak ji svrbí oči, a tak si oční důlky protřela dlaní. „Bejvala jsem pryč z domova celý měsíce v kuse. Věděla jsem, že netrávím s Myrou dost času. Furt jsem si slibovala, že se polepším, ale nikdy jsem si ten svůj život nedokázala zařídit. No a teď trčím tady a musím čekat na blbýho Čingischána, a přitom jediný, po čem toužím, je vrátit se domů.“

Josh jí vzal tvář do dlaně. „Tohle si nikdo z nás nepřál,“ řekl. „Ale máme alespoň jeden druhého. A jestli zítra zemřu – co myslíte, Biseso, vrátíme se ještě někdy? Pokud dojde k dalšímu vykloubení času, narodíme se znovu?“

„Ne. Teda možná, že bude žít další Bisesa Duttová. Ale už to nebudu já.“

„Pak nám tedy zbývá pouze tento okamžik,“ zašeptal.

Po těchto slovech se vše již zdálo nevyhnutelné. Jejich rty se setkaly, dotkli se zuby, ona ho vtáhla k sobě pod deku a strhala z něj oblečení. Byl něžný – a také neohrabaný, vždyť byl téměř panic – ale bral si ji se zoufalou a chtivou náruživostí, jež i u ní našla svou odezvu.

A ona se pohroužila do odvěké tekuté hřejivosti okamžiku.

Ale když bylo po všem, vzpomněla si na Myru a zkoumala v duchu svou vinu jako ulomený zub. Uvnitř sebe však našla pouze prázdnotu, prostor, v němž kdysi mívala Myru, byl nyní jednou provždy ten tam.

A celou dobu cítila, jak se nad nimi oběma zlověstně vznáší Oko, a sledovala svůj i Joshův odraz, jímž připomínali brouky připíchnuté k jeho lesklému povrchu.

V předvečer bitvy přinesl nejprve Alexandr oběti bohům a pak vydal rozkaz, aby se jeho vojsko shromáždilo. A tak před hradbami Babylonu nastoupily v jednotlivých oddílech desítky tisíc mužů v zářivých tunikách a s naleštěnými štíty, jejich koně ržáli a stavěli se na zadní. A i oněch pár set Britů rozestavěl Grove do přehlídkového útvaru; hrdě stáli ve svých uniformách z khaki a červeného kepru a zbraně měli připraveny k poctě.

Alexandr se vyhoupl na koně, předjel před svou armádu a promluvil k ní silným, zvuchým hlasem, který se odrážel od babylonských valů. V tu chvíli by Bisesa vůbec neřekla, že má tak vážná zranění. Jeho slovům nerozuměla, ovšem odezva byla zcela jednoznačná: o štíty zařinčely desítky tisíc mečů a zazněl zuřivý válečný pokřik Makedonců: „Alalalalai Al-e-chan-dre! Al-e-chan-dre...!“

Pak zamířil Alexandr k menšímu oddílu Britů. Koně držel v klidu rukou za hřívu a znovu promluvil – tentokrát však anglicky. Mluvil sice se silným přízvukem, ale jeho slovům bylo snadno rozumět. Hovořil o Ahmed Chelu a Majvandu, dvou bitvách druhé

britsko-afghánské války, které se v kasárenské mytologii těchto vojáků a rovněž ve vzpomínkách některých z nich vznášely jako přízrak. A pak Alexandr dodal: „Toliko za to, co od nyníška až po konec světa vykonáme, pamatovati si nás budou; nás pár, nás pár šťastných, nás družinu bratrů; neboť ten, kdož dnes se mnou krev svoji prolije, mým bratrem bude...“

Evropané i sipáhíové všichni sborem zařičeli stejně hlasitě jako kdekterý Makedonec. I Casey Othic zařval: „Jasně To je ono Tak se nám to líbí.“

Když přehlídka skončila, vyhledala Bisesa Ruddyho. Stál na plošině Ištařiny brány a díval se na planinu před sebou, kde již pod tmavnoucí, břidlicově šedou oblohou plápolaly ohně vojenského ležení. Kouřil jednu ze svých posledních tureckých cigaret – prý si je pro tuto příležitost schovával.

„To byl Shakespeare, Ruddy?“

„Přesněji řečeno, Jindřich V.“ Dmul se jako páv, očividně byl sám na sebe pyšný. „Alexandr se doslechl, že jsem cosi jako mistr slova. A tak si mne předvolal do paláce, abych mu vymyslel krátký projev, který by pak přednesl našim vojákům. Než abych se pokoušel sám cosi sesmolit, čerpal jsem z našeho avonského barda – mohlo by snad být něco přiléhavějšího? A mimo to,“ dodal, „jelikož sám mistr v tomto novém vesmíru nejspíš nikdy neexistoval, sotva mne může obvinít z plagiátorství!“

„Vy jste mi teda filuta, Ruddy.“

Jak světlo sláblo, dávali se vojáci do zpěvu. Makedonské písně byly obvyklými truchlivými žalozpěvy o domově a milovaných bytostech, které již zemřely. Tentokrát však Bisesa zaslechla anglická slova, jakýsi zvláště povědomý refrén.

Ruddy se usmál: „Poznáváte jej? Jde o hymnus s názvem ‘Chval, má duše, nebes krále’. Vzhledem k naší situaci bych řekl, že jeden z těch Britů má smysl pro humor! Poslechněte si ty poslední verše...“

„K nebi necht' andělé pozvednou hlas, / Tváří v tvář vy jež jej
zříte, / Slunce i měsíci, podpořte nás, / Kdož v čase a prostoru
dlíte. / Sláva mu, chvalte jej znova a zas, / Pak od Boha milosti
zvíte...“ Jak zpívali, spojily se přízvuky Londýna, Newcastleu,
Glasgowa, Liverpoolu i Pandžábu v jeden.

Od východu však zavál lehký vánek a rozfoukal dým z ohňů
nad hradby města. Když se Bisesa tím směrem zadívala, spatřila,
že se Oči vrátily, byly jich desítky a v očekávání věcí příštích se
vznášely nad poli Babylonie.

Prach: to byl to první, co Josh spatřil, obrovské mračno zvířené dusotem kopyt.

Bylo kolem poledne. Pro jednu byl krásný, jasný den a valící se příkrov prachu, široký možná půl kilometru, byl prodchnutý kouřově lehkými, prchavými obrysy. Z prašného žáru se Joshovi jasně vynořovaly před očima, nejprve jen jako stíny, jež se postupně měnily v zlověstně podsadité postavy. Šlo o mongolské válečníky, kteří se dali poznat na první pohled.

I přese všechno, co ho potkalo, nedokázal Josh uvěřit, že se pod vedením samotného Čingischána opravdu a skutečně blíží mongolská horda a že chce zabít právě jeho. A přesto tomu tak bylo, viděl vše na vlastní oči. Cítil, jak se mu rozbušilo srdce.

Seděl na stísněné strážní hlásce na Ištařině bráně, z níž byl výhled do planiny na východ, odkud se řítily Mongolové. S ním tam byli i Makedonci a několik Britů. Britové měli slušné dalekohledy švýcarské výroby. Grove jim neustále vštěpoval, jak je důležité, aby si čočky stínili před sluncem: nevěděli totiž sice jaké má Čingischán informace o jejich situaci zde v Babylonu, ovšem Sable Jonesová by bezpochyby pochopila, co takový třpytivý odlesk znamená. Nejlepší vybavení ze všech měl ovšem Josh, jelikož Abdikadir – který odešel do boje – mu svěřil své drahocenné brýle pro vidění v noci i na dálku, jež se nasazovaly na hlavu jako helma.

Při prvním pohledu na Mongoly zavládlo mezi makedonskými i britskými pozorovateli napětí a zároveň vzrušení, jakési přímo hmatatelné rozechvění. Joshovi se zdálo, že na vedlejší bráně zahlédl zářivě barevný náprsní krunýř samotného Alexandra, který přišel na tuto první srážku dohlédnout.

Mongolové přicválali v dlouhém šiku a vypadalo to, že jsou rozdělení do jednotek zhruba o deseti vojácích. Josh jednotky

rychle spočítal, mongolský šik měl hloubku možná dvaceti mužů, ovšem dvou set na šířku – šlo o útvar zvící čtyři až pět tisíc mužů, a to se jednalo teprve o první vlnu.

Ovšem Alexandr rozmístil na pláň před Babylonem deset tisíc vlastních mužů. Dlouhé šarlatové pláště se jim ve vánku vzdouvaly, bronzové helmy měly obarvené na světle modro a hřebínek chocholu označoval hodnost.

Pak to začalo.

První útok obstaraly šípy. Čelní řady postupujících Mongolů pozvedly složitě vyhlížející luky a vystřelily do vzduchu. Luky byly z laminované rohoviny a uměly přesně zasáhnout na stovky metrů, a to tak rychle, jak jen dokázal válečník tahat šípy z toulce.

Makedonci byli rozestavěni do dvou dlouhých řad, přičemž Pěchota stála uprostřed a elitní Štítonoši hlídali obě křídla. Když zasvištěly šípy, okamžitě se za svižného víření bubnů a hlaholu polnic přeskupili do semknutého šiku, jakéhosi obdélníkového útvaru o hloubce osmi mužů. Nad hlavu zvedli kožené štíty a spojili je k sobě, podobalo se to formaci, které Římané říkali želva.

Šípy dopadly na štíty se slyšitelným žuchnutím. Útvar v podobě krunýře odolal, ovšem dokonalý nebyl. Tu a tam se někdo za pronikavého řevu skácel k zemi a v krytu se nakrátko objevila trhlina; nastal tedy horečný shon, jak raněného táhli z formace pryč, ale pak se krunýř znovu uzavřel.

Takže už začínají umírat lidé, pomyslel si Josh v duchu.

Zhruba čtvrt míle před hradbami města Mongolové zaveleli na zteč. Bojovníci se dali do křiku, jejich válečné bubny zavířily jako tep a i klapot koňských kopyt připomínal bouři. Vlna hluku naháněla děs.

Josh si nepřipadal jako nějaký strašpytel, tentokrát se mu však mimoděk podlomila kolena. A nestačil se divit, s jakým klidem Alexandrovi ostřílení válečníci drží svoje místa. Pak opět za

troubení polnice a křiku rozkazů – „Synaspismos!“ – rozpustili želví formaci a znovu se seskupili do volných šiků, byť někteří drželi štít nad hlavou, aby odrazili šípy. Jejich zástup měl nyní hloubku čtyř mužů, přičemž někteří vojáci zůstávali v týlu v záloze. A tito pěšáci museli čelit útoku mongolské jízdy; mezi Babylonem a blížícími se Mongoly tak stála pouze tenká řada z masa a krve. Semkli své kulaté štíty, konce dlouhých kopí zarazili do země a proti řítícím se Mongolům vytrčili stopu dlouhé železné meče.

V posledních okamžicích spatřil Josh Mongoly naprosto jasně, dokonce i oči jejich obrněných koní. Zvířata vypadala jako pomínutá; v duchu uvažoval, jakými ostruhami či snad narkotiky Mongolové své koně přiměli, aby útočili proti semknuté pěchotě.

Pak Mongolové narazili na makedonské šiky. A byla to krutá srážka.

Obrnění koně prorazili za makedonskou přední linii a celá formace se uprostřed prohnula. Ale zadní voje Makedonců se do zvířat ihned pustily, zabíjely je a ochromovaly. Mongolové se i s koňmi začali hroutit k zemi a jejich zadní linie do zastaveného předvoje narazily.

Celá linie Makedonců se nyní proměnila v nehybnou bojovou frontu. K Joshovi doléhal odér prachu a kovu a měděný pach krve. Ozývaly se výkřiky plné běsu a bolesti i řinkot kovu o kov. Nebyly však slyšet žádné výstřely, dunění děl ani temné výbuchy typické pro válčení v pozdějších stoletích. I přesto však lidské životy zhasínaly s téměř strojovou účinností.

Pojednou si Josh všiml, že se před ním vysoko nad zemí, ovšem téměř ve výši jeho očí, vznáší stříbřitá koule. Bylo to jedno z Očí. Pochmurně si pomyslel, že jsou zde dnes i jiní pozorovatelé než jen lidé.

První zteč trvala pouze několik minut. A pak se na pokyn polnice Mongolové nečekaně stáhli. Ti, co vydrželi v sedle, se z

bitvy hnali tryskem pryč. Zůstal po nich ležet zástup polámaných, zmítajících se těl, utřatých údů a zmrzačených koní.

Několik set metrů od pozic Makedonců se Mongolové zastavili ve volném útvaru. Ve svém nesrozumitelném jazyce vykřikovali nadávky, vystřelili pár šípů a dokonce na Makedonce i plivali. Jeden z nich s sebou přivlekl nebohého makedonského pěšáka a s pohrdlivou důkladností mu začal zaživa vyřezávat díru do prsou. Makedonci je na oplátku častovali vlastními urážkami, ale když se jakási jednotka rozběhla kupředu se zvednutými zbraněmi, důstojníci na ně křikli rozkaz, ať neopouštějí určené místo.

Mongolové se i nadále stahovali a neustále Makedonce zesměšňovali, ovšem Alexandrovi vojáci je nehodlali pronásledovat. Zatímco nastal klid před bouří, vyběhli z Ištařiny brány nosítkáři.

První makedonský voják, kterého donesli k Bisese do lazaretu, utrpěl zranění nohy. Ruddy jí pomohl vytáhnout bezvládné tělo na stůl.

Šíp už kdosi zlomil a vytáhl, jenže střela prošla přímo lýtkovým svalem a na druhé straně nohy projela ven. Vypadalo to, že žádnou kost nezlomila, ovšem z otevřené rány visely kusy svalové tkáně. Bisesa nacpala tkáň zpět do otvoru, přiložila na ni látku namočenou ve víně a pak ji s Ruddyho čilou pomocí pevně ovázala. Voják sebou házel. Neměla pochopitelně žádná anestetika, ovšem pokud by se probudil, snad by bolest alespoň na nějakou dobu utlumil strach a adrenalin.

Jelikož Ruddy pracoval oběma rukama, utíral si pot ze širokého, bledého čela o rameno kabátu.

„Ruddy, jde vám to skvěle.“

„Ano. A tenhle muž bude žít, vidíte? Zotaví se, vezme do ruky šavli a štít a půjde zemřít na nějaké jiné bojiště.“

„My je můžem akorát dávat do kupy.“

„Ano...“

Času však rozhodně nebylo nazbyt. Ta poraněná noha byla jen předzvěstí přílivu invalidů na nosítkách, který znenadání začal proudit Ištařinou bránou. Filip, Alexandrův lékař, běžel tomuto proudu v ústrety a tak, jak ho Bisesa naučila, začal provádět chvatné třídění, kdy odděloval ty, jimž bylo ještě pomoci, od těch, jimž už pomoci nebylo, a neschopné posílal tam, kde je mohli nejlépe ošetřit.

Bisesa nechala makedonské nosiče přepravit ono zranění nohy do ošetřovacího stanu a vrhla se k dalším nosítkům. Ukázalo se, že na nich leží padlý mongolský válečník. Dostal úder mečem do horní části stehna a z tepny mu prýštila krev. Bisesa se snažila přitlačit okraje rány k sobě, bylo však už zřejmě pozdě a i onen proud sám od sebe slábl.

Ruddy prohlásil: „Tohoto muže sem v první řadě neměli vůbec nosit.“

Bisesa poodstoupila o krok zpátky, ruce měla celé od krve a ztěžka dýchala. „Stejně už pro něj nemůžem nic udělat. Odneste ho odsud. Další...!“

A tak to šlo celé odpoledne, valil se na ně proud zmračených a svíjejících se těl a oni se všem věnovali tak dlouho, až cítili, že už dál nemohou, ale přesto pokračovali.

Abdikadir byl s vojskem před hradbami Babylonu. Už už měl boje na dosah ruky v okamžiku, kdy se makedonský šik málem prolomil. Ovšem on i Britové – a stejně tak i Casey kdesi jinde v zástupu – zůstávali v záloze a střelné zbraně ukrývali pod makedonskými plášti. Alexandr jim slíbil, že jejich chvíle přijde, ale ještě ne teď.

Alexandr i jeho rádci z budoucnosti měli ku pomoci hledisko odlišné historie. Znali klasickou taktiku Mongolů. První

mongolská zteč byla jen klamným manévrem, který měl Makedonce ponouknout k tomu, aby se je vydali pronásledovat. Byli připraveni ustupovat v případě potřeby třeba několik dní a tím vyčerpávat a rozdělovat Alexandrovy síly, až by nakonec sklapli past. Družina z budoucnosti Alexandrovi vyprávěla, jak Mongolové kdysi dávno podobným způsobem vylákali a rozbili vojsko křesťanských rytířů v Polsku – a dokonce i sám Alexandr se utkal se skythskými jezdci, kteří využívali podobnou taktiku. Nic takového proto nehodlal dopustit.

A kromě toho hrál Alexandr vlastní hru na schovávanou, neboť polovinu pěchoty a celou jízdu dosud skrýval v babylonském opevnění a ani zbraně z devatenáctého a jedenadvacátého století stále ještě nepoužil. Jeho plán mohl vyjít. Přestože byli v krajině kolem Babylonu spatřeni mongolští průzkumníci, sotva by se Čingischánovým špehům podařilo proniknout do města potají.

Navzdory napjatému očekávání obránců se Mongolové už toho dne nevrátili.

Když nadešel večer, byla vidět na obzoru dlouhá řada táborových ohňů, která se táhla od severu k jihu, jako by obklopovala celý svět. Abdikadirovi neuniklo, že se mezi muži reptá, jakou mají Mongolové už na pohled děsivě velkou armádu. Možná by měli ještě větší strach, napadlo ho, kdyby se dozvěděli, že mezi dlouhatánskými řadami mongolských jurt byl spatřen neklamný kupolovitý tvar vesmírného plavidla.

Do tábora se však vypravil na obchůzku sám Alexandr s Héfaistiómem a Eumenem po boku. Král maličko kulhal, ovšem přilbice i náprsní krunýř ze železa se mu leskly jako stříbro. Kamkoli zašel, tam žertoval se svými muži. Mongolové jen klamou, prohlašoval. Za každého muže, kterého měli v poli, zapálili nejspíš dva či tři ohně – a nebylo by divu, dokonce prý kdysi vyslali do boje na koních i vycpané panáky, aby tak zmátli

nepřítele. Ovšem Makedonci jsou příliš mazaní, než aby na takové úskoky naletěli! A naopak sám Alexandr nechal zapálit ohně co nejméně, aby Mongolové hrubě podcenili sílu protivníka a zároveň ani trochu neodhadli nezdolnou udatnost a vůli Makedonců!

I Abdikadir cítil, jak se mu zlepšila nálada, když kolem něj prošel král. Alexandr je pozoruhodný člověk, pomyslel si v duchu – i když stejně jako Čingischán děsivý.

S kalašnikovem u boku se Abdikadir schoulil pod svoje pončo a hrubou britskou deku a snažil se usnout.

Pocíval zvláštní klid. Toto střetnutí s Mongoly jako by v něm posílilo odhodlání. Jedna věc totiž byla znát Mongoly z abstraktního hlediska, jen jako stránku v dějinách pod tlustou vrstvou prachu, ovšem zcela jiná spatřit jejich ničivou zuřivost na vlastní oči.

Nesmírné škody napáchali Mongolové na islámu. Vtrhli do bohatého islámského státu Chorezmu – žil tam velmi prastarý národ, který byl ustálený a sjednocený již od poloviny sedmého století před naším letopočtem. Dokonce i Alexandr Veliký s ním na svém tažení napříč Eurasií přišel do styku. Jeho krásná města v Afghánistánu a severní Persii, od Herátu přes Kandahár až po Samarkand Mongolové vyplnili. Stejně jako Babylonie byl i Chorezm vystavěn na důmyslném podzemním zavlažovacím systému, který se dochoval ze starověku. I ten Mongolové zničili a s ním i Chorezm; někteří arabští historikové tvrdí, že od té doby se hospodářství tohoto regionu už nevzpamatovalo. A tak dále. Tyto události duši islámu navždy zatemnily.

Abdikadir nikdy nebyl náboženský fanatik. Ale nyní v sobě objevil touhu dát dějiny do pořádku. Tentokrát bude islám mongolské katastrofy ušetřen a znovu se zrodí. Nejprve však bylo potřeba vyhrát tuto mrzkou válku – a to za jakoukoli cenu.

Je to svým způsobem útěcha, pomyslel si, že ve zmatku způsobeném Přeryvem má na práci alespoň něco: že má před

sebou cíl jednoznačné hodnoty. Anebo v sobě možná jen nově objevoval vlastní makedonskou krev.

Přemítal, co na to všechno asi řekne Casey – ten rádoby křesťan Casey, který se narodil v Iowě roku 2004, nyní se ocitl v ohni mezi mongolskou a makedonskou armádou a navíc v době, která ani nemá datum. „Dobrej křesťanskej voják,“ zamumlal si Abdikadir pod vousy, „nemá do nebe nikdy daleko.“ A pak se zasmál.

Kolja ležel v díře v zemi pod Čingischánovou jurtou tři dny – byly to tři dny slepoty, hluchoty a palčivé bolesti. A přesto žil. Dokonce dokázal vnímat plynutí času podle vibrací nohou na prknech podlahy nad sebou, kroky přicházely a odcházely jako příliv a odliv.

Kdyby ho Mongolové bývali prohledali, našli by mu pod vestou plastický pytlík s vodou a právě díky tomu, že z něj usrkával, zůstal naživu tak dlouho – a rovněž by našli ještě druhou věc, kvůli níž celou tuto velkou hazardní hru podstoupil. Jenže oni ho neprohledali. Ano, byl to hazard a vyplatil se, alespoň prozatím.

O Mongolech toho věděl daleko více, než se kdy mohla naučit Sable, jelikož vyrůstal s jejich pamětí, jež byla i přes propast osmi set let dosud živá. A rovněž se doslechl o Čingisově zvyku zavírat cizí panovníky pod podlahu své jurty. A tak předal Kolja Caseymu tolik informací, kolik jen mohl, neboť věděl, že ho dopadnou; a jakmile se tak stalo, nechal proradnou Sable přesvědčit Mongoly, aby mu dopřáli toto „milosrdné“ vysvobození. Toužil pouze po tom ocitnout se zde ve tmě, zůstat naživu a držet v ruce zařízení, které vlastnoručně vyrobil, a to vše zhruba jen metr od Čingischána.

Na palubě Sojuzu však nebyly granáty, které by pro jeho plán byly ideální. Vezl však nepoužité výbušné západky. A Mongolové

by nepoznali, co si z vesmírného plavidla přinesl, ani kdyby ho bedlivě pozorovali. Sable by to pochopitelně věděla, ovšem ve své zpupnosti došla k závěru, že je Kolja zcela bezvýznamný a že její cíle jí překazit nedokáže. Jelikož si tedy Kolji nikdo nevšímal, bylo pro něj hračkou sestrojít jednoduchý spouštěcí mechanismus a svou improvizovanou zbraň skrýt.

Musel počkat, až nadejde ten správný čas k úderu. A právě proto musel celou dobu čekat zde, ve tmě a bolestech. Tři dny – jako by přežil o tři dny svou smrt. Zvláštní však bylo, že jeho tělo fungovalo i nadále, že musel močit i kálet, jako by si tělo myslelo, že jeho příběh má ještě epilog. Připomínalo to však spíš škubání čerstvé mrtvoly, pomyslel si v duchu, jakési figuríny, jež samo o sobě nemá žádný smysl.

Tři dny. Ovšem Rusové umějí být trpěliví. Mají jedno pořekadlo: nejhorších je prý vždy prvních pět set let.

Pozvolna vysvítaly první pablesky světla. Tábořem už začínali proudit Makedonci, kašlali, protírali si oči a močili. Abdikadir se posadil. Růžovošedá barva projasňujícího se nebe měla zvláštní půvab, roztroušené sluneční paprsky se opíraly do sopečně popelavých mraků a připomínaly růžové kvítky rozeté po vyvřelé pemze.

Po probuzení však měl Abdikadir jen pár okamžiků klidu.

Východ a západ slunce jsou pro vojáka tou nejnebezpečnější denní dobou, neboť oko se snaží prudce se měnícímu světlu přizpůsobit. A právě v té chvíli nejvyšší zranitelnosti Mongolové udeřili.

K makedonským pozicím se přiblížili neslyšně. Pak ovšem zavířily obrovské nakkary, válečné bubny na velbloudech, a Mongolové se s divokým řevem vrhli vpřed. Při tomto nenadálém výbuchu hluku až stydla krev v žilách, jako by se blížila jakási drtivá přírodní síla, potopa či sesuv půdy.

Ovšem v mžiku nato zaduly i makedonské polnice. Vojáci se hnali na svá místa. Ozývaly se chvatné povely v drsném makedonském nářečí: Seřadit, zaujmout postavení, zůstat v šiku! Makedonská pěchota utvořila hradbu z tvrzené kůže a železa o hloubce osmi mužů.

Alexandr byl na všechno pochopitelně připravený. Tuto zteč očekával, a tak nechával nepřítele přijít tak blízko, jak si jen troufne. Nyní nadešel čas, aby sklapl past.

Abdikadir zaujal postavení tři řady za předním vojem. Po obou stranách stáli nervózní Britové. Abdikadir jejich pohledy zachytil, přinutil se k úsměvu a pozvedl kalašnikova.

Na prvního mongolského válečníka si v klidu zamířil přes mušku.

Ve středu mongolského útoku jela těžká kavalerie, za ní pak uháněla jízda lehká. Na těle měli brnění z pruhů buvolí kůže a na hlavách kovové helmy s koženými chrániči krku a uší. Každý voják měl několik zbraní: dva luky, tři toulce, kopí s nebezpečně vyhlížejícím hákem na konci, sekeru a zahnutou šavli. I koně měli brnění, široké pásy kůže, které jim chránily boky, a na hlavách kovové čepičky. Ve svých krunýřích a s naježenými zbraněmi vypadali Mongolové spíš jako hmyz než lidé.

Nemělo však být tak docela po jejich. Na znamení trubek se na ochozu babylonských hradeb objevili lučištníci, vzduchem zasvištěly šípy, prolétly Abdikadirovi nad hlavou a dopadly na blížící se Mongoly. Tam, kde padl některý jezdec k zemi, nastala mela, která útok nakrátko narušila.

A pak vylétly další šípy, tentokrát zapálené, které měly hroty pomazané smolou. Mířily na ohnivé valy neboli balíky sena na zemi rovněž namočené do smůly. Netrvalo dlouho a přímo pod Mongoly zaplály veliké žoky, z nichž šlehaly plameny a vycházel dým. Muži křičeli, koně se plašili a odmítali poslušnost. Přestože

však neblahý osud obětí postup Mongolů zpomalil, zastavit jej nedokázal.

A znovu mongolská těžká jízda narazila do Makedonců.

Po celé délce šiku padali Makedonci k zemi. Vzhledem k hybné síle mongolské zteče a neskutečné zuřivosti, s jakou jezdci máchali svými meči a palcáty to bylo nevyhnutelné. Abdikadir, který se nyní nacházel zhruba jen metr od nejlítějších bojů, sledoval, jak se koně stavějí na zadní, jak se nad zápolící hordou rýsují ploché tváře Mongolů, jak muži bojují a umírají. Cítil pach krve, prach i pot vyděšených koní – a rovněž, dokonce i v takové chvíli, odporný máslovitý smrad, který mohl vycházet jedině od samotných Mongolů. Už jen kvůli tomu, jak na sebe byli muži i zvířata natěsnáni, kdy se vše proměnilo ve vřavu deseti tisíc hlasů, bylo obtížné bojovat, dokonce i pozvednout zbraň. Vzduchem svištěly čepele, ve výjevech absurdní, až neskutečné řeže se k zemi snášela krev i kusy těl a zuřivý ryk se pozvolna měnil v bolestný nářek. Další nápor přišel v okamžiku, kdy se mongolská lehká jízda vydala ve stopách svých těžkých druhů, zatlačila v místech, kde jí těžká kavalerie udělala místo, a zaútočila meči a oštěpy.

Alexandr však úder opětoval. Zpoza makedonských šiků totiž vyběhli udatní pěšáci s dlouhými dřevci opatřenými hákem; pakliže kopí svůj cíl minulo, dokázal hák shodit válečníka z koně. Mongolové padali k zemi, ale makedonská pěchota se kácela jako květiny podťaté kosou.

A do vší té vřavy pojednou jasně zadula makedonská polnice.

Uprostřed pole přímo před Abdikadirem se přeživší makedonské čelní šiky stáhly, promísily se s řadami za sebou a mrtvé i raněné nechaly ležet. A najednou už Abdikadira od nejzuřivějších jízdních válečníků, kteří kdy žili, nedělilo nic, vůbec nic.

Mongoly to překvapilo, koně se jim plašili, a tak chvíli vyčkávali. Jakýsi obrovský chlap, pomešší, avšak mohutný jako

medvěd, se zadíval Abdikadirovi do očí a pozvedl silný palcát, z něž už kapala krev.

Kapitán Grove stál po Abdikadirově boku. „Palte dle libosti!“

Abdikadir zvedl kalašnikova a stiskl spoušť. Mongolova hlava se rozlétla na kaši z masa a kostí a kovová čapka mu směšně vylétla do vzduchu. Kůň vzal nohy na ramena a bezhlavé tělo sklouzlo ze sedla mezi tísnící se davy.

Všude kolem Abdikadira pálili Britové do mongolské hordy a pokašlávání starodávných martini-henryovek a sniderek přizvukoval štěkot kalašnikovů. Pustošivé krupobití kulek drtilo muže i koně. Vzduchem létaly granáty. Povětšinou šlo jen o dělobuchy, ovšem i to stačilo, aby se vyděsili koně a přinejmenším i někteří bojovníci. Jeden však vybuchl přímo pod koněm. Zvíře jako by se roztrhlo a jezdce to s křikem odmrštilo.

Jeden z granátů dopadl až příliš blízko Abdikadira. Výbuch připomínal ránu do břicha. Padl nazad, v uších mu zvonilo, v nose i ústech cítil trpkou, kovovou pachut' krve a chemický zápach roznětky. Připadal si jaksi vyvedený z rovnováhy, jako by právě podstoupil další Přeryv. Jestliže však leží na zemi, napadlo ho vskrytu duše, pak je v šiku před ním mezera. Zvedl samopal, bez míření začal pálit a vydrápal se na nohy.

Pak přišel rozkaz k postupu. Zástup Britů zamířil vpřed a nepřetržitě střílel.

Abdikadir vyrazil s nimi a při tom si nasadil do zbraně nový zásobník. Otevřený terén se před nimi rozhodně nerozkládal, musel klopýtat po zemi poseté mrtvolami a kusy těl, na některých místech se dalo uklouznout po střevech. Jakémusi raněnému, který řval bolestí, dokonce musel šlápnout na záda, ovšem jinou možnost neměl.

Zprvu si pomyslel, že vše vychází. Napravo i nalevo kam až dohlédl, se Mongolové, pokud neumírali v sedlech, stahovali zpět,

neboť se svými zbraněmi nemohli vyrovnat puškám, které se objevily až šest set let či více po jejich době.

Najednou však Abdikadir zaslechl jakýsi pronikavý hlas – ženský hlas – a někteří Mongolové nato seskakovali z koní. A začali postupovat přímo proti střelbě, přičemž těla mrtvých druhů a koní využívali ke krytí. Abdikadir tuhle taktiku znal – obhlédnout nebezpečí, postoupit vpřed, skrýt se a znovu se rozhlédnout. Jedinou zbraní v jejich arzenálu, která se dostřelem mohla vyrovnat puškám, byly luky, a tak s jejich pomocí střídavě jeden druhého při postupu kupředu kryli: tomuto manévru se říkalo pepřenka. A jak stříleli, podle křiku Makedonců a přívalu anglických nadávek Abdikadir poznal, že některé šípy našly svůj cíl.

Uvědomil si, že tihle Mongolové dokázali odolávat střelbě díky výcviku, kterého se jim dostalo. A to od Sable – určitě za tím vším stála ona, přesně jak se obávali. Srdce mu pojednou kleslo. Znovu si vyměnil zásobník a začal opět pálit. Ale Mongolové se přibližovali. Abdikadir i ostatní střelci dostali každý svého štítonoše, jenže ti pomalu odpadali. Jeden jezdec v sedle projel téměř až k Abdimu a ten se musel rozmáchnout puškou a využít pažbu coby kyj. Se štěstím se mu podařilo zasáhnout muže do spánku a tím Mongola omráčit. A než se stačil vzpamatovat, Abdikadir ho zastřelil a už si hledal další cíl.

Z vyvýšeného stanoviště na Ištařině bráně měl Josh celou bitevní vřavu jako na dlani. Jejím krvavým jádrem stále bylo velké množství mužů a zvířat bojujících přímo před bránou v místech, kde se mongolská těžká jízda srazila s Alexandrovými Pěšími druhy. A jako perly se nad hlavami zápolících válečníků všude vznášely Oči.

Těžká kavalerie byla nejužernější mongolskou zbraní, jež měla za úkol jedinou ranou rozmetat nejsilnější jednotky nepřítele.

Doufalo se, že díky nenadálé útočné palbě utrpí těžká jízda velké ztráty a její úder se tím otupí. Mongolové však z jakéhosi důvodu neustoupili, jak se čekalo, a ozbrojení vojáci se začínali dostávat do potíží.

A to byla zlá zpráva. V Džamrúdu totiž bylo všehovšudy tři sta britských vojáků. Počtem se Mongolům zdaleka vyrovnat nemohli, a i kdyby každickou kulkou zhasili jeden mongolský život, Čingisova vojska by je bezpochyby už jen díky své ohromné přesile nakonec smetla.

A Mongolové navíc pojednou vyslali po křídlech další kavaleristy, aby nepřítele obklíčili. I to se čekalo – jednalo se o klasický mongolský manévr zvaný tulughma – ovšem už jen zběsilost nových jednotek, které drtily makedonská křídla, byla přímo neskutečná.

Jenže Alexandr ještě nevytáhl poslední trumf. Z hradeb města znovu zatroubily polnice. S hlasitým řinkotem se otevřely brány a do pole konečně vyrazila makedonská Jízda. Už při výjezdu utvořila sevřenou klínovitou formaci. I na první pohled Josh poznal, o kolik jsou tito jezdci ze starověku schopnější než Mongolové. A na čele Jízdy, která vyjela z brány po pravé straně, rozeznával Josh jasně nachový plášť a helmu s bílých chocholem patřící samotnému Alexandrovi; přes čabraku měl přehozenou kůži z pardála a jako vždy vedl své muže k vítězství anebo na smrt.

Makedonci, kteří byli rychlí, hbití a velmi disciplinovaní, uháněli k mongolskému křídlu a hodlali se do něj zaříznout jako skalpel. Mongolové se snažili obrátit koně, ale jelikož se znenadání ocitli v lisu mezi neúprosnou makedonskou pěchotou a Jízdou, neměli kam uhnout, a Makedonci je začali dlouhými dřevěnými píkami bodat do nechráněných tváří. Josh věděl, že se jedná o další klasickou taktiku – šlo o bitevní formaci, kterou sice zdokonalil Alexandr Veliký, ale kterou zdědil po svém otci: Jízda

na pravém křídle zasazuje smrtící úder a uprostřed ji nepolevujícím nápořem doplňuje pěchota.

Josh nebyl zastáncem války. V očích válečníků na obou stranách, kteří se vrhali do bitevní vřavy, však viděl jakési vzrušení: jistou úlevu, že konečně nadešel okamžik, kdy se mohou zbavit všech zábran, a rovněž určitou radost. Sledoval, jak před jeho očima provádějí tento prastarý brilantní manévr, a pociťoval hluboké vnitřní rozechvění – i přesto, že v prachu pod ním bojovali a umírali lidé a každý zmarněný život byl zcela jedinečný. Ano, to je ten důvod, proč my lidé rozpoutáváme války, pomyslel si v duchu, proto hrajeme tuto hru, kde už nemůže být v sázce více: nikoli pro zisk, moc či území, nýbrž pro toto silné opojení. Kipling má pravdu: válka je zábava. A to je ono chmurné tajemství naší rasy.

A možná právě proto zde byly i Oči – aby si vychutnaly jedinečnou podívanou, při které v prachu před jejich očima umírali nejničemnější tvorové na Zemi. Josh pociťoval zášť a zároveň jakousi mrzkou pýchu.

Mimo nepatrných záloh byly nyní na bojišti téměř veškeré síly. Kromě několika jezdeckých pútek na okraji se boje soustřeďovaly na onu neúprosnou, krvavou řežbu ve středu pole, kde muži houževnatě rubali jeden druhého. Ohnivé valy dosud hořely, dým, jenž se z nich linul, vše zahaloval a z babylonských hradeb stále přšely šípy.

Josh už nedokázal určit která strana má v bitvě navrch. Nyní už nebyl čas na taktické hrátky a vojevůdci, kteří proti sobě stáli a kteří byli možná těmi největšími, jací kdy žili, už nic nezmohli – snad jen že se sami, jako Alexandr, oháněli mečem. Nadešel čas bojovat, anebo zemřít.

Bisesin lazaret byl zahlcený. Jinak se to vyjádřit nedalo.

Zcela sama se snažila zachránit Makedonce, který ležel v bezvědomí na stole před ní, pohozený jako mršina v řeznictví. Byl to ještě chlapec, mohlo mu být nanejvýš tak sedmnáct či osmnáct. Kdosi ho však bodl oštěpem do břicha. Vyčistila, vystlala a obvázala ránu, jak nejlépe dovedla, a ruce se jí už třáslы únavou. Věděla však, že tím, co hocha skolí, bude infekce z nečistot, které mu s sebou do rány bezpochyby zanesl hrot oštěpu.

Kolem ní se však objevovala další a další těla. Ta, která třidicí týmy vyčlenily, se už neodnášela do onoho domu, který vybrala coby márnici, ale bez okolků se házela na zem, kde už se začínala kupit, a jejich tmavá krev barvila babylonskou půdu. Z těch, kteří měli být ošetřeni, jich hrstka dostala obvaz a pak se vrátila do boje, ovšem víc než polovina pacientů jí umřela přímo na stole ošetřovny.

A cos čekala, Biseso, ptala se sama sebe. Nejsi přece doktor. Jedinej tvůj zkušeněj pomocník je starověkej Řek, kterej si kdysi podal ruku se samotným Aristotelem. Nemáš žádný potřeby a úplně všechno ti dochází, od čistějch obvazů až po horkou vodu.

Věděla však, že toho dne několik životů zachránila.

Možná to bylo k ničemu – možná se obří vlna mongolského útoku přelije přes hradby a všechny je spláchne – ale v danou chvíli zjistila, že si ze všeho nejvíc přeje, aby ten kluk s dírou v břiše neumřel. Zalovila v obsahu své lékárnicky z jedenadvacátého století, který si tak trochu provinile schraňovala. Píchla chlapci do stehna injekci streptomycinu, přičemž se snažila své počínání před ostatními utajit.

Pak zavolala, aby ho jako všechny ostatní odnesli. „Další!“

Kolja měl za to, že mongolská rozpínavost je chorobná. Jednalo se o smrtonosnou spirálu pozitivní zpětné vazby, zrozené z Čingischánovy nezpochybnitelné vojenské geniality a

podněcované snadným dobýváním území, která se valnou částí známého světa šířila jako epidemie šílenství a zkázy.

Zejména Rusové měli důvody Čingischánovou památkou opovrhovat. Mongolové na ně udeřili dvakrát. Velká města, která tyla z obchodu, Novgorod, Rjazaň a Kyjev, se změnila na krchovy. A právě v těchto okamžicích děsu bylo zemi vyrváno její srdce, a to navždy.

„Ale to už nedopustím,“ šeptal si Kolja, ačkoli svá slova ani neslyšel. „To nedopustím.“ Věděl, že Casey s ostatními budou mongolské hrozbě vzdorovat ze všech sil. Možná si Mongolové ještě ve starém světě nadělali až příliš nepřátel a možná je nyní svým způsobem mimořádně čekala odplata.

Musel samozřejmě ještě dohrát do konce svou hazardní hru – je ta zbraň ale dostatečně účinná, bude vůbec fungovat? Svým technickým dovednostem však důvěřoval.

Dostat se k cíli byla ovšem druhá věc. Už předtím Kolja Čingise pozoroval. Na rozdíl od Alexandra byl Čingis velitel, který bitvy sledoval z bezpečí týlu a na konci dne se vždy odebral do své jurty; bylo mu téměř šedesát, a tak byl v tomto ohledu předvídatelný.

Mohl si však být Kolja ještě po třech dnech jistý, kolik je asi tak hodin? Mohl si být jistý, že ten těžký krok, který nad sebou nyní cítil, skutečně patří muži, jehož hodlal zabít? Upřímně litoval pouze toho, že se to už nikdy nedozví.

Pak se Kolja usmál, vzpomněl si na svou ženu a sepnul roznětku. Neměl sice oči ani uši, ale přesto ucítil, jak se země zachvěla.

Abdikadir si vzájemně kryl záda s hrstkou Britů a Makedonců a společně odráželi Mongoly, kteří kolem nich kroužili povětšinou ještě na koních a kteří je osekávali a bodali. Munici dávno spotřeboval a tak nepotřebného kalašnikova odhodil a bojoval

bajonetem, šavlí, kopím, oštěpem, zkrátka vším, co mu přišlo pod ruku; byly to pozůstatky po mrtvých válečnících z dob vzdálených od sebe přes tisíc let.

S tím jak kolem něj bitva houstla, mu zprvu připadalo, jako by jistým způsobem ožil – jako by se jeho život scvrkl pouze na tento okamžik prodchnutý krví, hlukem, nesmírným vypětím i bolestí a vše, co tomu předcházelo, byla pouze předehra. Ale jak se v něm začínaly hromadit jedy únavy, vystřídalo tento pocit živosti jakési mlhavé neskutečno, jako by měl každou chvíli omdlít. Znal tento stav z výcviku – říkalo se mu „krizová fáze“ a šlo o moment, kdy tělo nevnímá bolest, přestává rozlišovat teplo a chlad a ovládne ho pozměněné vědomí, jakýsi zarputilý autopilot. To ovšem neznamenal, že by se mu tím nějak ulehčilo.

Tato malá skupinka ještě přežívala, zatímco jiní už dávno padli, byl to jakýsi ostrůvek odporu v moři krve, po němž se Mongolové proháněli, jak se jim zmanulo. On sám schytával ránu za ranou. Věděl však, že o moc víc už jich nesnese. Bitva začínala být prohraná a on to nemohl nijak změnit.

Přes krvavou lázeň na bojišti zaslechl zvuk polnice a nepravidelný rytmus zatlučený na válečný buben. Na okamžik ztratil pozornost.

Vtom se shůry snesl palcát a vyrazil mu z ruky šavli. Projela jím bolest, měl zlomený prst. Beze zbraně a jen s jednou schopnou rukou se obrátil a spatřil mongolského jezdce, který se nad ním tyčil a už znovu pozvedal palcát. Abdikadir se vrhl vpřed, zdravou ruku pevně vytrčil před sebe jako prkno a tvrdě Mongola udeřil do stehna přímo do nervového centra. Jezdec znehybněl, plácl sebou na záda a jeho kůň odklopýtal pryč. Abdikadir si klekl, z krvavých jatek na zemi si sebral šavli, pak se postavil, a ač lapal po dechu, už si hledal dalšího útočníka.

Nikde však žádný nebyl.

Mongolští jezdci obraceli koně a vraceli se ke svému vzdálenému ležení. Jak se tryskem hnali zpátky, občas některý z nich zastavil a naložil druha, který o koně přišel. Abdikadir tam stál, sotva dechu popadal, v ruce tiskl šavli a celé mu to jaksi nedocházelo. Bylo to stejné překvapení, jako by se zčistajasna obrátil příliv.

A pak zaslechl těsně u ucha jakýsi svistot, téměř se podobal zvuku hmyzu. Sice věděl, co to bylo, ale mozek jako by mu nefungoval na plné obrátky a dlouho lovil v paměti. Takový zvukový třesk. Byla to kulka. Podíval se za sebe.

Před Ištařinou bránou zahlédl jednu výjimku ze všeobecného ústupu. Zhruba padesátka Mongolů natěsnaných vedle sebe na koních brala otevřenou bránu ztečí. A kdosi mezi nimi, kdosi přímo uprostřed tohoto útoku po něm střílel.

Upustil šavli. Svět se s ním zatočil a svou náruč mu otevřela země prosáklá krví.

Přímo před svým shromaždištěm raněných zaslechla Bisesa křik a hluk. Vyběhla proto ze dveří podívat se, co se děje. A za ní utíkal Ruddy Kipling, jenž měl celý předek košile ulepený od krve.

Šiky obránců prolomila skupina mongolských válečníků a drala se do brány. Makedonci se kolem nich sbíhali jako protilátky okolo infekce a jejich velitelé na všechny strany křičeli povely. Mongolové sice kolem sebe rubali hlava nehlava, ale i tak se obráncům dařilo shazovat je z koní.

Ze zápolícího hloučku ovšem proklouzla jakási postava a hnala se babylonskou procesní cestou do města. Byla to žena. Makedonci si jí nevšimli – a pokud ano, nebrali ji příliš vážně a nesnažili se ji zastavit. Bisesa zahlédla, že na sobě má koženou zbroj, ovšem vlasy měla svázané proužkem jakési zářivě oranžové látky.

„Ta ale fosforeskuje,“ zamumlala si pro sebe Sable.

Ruddy se zeptal: „Cože?“

„To musí být Sable. Hergot, běží do chrámu...“

„Oko Mardukovo...“

„O to tady od začátku šlo. Honem!“

Rozběhli se obřadní cestou za Sable. Kolem nich utíkali k potyčce u brány znepokojení makedonští vojáci a zmatení a vyděšení obyvatelé Babylonu se krčili strachy. Nad hlavami se jim jako řetězce průmyslových kamer netečně vznášely Oči; Bisesu doslova šokovalo, kolik jich je.

Ruddy doběhl do Mardukovy komnaty první. Nad louží ztuhlého zlata se stále vznášelo obří Oko. A před ním stála Sable, lapala po dechu, přes mongolské brnění jí splývaly rozcuchané vlasy a dívala se na pokřivený odraz sebe sama. Pak zvedla ruku a chtěla se Oka dotknout.

Ruddy Kipling popošel vpřed. „Račte jít na stranu, milostivá, nebo...“

Ona se jediným pohybem otočila, pozvedla pistoli a střelila ho. Ve starobylé komnatě zbraň hlasitě třeskla. Ruddyho to odmrštilo dozadu, pak narazil do zdi a svalil se na podlahu.

Bisesa vykřikla: „Ruddy!“

Sable namířila pistoli na Bisesu. „Nic na mě nezkoušej.“

Ruddy k Bisesě bezmocně vzhlédl, široké čelo měl zbrocené potem a tlusté brýle potřísněné krví neznámých vojáků. Tiskl si bok. Mezi prsty se mu řinula krev. Bláhově se zubil. „Schytl jsem to.“

Bisesa moc chtěla Ruddymu pomoci. Ale zůstala bez hnutí stát a zvedla ruce. „Sable Jonesová.“

„Koukám, že se moje sláva šíří.“

„Kde je Kolja?“

„Umřel... chudáček.“ Zasmála se. „Něco mě napadlo. Mongolové troubili k ústupu. A já myslela, že je to jenom shoda okolností. Ale víš ty, co se nejspíš stalo? Čingischán je mrtvej a

jeho synové, bráchové a generálové se honem rychle vracej na kuriltaj, na kterým se rozhodne, kdo shrábne nejvíc. Mongolové maj společenskou strukturu jak tlupa šimpanzů. Jenže stejně jako u šimpanzů když vrchní samec chcípne, tak je rázem všechno úplně jinak. A Kolja toho využil proti nim.“ Zavrtěla hlavou. „Člověk musí toho vychrtlýho hajzlíka svým způsobem obdivovat. Docela by mě zajímalo, jak to proved.“ Pistole v ruce se jí ani nezachvěla.

Ruddy zasténal.

Bisesa se snažila nenechat se vyvést z míry. „Co chceš, Sable?“

„Co myslíš?“ Sable ukázala palcem přes rameno. „Na oběžný dráze jsme slyšeli, že odsud vychází signál. Ať už se tady děje, co se děje, tohle je klíč ke všemu – k minulosti, současnosti i budoucnosti...“

„K novému světu.“

„Jo.“

„Asi máš pravdu. Zkoumala jsem to tady.“

Sable přimhouřila oči. „Tak v tom případě bys mi možná mohla pomoci. Co ty na to? Buďto jdeš se mnou, nebo proti mně.“

Bisesa se zadívala přímo do Oka. Schválně vytřeštila oči a nasadila úsměv. „Evidentně už na tebe čekalo.“

Sable otočila hlavu. Byla to jednoduchá finta, ale Sable doplatila na svou domýšlivost – a Bisesa tak získala alespoň půl vteřinky. Jediným kopem zlomila Sable zápěstí a vyrazila jí zbraň z ruky, druhým ji pak poslala k zemi.

Celá udýchaná se Bisesa nad ležící kosmonautku postavila. Měla pocit, že cítí její pach, zaváněla po mléku a tuku jako Mongolové, s kterými se spolčila. „Sable, ty sis fakt myslela, že tady tomu Oku na tobě i na těch tvejch malichernejch plánech záleží? Doufám, že shniješ v pekle.“ Pak se podívala na Oko. „A co ty – už ses pokoukalo? Takhle jsi to chtělo? Už jsme pro tebe vytrpěli dost...?“

„Biseso.“ Byl to spíš sten než náležitě utvořené slovo.
A tak Bisesa utíkala k Ruddymu.

Héfaistión byl mrtev.

Alexandr vyhrál velikou bitvu za téměř neskutečných okolností, v novém světě a navíc proti nepříteli o víc než tisíc let vyspělejšímu. Při tom ovšem přišel o svého druha a milence – o jediného skutečného přítele.

Alexandr věděl, co se od něj v danou chvíli očekává. Odebere se do svého stanu a opije se, aby zapomněl. Anebo bude naopak zcela odmítat jíst i pít několik dnů v kuse, dokud jeho rodina a společníci nedostanou strach o jeho zdraví. Anebo nařídí postavit neuvěřitelně velkolepý památník: třeba v podobě majestátního lva vytesaného do kamene, pomyslel si bezděky.

Alexandr se však rozhodl, že nic takového neučiní. Bude za Héfaistióna truchlit v soukromí a upřímně. Možná poručí, aby všem koním v táboře zastříhli hřívu a ohon. I Homér líčil, jak Achilles nechal své koně ostříhat na počest svého milovaného zesnulého Patrokla; ano, takto by mohl Alexandr projevit nad ztrátou Héfaistióna lítost.

Prozatím měl však plné ruce práce.

Obcházel krví nasáklou zem bojiště i stany a budovy, kde přebývali ranění. V patách mu úzkostlivě cupitali jeho rádci a společníci – a rovněž jeho lékař, protože i sám Alexandr znovu schytl nemálo ran. Spousta mužů byla pochopitelně ráda, že ho vidí. Někteří se chlubili, jak se v bitvě vyznamenali, Alexandr jim trpělivě naslouchal a s kamennou tváří je chválil za jejich udatnost. Jiné však ochromoval šok. Nebylo to pro něj nic nového. Strnule seděli anebo stále dokola vykládali své bezvýznamné historky. Časem se tito muži jako vždy samozřejmě zotaví, stejně jako tato zkrvavená země, jen co přijde jaro a znovu vyraší tráva. Zlobu a vinu těch, kteří přežili, zatímco jejich druhové padli, však nemohlo

vymazat nic, stejně jako jejich král nikdy nezapomněl na Héfaistióna.

Ruddy se opíral o zeď, paže měl ochablé, dlaně držel vzhůru a prsty měl ohnuté. Bisesa si v duchu pomyslela, že jeho drobné ruce zbrocené krví vypadají jako dva krabové. Z průstřelu pod levým bokem mu crčela krev. „Že jsme té krve ale dnes viděli, Biseso.“ Stále se usmíval.

„To jo.“ Vytáhla z kapsy curlex a snažila se jej nacpat do rány. Krev však stále prýštila. Kulka od Sable zřejmě přetřela stehenní tepnu, jednu z hlavních cest, jimiž krev proudí do dolní části těla. Nemohla s ním hýbat – nemohla mu dát transfúzi ani mu přivolat sanitku.

Na sentiment však nebyl čas: musela brát Ruddyho jako porouchaný stroj, jako nákladňák s otevřenou kapotou, který musela spravit. Zoufale přemýšlela. Začala mu trhat nohavici. „Radši nemluvte,“ nakázala mu. „Všechno bude v pořádku.“

„Jak by řekl Casey, velký kulový.“

„Z Caseyho si zrovna příklad neberte.“

„Povězte mi,“ hlesl.

„A co?“

„Co ze mne bude... tedy spíš co by ze mne bylo.“

„Na to není čas, Ruddy.“ Odkryla ránu a ta před ní zela jako krvavý kráter, ze kterého neustále vytékala karmínová tekutina. „Ted' mi pomozte.“ Vzala ho za ruce, přitlačila mu je na ránu a sama také tiskla, přičemž mu svými prsty do průstřelu zajela až po klouby.

Svíjel se, ale nekřičel. Ve tváři byl děsivě pobledlý. Jeho krev už pod ním na podlaze chrámu utvořila kaluž, jež byla jakýmsi zrcadlem rozteklého zlata ze sochy boha. „Máme čas právě jen na toto, Biseso. Moc vás prosím.“

„Budou vás milovat,“ prohlásila, zatímco stále horečně pracovala. „Stanete se hlasem národa, svojí doby. Proslavíte se i v cizině. Zbohatnete. Budete odmítat pocty, ale oni vám je budou chtít neustále projevovat. Budete spoluvytvářet život národa. Získáte Nobelovu cenu za literaturu. Bude se o vás říkat, že váš hlas je slyšet po celém světě, kdykoli utrousíte nějakou poznámku...“

„Vida.“ Usmál se a zavřel oči. Bisesa nadzvedla prsty. Krev vytryskla se stejnou silou jako prve a on zasténal. „Těch knih, co již nenapíše.“

„Ale ty existují, Ruddy. Mám je v telefonu. Do posledního slovíčka.“

„No jo, asi ano – byť jde o holý nesmysl, pakliže se autor nedožije toho, aby je vůbec napsal... A co má rodina?“

Snaha zastavit tímto způsobem krvácení se rovnala snaze ucpat prasklou trubku tak, že se tiskne do polštáře. Věděla, že to jediné, co pomůže, je najít onu stehenní tepnu a zaškrtnout ji přímo. „Ruddy, teď to bude bolet jako čert.“ Zanořila mu prsty do rány a ještě více ji roztrhla.

Prohnul se v zádech a zavřel oči. „Co má rodina? Prosím vás.“ Hlas se mu chvěl, měl ho suchý jak podzimní listí.

Šmátrala mu uvnitř nohy mezi vrstvami tuku, svalstva a cév, ale onu tepnu ne a ne najít. Možná se v okamžiku přetětí smrštila. „Mohla bych vám to rozříznout,“ řekla. „Pokusit se tu tepnu najít. Ale už tak jste ztratil hrozně krve...“ Připadalo jí až k nevíře, kolik krve již z mladíka vyteklo, měl ji na nohou, ona na rukou, byla na podlaze, zkrátka všude.

„Tuze to bolí, víte. A je mi zima.“ Pronesl ta slova s vypětím všech sil. Začínal ho přemáhat šok.

Bisesa znovu ránu stiskla. „Prožijete dlouhý manželství,“ vyhrkla chvatně. „A myslím, že i šťastný. Budete mít dítě. Syna.“

„Ano?... A jakpak se bude jmenovat?“

„John. John Kipling. Vypukne velká válka, která zachvátí celou Evropu.“

„Určitě budou na vině Němci. Vždycky za to můžou Němci.“

„Ano. John bude dobrovolně bojovat ve Francii. A padne.“

„Ach jo.“ Ruddymu už se ve tváři nezračilo téměř nic, ale ústa mu cukala. „Alespoň bude té bolesti ušetřen, stejně jako já – anebo možná ne. Zase ta prokletá logika! Kéž bych tomu tak všemu rozuměl.“ Otevřel oči a ona si všimla, že se mu v nich odráží netečná koule Mardukova Oka. „Světlo,“ hlesl. „Ranní světlo...“

Přitiskla mu na hrud' zakrvácenou ruku. Srdce se mu zachvělo a pak se zastavilo.

Alexandr odmítl pomoc a sám toporně vylezl na vrchol Ištařiny brány. Zahleděl se přes plán k východu, kde dosud plály mongolské ohně. Vznášející se koule, jimž muži říkali Oči a které během bitvy zamořovaly povětrí, se nyní do jedné vypařily, tedy až na onen gigantický exemplář v Mardukově chrámu. Možná už tito noví, lhositelští bohové viděli vše, co vidět chtěli.

Bylo potřeba vytvořit tribunály. Ukázalo se, že onen divný Angličan Cecil de Morgan předával informace mongolským zvědům – a k těmto informacím patřil i popis cesty, po níž se Sable Jonesová dostala k Mardukovu Oku tak rychle. Anglický velitel Grove i ostatní, tedy Bisesa s Abdikadirem, se domáhali práva tyto zrádce, de Morgana a Sable, soudit podle vlastních zvyklostí. Jenže Alexandr byl král, a tak věděl, že jeho muži přijmou pouze jedinou spravedlnost. De Morgan a Sable měli být proto souzeni před celou armádou, nastoupenou na pláni před městem; v duchu věděl, že jejich osud je již zpečetěn.

Uvědomil si, že tato válka ještě není u konce, přestože je onen mocný Čingischán mrtev. Věřil si, že by Mongoly nakonec dokázal rozprášit. Ale proč by měli Makedonec s Mongolem

bojovat na rozkaz Bohů z Oka jako psi vržení do arény? Byli to přece lidé, a ne zvěř. Třeba existovala nějaká jiná možnost.

Pobavilo ho, že Bisesa s ostatními o sobě mluvili jako o moderních lidech – jako by Alexandr i jeho doba byli jen chabými příběhy z pradávné minulosti, které vykládá nějaký sešlý stařec. Ovšem z Alexandrova hlediska byly tyto zvláštní, vysoké a prapodivně vystrojené bytosti z daleké a nezajímavé budoucnosti pouhé nicky. V porovnání s mohutnými hordami jeho Makedonců i Mongolů jich byla jen hrstka. Ano, jejich vynálezy byly v bitvě s chánem sice nakrátko užitečné, ale brzy se vyčerpaly a pak znovu došlo na nejstarší zbraně ze všech, na železo a krev, disciplínu a ryzí odvalu. Na těch moderních lidech nezáleželo. Bylo mu jasné, že bijící srdce nového světa leží zde – před ním a před Mongoly.

Dávno pochopil, že jeho chvilkové váhání u řeky Bjás bylo poblouzněním smyslů. Už to však bylo za ním. Rozhodl se, že nařídí Eumenovi, aby znovu Mongoly oslovil a pokusili se najít společnou řeč. Kdyby Mongoly porazil, byl by silný, pokud se však s nimi spojí bude ještě silnější. V tomto raněném světě totiž dozajista není moci, která by se jim mohla rovnat. A jelikož byli vyzbrojeni vědomostmi, které s sebou přinesla Bisesa a ostatní, skýtala jim budoucnost neomezené možnosti.

Jak Alexandr přemítal a plánoval, nasál vítr, který vál od východu, srdce světového kontinentu – voněl bohatstvím a hojností času.

V.
MIR

Sotva se tomu dalo říkat klec.

Pět let od Přeryvu a svého zajetí byli lidoopi stále uvězněni pod kusem maskovací sítě, volně přehozené přes příhodně se vznášející Oko a zatížené balvany. Nikoho ani nenapadlo, že by sestrojil něco lepšího – ačkoli na rozkaz jakéhosi zeleného mozku se ty balvany musely natřít na bílo; vždycky se našel někdo, kdo potřeboval srovnat do latě nějakou zbytečnou práci.

A právě pod touto sítí trávil Ta, která hledá o samotě své dny – nepočítaje Tu, která se tiskne, jež rychle rostla. Té, která se tiskne už bylo téměř šest let. Jelikož se jí rozum ještě stále utvářel, realitě tohoto vězení se již přizpůsobila. Ta, která hledá se přizpůsobit nedokázala. Musela si však zvyknout.

Jednou za den přicházeli vojáci, dávali jí potravu a vodu a vynášeli po ní trus. Čas od času ji povalili na zem a strkali jí do těla své tlusté pyje. Ale Té, která hledá to bylo jedno. Nijak jí to neubližovalo a ona se naučila nechat své věznitele dělat si s ní, co se jim zamane, přičemž nespouštěla z očí Tu, která se tiskne. Proč vojáci dělají to, co dělají, nechápala. Ale jestli to chápala, nebo ne, na tom samozřejmě nezáleželo, protože nebylo v její moci, aby jim v něčem bránila.

Dokázala by odtamtud utéct. Jaksi podvědomě to celou dobu věděla. Byla silnější než kterýkoli z těch vojáků. Mohla by tu síť rozervat zubama a rukama nebo dokonce i nohama. Od chvíle svého zajetí však mimo Té, která se tiskne nezahlédla nikoho ze svého druhu. Otvory v síti neviděla jediný strom ani přívětivý zelený stín. Pokud by skutečně uprchla, neměla by kam jít a čekaly by na ni pouze klacky, pěsti a pažby pušek. Tohoto krutého ponaučení se jí zkrátka zřejmě muselo dostat.

Jelikož byla napůl zvíře a napůl člověk, budoucnost a minulost chápala pouze matně. Její paměť připomínala galerii plnou živých

výjevů – tvář její mámy, teplo jejího hnízda, pronikavý pach samce, který se jí poprvé zmocnil, sladké porodní bolesti, děsivá zemdlenost prvního potomka. A jejímu vnímání budoucnosti dominovala nehotová vize vlastní smrti, strach z temnoty, která číhala za žlutýma očima šelem. Její vzpomínky však neměly podobu příběhů, logiku ani řád: stejně jako většina zvířat totiž žila přítomností, protože pokud by nepřečkala přítomnost, pak by minulost ani budoucnost beztak neznamenalaly zhola nic. A tato přítomnost, tohle bezmocné zajetí, postupně pohltila celé její vědomí.

Byla zajatkyní. Nic víc. Ovšem alespoň měla Tu, která se tiskne.

Ale pak se jednou zrána cosi změnilo.

První si toho všimla Ta, která se tiskne.

Ta, která hledá se pomalu probouzela, jako vždy pohroužená do útržkovitých snů o stromech. Mohutně si zívla a protáhla si dlouhé paže. Slunce již stálo vysoko a ona viděla, jak se dovnitř dírami v síti derou zářivé pablesky.

Ta, která se tiskne zírala do špičky stanu. Na tváři měla světlo. I Ta, která hledá vzhlédla.

Oko jasně svítilo. Podobalo se maličkému slunci, které se v síti zachytilo.

Ta, která hledá se postavila. Bok po boku a s pohledem upřeným na Oko popošly matka s mládětem kupředu, a to zcela vzpřímeně. Ta, která hledá vztáhla k Oku ruku. Nedosáhla na něj, ale na zem z udusané hlíny vrhalo jejich stíny. Teplo z něj nesálalo, jen světlo.

Ta, která hledá se právě probudila. Nutně se potřebovala vymočít, vykálet, vybrat si ze srsti noční havěť, najíst se a napít. Nemohla se však ani hnout. Jenom tam stála s očima navrch hlavy

a jednou rukou vztyčenou. Oči jí začínaly pálit od prachu a chladu, nedokázala však ani mrknout.

Zaslechla tichý nářek. Ovšem Ta, která hledá se ani nedokázala otočit na Tu, která se tiskne. Vůbec netušila, kolik mohlo uplynout času.

Ruku měla před obličejem. Ale vědomě ji nezvedla; jako by se dívala na cizí ruku. Prsty se zaťaly v pěst a pak zase povolily, palec se pohyboval tam a zpátky.

Cosí ji přinutilo zvednout paže a procvičovat je v ramenou, loktech a zápěstích, pak se předklonila a ohýbala i nohy. Chodila z jedné strany na druhou, kam až jí to síť umožňovala, nejprve vzpřímeně; pak i po všech čtyřech. Prsty zkoumala všechny otvory na svém těle. Ohmatávala si hrudní koš, tvar lebky a dokonce i pánev. Připadalo jí však, jako by jí to prováděl někdo jiný, jako by jí kdosi neurvale čistil srst a zároveň ji při tom zkoumal.

Na kratičký okamžik pojednou vše pominulo, a tak se lidoopi celí udýchaní, hladoví a žízniví objali. Ale pak je onen neviditelný stisk znovu sevřel.

Zatímco jim tentokrát nad hlavami pulzovaly světelné obrazce, sedla si Ta, která se tiskne na bobek, začala zkoumat zem a rýpat se v hlíně. Našla větvičky, úlomky rákosí. Třela haluze o sebe, rákos lámala a ohýbala a ťukala jedním kamínkem o druhý.

Ta, která hledá mezitím zamířila ke stěně ze síťoviny. Chytila se ok a začala po nich šplhat. Tělesné proporce měla stejné jako její opičí předkové a dokázala šplhat lépe než kterýkoli z jejích lidských vězňů. Jakmile však na síť vylezla, zachvátil ji strach, protože věděla, že se to nesmí.

A hned také přiběhl jeden z vojáků a zařval: „Hej, ty tam! Koukej slézt dolů!“

Pak ji do tváře udeřila pažba pušky. Nebyla s to ani zavřest. Sice je svíralo Oko, ale přesto ze síťové spadla a zřítela se na záda

na zem. S pusou plnou krve, chutnající po mědi, se pokusila zvednout hlavu.

Zahlédla, že Ta, která se tiskne sedí na zdusané zemi. Ta, která se tiskne zvedla kus rákosu spletený v uzel. Ta, která hledá nikdy nic podobného neviděla.

Znovu ji cosi přinutilo vstát, přestože jí z pusy kapala krev, a zadívala se na Oko.

Nejasně si uvědomila, že je tam opět cosi nového. Svit Oka již nebyl stejnoměrný: přes šedivé pozadí se táhla řada světlejších vodorovných pruhů, člověku by takový obrazec možná připomněl rovnoběžky na glóbusu světa. Tyto čáry přetínaly na Oku pomyslný „rovník“ a pomalu mizely, až se zcela vytratily na severním pólu. Zároveň se začal stejným způsobem vynořovat další soubor pruhů, tentokrát svislých, který se klenul od pólu na jedné straně rovníku a mizel na straně druhé. A nakonec se rozzářila třetí sada linií, jež vedly k pólům stojícím v pravém úhlu k předchozím dvěma párům. Tato proměnlivá tichá hra šedavých obdélníků byla přímo úchvatná, nádherná.

A pak se objevila ještě čtvrtá soustava čar – Ta, která hledá se snažila jejich směřování sledovat – ale v tom ji nesmírně zabořilo v hlavě. Hlasitě vykřikla.

Neviditelné ruce ji znovu pustily a ona upadla na zem. Dlaněmi si třela uplakané oči. Teprve nyní ucítila na vnitřní straně stehů jakési teplo. Ve stoje se totiž vymočila a vůbec o tom nevěděla.

Ta, která se tiskne dosud vzpřímeně stála, byť celá rozechvělá, a hleděla na prolínající se světla, jež na její drobnou tvář vrhala složité obrazce stínů. Nato se objevila pátá sada pruhů – a pak i šestá a ztrácely se v neskutečných směrech...

Ta, která se tiskne celá ztuhla s hlavou zvrácenou dozadu, prsty zašmátrala ve vzduchoprázdnu a pak se skácela k zemi jako nehybný špalek. Ta, která hledá své mládě popadla a chovala ho v

pomočeném klíně. Strnulost z Té, která se tiskne vyprchala a ona se změnila v uzlíček schlíplé kožešiny. Ta, která hledá ji hladila a dokonce se ji i snažila kojit, jenže splasklá prsa jí vyschla již před lety.

A i tehdy je Oko sledovalo, všímalo si pouta mezi matkou a mládětem a zbavovalo lidoopy veškerých počitků. To vše bylo součástí testu.

Odpočinek však netrval dlouho. Oko se záhy znovu blyštivě a neochvějně rozzářilo a Té, která hledá připadalo, jako by ji jakési neviditelné ruce dloubaly a šťouchaly do končetin. Položila potomka na zem, opět se postavila a tvář zvedla k onomu záhadnému světlu.

Bisesa vstoupila do Mardukova chrámu. Vzala si s sebou slamník a příkrývky a nechala si donést jídlo; dokonce zprovoznila i chemický záchod, který pocházel z vrtulníku. Většinu času nyní trávila zde, a to zcela sama, nepočítaje nenápadnou společnost telefonu – a rovněž obrovské přízračné Oko.

Přímo cítila, že se tam něco skrývá, že za tím neproniknutelným povrchem cosi je. Tento pocit se vymykal bezprostředním vjemům, podobný pocit by například zakusila, kdyby jí zavázali oči a provedli dveřmi, a ona přesto dokázala určit, zda je prostor, v němž se nachází, otevřený či uzavřený.

Nevníkala to ovšem tak, jako by tam s ní byl ještě někdo další. Někdy jí pouze připadalo, že ji někdo pozoruje, že je Oko jen jakousi obrovskou kamerou. Čas od času jí připadalo, že zahlédla cosi za oním Okem. Existoval snad jakýsi Pozorovatel, který, přeneseně řečeno, stál za všema Očima na celém světě? Někdy přímo cítila, že existuje celá hierarchie inteligencí, které od prostých výtvorů, jako jsou Pozorovatelé a Oči, jež si uměla představit, stoupají jakýmsi neskutečným směrem stále vzhůru a které filtrují a třídí trest jejích skutků, reakcí i ji samotnou.

Zkoumáním těchto vjemů trávila stále více času. Všem se vyhýbala, jak společníkům z jedenadvacátého století, tak dokonce i chudáku Joshovi. Chodila si však k němu pro útěchu, když jí byla zima a když si připadala zoufale opuštěná. Ale potom, přestože ho měla upřímně ráda, ji vždy trápil pocit viny, jako by ho zneužívala.

Snažila se v těchto pocitech nepitvat, dokonce ani nechtěla dumat nad tím, jestli Joshe miluje, nebo ne. Měla své Oko a to bylo pro ni středem světa. Muselo tomu tak být. A s nikým ani s ničím jiným se o sebe nechtěla dělit, dokonce ani s Joshem ne.

Zkoušela na Oko vyrukovat s fyzikou.

Začala prostým geometrickým měřením, jež se podobalo těm, která prováděl Abdikadir na menších Očích na Severozápadní hranici. S pomocí laserových přístrojů se jí potvrdilo, že ani u téhle koule není onen slavný koeficient π zhruba tři a jedna sedmina, jak tvrdí Eukleides, učebnice geometrie i zbytek světa, nýbrž přesně tři. Stejně jako ostatní Oči bylo i tohle vetřelcem odjinud.

S geometrií si nevystačila. Se skupinou Makedonců a Britů se vrátila na Severozápadní hranici na místo, kde havaroval Ptáček. To, co z něj zbylo, řádně poznamenaly měsíce kyselých dešťů. Přesto se tam však našly použitelné elektromagnetické senzory fungující za viditelného, infračerveného i ultrafialového světla – jakési výzvědné elektronické oči z jedenadvacátého století – i nejrůznější chemické senzory a čidla, která dokáží „po čichu“ najít výbušniny a podobně. Vytrhala měřicí přístroje, součástky, kabeláž, všechno, co se dalo použít – včetně onoho malého chemického záchodu.

Svoje vybavení si rozestavěla v chrámové místnosti. Kolem Oka si zbudovala improvizované lešení a senzory vyjmuté z vrtulníku na něj připevnila tak, aby onen cizorodý předmět zabíraly ze všech úhlů čtyřadvacet hodin denně. Nakonec tuto prastarou babylonskou chrámovou komnatu zaplnila změtí kabelů a infračervených komunikačních paprsků a všechny vedly do ovládacího panelu, na kterém ležel její telefon. Neměla však k dispozici mnoho elektřiny, pouze baterie z vrtulníku a pak menší články v samotném zařízení. A tak její senzory z jedenadvacátého století pozorovaly tento neskutečně vyspělý cizokrajný artefakt za čadivého světla luceren spalujících živočišný tuk.

A našla některé odpovědi.

Měřiče záření z Ptáčka, upravené Geigerovy počítače, které měly za úkol objevit zakázané atomové bomby, zaznamenaly stopy rentgenových paprsků o vysoké frekvenci a částic o velmi vysoké energii, které vycházely z Oka. Tyto výsledky byly těžko

postižitelné a prchavé, a ona usoudila, že se jedná pouze o jakýsi průsak, že z Oka proudí celé spektrum exotických plodů radiace o vysoké energii, které už primitivní Geigerovy počítače z vrtulníku nedokáží zachytit. Toto záření musí být stopou po jakémisi obrovském výdeji energie – možná po nezměrném úsilí, jehož bylo třeba, aby se toto Oko v nepřátelské skutečnosti udržovalo při životě.

Pak zde však byla ještě otázka času.

S použitím výškoměru z vrtulníku zkusila odrážet od povrchu Oka laserové paprsky. A laser se odrážel se stoprocentní účinností, povrch Oka se choval jako dokonalé zrcadlo. Avšak když se paprsky vracely, znatelně se na nich projevoval takzvaný Dopplerův jev. Povrch Oka jako by kamsi ustupoval, a to rychlostí až sto kilometrů za hodinu. Každíčký bod na povrchu, který testovala, vykazoval týž výsledek. A podle těchto výsledků se Oko propadalo samo do sebe.

Na pohled se Oko pochopitelně ani nepohnulo a samolibě se vznášelo ve vzduchu jako předtím. V jistém směru, který ovšem nedovedla vnímat, se ale onen hladký povrch hýbal. Usoudila, že existence Oka se v určitém smyslu stupňuje směrem, který už ona nedokáže vidět a její přístroje změřit.

A pokud je něco takového možné, přemítala, možná existuje pouze jediné Oko, které shůry vstupuje do světa z jakési vyšší dimenze, podobně jako když se prsty jediné ruky noří pod hladinu rybníka.

Někdy si však říkala, že jediným účelem všech těchto experimentů je snaha nemyslet na to hlavní, a tím bylo její tušení o Oku.

„Možná to všechno moc vidím z lidského hlediska,“ řekla jednou telefonu. „Proč by měl za tímhle vším stát nějaký rozum, podobnej tomu mému?“

„Tuto otázku si kladl už David Hume,“ zašveholil telefon. „Ve svých Rozpravách o přírodním náboženství... Hume se tázal, proč bychom za vládnoucí princip vesmíru měli pokládat ‘rozum’. Pochopitelně tím měl na mysli tradiční pojetí Boha. Řád, který vnímáme, se možná vytváří jaksi sám od sebe. ‘Z toho, co známe a priori, může hmota obsahovat zdroj či pramen řádu, jehož počátek má sám v sobě, podobně jako rozum.’ A toto napsal celé století před tím, než Darwin dokázal, že uspořádanost může vznikat i z nemyslící hmoty.“

„Takže si vážně myslíš, že to беру moc lidsky?“

„Ne,“ odvětil telefon. „Kromě rozumového jednání neznáme způsob, jímž by se dal podobný objekt vytvořit. Nejprostší hypotézou je proto dospět k závěru, že za vším stojí rozum. A ty pocítíš, které máš, se zřejmě beztak odvozují z nějaké fyzické skutečnosti, přestože neprocházejí tvými smysly. Tvoje tělo i mozek jsou samy o sobě složité nástroje. Možná ono cosi nějakým způsobem ovlivňuje onu jemnou elektrochemii, na které tvůj rozum stojí. Nejedná se o telepatii – ale možná to skutečné je.“

„A co tobě, připadá ti, že tady něco je?“

„Ne. Ale já také nejsem člověk,“ povzdechl si telefon.

Někdy jí připadalo, že jí tyto poznatky záměrně podsouvá samo Oko. „Jako by do mě kousek po kousku ty informace nahrávalo. Jenže já to svým rozumem, svým mozkem prostě nedokážu všechno pojmout. Je to jako bych se pokoušela nahrát moderní software virtuální reality do Babbageova počítačového stroje...“

„Pro takové přirovnání já mám pochopení,“ podotkl telefon suše.

„Bez urážky.“

Občas jen tak sedávala v tíživé společnosti Oka a nechávala myšlenky volně plynout.

A neustále vzpomínala na Myru. Jak čas plynul, měsíce se měnily v roky a okamžik Přeryvu, ona jedinečná a mimořádná událost, mizel v minulosti, cítila, jak s tímto novým světem stále více srůstá. Někdy jí na tomto bezútěšném prastarém místě připadaly vzpomínky na Zemi jedenadvacátého století absurdní a neskutečně křiklavé jako ve lživém snu. Pocit lítosti ze ztráty Myry ji však neopouštěl.

Nevnímalá to tak, že by jí Myru kdosi vzal a ona nyní žila v nějaké jiné části světa. Útěchu jí nepřinášelo ani pomyšlení, kolik teď Myře asi je, jak vypadá, jak jí to jde ve škole a co by spolu asi dělaly, kdyby se znovu shledaly. Žádná z pochopitelných lidských situací zde neplatila, protože ona ani nevěděla, jestli žijí s Myrou na společné časové přímce. Bylo dokonce klidně možné, že ve spoustě roztržitých světů žije mnoho Myřiných kopií, a některé dokonce třeba i s kopií jí samé, a jak se potom měla cítit? Přeryv byl nadlidskou událostí a i ztráta, kterou trpěla, byla nadlidská a ona se s ní nedokázala nijak lidsky vypořádat.

Jak ležela na slamníku a ve tmě noci přemýšlela, vycítila, že ji Oko pozoruje a vstřebává její bezradný žal. Přímo onen rozum cítila, nebylo v něm však ani zbla soucitu či lítosti, vnímala jen jeho nebetyčnou, bohorovnou pozornost.

Měla chuť vstát a praštit do netečného povrchu Oka pěstí nebo po něm mrštit babylonským kamením. „Tak už máš, co jsi chtělo? Proto jsi tady, proto jsi rozmetalo náš svět i životy? Přišlo jsi mi zlomit srdce? Tak co kdybys mě zase poslalo domů...?“

Vycítila, že ji Oko svým způsobem vnímá. Povětšinou se jednalo o podobnou rezonující vnímavost jako u obrovského katedrálního dómu, ve kterém její nepatrné nářky vyznívají bezvýznamně a do ztracena.

Tu a tam ji však připadalo, že jí někdo naslouchá.

A občas dokonce měla pocit, že onen kdosi možná, soucit nesoucit, jejím prosbám vyhoví.

Jednoho dne jí telefon pošeptal: „Už je čas.“

„A na co?“

„Musím přejít do bezpečného režimu.“

Očekávala to. Telefon měl paměť zaplněnou neocenitelnými a nenahraditelnými údaji – nešlo jen o její pozorování Oka a záznamy o událostech kolem Přeryvu, ale i o poslední z pokladů starého zmizelého světa a v neposlední řadě i díla nebohého Ruddyho Kiplinga. Data však nebylo kam přehrát, nedala se dokonce ani vytisknout. V době, kdy spala, předávala telefon skupince britských úředníků, kteří pod Abdikadirovým dozorem ručně přepisovali nejruznější dokumenty, náčrtky a mapy. Bylo to lepší než nic, ovšem v objemné paměti telefonu to bylo jako zrnko prachu.

Na každý pád se Bisesa s telefonem dohodla, že jakmile se mu baterie vybijí na jistou kritickou úroveň, sám se vypne. Potom mu bude stačit jen zcela nepatrné množství energie, aby data uchovával po téměř neomezenou dobu, dokud nová civilizace na Miru nevyspěje natolik, aby k neocenitelným údajům v paměti telefonu získala přístup. „A pak tě zas oživíme,“ slíbila mu.

Bylo to všechno naprosto logické. Nyní však onen okamžik nadešel a Bisese bylo úzko. Tento telefon byl totiž konec konců jejím společníkem od dvanácti let.

„Abys mě vypnula, musíš stisknout ta tlačítka,“ prohlásil telefon.

„Já vím.“ Vzala onen aparát do ruky a s očima rozpačitě smáčenýma slzami vytukala náležitou kombinaci kláves. Než stiskla poslední, na okamžik se zarazila.

„Mrzí mě to,“ posteskl si telefon.

„Ty za to nemůžeš.“

„Biseso, já mám strach.“

„To nemusíš. Když bude potřeba, tak tě zazdím a nechám tě archeologům.“

„Tak jsem to nemyslel. Ještě nikdy jsem nebyl vypnutý. Myslíš, že se mi budou zdát sny?“

„To nevím,“ špitla. Stiskla poslední tlačítko a displej telefonu, který v přítmí komnaty zeleně svítil, rázem pohasl.

Po šestiměsíční průzkumné cestě do jižní Indie se Abdikadir vrátil do Babylonu.

A Eumenés ho provedl po městě, jež se pozvolna vzpamatovávalo. Byl studený den. Přestože bylo kolem letního slunovratu – tedy podle babylonských astronomů, kteří trpělivě sledovali pohyb hvězd a slunce po nové obloze – vál chladný vítr a Abdikadir se celý choulil.

Jelikož strávil Abdikadir na cestách několik měsíců, překvapily ho nejnovější pokroky; obyvatelé města vskutku řádně přiložili ruku k dílu. Alexandr zdecimované město znovu zalidnil některými důstojníky a veterány a jednoho ze svých vojevůdců společně s jistým babylonským hodnostářem z doby před Přeryvem ustanovil správcí města. Vypadalo to, že tento experiment funguje: nové obyvatelstvo, jež bylo směsicí makedonských válečníků a babylonských grandů, spolu alespoň na první pohled jakž takž vycházelo.

Hodně se debatovalo o tom, co udělat s oblastí na západním břehu, kterou čas proměnil v sutiny. Pro Makedonce to byla pustina, ovšem pro lidi z budoucnosti to bylo archeologické naleziště, které snad jednoho dne mohlo vydat vodítka k vysvětlení onoho časového výkyvu, jenž toto město roztřel vedví. Zřejmým kompromisem tak v danou chvíli bylo rozhodnutí nechat vše ležet ladem.

Ovšem dole po proudu od hradeb města vykopala Alexandrova armáda obrovský přirozený přístav, dost hluboký na to, aby pojal i lodě určené pro plavbu na moři, které se stavěly z místního dřeva v narychlo vybudovaných suchých docích. Dokonce tam stál i menší maják, osvětlený olejovými lucernami, které měly za sebou místo zrcadel naleštěné štíty.

„To je úžasný,“ obdivoval se Abdikadir. Stáli na zdi nového přístavu, jež se tyčila do výše nad menší plavidla, která již pod ní vyplouvala na vodu.

Eumenés prohlásil, že Alexandr dobře ví, že rychlá přeprava a účinné spoje jsou klíčem pro zachování říše. „Ponaučení tohoto se králi za okolností nesnadných dostalo,“ podotkl Eumenés suše. Za pět let se leccos naučil lámanou angličtinou a Abdikadir kostrbatou řečtinou, a tak se už spolu při troše vzájemné pomoci dokázali domluvit i bez tlumočnicků. Eumenés pokračoval: „Pochod Alexandrův Persií za mnohé vděčil jakosti cest říšských. Jakmile jsme daleko na východě dospěli ke konci cest perských, věděli jeho pěšáci, že dále jít nelze, ať už jeho nebetyčná ctižádost žádala čehokoli. Tedy jsme museli zastavit. Okeán však jest cestou bohů a netřeba při jeho stavbě úsilí vynakládati.“

„Ale stejně nedokážu pochopit, jak jste toho mohli tak rychle tolik udělat...“ Abdikadir obhlížel všechen ten shon a měl tak trochu pocit viny. Možná byl pryč příliš dlouho.

Na průzkumu se mu však nesmírně líbilo. V Indii si Abdikadir se svou družinou musel klestit cestu hustou džunglí a potkávali všemožné druhy cizokrajných rostlin a zvířat – lidí ovšem poskrovnu. Podobné expedice se vysílaly na východ, západ, sever i jih, do Evropy, Asie i Afriky. Snaha tento nový a bohatý svět zmapovat jako by v Abdikadirově srdci zaplnila prázdnotu, kterou mu tam zanechala ztráta světa vlastního – i bolest z krvavé lázně při útoku Mongolů. Možná se vydal na průzkum vnějšího světa proto, aby se nemusel trápit zmatkem v tom vnitřním – a možná už se vyhýbal svým skutečným povinnostem až příliš dlouho.

Odvrátil se od města a zadíval se na jih, kde zelená pole protínaly blyštivé toky zavlažovacích kanálů. Zde čekala opravdová práce světa: pěstovat potraviny. Kolem se konec konců rozkládal takzvaný Úrodný půlměsíc, rodiště řízeného zemědělství, a jeho uměle zavlažované lány kdysi dávno

poskytovaly třetinu potravinových zásob pro celou Perskou říši. Dozajista nemohlo existovat místo, kde by bylo příhodnější znovu začít s farmařením. Abdikadir si však již stihl pole prohlédnout a věděl, že vše nejde zase tak hladce.

„Ta nešťastná zima jest na vině,“ posteskl si Eumenés. „Ať si astronomové tvrdí, že slunovrat letní nastává, takovéto léto jsem jaktěživ nezažil... A navíc nás kobylky trápí, i jiného hmyzu záplavy.“

Plán obnovy byl vsutku velkolepý, třebaže se rozjížděl pomaleji. Úkol zachránit Babylon před Mongoly již dávno pominul a nezdálo se pravděpodobné, že by v blízké budoucnosti měla mongolská hrozba znovu obživnout. Alexandrovi vyslanci hlásili, že Mongolové jsou zaražení tím, jak znenadání se na jih od nich vylidnila Čína – zcela beze stopy zmizelo padesát milionů lidí. Válka proti Mongolům byla velikým dobrodružstvím – ovšem zároveň svým způsobem pouze rozptýlením. Když byla bitva vyhraná, přepadl Brity, Makedonce i posádku vrtulníku hluboký pocit zklamání a všichni, kdo v Babylonu byli, se chtě nechtě museli pojednou smířit s nemilou pravdou, že z tohoto tažení se nikdo z nich domů nevrátí.

Chvíli jim trvalo, než si našli nový cíl: vybudovat nový svět. A lví podíl na tom, že se tento nápad ujal, měl Alexandr se svou čínorodostí a nezdolnou vůlí.

„A na čem teď král sám pracuje?“

„Na tomto.“ Eumenés důležitě ukázal na obřadní srdce města.

Abdikadir spatřil, že byla vyklizena velká plocha a položeny základy čehosi, co připomínalo nový zikkurat. Hvízdal si. „Vypadá to, že roste soupeř pro samotnou babylonskou věž.“

„Snad. Dle názvu jedná se o památník pro Héfaistióna, hlubším jeho smyslem pak bude připomenouti si svět, jež jsme ztratili. Tihle Makedonci odjakživa své umění pohřbívají jako poklad uchovávali! A mám za to, že Alexandr v sobě chová touhu

soupeřiti s hrobkami mohutnými, jež kdysi v Egyptě spatřil. Avšak vzhledem k tomu, jak se v polích věci mají, jest pro nás nesnadné dovoliti si síly pracovní pro takový čin, byť třeba sebevelkolepější.“

Abdikadir si prohlížel Řekovu pěkně řezanou tvář. „Mám pocit, že mě chceš o něco požádat.“

Eumenés se usmál. „A já zase mám pocit, že jest v tobě také cosi řeckého. Abdikadire, ačkoli manželka králova Roxana syna porodila – chlapce, jenž nyní čtyři léta stár jest – a máme proto dědice, podstatným pro nás všechny jest, aby Alexandr několik příštích roků živ a zdráv byl.“

„Samozřejmě.“

„Jenže toto,“ pravil Eumenés a na mysli měl loděnice a pole, „mu jaksi nestačí. Král jest člověk složitý, Abdikadire. Já to musím vědět. Je to Makedonec, pochopitelně – a také podle toho pije. Avšak umí i chladně vypočítavý býti jako Peršan a dokáže se chovati i jako státník vzhledu neobyčejného – připomíná městského Řeka!

Avšak navzdory vší moudrosti své má Alexandr srdce válečníka a jeho instinkty bojovné se pak do sporu dostávají s vůlí říši budovati. Mám za to, že ani on sám to ne vždy chápe. Zrodil se, aby bojoval proti mužům, nikoli proti kobyolkám na poli či naplaveninám v kanále. Pohleďme však pravdě do tváře, nikde kolem není dosti těch, proti kterým by mohl bojovati!“ Pak se Řek k Abdikadirovi naklonil. „Pravda jest taková, že správa Babylonu připadla hrstce těch, kdož mu na blízku stojí. Mezi nimi jsem já, Perdikkas a kapitán Grove.“ Perdikkas byl jedním z Alexandrových nejdéle sloužících důstojníků a patřil k jeho nejbližším společníkům; Perdikkas, velitel pěchoty, také formálně převzal titul, jímž se před smrtí honosil Héfaistión a který znamenal cosi jako ‘vezír’. Eumenés přimhouřil oči. „Oni potřebují moji řeckou chytrost, avšak já zas potřebuji Makedonce,

abych mohl stoupati. Pochopitelně, že každý přívržence své máme – obzvláště Perdikkas! Existují kliky a dohody tajné, ostatně tak jako vždy. Avšak dokud Alexandr nad námi ční, ještě jakž takž spolupracujeme. Všichni Alexandra potřebujeme, Nový Babylon potřebuje svého krále. Jenže...”

„Nemá cenu, aby se tady jen tak potloukal, když nemá co na práci, a odsával pracovní síly na památníky, když je potřeba okopávat pole.“ Abdikadir se zazubil. „Takže chceš, abych ho kapánek rozptýlil?“

Eumenés přívětivě pravil: „Takto bych to přímo neřekl. Avšak Alexandr projevil zvědavost, zda velký svět, který jsi nám vylíčil, lze stále ještě pro nás získati. A navíc mám za to, že touží navštívit otce svého.“

„Otce?“

„Svého božského otce, Amóna, jenž současně Diem jest, a to v jeho chrámu na poušti.“

Abdikadir si hvízdal. „To by teda byla slušná vejprava.“

Eumenés se zasmál. „Tím lépe. Pak jest rovněž otázkou, co Bisesa.“

„Já vím. Furt jenom sedí u toho svýho pitomýho Oka.“

„Nepochybuji, že činnost záslužnou provádí. Nepřejeme si však, aby mu zcela propadla: vás, lidí z budoucnosti, jest tuze málo, než abychom vás postrádati mohli. Vezmi ji s sebou.“ Eumenés se znovu zasmál. „Doslechl jsem se, že Josh z Judeje se vrátil. Snad by ji on mohl rozptýliti...”

„Ty jseš mi teda liška podšitá, tajemníku Eumene.“

„Člověk dělá to, co musí,“ prohlásil Eumenés. „Pojď. Provedu tě po loděnicích.“

Chrámová komnata připomínala krysí doupě plné kabelů, drátů a kusů vybavení z havarovaného vrtulníku, přičemž některé byly poznamenané nemilosrdným vyrváním z vraku či dokonce

sežehnuté ohněm, který po nehodě vzplál. A tato změt obklopovala Oko Mardukovo, až to vypadalo, jako by se ho snažila Bisesa polapit, a nikoli zkoumat. Věděla však, že si Abdikadir myslí, že to ona se chytila do pasti.

„Přeryv byla fyzikální událost,“ prohlašovala Bisesa neochvějně. „A to ať už ho měla na svědomí sebemocnější síla. Byla fyzická, ne kouzelná ani nadpřirozená. A proto se taky dá z hlediska fyziky vysvětlit.“

„No jo,“ namítl Abdikadir, „ale možná ne naší fyziky.“ Bezradně se rozhlédla po chrámové komnatě a v duchu si přála, aby u sebe měla telefon, který by jí pomohl vše vysvětlit.

Abdikadir a s ním i vykulený, vyplašeně se tvářící Josh seděli v rohu místnosti. Bisesa věděla, že to tam Josh nemá rád – a to nejen kvůli děsivé přítomnosti Oka, ale i proto, že mu ji jaksi odloudilo. Josh si otevřel a vyzunkl lahvičku horkého čaje, smíchaného po anglickém způsobu s mlékem, a Bisesa se jim mezitím snažila objasnit své nejnovější teorie ohledně Oka a Přeryvu.

Bisesa vysvětlovala: „Během Přeryvu se prostor a čas rozerval – rozerval a pak se zase spojily. Aspoň tohle víme a dovedeme to i pochopit. Prostor a čas jsou v jistém smyslu skutečný. Časoprostor se dá například ohnout, pokud máte dostatečně silný gravitační pole. Je sice tvrdě jak ocel, ale jde to...

Jenže pokud je časoprostor hmota, tak z čeho se skládá? Pokud se člověk koukne dost zblízka – nebo pokud ho pořádně ohejbá a kroutí –, tak už vidí samotnou její strukturu. Nejlepší přirovnání, co mě napadá, je, že prostor a čas jsou něco jako tapisérie. Základní jednotky týchle tapisérie jsou vlákna, maličkatý struny. Ty struny vibrují – a způsoby těch vibrací, tóny těch strun, jsou vlastně částice a energetický pole, který my vidíme, a taky jejich vlastnosti jako třeba objem. Existuje spousta možností, jak můžou ty struny vibrovat – spousta not, který můžou hrát – ale některý z

nich, formy s nejvyšší energií, ještě od vzniku vesmíru nikdy nikdo neviděl.

Takže takhle. No a ty struny potřebují nějaký prostor, v kterém budou vibrovat – ne náš časoprostor, to už je hudba těch strun, ale nějakou abstrakci, vrstvu. A to v mnoha rozměrech.“

Josh vraštil čelo a viditelně měl co dělat, aby udržel krok. „Pokračuj.“

„Způsob, jakým je ta vrstva vystavěná, její topologie, potom řídí to, jak se ty struny chovají. Je to něco jako ozvučná deska u houslí. Když se nad tím zamyslíte, je to krásnej obrázek. Topologie je vlastností vesmíru v tom největším měřítku, ovšem zároveň určuje chování hmoty i v těch nejmenších měřítcích.

Ale zkuste si představit, že do té ozvučné desky vyříznete díru – změníte strukturu základní vrstvy. Pak dojde k výkyvu i ve způsobu, jakým struny vibrují.“

Abdikadir podotkl: „A výsledek takovýho výkyvu zrovna ve světě pozorujem...“

„Vibrace strun určují existenci částic a polí, který vytvářejí náš svět, i jejich vlastnosti. Takže pokud dojde k výkyvu, ty vlastnosti se změní.“ Pokrčila rameny. „Může se například změnit rychlost světla.“ Vylíčila jim, jak měřila Dopplerův jev u odrazů v Mardukově Oku; možná právě toto jaksi souviselo s výkyvy na úrovni vrstev.

Josh se naklonil a v drobné tváři se mu zračil vážný výraz. „Ale, Biseso – co potom kauzalita? Vezmi si onoho buddhistického mnicha, jehož popisoval Kolja a který žil se svým mladším já! Co kdyby se ten starší rozhodl, že mladšího zardousí – přestal by snad onen láma existovat? A pak je tu chudák Ruddy – zemřel a tak už nikdy nebude moci napsat romány a básně, které, jak jsi Biseso tvrdila, máš prý uložené v telefonu! Co ta tvá fyzika strun a ozvučných desek řekne na tohle?“

Ona si povzdechla a mnula si obličej. „Mluvíme tady o časoprostoru rozervaným na kusy. Pravidla se změnila. Joshi, víš co je to černá díra...? Představ si hvězdu, která se zhroutí, má už totiž takovou hustotu, že její gravitační pole obrovsky zesílí a nakonec už by z jeho sevření neunikla ani ta nejsilnější raketa – nakonec už z něj neunikne ani samo světlo. Joshi, černá díra je trhlina na uspořádaný tapisérii časoprostoru. A požírá informace. Když hodím do černý díry nějaký předmět – kámen nebo třeba poslední výtisk sebranejch spisů od Shakespeara, to už je jedno – skoro všechny informace se o nich ztratí a nedají se získat zpátky, zbyde jenom jejich hmota, náboj a pohyb.“

No a styčný plochy mezi úlomkami Miru z různých dob rozhodně nebyly neprostupný jako hranice černý díry. Ale výřezy časoprostoru to byly. A informace se tak možná ztrácejí úplně stejně. A právě proto už tady kauzalita neplatí. Podle mýho ta naše nová realita tady na Miru zase jako by – znova srůstá. Tvořej se nový kauzální řetězce. Jenže ty nový řetězce jsou součástí tohoto světa, týchle reality a s tou starou už nijak nesouvisej...“ Promnula si unavené oči. „To je všechno, co k tomu zatím mám. Je to docela depresivní, co? I ta naše pokročilá fyzika nám nabízí jenom metaforu.“

Abdikadir vlídně prohlásil: „Tohle musíš sepsat. Nech si od Eumena přidělit tajemníka a ať to všechno zaznamená.“

„Řecky?“ zasmála se Bisesa posmutněle.

Josh řekl: „Stále hovoříme o tom, co a jak se při Přeryvu stalo. Ale já dosud jaksi nechápu, proč se to všechno událo.“

„No, nějaký úmysl v tom byl,“ opáčila Bisesa. Rozzlobeně se podívala na Oko. „Jenom jsme furt ještě nepřišli na to, jaký. Ale oni tam někde nahoře jsou – někde za tím Okem, za všema těma Očima – a pozorují nás. A možná si s náma hrajou.“

„Hrajou?“

Odvětila: „Viděl jsi, jak to Oko v kleci experimentuje s těma lidoopama? Pobíhají kolem té sítě jako nějaký krysy s drátama v hlavě.“

Josh poznamenal: „Třeba se to Oko snaží...“ Rozhodil rukama. „Ty lidoopy jaksí ponoukat. Povznést je na vyšší stupeň inteligence.“

„Tak se jim koukni do očí,“ namítla Bisesa chladně. „Tohle nemá s žádným povznášením nic společného. Vždyť oni ty nebohy tvory vysávají. Ty Oči tady nejsou od toho, aby dávaly. Ty sem přišly brát.“

„Ale my žádný lidoopi nejsme,“ ucedil Abdikadir.

„To ne. Ale třeba ty testy, co prováděj na nás, jsou jenom míň nápadný. Možná ty podivný vlastnosti Oka, třeba ta jeho neeuklidovská geometrie, jsou jenom takový hádanky, který máme luštit. A myslíš, že to snad byla shoda okolností, že sem zamířili Alexandr i Čingischán současně? Dva největší vojevůdci euroasijské historie se tady jako srazej čirou náhodou? Vždyť oni se nám smějou. A o nic jiného tady možná ani nejde.“

„Biseso.“ Josh jí vzal ruce do dlaní. „Podle tebe je to Oko klíčem ke všemu, co se zde děje. Podle mne také. Jenže ty se tou prací necháváš ničit. A k čemu je to dobré?“

Znepokojeně se na něj i na Abdikadira podívala. „Co vy dva to tady pečete?“

Abdikadir jí pověděl o Alexandrově plánované evropské expedici. „Pojed' s náma, Biseso. To bude dobrodružství!“

„Jenomže Oko...“

„Tu bude pořád, až se vrátíš,“ prohlásil Josh. „Můžeme někoho pověřit, aby v tvém pozorování pokračoval.“

Abdikadir nadhodil: „Ty lidoopi ze své klece nemůžou. Ale ty jsi člověk. Ukaž týhle kouli, že nad tebou nemá moc, Biseso. Pojď pryč.“

„Blbost!“ reagovala unaveně. Ale pak dodala: „Casey.“

„Cože?“

„Casey to tady může vzít za mě. Ne žádnéj Makedonec. A ani Brit, to by bylo ještě horší, protože by měl pocit, že tomu všemu rozumí.“

Abdikadir si s Joshem vyměnili pohled. „Jedině pokud mu nebudu muset oznámit já, že ho to nemine,“ prohlásil Josh chvatně.

Bisesa se nazlobeně zadívala na Oko. „Já se vrátím, lumpové. A buďte na Caseyho hodný. Nezapomeňte, že toho o vás vím víc, než jsem jim zatím řekla...“

Abdikadir se zachmuřil. „Biseso? Co tím myslíš?“

Že možná vím, jak se dostat domů. Ovšem to jim říct nemohla, alespoň prozatím. Postavila se a zeptala se: „Kdy vyrážíme?“

40. VÝLETNÍ JEZERO

Cesta měla začít v Alexandrii. Měli plout proti směru hodinových ručiček podél členitého pobřeží Středozemního moře: začínalo se v Egyptě, pak zamířili na sever a poté na západ kolem jižního pobřeží Evropy až k Gibraltarskému průlivu a potom zase zpátky podél severního pobřeží Afriky.

Ani jediný čin tohoto krále se nevyznačoval skromností. Konec konců také šlo o Alexandra Velikého. A plavba po Středozemním moři, jemuž jeho rádci začali potměšile přezdívat „Alexandrovo výletní jezero“, nebyla žádnou výjimkou.

Když Alexandr zjistil, že město, které založil u ústí Nilu, jeho Alexandrii na Nilu, vymazal Přeryv z povrchu zemského, byl nesmírně zklamaný. Nedal se však odradit a nařídil jednotkám svého vojska, aby tam podle plánu zmizelého starého města počali stavět nové. A inženýrům zadal úkol, aby mezi Suezským zálivem a Nilem vybudovali nový kanál. Mezitím rozkázal narychlo v Alexandrii postavit dočasný přístav a mnoho lodí, které dal vyrobit v Indii, nechal připlout do Suezského zálivu, rozložit na kusy a přepravit na souš.

Bisesu překvapilo, že sestavit znovu celou flotilu u rodící se Alexandrie a připravit ji k vyplutí trvalo pouze několik měsíců. A po dvoudenní slavnosti zasvěcené obětím a veselí ve stanovém táboře, kde bydleli městští dělníci, se flotila vydala na plavbu.

Pro Bisesu, která se poprvé za pět let musela rozloučit s Mardukovým okem, byla plavba zpočátku zvláštním druhem odpočinku. Nemálo chvil trávila na palubě a sledovala, jak kolem ní ubíhá krajina, nebo naslouchala složitým mezikulturním debatám. I oceán jí připadal nesmírně zajímavý. V její době se oblast kolem Středozemního moře vzpamatovala z desítek let znečišťování, a tak se z ní stal jakýsi kříženec zvířecí rezervace a parku, obehnaný vysokým neviditelným plotem elektřiny a zvuku.

Ale nyní zde bylo opět živo a ona spatřila delfíny i velryby. Jednou se jí dokonce zazdalo, že zahlédla i torpédovitý obrys velikánského žraloka, většího než jakýkoli živočich z její doby, tím si byla jistá.

Vůbec však nebylo teplo. Zrána často cítila ve vzduchu přímo mráz. Každý rok jako by bylo o něco chladněji, i když se to těžko dalo prohlásit s určitostí; litovala, že je nenapadlo, aby si už od samého počátku vedli teplotní záznamy. Ovšem navzdory chladu zjistila, že se musí stranit sluníčka. Britové začali na hlavách nosit kapesníky s uzly a dokonce i Makedonci osmahlí do barvy muškátového oříšku se snadno spálili. Na královských lodích se vztyčily ochranné baldachýny a Alexandrovi lékaři zkoušeli znenadání velmi intenzivní sluneční paprsky zmírnit mastmi z oslího másla a palmové šťávy. Bouře z prvních dní po Přeryvu dávno pominuly, ovšem podnebí bylo i nadále očividně rozklížené.

A v noci se děly další podivuhodné věci. Pod spuštěnými okraji baldachýnu propíjeli Alexandr a jeho společníci celé noci. Ovšem Bisesa sedávala v setmělém tichu na palubě a pozorovala, jak kolem ní plyne krajina, ve které nebylo zpravidla k vidění jediné světélko. Když bylo jasné nebe, zvedala k němu hlavu a dívala se na nepatrně změněná souhvězdí. Často však vídávala polární záře, veliké stěny a pásy či závoje světla, evidentně trojrozměrné struktury, které se pnuly nad potemnělým světem. Netušila, že lze polární záře zahlédnout v tak nízkých zeměpisných šířkách, a měla nepříjemné tušení, čeho by to mohlo být znamením: že Přeryv možná nebyl pouze kosmetickou záležitostí a hluboce poznamenal předivo světa.

Někdy vedle ní sedával i Josh. A občas, když Makedonci umlkli, si našli tmavý kout a milovali se nebo se k sobě jen tulili.

Většinu času však trávila sama se sebou. Usoudila, že její přátele mají asi pravdu a že jí opravdu hrozí, že se v Oku dočista

ztratí. Potřebovala se znovu vrátit do skutečného světa a i Josh byl pro ni rozptýlením. Věděla ovšem, že mu opět ubližuje.

Vytyčeným záměrem cesty bylo prozkoumat nový svět a Alexandr každých několik dní vysílal do vnitrozemí oddíly. Pro tyto úkoly si vybral menší jednotku složenou z Íránců, koloniálních Řeků a Agriánů: byli to velmi pohybliví a pružní vojáci, kteří hořeli iniciativou a odvahou. Ke každému oddílu bylo přiděleno i několik Britů a každou výpravu doprovázeli zeměměřiči a kreslič map.

První zprávy však byly skličující. Již od začátku hlásili průzkumníci hotové divy – prapodivné skalní útvary, ostrovy neobyčejné vegetace či ještě neobyčejnější zvířectvo. Tyto zázraky ovšem představovaly pouze tvářnost přirozeného světa, po díle člověka však nikde téměř ani památky. Kupříkladu starověká egyptská civilizace zcela zmizela. Obrovské kvádry monumentálních budov dosud spočívaly ve svých pískovcových ložiscích a v Údolí králů nebylo po lidech ani stopy až na pár opatrných tvorů připomínajících šimpanze, jimž Britové říkali lidoopi a kteří se skrývali v ostrůvcích lesa.

Byla to proto svým způsobem úleva plavit se podél pobřeží Judeje. Po Nazaretu či Betlému nebylo nikde ani památky – ani po Kristovi či jeho umučení. Poblíž území Jeruzaléma však právě pod velením britských inženýrů propukala menší průmyslová revoluce. Josh s Bisesou procházeli slévárnami i dvory, kde bodří britští inženýři, upocení makedonští dělníci a hrstka bystrých řeckých učedníků sestavovali tlakové nádoby jako například obrovské kotle a experimentovali s prototypem lodního šroubu pro parolodi a kratšími úseky železničních kolejí. A inženýři se učili domlouvat se ve staré řečtině obohacené o anglické výrazy typu kliková hřídel či tlak páry.

Jako všude jinde i zde panovala vůle stavět rychle, než se vzpomínky a schopnosti první generace, přinesené z dob před Přeryvem, vytratí. Ovšem z Alexandra, válečnického krále, který odjakživa velel ze samotného čela, se vyklubal, co se techniky týče, svým způsobem skeptik. Aby se na něj učinil dojem, musel se nejprve vyrobit prototyp. Tentokrát se jednalo o cosi, co připomínalo slavnou aeolipilu Hérónovu – který byl kdysi v Alexandrii ve ztracené časové přímce výrobce mechanických vynálezů – šlo o tlakovou nádobu se dvěma zahnutými trubicemi, z níž unikala pára a která se točila kolem dokola jako postřikovač trávníků. Eumenés ale potenciál této nové podoby síly okamžitě pochopil.

Nepracovalo se však lehce. Britové měli potřebných nástrojů jen pár a infrastruktura průmyslu se musela stavět doslova od základů, a to včetně budování dolů na uhlí a železnou rudu. Bisesa si říkala, že než budou schopni vyrábět stroje stejně výkonné a účinné, jako byl třeba parní stroj Jamese Watta, potrvá to možná i dvacet let.

„Ale aspoň se to rozjíždí,“ řekl Abdikadir. „Nebude to trvat dlouho a po celý Alexandrově říší pojedou pumpy v dolech, který se budou kopat hlubší a hlubší, zmenšující se Středozevní moře budou křížovat parníky a na východ se Asií až k hlavnímu městu Mongolů potáhnou rozsáhlý železniční sítě. A tenhle novejší Jeruzalém bude takovou dílnou světa.“

„To by se Ruddymu bývalo tuze zamlouvalo,“ zasmil se Josh. „Stroje na něj vždy činily nesmírný dojem. Prý se podobají novému plemeni bytostí, jež se na světě objevilo. A rovněž to byl Ruddy, kdo prohlásil, že přeprava rovná se civilizace. Pakliže lze světa dít propojit paroloděmi a železnicí, pak možná již tento svět neuzře další války a ani národy, ano, jediným úžasným národem bude samo lidstvo!“

Abdikadir opáčil: „Já myslel, že základem civilizace je podle něj kanalizace.“

„Ano, i ta!“

Bisesa něžně vzala Joshe za ruku. „Ten tvůj optimismus člověku nahradí přísun kofeinu, Joshi.“

Josh svažtil čelo. „Budu to považovat za kompliment.“

Abdikadir nadhodil: „Ale ten nověj svět už nebude v ničem náš. Makedonců je totiž několikanásobně víc než nás. Jestli vznikne nějakěj nověj světostát, tak se v něm bude mluvit řecky – nebo možná mongolsky. A navíc asi bude buddhistickej...“

Ve světě zbaveném mesiášů totiž začínala zájem jak Makedonců, tak Mongolů přitahovat ona podivná, výkyvem času vytvořená dvojice buddhistů z chrámu ležícího v dalekých končinách Asie. Lámův život zaseknutý v koloběhu bytí byl dokonalou metaforou pro Přerýv i podivný stav světa, který po něm zůstal, a stejně tak i pro náboženství, jež láma mírumilovně vyznával.

„Ach jo,“ posteskl si Josh toužebně. „Kéž bych tak mohl poskočit o dvě či tři staletí kupředu a spatřit, co vyraší ze semen, která nyní sejeme...!“

Ovšem jak putování pokračovalo, podobné sny o budování říší a dobývání světů začínaly působit opravdu bezvýznamně. Řecko zelo prázdnotou. Ať už se Alexandrovi průzkumníci hustou změtí lesů, jež pokrývala většinu pevniny, prodírali se sebevětším úsilím, po velikých městech nebylo nikde ani památky, nikde žádné Atény, Sparta ani Théby. A i stop po lidech zde bylo jen velmi poskrovnu: průzkumníci prý objevili jen několik neotesaně vyhlížejících domorodců a pak také dle svých slov jakési „podlidi“. Spíše v naději než v očekávání vyslal Alexandr družinu i na sever do Makedonie, aby se dozvěděl, jestli se z jeho domoviny zachovalo alespoň něco. Zvědové se vrátili až za několik týdnů, a to se zápornými zprávami.

„Jeví se mi,“ prohlásil Alexandr se suchou nostalgií, „že nyní jest v Řecku více lvů nežli filosofů.“

Ale ani těm lvům se nevede dvakrát nejlíp, pomyslela si trpce v duchu Bisesa.

Ať přijeli kamkoli, všude viděli známky škod na životním prostředí a jeho rozkladu. Řecké lesy byly seschlé a lemovaly je lučiny se zakrslou trávou. V Turecku zmizel ve vnitrozemských oblastech následkem žáru veškerý život a zbyla pouze odhalená, rezavě hnědá zemina. „Je rudá jak na Marsu,“ poznamenal Abdikadir během jedné z expedic. A při zkoumání ostrova kdysi zvaného Kréta se Josh otázel: „Povšimli jste si, jak málo ptáků je všude kolem?“

Nebylo snadné určit, kolik se toho vytrácelo, a především se nedalo zjistit, co všechno vůbec hranice Přeryvu překročilo. Ovšem Bisesa měla za to, že dochází k hromadnému odumírání. A o příčinách se mohli pouze dohadovat.

„Už jenom to, jak se všechno pomíchalo, muselo způsobit obrovský škody,“ řekla Bisesa.

Josh namítl: „Ale co mamuti v Paříži! Či šavlozubé šelmy v římském Koloseu! Mir je jakýmsi prolnutím rozličných úlomků, stejně jako kaleidoskop a ten je překrásný.“

„To sice jo, jenže jakmile se začnou míchat různé populace, někdo při tom zároveň vyhyne: když byla ještě propojená pevninská šíje mezi Severní a Jižní Amerikou, začali lidé po světě tahat krysy, kozy a podobně a ničili tak tamní divokou zvěř. A stejný to bude i tady. Máme tady tvory z hluboký doby ledový a vedle nich hlodavce z moderních měst, ovšem současný podnebí nevyhovuje nikomu z nich. Ty druhy, který Přeryv přežili, buďto zlikvidují svoje sousedy, anebo někdo naopak zlikviduje je.“

„Stejně jako my,“ podotkl Abdikadir temně. „Ani my bysme se nechtěli nechat promíchat, nebo snad jo?“

Bisesa prohlásila: „Vzestupy budou střídat pády: tím se možná vysvětlují ty přívaly hmyzu, příznak rozhašeného životního prostředí. A přes ty staré hranice se určitě přenesly i nemoci. Docela mě překvapuje, že jsme tady zatím neměli žádnou velkou epidemii.“

Abdikadir podotkl: „My lidi jsme totiž rozptýlený hrozný řídce. Ale stejně jsme asi měli kliku...“

„Avšak na stromech necvrlikají žádní ptáci!“ postěžoval si Josh.

„Ptáci jsou na ráně jako první, Joshi,“ vysvětlovala mu Bisesa. „Ptáci jsou zranitelný – jejich přirozené prostředí jako mokřiny a pláže se při změnách podnebí snadno poškodí. To, že jsme přišli o ptáky, je zlý znamení.“

„Pokud tedy mají zvířata tak těžké podmínky,“ udeřil Josh zaťatou pěstí do zábradlí, „tak s tím musíme něco udělat.“

Abdikadir se zasmál, ale poté se zarazil. „A co jako třeba?“

„Ty se mi vysmíváš,“ durdil se Josh, ve tváři celý brunátný. Rozhazoval rukama a snažil se zformulovat myšlenky. „Měli bychom shromáždit zvířata do zoologických zahrad či rezervací. A totéž platí i pro vegetaci, stromy a rostlinstvo. A pro ptáky a hmyz jakbysmet – pro ptáky obzvláště! A poté, až se všechno usadí, můžeme zvěř vypustit volně do přírody...“

„A čekat, že se sám od sebe vybuduje nový ráj?“ otázala se Bisesa. „Joshi, zlatíčko, my se ti nevysmíváme. A ten tvůj nápad shromáždit zástupce zvířat pro zoo bysme měli přednést Alexandrovi: když už mamut a jeskynní medvěd jednou ožili, tak si jich pár nechme. Jde jenom o to, že jsme už stihli zjistit, že je to všechno daleko složitější – a to z vlastní trpké zkušenosti. Udržovat ekosféry, natož je zachraňovat, není totiž tak jednoduchý, zvláště když ani nevíme, jak vůbec fungují. A navíc ani nejsou statické, naopak, jsou dynamické, procházejí dlouhým koloběhem... To, že některé druhy vymírají, je nevyhnutelný, k

tomu dochází i za těch nejlepších podmínek. A ať se budem snažit sebevíc, všechny je zachovat nemůžem.“

Josh odtušil: „Tak co si tedy počneme? Složíme zkrátka ruce do klína a smíříme se s tím, co nám osud přinese?“

„To ne,“ ohradila se Bisesa. „Ale musíme se smířit s tím, že máme svoje hranice. Je nás jenom hrstka. Svět zachránit nemůžem, Joshi. Vždyť ani nevíme jak. Budem rádi, když zachráníme sami sebe. Musíme mít trpělivost.“

Abdikadir chmurně podotkl: „Trpělivost, to jo. Jenže ty velký rány Přerývu se odehrály během pouhého zlomku sekundy. A než se zahojí, potrvá to milióny let...“

„A s osudem to nemělo nic společného,“ přisadil si Josh. „Pakliže byli bohové z Oka natolik zruční, aby rozervali prostor a čas na kusy, to potom nedokázali předvídat, co se s naším životním prostředím stane?“

Poté se rozhostilo ticho a kolem nich jen plynula neprostupná, usychající a hrozivá džungle Řecka.

Itálie vypadala stejně opuštěně jako Řecko. Nenašli zde jedinou stopu po městských státech, jak si na ně vzpomínali Makedonci, ani po moderních městech z doby Bisesiny. U ústí Tibery nebylo dokonce památky ani po přístavních loděnicích, které zde nechali zbudovat imperiální Římané, aby mohli opravovat obrovské flotily s obilím, jež jejich přeplněné město zásobovaly.

Alexandra nesmírně zaujalo líčení, jak se Řím, v jeho dobách jen ctižádostivý městský stát, jednou rozroste v říši, která bude soupeřit s tou jeho. A tak nechal postavit několik člunů, poté se položil pod zářivě nachový baldachýn a vydal se v čele výpravy proti proudu řeky.

Sedmero římských pahorků se dalo okamžitě rozeznat. Celé okolí však bylo neobydlené, tedy až na pár nevzhledných pevností, jež se krčily na svazích Palatinu, kde by jinak stály paláce císařů. Alexandr to vše považoval za veliký žert a blahosklonně se rozhodl životy svých dějinných soků ušetřit.

Noc strávili utáboření v blízkosti mokřinaté nížiny, z níž se mělo stát Forum Romanum. Na nebi se objevila další podivuhodná záře, nad níž Makedonci jen tajili dech.

Bisesa sice nebyla geoložka, ale v duchu žasla, co se asi dělo hluboko v jádru světa v době, kdy se tato nová planeta z jednotlivých nesourodých částí skládala. Zemské jádro bylo samo o sobě kroužícím světem z železa, velikým jako Měsíc. Pakliže při spojování Miru utrpěl i samotný střed zeměkoule, pak se tato mohutná skrytá planeta, poskládaná takříkajíc halabala, dozajista bouřila a kypěla. I proudy ve vnějších vrstvách, v takzvaném plášti, byly zřejmě ve varu a z nitra vyvěraly a střetávaly se přívaly roztaveného kamení, gejzíry vysoké stovky kilometrů. A možná

právě následky podobných hlubinných bouří bylo nyní možno pociťovat na povrchu planety.

Magnetické pole planety, které vytváří obrovité železné dynamo otáčejícího se jádra, se muselo zhroutit. Tím by se snad vysvětlovaly ony polární záře i trvající nefunkčnost jejich kompasů. Za normálních okolností tento magnetický štít chránil křehké formy života před nemilosrdným deštěm z vesmíru: před těžkými slunečními částicemi či padajícími pozůstatky po explozích supernov. Než se magnetické pole samo obnoví, vyskytnou se důsledky ozáření – rozličné druhy rakoviny nebo příval mutací a téměř všechny budou zhoubné. A jestli se zhroutila i poškozená ozonová vrstva, dal by se zesílený sluneční svit vysvětlit prouděním ultrafialových paprsků, jejichž vinou by živí tvorové na povrchu Země utrpěli ještě více.

Existovaly však ještě jiné oblasti života. Vzpomněla si na biosféru v horkých hlubinách, na prastaré teplomilné živočichy, kteří zde žili již od prvních dnů Země a přebývali v okolí oceánských průduchů i hluboko ve skaliscích. Ty by nějaké ultrafialové paprsky na povrchu z klidu rozhodně nevyvedly – ale pokud se svět rozerval až k jádru, i jejich prastarou říši to muselo rozkouskovat stejně jako na povrchu. Docházelo snad i v nitru skal podobně jako na povrchu k pozvolnému vymírání? A nacházely se snad i v nejspodnějších vrstvách světa Oči, které to vše pozorovaly?

Flotila plula dál kolem jižního pobřeží Francie a potom podél východního a jižního Španělska zamířila k Gibraltar.

Po lidech nikde příliš stop nebylo, ovšem ve skalnaté krajině jižního Španělska zvědové přeci jen našli jakýsi druh podsaditých lidí s přečnívajícím čelem a velikou silou, kteří brali nohy na ramena, jakmile Makedonce spatřili. Bisesa věděla, že tato oblast byla jednou z posledních bašt neandrtálců, zatímco

Homo sapiens již postupoval na západ Evropou. Pokud se zde jednalo o pozdní neandrtálce, pak moc dobře tušili, že si mají na novodobé lidi dávat pozor.

Alexandra však daleko víc zaujal samotný průliv, jemuž říkal Sloupy Héraklovy. Oceán za těmito branami nebyl Alexandrově generaci tak docela neznámý. Už dvě století před Alexandrem se totiž jižně podél atlantického pobřeží Afriky směle plavil kartaginský mořeplavec Hannón. A existovaly i méně doložené zprávy o průzkumnících, kteří se vypravili na sever a našli podivné, studené kraje, kde se tvořil led i v létě a slunce nezapadalo ani o půlnoci. A Alexandr díky tomu začal nově chápat tvar světa: pokud člověk uvěřil, že se plaví po hladině koule, daly se podobné zvláštnosti snadno vysvětlit.

Alexandr toužil postavit se širému oceánu za průlivem. Josh byl pro všemi deseti, neboť se chtěl mermomocí spojit se společenstvím lidí v Chicagu, které možná nebylo zase tolik vzdálené od jeho doby. Ovšem sám Alexandr spíše usiloval o to, aby doplul na nový ostrov uprostřed Atlantiku, který zaznamenal Sojuz: navnadilo ho, když mu Bisesa vyprávěla o cestách na Měsíc, a prohlásil, že dobýt nějakou zemi je jedna věc, ovšem být tím úplně prvním, kdo tam kdy vkročil, je něco zcela jiného.

Jenže i král má svá omezení. Šlo především o to, že jeho malé lodě nedokázaly přežít na moři více než pár dnů, aniž by přirazily ke břehu. Rádci ho rozvážnými slovy přesvědčili, že nový svět na západě počká na jiné dny. A tak se směřicí neochoty a očekávání nakonec Alexandr souhlasil, že loďstvo otočí.

Flotila plula zpět podél jižního pobřeží Středomoří, tedy kolem břehů Afriky. Cesta nebyla ničím pozoruhodná, pobřeží bylo očividně neobydlené.

Bisesa se znovu stáhla sama do sebe. Týdny strávené na Alexandrově expedici jí daly zapomenout na živou intenzitu chvilky prožitých s Okem a získala čas popřemýšlet o tom, co

všechno zjistila. A i díky pustotě moře a souše jí záhady Oka pojednou znovu ožily v hlavě.

Abdikadir a zejména pak Josh se ji snažili z její uzavřenosti vytrhnout. Když jednou v noci seděli na palubě, Josh špitl: „Beztak stále nechápu, jak to můžeš všechno vědět. Když se na Oka zahledím, necítím nic. Chce se mi věřit, že každý z nás vládne vnitřním citem pro ostatní – že mozky, ty opuštěné a větrem unášené kapky v širém, temném oceánu času, se dokáží navzájem nalézt. Pro mne je Oko ohromným a tíživým tajemstvím a zjevně i středem děsivé síly – jedná se však o sílu stroje, nikoli mozku.“

Bisesa opáčila: „Mozek to sice není, ale je to jakejsi průchod k mozkům. Podobaj se stínům na konci tmavý chodby. Ale jsou tam.“ Měla za to, že podobné vjemy se nedají lidskými slovy vyjádřit, neboť žádný člověk nejspíš ještě nic takového nezažil. „Musíš mi věřit, Joshi.“

Ještě vroucněji ji objal. „Věřím ti a důvěřuji. Jinak bych tu přece nebyl...“

„Víš, někdy mi připadá, že všechny ty výřezy času, po kterých cestujem, jsou jenom takový – výplody fantazie. Úlomky snu.“

Abdikadir se zamračil a modré oči mu ve svitu luceren jasně zářily. „Co tím myslíš?“

Snažila se své dojmy vysvětlit. „V jistém smyslu mi přijde, že jsme součástí toho Oka.“ Pak ustoupila do bezpečí fyzikálních pojmů. „Vem si to takhle. Základní jednotkou naší reality...“

„Jsou ony drobné struny,“ doplnil Josh.

„Přesně tak. Ve skutečnosti ale nejsou jako struny na houslích. Můžou se kolem tý svý základní vrstvy, tý ozvučný desky, různě obmotat. Představ si smyčky strun, který se volně vznášej na povrchu desky, a jiný, který jsou kolem tý desky obtočený. Pokud se změní rozměry tý vrstvy – pokud se jí přidá na tloušťce –, energie vinutí těch strun se zvýší, ovšem energie vibrací těch smyček se sníží. A to bude mít dopad na náš pozorovatelný

vesmír. A pokud se to takhle nechá dost dlouho, pak si ty dva rozměry, dlouhý a krátký, vyměňej místa... Jsou totiž k sobě v inverzním poměru...”

Josh zavrtěl hlavou. „Tak z toho už jsem jelen.“

„Podle mýho se nám snaží vysvětlit,“ osmělil se Abdikadir, „že v tomhle fyzikálním modelu jsou hodně dlouhý a hodně krátký vzdálenosti svým způsobem ekvivalentní.“

„Ano,“ přitakala Bisesa. „Přesně tak. Vesmír a částice atomu – jedno je inverzí druhýho, teda pokud se na ně podíváte z toho správnýho hlediska.“

„A Oko...”

„Součástí Oka je i můj obraz,“ prohlásila, „stejně jako se mi tvůj obraz promítá na sítnici, Joshi. Ale myslím si, že v případě Oka je skutečnost mýho obrazu i obrazu světa něčím víc než jenom pouhým průmětem.“

Abdikadir sraštil čelo. „Potom ale pokřivený obrazy v Oku nejsou jenom stínem naší reality. A tím, že s těma obrazama Oko manipuluje, dokáže nějakým zvláštním způsobem i řídit to, co se ve vnějším světě děje. A možná právě takhle způsobilo Přeryv. Takhle to vidíš?“

„Jsme jako panenky určené k voodoo,“ podotkl Josh, jehož tato teorie uchvátila. „Oko v sobě má svět podléhající voodoo... Avšak Abdikadir nemá tak docela pravdu – nebo snad ano, Biseso? Samo Oko nic nedělá. Říkala jsi, že byt’ je Oko sebeúžasnější, jedná se toliko o nástroj. A prý jsi také vycítila, že se za tím Okem – kdosi skrývá a ten kdosi jej ovládá. Oko tedy není jakousi démonickou vše řídící bytostí. Je to pouze cosi jako...”

„Ovládací panel,“ špitla ona. „Já vždycky věděla, že máš za ušima, Joshi.“

„Aha,“ dovtípil se pomalu Abdikadir. „Už tomu začínám rozumět. Ty si zkrátka myslíš, že máš k tomuhle ovládacímu panelu přístup. Že to Oko dokážeš ovlivňovat. A to tě děsí.“

Nedokázala se mu podívat do jasných očí.

Josh se udiveně zeptal: „Ale pokud dokážeš Oko ovlivňovat – co jsi po něm potom chtěla?“

Bisesa skryla tvář. „Aby mě nechalo jít domů,“ hlesla. „A řekla bych, že...“

„Co?“

„Že možná nechá.“

Ostatní samým překvapením oněměli. Konečně však vyšla s pravdou ven a zároveň si uvědomila, že jakmile tahle výprava skončí, musí na Oko znovu naléhat a dál ho přesvědčovat – nebo se o to alespoň ze všech sil snažit.

Několik dní cesty od Alexandrie přirazila flotila ke břehu. Zeměměřiči Alexandra ujistili, že by zde mělo stát Paraetonium, město, které kdysi dávno navštívil, ovšem nyní tu po něm nebylo ani stopy. Tam se s nimi setkal Eumenés. Prohlásil, že prý si přeje doprovázet svého krále, jenž se znovu chystá podstoupit nejvýznamnější pouť svého života.

Alexandr vyslal průzkumníky, aby sehnali velbloudy, na které naložili zásoby vody na pětidenní cestu. Rychle se utvořila družina o pouhých dvanácti členech, kterou tvořili Alexandr, Eumenés, Josh, Bisesa a několik blízkých osobních strážců. Makedonci se zahalili do dlouhých zavínovacích látek podobných beduínským plášťům: už tady kdysi byli, a tak věděli, co mají očekávat. Hosté z budoucnosti jejich příkladu následovali.

Vyrazili na jih od moře do vnitrozemí. Cesta měla trvat několik dní. Podél hranice mezi Egyptem a Libyí sledovali řetězec vymletých pahorků. Strnulost z Bisesy vyprchala a s tím, jak její svaly i plíce začaly reagovat na námahu, uvědomila si, že jí

myšlenky přehlušila prostá fyzická repetitivnost chůze. Další terapie, pomyslela si suše. V noci spali ve stanech a beduínských pláštích. Druhý den je však přepadla písečná bouře, teplá vichřice, jež vířila hrubá zrnka. Prošli roklí pozoruhodně posetou mušlemi a pak postupovali krajinou plnou větrem omletých skalisek a nakonec i zničující štěrkopískovou náhorní plošinou.

Posléze dorazili do malé oázy. V bezútesné krajině slaných planin se zachovaly palmy a přežili dokonce i někteří ptáci – křepelka a sokol. Okolí vévodila pustá, pobořená citadela a mezi prameny plaše stály menší svatyně zpola zakryté rostlinstvem. Nebylo zde ani živáčka, ani stopy po osídlení, zkrátka nic, jen tato pitoreskní zřícenina.

Se strážemi v patách vykročil Alexandr vpřed. Obešel vymleté základy zmizelých budov a přistoupil ke schodišti, které kdysi dávno vedlo do chrámu. Když Alexandr po těch polorozpadlých schodech stoupal, očividně se celý chvěl. Došel na holou, zaprášenou plošinu a se skloněnou hlavou poklekl.

Eumenés zašeptal: „Když jsme zde pobývali, bylo toto místo sice prastaré, leč nikoli v troskách. I vyjel bůh Amón na posvátném člunu, nosiči očistění nadnášeli jej a panny písně o božství pěly. Král vstoupil do svatyně ze všech nejsvětější, komnaty nevelké se střechou z palmových pňů, a s orákulem poradil se. Otázku, kterou položil, nikdy nezjevil, a to ani mně, ani Héfaištíónovi. A právě zde si božství své Alexandr uvědomil.“

Bisesa tento příběh znala. Během Alexandrova prvního putování ztotožnili Makedonci Amóna, libyjského boha s beraní hlavou, s řeckým Diem a Alexandr se dozvěděl, že právě Zeus-Amón je jeho pravým otcem, a nikoli král Filip Makedonský. A od této chvíle choval Amóna v srdci po celý zbytek života.

Vypadalo to, že je král zdrcený. Možná doufal, že zjistí, že tato svatyně jakýmsi způsobem Přeryv přečkala, že toto místo, jež mu

bylo ze všech nejsvětější, snad bylo ušetřeno. Ovšem nebylo tomu tak a jediné, co zde našel, byla mrtvá tíha času.

Bisesa špitla Eumenovi: „Pověz mu, že to tady takovýhle navždycky nezůstane. Řekni mu, že za devět století, až to tady bude součástí Římský říše a jejím oficiálním náboženstvím se stane křesťanství, pořád ještě bude tady v oáze žít skupina přívrženců, který budou uctívat Dia-Amóna i samotného Alexandra.“

Eumenés důležitě pokýval hlavou a rozvážným tónem tyto zprávy z budoucnosti králi sdělil. Král mu cosi odpověděl a Eumenés se vrátil k Bisese. „Pravil, že čas ani král nepřemůže, avšak devět stovek let by prý každému stačiti mělo.“

Družina zůstala v oáze celý den, aby nabrala síly a napojila velbloudy, a pak se vrátila na pobřeží.

Týden po návratu do Babylonu Bisesa prohlásila, že podle ní ji Mardukovo Oko skutečně přenese domů.

Tato slova se setkala se všeobecnou nedůvěřivostí, a to i ze strany jejích nejbližších přátel. Připadalo jí, že Abdikadir si myslí, že jde pouze o zbožné přání a že to, co o Oku a bytostech v něm vysledovala, je zřejmě jenom výplod její fantazie – že tomu všemu zkrátka zoufale chce věřit.

Zato Alexandr jí položil prostou otázku. „A proč právě ty?“

„Protože jsem si mu o to řekla,“ odvětila stejně prostě.

On nad tím chvíli dumal, pak pokýval hlavou a nechal ji odejít.

Ať už vše viděli skepticky, či ne, kvitovali její společníci z řad moderních lidí, Britů i Makedonců její upřímnost a podporovali ji v přípravách na odjezd, třebaže nebyly nijak překotné. Dokonce přijali i datum, které jim oznámila coby den, kdy je opustí. Neměla sice v ruce žádné důkazy a dokonce si ani nemohla být jistá, zda si své neúplné dojmy z Oka překládá správně. Ovšem všichni ji brali vážně a to jí lichotilo, přestože někteří z nich se tak trochu škodolibě těšili na to, jak hloupě bude vypadat, pokud ji Oko nechá na holičkách.

Když nadešel poslední den, seděla Bisesa s Joshem v Mardukově komnatě a nad nimi se hrozivě vznášelo mlčenlivé Oko. Tulili se jeden ke druhému. Vášně je nespalovala: už předtím se i přes chladný pohled Oka milovali, ale ani tak se nedokázali pomyšlení na Oko zbavit. Jediné, po čem nyní toužili, jediné, co od druhého chtěli, byla útěcha.

Josh špitl: „Myslíš, že je vůbec zajímavá to, čeho se dopustili – svět, který rozdrobili, nebo ti, kteří zemřeli?“

„Ne. Teda možná maj o podobný city jistě akademickéj zájem. Ale tím to hasne.“

„Potom tedy stojí níže než já. Když já vidím zabít zvíře, dokáží k němu cítit lítost, vnímat jeho bolest.“

„To jo, Joshi,“ opáčila trpělivě, „jenže tobě taky nezáleží na miliónech bakterií, který ti každou vteřinu umíraj ve střevech. My sice bakterie nejsme; jsme složitý, nezávislý a myslící tvorové. Jenže oni nad náma stojej tak vysoko, že jsme pro ně pouhý nicky.“

„Tak proč by tě potom pouštěli domů?“

„To nevím. Asi je to pro ně zábava.“

Zamračeně se na ni podíval. „Na tom, co chtějí oni, nesejde. Jsi si jistá, že právě tohle chceš ty sama, Biseso? I když se třebaš vrátíš domů – co když o tebe Myra nebude stát?“

Otočila se a pohlédla na něj. V šerosvitu luceren měl velikánské oči a jeho pokožka vypadala nesmírně hladce a mladě. „To je směšný.“

„Vskutku? Biseso, kdo vlastně jsi? A kdo ona? Po onom Přerývu jsme všichni pouze střípky svých já, které se potácejí mezi světy. Nějaký tvůj útržek by se možná dal sloučit s jakýmsi úlomkem Myry...“

Vybuchla vzteky, neboť v ní vzkypěly složité city, které chovala jak k Myře, tak k Joshovi. „Vůbec nevíš, o čem to mluvíš.“

On si povzdechl. „Zpátky už nemůžeš, Biseso. To by nemělo význam. Zůstaň tady.“ Chytil ji za ruce. „Musíme stavět domy, pěstovat obilí – a vychovávat děti. Zůstaň tu se mnou, Biseso, a povij se mnou děti. Tento svět již není nějaký cizorodý výtvar, je to náš domov.“

Ona pojednou změkla. „Ach jo, Joshi.“ Přitáhla si ho k sobě. „Miláčku Joshi. Chtěla bych tady zůstat, věř mi, že jo. Ale nemůžu. Nejde jenom o Myru. Tohle je příležitost, Joshi. Příležitost, kterou ještě nikomu jinými nenabídli. A ať jsou jejich pohnutky, jaký chtěj, já jí musím využít.“

„A proč?“

„Kvůli tomu, co bych se mohla dovědět. Abych zjistila, proč se tohle všechno seběhlo. Abych něco zjistila o nich. A o tom, co s tím vším můžem do budoucna udělat.“

„Aha.“ Smutně se usmál. „Mohlo mne to napadnout. Mohu se přít s matkou o lásku k jejímu dítěti, ovšem nemohu bránit vojákovi ve výkonu služby.“

„Ale no tak, Joshi...“

„Vezmi mne s sebou.“

Samým překvapením zkoprněla. „Tak tohle jsem teda nečekala.“

„Biseso, jsi pro mne vším. Bez tebe tu zůstat nechci. Chci za tebou jít, ať to bude kamkoli.“

„Ale třeba mě to zabije,“ namítla tiše.

„Zemřu-li po tvém boku, zemřu šťastně. Nač je potom život?“

„Joshi... nevím, co říct. Vším, co dělám, tě zraňuju.“

„Ne,“ odtušil něžně. „Myra tu bude vždy – pakliže ne mezi námi, tak po tvém boku. Chápu to.“

„Ale stejně mě takhle ještě nikdo nikdy nemiloval.“

Znovu se objali a nějakou chvíli mlčeli.

Potom Josh řekl: „Víš ty co, oni ani nemají jméno.“

„A kdo?“

„Ty zlovolné inteligentní bytosti, jež tohle všechno spískaly. Není to přece Bůh ani žádní jiní bohové...“

„To ne,“ odvětila. Zavřela oči. I tehdy je cítila, podobaly se vánku deroucímu se ze srdce starého, umírajícího lesa, který je suchý, celý šustí a prolézá ho hniloba. „Bohové to nejsou. Jsou z tohohle vesmíru – zrodili se z něj, tak jako my. Ale jsou starý – neskutečně starý, starší, než si vůbec dovedeme představit.“

„Pak žili příliš dlouho.“

„Možná.“

„Tak jim tedy budeme takto říkat.“ Zvedl hlavu k Oku a vzdorovitě vystrčil bradu. „Prvorození. A ať se třeba usmaží v pekle.“

Na oslavu Bisesina podivuhodného odjezdu uspořádal Alexandr obrovské slavnosti. Trvaly tři dny a tři noci. Konaly se atletické soutěže i koňské závody, tančilo se a vyhrávala hudba – a dokonce proběhla i veliká štvance v mongolském stylu, neboť zkazky o ní udělaly dojem i na Alexandra Velikého.

Poslední noc byli Bisesa a Josh čestnými hosty velkolepé hostiny v paláci, který si Alexandr zabral. Samotný král jí vzdal poctu tím, že se oblékl jako Amón, jeho bůh-otec, vzal si střevíce, rohy a nachový plášť. Zábava byla prudká, hlučná a podpořená alkoholem, připomínala oslavy po závěrečném zápase nějakého ragbyového mužstva. Ve tři hodiny ráno flámování dočista skolilo nebohého Joshe a Alexandrovi komorníci ho museli odnést do ložnice.

Bisesa, Abdikadir a Casey seděli bok po boku na honosných pohovkách, osvětlených jedinou olejovou lampou a na ohništi mezi nimi plápolal menší ohýnek.

Casey popíjel z vysokého skleněného poháru. Podal ho Bise. „Babylonský víno. Je lepší než ty makedonské patoky. Nedáš si?“

Usmála se a odmítla. „Myslím, že bych měla být zejtra střízlivá.“

Casey zabručel: „Co jsem zaslechl o Joshovi, tak aspoň jeden z vás by měl.“

Abdikadir prohlásil: „Tak jsme se zas sešli, my poslední, co přežili jedenadvacátý století. Už si ani nepamatuju, kdy naposled jsme my tři byli sami.“

Casey nadhodil: „Od té havárky s vrtulníkem ani jednou.“

„Takže takhle ty to bereš?“ podivila se Bisesa. „Ne ode dne, kdy se svět rozpáral ve švech, ale ode dne, co jsme přišli o helikoptéru!“

Casey pokrčil rameny. „Jsem profík. Přišel jsem o svůj stroj.“

Bisesa pokývala hlavou. „Jseš fajn chlap, Casey. Dej to sem.“ Vzala mu z ruky pohár a dopřála si doušek vína. Bylo tělnaté, mělo starou, až zvětralou chuť, pocházelo z vyzrálého vinohradu.

Abdikadir ji pozoroval a modré oči mu zářily. „Mluvil jsem dneska večer s Joshem, teda ještě než se nalil a nebyl už schopnej slova. Myslí si, že před ním něco tajíš, dokonce i teď, něco, co se týká Oka.“

„Já vždycky nevím, co mu mám říct,“ vysvětlovala. „Je to člověk z devatenáctého století. Kristova noho, vždyť on je tak mladej.“

„Ale dítě už to není, Bis,“ namítl Casey. „Chlapi ne o moc starší jak on za nás umírali v té bitvě s Mongolama. A sama dobře víš, že je ochotnej dát za tebe život.“

„To vím.“

„Tak co mu to teda nechceš prozradit?“ vyzvídala Abdikadir.

„Svůj nejhorší obavy.“

„A čeho se týká?“

„Faktů, který nám přímo řvaly do obličeje už od prvního dne. Víte, pánové, ten náš kousek Afghánistánu a pruh nebe nad ním, díky kterému to přečkal i Sojuz, je to jediný, co z naší doby ten Přeryv přestalo. A i když jsme si mohli oči vykoukat, z doby, která by přišla po nás, jsme nenašli nic. Náš vzorek byl úplně poslední. Nepřipadá vám to divný? Proč by měl historický projekt, co trvá dva milióny let, skončit právě náma?“

Abdikadir pokýval hlavou. „No jo. My jsme totiž úplně poslední. Po nás už není z čeho vzorek odebírat. Náš rok byl poslední, i poslední měsíc – a dokonce i den.“

„Podle mýho,“ prohlásila Bisesa rozvážně, „se ten poslední den musí přihodit něco strašlivýho – strašlivýho pro lidstvo anebo pro svět. A možná právě proto si nemusíme dělat hlavu kvůli časovejmu paradoxům. Kvůli cestám zpátky a změnám dějin. Protože s náma už se na Zemi vyčerpaly dějiny, který by daly měnit...“

Abdikadir podotkl: „A to je možná i odpověď na otázku, která mě napadla, když jsi vysvětlovala ty svý teorie o trhlinách v časoprostoru. Rozervat takhle časoprostor na kusy by pochopitelně vyžadovalo obrovský množství energie. Že by teda právě tohle Zemi čekalo?“ Rozhazoval rukama. „Nějaká obrovská katastrofa: mohutnej výlev energie, při který se Země promění ve sněhovou vločku ve výhni pece – energetická bouře, která roztrhá samotnej prostor i čas...“

Casey zavřel oči a znovu si zaval vína. „Ach jo, Bis. Já věděl, že zas pokazíš atmosféru.“

„A možná právě proto se ty vzorky odebíraly,“ horlil Abdikadir.

Tak daleko vše Bisesa ještě nepromyslela. „Jak to myslíš?“

„Knihovna je v plamenech. Co potom člověk udělá? Běhá uličkama a popadne, co může. Vytvoření Miru je třeba takovým záchranným cvičením.“

„Anebo rabovacím,“ ucedil Casey s očima stále zavřenýma.

„Cože?“

„Třeba tady ty Prvorozený nejsou od toho, aby ten konec zaznamenali. Možná ho sami zavinili. Vsadím, že tohle tě teda nenapadlo, Bis.“

Abdikadir se zeptal: „A proč tohle nemůžeš říct Joshovi?“

„Protože je plnej naděje. A já mu ji nechci brát.“

Nějakou dobu seděli v napjatém, zamyšleném mlčení. A pak se začali bavit o plánech do budoucna.

Abdikadir řekl: „Mám pocit, že mě Eumenés bere jako užitečnej nástroj pro svý nekončící úsilí krále rozptylovat. Navrhnul jsem mu expedici k pramenům Nilu. Zdá se totiž, že ty Prvorozený zachovali střípky lidstva možná hned od první odchylky od šimpanzů – jenže jaký ty úplně první byli? Kterou vlastnost u našich nejstarších a nejchlupatějších předků už považovali Prvorozený za lidskou? A touhle vějičkou chci zamávat Alexandrovi před nosem...”

„To je pěkný cíl,“ pravila uznale Bisesa. V duchu však pochybovala, jestli bude Alexandr tak nadšený. Blízkou budoucnost měl totiž utvářet Alexandrův světonázor – a tím byl sen o hrdinech, bozích a mýtech, nikoli snaha rozřešit vědecké otázky. „Mám pocit, že ty už si svoje místo najdeš, ať půjdeš kamkoliv, Abdi.“

On se usmál. „Já tak nějak odjakživa tíhnul k tradici sufismu. K vnitřnímu zkoumání víry: na tom, kde zrovna jsem, nesejde.“

„Chtěla bych to cejtit podobně,“ vyznala se upřímně.

Casey prohlásil: „Co se mě teje, nehodlám strávit život v zábavním parku Jamese Watta. Snažím se rozhejbat jiný odvětví – elektriku, možná i elektroniku...”

„Tím chce říct,“ poznamenal Abdikadir suše, „že se z něj stává pan učitel.“

Casey se maličko ošíval, ale pak si poklepal na mohutnou lebku. „Jenom chci mít jistotu, že to, co mám tady, si s sebou nevemu do hrobu – aby to celý generace zaostalejch chudáků nemusely znova objevovat.“

Bisesa mu stiskla paži. „To je bezva, Casey. Podle mýho budeš výbornej učitel. Vždycky jsem tě měla za náhradního tátu.“

Caseyho kletby v angličtině, řečtině a dokonce i mongolštině stály opravdu za to.

Bisesa se postavila. „Nerada to říkám, pánové, ale asi bych si měla jít krapet zdřímnout.“

Z náhlého popudu se k sobě přitiskli, jeden druhého objali a dotýkali se hlavami jako klubko fotbalistů při zápase.

Casey se zeptal: „Nepotřebuješ modrou bombu?“

„Jednu mám... Jo a ještě něco,“ špitla Bisesa. „Ať pustěj ty lidoopy. Když já můžu z klece ven, tak oni taky.“

Casey odtušil: „To ti slibuju... A loučit se nebudem, Bis.“

„Ne, nebudem.“

Abdikadir zvolal: „Proč jen život jest dán / Když vzápětí vyrván nám bývá...?“

Casey si odfrkl. „Milton. Ztracenej ráj, že jo? Satanova řeč k Bohu.“

Bisesa řekla: „Teda ty mě nikdy nepřestaneš udivovat, Casey. Ty Prvorozený žádný bohové nejsou.“ Chladně se zazubila. „Ale Satana jsem odjakživa obdivovala.“

„Jdi s tím někam,“ ohradil se Casey. „Ty Prvorozený musíme zastavit.“

Nakonec se po dlouhé chvilce odtáhla a nechala je s jejich vínem o samotě.

Bisesa vyhledala Eumena a poprosila ho o povolení z hostiny odejít.

Eumenés stál vzpřímeně a klidně, očividně byl střízlivý. Svou šroubovanou angličtinou se silným přízvukem pravil: „Nuže dobrá. Avšak toliko pod tou podmínkou, milostpaní, že tě budu moci na okamžik doprovodit.“

Společně s několika strážnými se vydali babylonskou procesní cestou. Zastavili se v domě, který si zabral kapitán Grove. Grove ji objal a se svým úsečným přízvukem jí popřál hodně štěstí. Pak Bisesa a Eumenés kráčeli dál, Ištařinou branou vyšli za hradby města a zamířili do stanového tábora armády, ležícího před ním.

Noc byla jasná a studená a nažloutlými mraky, které stály vysoko na nebi, prosvítaly nepovědomé hvězdy a hubený srpek

Měsíce. Jakmile přítomní Bisesu poznali, ihned ji zdravili pokřiky a máváním. Vojáci i jejich souputníci dostali na Bisesinu počest od krále darem víno a maso. Zdálo se, že je celý tábor na nohou: stany zevnitř svítily rozžatými lucernami a smích s hudbou stoupaly k nebi jako dým.

„Všichni želí, že tě vidí odjížděti,“ zamumlal Eumenés.

„Tak jsem jim aspoň dala záminku k oslavě.“

„Neměla bys – ehm, svůj příspěvek zlehčovat. Všichni jsme byli do tohoto polámaného nového světa společně vrženi. Mezi družinami našimi rozličnými panovala podezíravost nesmírná, ba dokonce i neporozumění – a vy tři z věku jedenadvacátého jste nejméně početní a nejosamělejší byli. Avšak bez pomoci vaší by nám ani lsti Alexandrovy nejspíše vítězství nad Mongoly nepřinesly. Stala se z nás rodina nečekaná.“

„Jo, to teda docela jo. Podle mého to něco vypovídá o nepomíjejících vlastnostech lidského ducha.“

„Pravdu díš.“ Zastavil se, pohlédl na ni a ve tváři se mu zračila chmurná zlost, kterou už u něj viděla. „A i tam, kam kráčíš, tváří v tvář nepříteli, jemuž by ani Alexandr čeliti nemohl, i tam musíš na tytéž vlastnosti znovu spoléhati. Jménem nás všech.“

Na nízké židličky před jedním ze stanů seděla kojící matka, žena jakéhosi vojáka, a tiskla k prsu dítě. Obličej miminka připomínal bledý kotouč měsíce. Matka si všimla, že ji Bisesa pozoruje, a usmála se.

Eumenés řekl: „Astronomové babylonští uradili se, že Přerýv jest třeba za počátek kalendáře nového, roku nového považovati – ano, dokonce za počátek jednoho z jejich koloběhů mocných, jejich Velikých roků. Toho dne vše nanovo započalo. A první děcka na Miru počatá již zrodila se. Nežila sice v témže světě, z něž jsme přišli – jinak tomu ani býti nemohlo, neboť rodiče jejich někteří z dob rozličných pocházejí – avšak jejich minulost již

roztříštěná není jako ta naše, existují totiž toliko zde. Někdy tak v duchu uvažuji, co s nimi asi bude, až dospějí?“

Prohlížela si jeho tvář, opálené rysy mu halily stíny matného světla. „Máš velký pochopení,“ zalichotila mu.

On nasadil odzbrojující úsměv. „Jak praví Casey, stejně jako všichni staří Řekové jsem mazaný jako liška a ještě k tomu samolibý. Co čekala bys...?“

Toporně se objali. A pak zamířili znovu do města.

43. OKO MARDUKOVO

Když druhý den ráno vstoupila Bisesa do Mardukova chrámu, Abdikadir už na ni čekal a Casey už pracoval, kontroloval senzorové vybavení. Byli tu kvůli ní; došlo jí, že jí věří, a uklidnilo, jak jsou šikovní.

Oko se nad nimi jako vždy nehybně vznášelo.

Byl zde i Josh. Zatímco Bisesa na sobě měla notně záplatovanou kombinézu, Josh si oblékl zmuchlaný flanelový oblek a košili a absurditu celé situace ještě dovršil kravatou. Ona si ale v duchu pomyslela, že nemají tušení, co na ně ten den čeká, tak proč nevypadat co nejlépe?

V obličeji byl ovšem bledý a pod očima měl tmavé kruhy. „Vzhůru do nekonečna s bolavou hlavou! – no ať už se bude dít cokoli, alespoň se již nemohu cítit hůře.“

Bisesu sužovala zvláštní netrpělivost a podrážděnost. „Tak už pojď,“ utrousila. „Tu máš.“ Podala mu malý batůžek.

Podezíravě se na něj podíval. „A co je v něm?“

„Voda. Sušený potraviny. A něco lékařského vybavení.“

„Myslíš, že to budeme potřebovat? Biseso, vždyť vstupujeme do Oka Mardukova, nepodnikáme výpravu pouští.“

„Ne, ona má pravdu,“ opáčil Abdikadir. „Lepší je být připravenej na všechno.“ Vzal ruksak do ruky a hodil ho Joshovi. „Jen si ho vem.“

Bisesa Joshovi pohrozila: „A jestli budeš celou cestu skuhrat, tak tě tam nechám.“

Josh na utrápené tváři vyloudil jakýs takýs úsměv. „Už budu sekat dobrotu.“

Bisesa se rozhlédla kolem sebe. „Řekla jsem Eumenovi a Groveovi, aby sem nikoho jiného nepouštěli. Radši bych nechala celý město evakuovat, ale to by asi nebylo zrovna moc praktický... Zapomněli jsme na něco?“ Stačila si zajít na záchod i vyčistit

zuby: jednalo se o obyčejné lidské činnosti, ale ona si v duchu říkala, kdy a kde asi bude mít další příležitost se upravit. „Abdi, starej se mi o telefon.“

Abdikadir vlídně odpověděl: „Jak jsem slíbil. Jo a ještě něco.“ Podal jí dva papírky z babylonského pergamenu, úhledně složené a zapečetěné. „Jestli ti to nevádí...“

„To je od tebe?“

„Ode mě a Caseyho. Kdyby to šlo – kdybys našla naše rodiny...“

Bisesa si od něj lístky vzala a schovala si je do kombinézy. „Postarám se, aby je dostaly.“

Casey pokyvoval hlavou. Pak vykřikl: „Něco se děje.“ Upravil si sluchátka a poklepal na elektromagnetický senzor, sestrojený ze součástek rozbité vysílačky z vrtulníku. Pak se podíval na Oko. „Nevidím u něj žádný změny. Ale signál se zesiluje. Vypadá to, že na tebe někdo čeká, Biseso.“

Bisesa vzala Joshe za ruku. „Radši už zaujmem místo.“

„A kde?“ Pramen vlasů na čele mu načechral jakýsi vánek.

„To kdybych tak věděla,“ opáčila. Něžně mu opět vlasy odhrnula. Ovšem onen větřík zadul znovu a ovanul Joshovi tvář, větřík, který nefoukal z žádného očividného zdroje a směřoval ke středu komnaty.

„To jde z toho Oka,“ nadhodil Abdikadir. Kolem něj už poletovaly útržky papíru a neupevněné kabely. „Začíná se nadechovat. Připravte se, Biseso.“

Vánek zesílil ve vítr, který foukal do středu místnosti, a měl takovou sílu, že dal Bisesu doslova herdu do zad. Táhla Joshe s sebou a před Okem klopýtla. Oko se vznášelo stejně nehybně jako vždy a vracelo jí pokřivený odraz připomínající panenku na voodoo, vzduchem však létaly kousky papíru a slámy a lepily se na jeho povrch.

Casey odhodil sluchátka: „Do prdele! Něco tam píplo – takový elektromagnetický pískání – a spálilo nám to obvody. Ať už ta blbá koule posílá signály, komu chce, já to teda nejsem...“

„Už je čas,“ prohlásil Abdikadir.

Má pravdu, pomyslela si. Kdesi v hloubi nitra tomu předtím sama nevěřila. Ale nyní to byla skutečnost. Svíral se jí žaludek a srdce jí tlouklo jako o závod; byla nesmírně vděčná za dotek Joshovy silné ruky.

„Koukněte,“ zvolal Abdikadir.

Poprvé od okamžiku, kdy Oko objevili, se začínalo měnit.

Lesklý povrch mu zůstal. Pojednou však začal vířit jako hladina na louži rtuti, po níž se honí vlnky a brázdy.

A pak se povrch zhroutil jako plášť balónu, který se zničehonic vyfoukne.

Než se Bisesa nadála, zírala do jakéhosi trychtýře se stříbřitě zlatými stěnami. Stále ještě viděla odrazy sebe sama i Joshe po boku, ovšem jejich podobizny byly roztříštěné, jako by je tvořily střepy z rozbitého zrcadla. Zdálo se, že onen trychtýř má přímo před obličejem – dospěla však k závěru, že i kdyby obcházela místnost kolem dokola či ležla na Oko nebo pod něj, viděla by stále tentýž trychtýřovitý tvar, stěny ze světla, které se ke středu zužovaly.

Jenže toto nebyl trychtýř, žádný obyčejný trojrozměrný předmět, nýbrž trhлина v její realitě.

Ohlédla se přes rameno. Vzduchem létaly jiskry a všechny mířily do jádra hroutícího se Oka. Abdikadir tam pořád stál, byť to vypadalo, jako by se již vzdaloval, a navíc byl podivně rozmazaný: držel se zárubně dveří, najednou byl na zemi, pak se otočil za sebe a zase zpátky – avšak nikoli postupně, nýbrž zároveň, připomínalo to okénka filmového pásu, která se rozstíhají a opět poskládají v náhodném sledu. „Ať vás provází Alláh,“ zavolal. „Běžte,

běžte...” Jeho hlas však zanikl ve větru. Světelná bouře pak zesílila ve vichřici a ona už ho nespátřila.

Vichr ji strhával s sebou, až málem ztratila rovnováhu. Snažila se uvažovat rozumně. Snažila se počítat nádechy a výdechy. Myšlenky však jako by se jí roztříštily, věty, které si v duchu formulovala, se rozpadaly na slova, slabiky, hlásky a navzájem se nesmyslně pomíchávaly. Napadlo ji, že přesně takhle se projevuje Přerýv. Ukázal svou moc v planetárním měřítku, kdy rozřezal obrovské kusy krajiny. Pronikl však i do této místnosti, rozsekal Abdikadirův život na kusy a nyní se konečně dral i do její hlavy, jelikož i její vědomí bylo konec konců součástí časoprostoru...

Pohlédla do Oka. Světlo mu proudilo přímo do srdce. A v těchto závěrečných okamžicích se Oko znovu proměnilo. Onen trychtýř se rozevřel a objevil se tunel s rovnými stěnami, který vedl do nekonečna – tento tunel se však vzpíral perspektivě, jelikož jeho stěny se do dále nevytrácely, ale zdánlivě si zachovávaly tytéž rozměry.

To byla její poslední vědomá myšlenka, pak ji pohltilo světlo, celou ji naplnilo a zbavilo ji i vnímání vlastního těla. Prostor se vytratil, čas se zastavil a ona se proměnila v zrnko prachu, v průzračnou, nepoddajnou a nemyslicí zvířecí duši. Celou dobu však vnímala, jak ji Josh svou teplou dlaní drží za ruku.

Existovalo pouze jediné Oko, byť se do časoprostoru mnohonásobně promítalo. A mělo rovněž řadu funkcí.

Jednou z nich bylo sloužit coby brána.

Brána se rozevřela. Brána se uzavřela. V okamžiku příliš krátkém, než aby se vůbec dal změřit, se prostor stočil a převrátil.

A pak Oko zmizelo. Chránová komnata zůstala prázdná, tedy až na zmeř zničeny elektronický přístrojů a dva muže se vzpomínkami na to, co viděli a slyšeli, se vzpomínkami, kterým nedokázali uvěřit ani porozumět.

VI. OKO ČASU

44. PRVOROZENÍ

Dlouhé čekání bylo u konce. Na dalším ze světů se zrodil rozum a opouštěl svou planetární kolébku.

Ti, kteří Zemi tak dlouho pozorovali, nebyli nikdy ani vzdáleně lidmi. Kdysi však bývali z masa a krve.

Zrodili se na planetě pocházející z úplně prvních hvězd, na hřmícím kolosu bohatém na vodík, majáku v dosud potměném vesmíru. A tito první byli plní síly, žili v mladém vesmíru kypícím energií. Planet, těch tyglíků života, však bylo poskrovnu, neboť těžké prvky, z nichž se skládaly, teprve musely v srdci hvězd vzniknout. Když se rozhlédli po hlubinách kosmu, nespatriili nic, co by se jim podobalo, žádné Vědomí, který by zrcadlilo to jejich.

První hvězdy zářily se vši nádherou, ovšem záhy zanikaly. Jejich skrovné úlomky obohatily nashromážděné plyny Galaxie a zanedlouho se objevila nová generace dlouhověkových hvězd. Avšak ti, kteří jako trosečníci žili mezi zmírajícími prahvězdami, trpěli strašlivou opuštěností.

A když se zahleděli kupředu, viděli pouze, jak se pozvolna stmívá, neboť každá generace hvězd vznikala z pozůstatků těch předešlých stále obtížněji. Až jednou nadešel den, kdy již nebyl v Galaxii dostatek paliva na vytvoření ani jediné nové hvězdy, a tak poslední světlo zablikotalo a pak zhaslo. I poté však všechno běželo ve stejných kolejích, kdy děsivý stisk entropie rdousil celý kosmos a veškeré jeho procesy.

A oni se ani přes své schopnosti nedokázali vymanit ze zajetí času.

Tento skličující poznatek vyvolal věk šílenství. Vznikaly a zase zanikaly podivuhodné a překrásné říše a mezi bytostmi z kovu a masa, dětmi téhož zapomenutého světa, se vedly děsivé války. Při těchto válkách se vynaložilo neodpustitelné množství

upotřebitelných zásob energie v Galaxii a jejich jediným výsledkem bylo vyčerpání.

Ti, kteří přežili, zahořklí, avšak moudřejší, se začali chystat na nevyhnutelnou budoucnost, nekonečnou budoucnost prodchnutou chladem a tmou.

Vrátili se ke svým opuštěným válečným strojům. A nasměrovali tyto prastaré stroje k novému úkolu: k likvidaci odpadu – a v případě potřeby i ke spalování. Jejich tvůrci si uvědomili, že má-li se být jediný paprsek vědomí přenést do té nejvzdálenější budoucnosti, nesmí již docházet ke zbytečným roztržkám, k plýtvání energií či k výkyvům v toku času.

Stroje se milionem let vyplněným válkami stačily zdokonalit. Svůj úkol plnily na výbornou a tak tomu mělo být navždy. Neměnily se a čekaly, oddané jedinému účelu; a tuhnutím ze staré tříště mezitím vznikaly nové světy a nový život.

Vše se dělo s těmi nejlepšími úmysly. Tito první, kteří se narodili v prázdném vesmíru, si vážili života nade vše ostatní. Ovšem má-li se život zachovat, je někdy třeba jej zničit.

Neprobudila se. Spíš se prostě zničehonic objevila, jako když se řinkne do činelů. Oči měla dokořán a proudilo jí do nich oslnivé světlo. Zhluboka vtahovala vzduch do plic, zmítala se na zemi a šokem, že je opět sama sebou, se až zajíkala.

Ležela na zádech. Nad ní zářilo cosi neskutečně jasného – slunce, ano, slunce, byla přece pod širým nebem. Ruce měla roztažené daleko od těla a prsty zarývala do hlíny.

Převrátila se na břicho. Do nohou, paží i hrudi se jí vracel cit. Jak ji slunce oslepilo, téměř nic neviděla.

Kolem byla planina. Rudý písek. Vymleté pahorky v dálce. Dokonce i obloha se zdála rudá, přestože slunce stálo vysoko.

Josh byl hned vedle ní. Ležel na zádech a lapal po dechu jako nešikovná ryba, která uvízla na této prapodivné pláži. Doškrábala se k němu, byť se musela plazit sypkým pískem.

„Kde to jsme?“ hlesl. „Tohle je jedenadvacáté století?“

„Doufám, že ne.“ Snažila se promluvit, ale v krku měla sucho a škrábalo ji v něm. Shodila ze zad batoh a vytáhla z něj láhev s vodou. „Napij se.“

Josh vodu lačně hltal. Na čele mu začínal vyrážet pot a vsakoval se mu do límce.

Ona zabořila ruce do půdy. Drolila se, byla vybledlá, suchá a bez života. Cosi v ní ovšem zářilo, jakési úlomky, které se ve slunečních paprscích leskly. A tak je vyhrabala a rozložila si je na dlani. Šlo o skleněné střepy velikosti mince, byly matné a měly drsné hrany. Prosela střípky mezi prsty a nechala je spadnout na zem. Když však odhrnula hlínu o kousek dál, nacházela všude další úlomky, tvořily celou vrstvu skrytou pod povrchem.

Zkusmo se zvedla na kolena a narovnala se – v uších jí zvonilo závratí, ale věděla, že neomdlí – jedna noha, druhá a už stála. Lépe tak viděla okolní krajinu. Byla to jen širá pláň, pláň plná

sklovitého písku, která se táhla až k obzoru, kde věčnost přecházela zvětralé kopce. Společně s Joshem se nacházeli na dně mělké prolákliny; země se všude kolem nich nepatrně zvedala až k okraji vysokému nanejvýš několik metrů, který od nich ležel zhruba kilometr.

Stála uprostřed kráteru.

Tohle by mohla mít na svědomí atomová bomba, pomyslela si. Ty skleněné úlomky se možná vytvořily při výbuchu malé jaderné zbraně, kdy se kousky betonu a zeminy přetavily na sklo. Pokud tomu tak bylo, nezůstalo nic – pokud zde stávalo město, nezbyly ani betonové základy, ani kosti nebo popel z následných požárů, jenom střepy jaderného skla. Na pohled vypadal kráter staře, zašle a skleněné úlomky ležely poměrně hluboko. Pakliže tudy prošla válka, tak už to muselo být dávno.

Napadlo ji, jestli tu nezůstala radioaktivita. Ale pokud by jí Prvorození bývali chtěli ublížit, mohli ji jednoduše zabít – a pokud ne, pak by ji před podobným elementárním nebezpečím bezpochyby ochránili.

Hrud' ji při dýchání bolela. Že by to bylo řídkým vzduchem? Bylo zde málo kyslíku, anebo moc?

Zničehonic se trochu setmělo, přestože po narudlém nebi neplul jediný mrak. Bisesa zvedla hlavu. Se sluncem nebylo cosi v pořádku. Jeho kotouč byl zdeformovaný. Připomínalo list, z nějž kdosi ukousl velikánské sousto.

Josh stál vedle ní. „Prokristapána,“ hlesl.

Zatmění postupovalo velice rychle. Začínalo se ochlazovat a v posledních okamžicích Bisesa zahlédla, jak se nad rozrušenou zemí ženou pásy stínu. Cítla, jak zvolna dýchá a srdce jí tluč klidněji. I v danou chvíli odpovídalo její tělo na pradávné prvotní rytmy, zareagovalo na tmu a připravovalo se na noc.

Temnota dosáhla největší hloubky. Na okamžik zavládlo hrobové ticho.

Pak se slunce opět proměnilo v zářivý prstenec. Kotouč stínu uprostřed měl zubatý okraj a kolem těchto nerovností probleskovaly sluneční paprsky. Tím kotoučem byl bezpochyby Měsíc, který stále putoval mezi Zemí a sluncem a jehož stín tvář slunce překryl. Sluneční záře natolik zeslábla, že Bisesa rozeznávala korónu, vyšší atmosféru slunce, která byla kolem onoho složeného dvojitého kotouče zřetelně vidět jako jemný obrys.

Toto zatmění však nebylo úplné. Měsíc totiž nebyl tak veliký, aby onen zářivý kruh zakryl. Pohled na tlustý prstenec světla na obloze byl zarážející a děsivý.

„Cosi není v pořádku,“ zamumlal Josh.

„Geometrie,“ opáčila ona. „Poměr mezi Zemí a Měsícem...Časem se mění.“ Stejně jako Měsíc způsoboval v zemském oceánu příliv a odliv, tak i Země působila na skalnaté podloží Měsíce. Od svého vzniku se tyto dva spojitě světy pozvolna oddělovaly – sice pouze o několik centimetrů za rok, ale v průběhu času se Měsíc od Země neustále vzdaloval.

Podstatu toho, co se přihodilo, Josh pochopil. „Toto je budoucnost. Nikoli ovšem jedenadvacáté století, nýbrž budoucnost nesmírně vzdálená... Možná jde o miliony let.“

Bisesa chodila po pláni a dívala se na složité jevy na obloze. „Něco se nám snažíte naznačit, že jo? Tahleta opuštěná, válkou zničená krajina – kde to jenom jsem, v Londýně? Nebo v New Yorku, Moskvě, Pekingu? Nebo v Láhauru? A proč jsme se ocitli zrovna tady a teď a sledujeme zatmění...? Souvisí to všechno nějak s tím sluncem?“ Bylo jí horko, měla žízeň, byla celá zaprášená a dezorientovaná, a tak ji pojednou zachvátil vztek. „A nepředvádějte mi žádný záhadný zvláštní efekty. Mluvte se mnou, krucinál. Co se má stát?“

Jakoby v odpověď se jí nad hlavou zničehonic objevilo Oko, a to přinejmenším stejně veliké jako Oko Mardukovo. Úplně na sobě

pocítila závan vzduchu, rozčeřený tím, jak se vecpalo do její reality.

Vzala Joshe za ruku. „Tak zase vzhůru na cestu... A při jízdě se laskavě nenahýbejte z oken.“

On měl však oči navrch hlavy, na potem zbrocenou tvář se mu lepil písek. „Biseso?“

Ona se okamžitě dovtípila. Josh totiž žádné Oko neviděl. Tentokrát si přišlo pro ni – pouze pro ni, nikoli pro Joshe.

„Ne!“ Popadla Joshe za paži. „Tohle přece nemůžete udělat, vy hajzlové bezcitný!“

I Josh už všechno pochopil. „To je v pořádku, Biseso.“ Vzal ji za bradu, zvedl jí obličej k sobě a políbil ji na ústa. „Už tak jsme doputovali dále, než by mne kdy vůbec ve snu napadlo. Snad bude naše láska žít napořád, v nějakém jiném světě – a možná že až se všechny možnosti na konci času znovu ocitnou pospolu, tak se opět shledáme...“ Pak se usmál. „To stačí.“

Oko na nebi nabylo tvaru trychtýře a pak chodby oblohou. Planinou se již hnaly jiskřičky světla, sbíhaly se kolem ní a mířily vzhůru.

Přitiskla se k Joshovi a potom zavřela oči. Tak heleďte. Udělala jsem všechno, co jste chtěli. Tak mi v tomhle koukejte vyhovět. Nenechávejte ho tady umřít o samotě. Pošlete ho domů – pošlete ho zpátky za Abdim. Nic víc po vás nežádám, jenom tohle...

Zvedl se horký vítr a proudil od země přímo do ústí zářivého tunelu nad její hlavou. Così ji začalo vtahovat dovnitř a odnášet z Joshova náručí. Bránila se, ale Josh ji pustil.

Pak se vznesla nad zem a shůry se na něj dokonce dívala.

A on se stále usmíval. „Jsi anděl, jenž vystupuje na nebesa. Sbohem, sbohem...“ Znovu ji obklopilo ono spalující, nádherné světlo. V posledním okamžiku zahlédla, jak byl vržen zpátky do

místnosti přeplněné dráty a elektronickým vybavením a jakýsi snědý muž se rozběhl vpřed, aby ho zachytil.

Díky.

Pak řinkly činely.

46. TA, KTERÁ SE TISKNE

S příchodem jitra se Ta, která hledá vylekaně probudila a prudce otevřela oči.

Poprvé za mnoho let jí ve výhledu na nebe nebránila žádná síť. Hlasitě vykřikla a schoulila se nad svou dcerkou.

Pokradmu otevřela jedno oko. Ani tentokrát kolem ní žádná síť nebyla, jen holá zem, pár otisků nohou a stop. Vojáci byli pryč. A klec si vzali s sebou.

Byla volná.

Posadila se. S mručením se probudila i Ta, která se tiskne a protřela si oči. Ta, která hledá se rozhlížela kolem sebe. Kam až dohlédla, táhla se skalnatá pláň, kromě několika chomáčů trávy zcela pustá a bez života. V dáli se na obzoru tyčily zasněžené hory, jež se v ranní mlze vznášely a modře třpytily. Nedaleko úpatí hor zahlédla ostrůvek zeleně. Znovu se v ní probudil dávný duch. Les: pokud se jim podaří doběhnout až tak daleko, možná najde jiné sobě podobné.

Pak ovšem vítr změnil směr, zavál od severu a ona ucítila led. Celá se zachvěla. Najednou znovu zatoužila po vůních z vaření, klapotu strojů a pronikavých hlasech vojáků, jimiž jí připomínaly racky. Žila v té kleci až moc dlouho, náhle jí to všechno chybělo.

Ta, která se tiskne však matčino váhání nesdílela. Jako šimpanz vyrazila po všech čtyřech kupředu a začala zkoumat kamenitou zem. Oproti umetené, udusané hliněné podlaze klece měla na omak daleko bohatší charakter. Tuhle ležel kámen, který jí krásně sedl do dlaně, tamhle zase suchý rákos, který se dal lehce ohýbat, lámat a kroutit.

Ta, která se tiskne kámen popadla, narovnala nohy a postavila se vzpřímeně. Hrbolatou krajinou se zahleděla k horám a ledu.

Na severu se začínalo ochlazovat. Nový sopečný ostrov v Atlantickém oceánu vychýlil z trasy Golfský proud, příliv jižní

vody, díky němuž bylo v severní Evropě po celá tisíciletí nezvykle teplo. Ztráta Golfského proudu se již stačila projevit i na zemědělství daleko na jihu v Babylonii. A nyní mělo být ještě hůř. Tento rok přišel podzim brzy a kolem zimního slunovratu měly nad kontinenty s nesmírnou silou propuknout mohutné arktické superbouře a během několika málo dní s sebou přinést víc sněhu, než dříve obvykle napadlo za pět či deset let.

Dva miliony let před Přeryvem ledovec ze svých tvrzí na pólech přicházel a zase odcházel, přičemž jeho složitý koloběh se řídil drobnými nuancemi oběhu Země kolem slunce. Tento nový svět, Mir, složený ze zlomků toho starého, zpočátku nejistě kolísal, ale když se tento prvotní pohyb utlumil, začal se ustalovat v nových pravidelných cyklech: a tyto cykly v krátkodobém měřítku přispěly k rozšíření ledovců. Trvalo pouze dekádu, než se vytvořily ledové čepičky, a během další dekády se rozšířily daleko na jih do oblasti Londýna, Berlína či Manhattanu.

A následně se odehrály další drastické změny. Od okamžiku svého vzniku se planeta neustále ochlazovala a tok žáru z jejího nitra poháněl proudy v plášti, po nichž putovaly kontinenty. Přeryv ovšem zvláštní podmínky v hloubi tekutého nitra Miru narušil. Nakonec se sice ustálila nová podoba proudů – ovšem v danou chvíli to vypadalo, jako by kdosi na vroucí kotel položil obří pokličku.

Pod srdci světadílů se začala vzdouvat a zvedat hmota v plášti. Země ovšem beztak nikdy nebyla dokonale kulatá. A na Miru se nyní začaly tvořit výduti, které připomínaly hroudy bláta přilepené z boku na kroužící povrch. Kůra a svrchní plášť se v průběhu času oddělí od zemského jádra a deformovaná planeta se bude snažit znovu nabýt rovnováhu tím, že ony hroudy bude přesouvat mimo osu otáčení. A s tím jak se velké kontinenty přiblíží k rovníku, opět se změní oceánské proudy, o stovky metrů se zvednou nebo poklesnou hladiny moří a nastanou prudké změny klimatu.

Během dlouhodobého scelování probíhajícího pod povrchem Miru nastanou krušné časy veškerému životu přítomnému na planetě. Ovšem lidé se dovedou přemísťovat. Obyvatelé Chicaga se již začali připravovat na veliké stěhování na jih. Velké množství lidí vše přežije.

Stejně jako lidoopů.

Ta, která se tiskne už byla jiná než před onou prohlídkou, které ji podrobilo Oko. Zkoumání jejího těla a rozumu mělo pouze zaznamenat, co dovede, určit její místo v širokém spektru možností, které ztělesňovaly život na této modré planetě. Jenže Ta, která se tiskne byla velmi mladá a soustrojí, které ji zkoumalo, bylo velice staré a už zdaleka ne tak dokonalé jako kdysi. Výzkum probíhal dosti těžkopádně. A ještě ne zcela vyvinutý rozum Té, která se tiskne se jím podnítil.

Že tomuto poslepovanému světu budou dlouho vládnout lidé, o tom nebylo pochyb. Ovšem ani oni nedokážou vzdorovat ledu. V proměnlivém, nebezpečném světě existuje množství volného prostoru, který lze prozkoumávat. Množství místa pro tvora, který v sobě skrývá potenciál. A nebyl žádný zvláštní důvod, aby se tento potenciál musel realizovat naprosto totožně jako předtím. Na Miru se nacházel prostor i pro cosi jiného. Snad i pro cosi lepšího.

Ta, která se tiskne potěžkala v ruce mohutný kámen a nejasně si představila, co by se s ním dalo dělat. Neměla naprosto žádný strach. Nyní byla pánem světa, byť nevěděla zcela přesně, co si počít dál.

Ale ono už ji něco napadne.

Bisesa zalapala po dechu a zapotácela se. Stála na nohou.
Kolem zněla hudba.

Podívala se na stěnu, která nabízela zvětšený obraz jakéhosi neskutečně krásného mladíka, jenž tklivě zpíval do zastaralého mikrofону. Ano, bylo to opravdu neskutečné, jednalo se totiž o takzvanou umělou hvězdu, destilát prvopočátečních tužeb nedospělých holčiček. „Ježkovy zraky, vždyť on vypadá jako Alexandr Velikej.“ Bisesa nedokázala z proměnlivých, zářivých barev na stěně téměř spustit oči. Nikdy si neuvědomila, jak byl Mir šedivý a ponurý.

Nástěnný displej zahlaholil: „Dobré ráno, Biseso. Hlásím tvůj pravidelný budíček. Dole na tebe čeká snídane. Hlavní zprávy dne jsou následující...“

„Zmlkni.“ Její hlas připomínal spíše skřehotání trosečníka na poušti.

„Zajisté.“ Umělý hoch nadále tiše pěl.

Rozhlédla se kolem sebe. Byla ve své ložnici ve svém londýnském bytě. Připadal jí malý, jaksi stísněný. Postel byla velikánská, měkká a nikdo v ní nespál.

Zamířila k oknu. Těžkými vojenskými botami dusala po koberci a nechávala za sebou otisky karmínového prachu. Nebe bylo šedivé, slunce právě vycházelo a z ploché siluety se začínaly vynořovat obrysy Londýna.

„Poslyš.“

„Biseso?“

„Co je dneska za den?“

„Úterý.“

„Myslím datum.“

„Aha. Devátého června 2037.“

Den po havárii vrtulníku. „Měla bych bejt v Afghánistánu.“

Nástěnný displej zakašlal. „Na tvoje nenadálé změny plánu jsem si už zvykl, Biseso. Vzpomínám si, že jednou...“

„Mami?“

Ten hlásek byl tichý a rozespálý. Bisesa se otočila. Byla bosá, koukalo jí břicho, pěstičkou si protírala oko a vlasy měla zacuchané, zkrátka osmileté dítě, které se zrovna probudilo. Na sobě měla oblíbené pyžamko, to, na kterém skotačily kreslené postavičky, byť už jí bylo možná o dvě čísla malé. „Neříkalas, že se vrátíš domů.“

V Bise se cosi zlomilo. Natáhla ruce. „Myruško moje...“

Myra ucukla. „Nějak divně páchneš.“

Bisesa celá překvapená sklonila hlavu a podívala se na sebe. V oranžové kombinéze, která byla ošoupaná, potrhaná a olepená směsicí potu a písku, vypadala v tomto bytě z jednadvacátého století stejně nepatříčně, jako by na sobě měla skafandr.

Vyloudila úsměv. „Asi bych se měla osprchovat. Pak si dáme snídani a já ti budu všechno vyprávět...“

Tu se nepatrně změnilo světlo. Otočila se k oknu. Jako balón protiletické obrany se nad městem vznášelo Oko. Nedokázala určit, jak je daleko ani jak je veliké.

A nad střechami Londýna pozvolna vycházelo zlověstné slunce.